

KATYNĚ

PAVEL KOHOUT

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Katyně

Pavel Kohout

Znění tohoto textu vychází z díla [Katyně](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Academia v Praze v roce 2008. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Pavel Kohout: Katyně), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 24. 4. 2020.

OBSAH

I. kapitola.....	8
II. kapitola.....	40
III. kapitola.....	95
IV. kapitola.....	143
V. kapitola.....	214
VI. kapitola.....	275
Zrození katyně.....	369

*Jürgenovi a Líze Braunschweigerovým z Lucernu,
kteří mě tak dlouho přesvědčovali,
že tahle kniha má být napsána,
až jsem ji napsal,
a
Ludvíku Vaculíkovi,
otci i otroku strojem opisované Edice Petlice,
kterého považuji
za jejího prvního vydavatele*

PK

Osoby, místa i děje této knihy jsou, bohužel, volně smyšleny, zato historické odkazy, věcné údaje i citovaná odborná literatura jsou, bohudík, přísně autentické.

Žijeme ve světě, kde už téměř vyhynul kůň Przewalského. Jsme stále častěji svědky, jak monopolizace na jedné a kolektivizace na druhé straně světa neničí jen drobné podnikatele, ale i svobodná povolání, s nimiž vymírá často už nenahraditelná zkušenost lidstva. Chci svým skromným podílem přispět k tomu, abychom se jednoho rána neprobudili do světa bez popravčích.

Autor 1978

I

Na Zelený čtvrtek vyšlo najevo, že Lízinka Tachecí talentovou zkoušku na dramatickou konzervatoř neudělala.

Předseda komise, známý herec, sdělil její matce Lucii s nehranou lítostí, že se na tom jury usnesla až po bouřlivé diskusi, když i opakované pokusy prokázaly, že by se její dcera pro svou uzavřenost určitě daleko spíš uplatnila jako lékařka, badatelka nebo spisovatelka.

Na Velký pátek se ukázalo, že Lízinka neuspěla ani při zkoušce na klasické gymnázium, které uvedla v přihlášce na druhém místě.

Ředitel školy, významný pedagog, vylíčil matce s nelíčeným zármutkem, že se na tom sbor usnesl až po bojovém hlasování, když i nové testy potvrdily, že by se její dcera pro svůj zjev jistě mnohem lépe prosadila jako fotomodelka, manekýnka či

1

herečka.

Když se PhDr. Tachecí vrátil z práce, našel pouze dceru. Seděla v rohovém obývacím pokoji proti televizoru a mačkala ovládací panel. Když stiskla jedno tlačítko, zasazovali si dva muži urputné údery pěstmi. Když stiskla druhé, zpíval dětský sbor národní písně. Když stiskla obě současně, naskakovala bílá šumící plocha.

– Jak to dopadlo? zeptal se doktor Tachecí.

Lízinka v zaujetí pokrčila ramínky.

– Kde je maminka? zeptal se doktor Tachecí.

Lízinka kývla hlavou k ložnici.

Doktor Tachecí šel do předsíně a jemně zmáčkl kliku. Po malé chvíli tiše zaklepal. Nic se neozvalo. Po delším váhání se své paní přes dveře nesměle optal, nechce-li čaj nebo něco jiného.

Nato vyběhla paní Lucie do předsíně a křičela, že především nechce žít s člověkem, který nedostane svou jedinou dceru na studia. Pak se s pláčem zamkla v koupelně.

Doktor Tachecí usmažil své jediné dceři jediné vajíčko – ostatní už byla obarvena – a poslal ji spát, příliš křehkou a citlivou, než aby mohla být svědkem dalších událostí. Pak se jal klepat na dveře koupelny a promlouvat konejšivá slova. Ticho ho děsilo víc a víc. Nevěděl, kde se zavírá plyn, a naopak věděl, že v koupelně jsou i žiletky a prášky. Odebral se k telefonu a zmučeně listoval v seznamu. S rodinou se nestýkal, přátel neměl a policie se bál; pod tlakem situace se rozhodl zavolat linku důvěry.

Službu konající psychiatr vyslechl jeho nesouvislou zprávu a zeptal se.

- Jak je tam dlouho?
- Asi dvě hodiny, řekl doktor Tachecí.
- Dělá to často? zeptal se psychiatr.
- Ne, řekl doktor Tachecí, – obvykle se zamyká v ložnici.
- Kde potom spíte vy? zeptal se psychiatr.
- Obvykle v koupelně, řekl doktor Tachecí.
- Tak spěte dnes v ložnici, řekl psychiatr, – aspoň si jí trošku užijete.
- Promiňte, řekl doktor Tachecí, – ale já mám důvodnou obavu...
- Promiňte, řekl psychiatr, – ale já mám dneska potřetí za sebou noční, já bych bral i tu koupelnu. Myslíte, že by přišla k telefonu?
- Myslím, že ne, řekl doktor Tachecí. – Myslel jsem, zda byste nemohl vy sem.
- Těžko, řekl psychiatr, – musím být na telefonu, v tyhle dny nám spousta rodičů leze po zdi. Nemáte majzlík?
- Co je to? zeptal se doktor Tachecí.

- Vy jste filozof? zeptal se psychiatr.
- Filolog, řekl doktor Tachecí.
- Aha, řekl psychiatr, - tak víte co? Co kdybyste jí řekl, že s ní chce mluvit školní inspektor?

- Promiňte, řekl doktor Tachecí, - já zásadně nelžu.
- Pane doktore, řekl psychiatr, - možná, že mě zrovna volá někdo, komu opravdu mohu pomoci. Dokud si můžete dovolit zásady, není to u vás nijak beznadějné.

Doktor Tachecí pomalu pokládal sluchátko. V tu chvíli vyšla jeho žena z koupelny. Byla slavnostně učesaná a výrazně nalíčená, jako by šla na ples. Aniž zavadila o muže pohledem, vytáhla z kabelky zlatý zápisníček a přistoupila k telefonu, vyvolila číslo a čekala, podupávajíc podpatkem. Pak se zeptala zvonivým hlasem.

- Oskar?

- Ano, řekl Oskar, - kdo volá?

- Lucy, řekla paní Lucie.

- Která Lucy? zeptal se Oskar.

- Lucie Alexandrová, řekla Lucie Tachecí.

Doktor Tachecí u koupelny polknul.

- Lucie Alexandrová! řekl Oskar, - no to je fantazie! Lucy!

- Co děláš, Osi? zeptala se paní Lucie. - Pořád svobodný?

- No to víš, řekl Oskar. - A ty pořád vdaná?

- No to víš, řekla paní Lucie. - Myslela jsem, že bych se u tebe zas jednou stavila na decinku.

Doktor Tachecí řekl od koupelny.

- Lucie...

- No to by byla fantazie, řekl Oskar. - Jenomže...

- Nejsi sám, řekla paní Lucie.

- No to víš, řekl Oskar.

- Já přijdu ráda jindy, řekla paní Lucie, - dneska spíš potřebuju tvou radu.

- Sháníš auták? zeptal se Oskar. - Nebo byt?

- Ne, řekla paní Lucie. - Mám dceru.
- Gratuluju, řekl Oskar. - Sháníš jesle?
- Mám ji už patnáct let, řekla paní Lucie.
- Co? Jo, promiň. To už je patnáct...? No to je fantazie!
- Nevzali ji na střední školu, řekla paní Lucie. - Přišla jim buď moc krásná, nebo moc chytrá.
- Tak na co potřebuje střední školu? zeptal se Oskar.
- Chci, aby něčím byla, řekla paní Lucie. - Nechci, aby dopadla jako já.
- Lucie... řekl od koupelny doktor Tachecí.
- Střední škola, řekl Oskar, - hergot, kdo by to... kdo mi to... počkej, na to je přece nějaká komise. moment, boběčku...
- To už jsi mi dlouho neřekl, řekla paní Lucie.
- Co? Jo promiň, já to neříkám tobě.
- Škoda, řekla paní Lucie.
- Počká to týden, zeptal se Oskar, - až se vrátím z hor? Že bychom to pak zařídili všechno najednou.
- Vzpomněl by sis aspoň na tu komisi?
- Jo, řekl Oskar, - už vím. Městská komise pro pomoc při volbě povolání. Jméno předsedy jsem zapomněl, ale klidně se odvolej na mě, sehnal jsem mu hausbót.
- Tak ti zatím jen děkuju, Osi, řekla paní Lucie. - A běž, ať se nenastydneš.
- Jak to víš? zeptal se Oskar.
- No to víš, řekla paní Lucie. - Řekni boběčkovi, že tě volala teta. Zavěsila. Se sluchátkem odložila i svůj zářivý výraz. Od koupelny se ozval doktor Tachecí.
- Lucie, kdo to byl?
- Jeden člověk, řekla paní Tachecí, - který si mě chtěl kdysi vzít. Dovolíš?
- Její muž ustoupil, aby mohla opět projít do koupelny.
- Proč voláš zrovna jeho? zeptal se.

– Protože, řekla jeho žena, – kdybych nebyla před šestnácti lety blbá jako necky, byl by otcem Lízinky

2

on!

– To je možné, ano, to je dokonce velmi pravděpodobné, řekl suše předseda komise pro pomoc při volbě povolání, – a byl to možná právě ten hausbót, pro který se můj předchůdce musel téhle funkce na hodinu vzdát.

Pro paní Tachecí to byl poslední důkaz, že Lízincina věc nestojí pod šťastnou hvězdou. Už v úterý po Velikonocích byla otřesena sdělením, že budou předsedou přijaty až ve čtvrtek, podle pořadníku. Oskar se pelešil na horách, manželovi to přiznat nemohla. Ulehla tedy na lůžko a předstírala vyčerpání. Při jejím temperamentu to vyžadovalo tolik ovládní, že byla ve středu blízka zhroucení. Jen láska k Lízince a vědomí, že se doktor Tachecí chová ve styku s úřady jako usvědčený zločinec, ji ve čtvrtek znovu přivedly na nevlídnou chodbu před místnost, z níž tlumeně zazníval pláč neúspěšných žáků a křik uražených otců.

Zkušenosti i zvyk ji nutily pečlivě uvážit, jak se s Lízinkou nejvhodněji obléknout. Daný účel radil k potlačení všech předností jako vždy, kdy bylo nutno spíš prosit než žádat, a rozhodně vždycky, když se jednalo s ženou. Partnerem měl však být muž a navíc přítel muže, který, jak věděla, chorobně zbožňoval ženskou krásu. Vsadila proto na nejsilnější kartu.

Měla na sobě přiléhavé modelové šaty z Francie s pestrým vzorem, které podtrhávaly její úzký pás, plnou hrud' a vysoký krk. Lízince vybrala bílé minišaty bez rukávů, v odstínu, jaký má sních před východem slunce.

Ted' s úlekem zjišťovala, že na místě byl spíš oděv řádových sester.

Předsedou komise byl nyní muž, který se za léta uzpůsobil nevděčným funkcím jako středověký válečník brnění. Bradatá hlava, sedící na robustním těle jakoby bez použití krku, přispívala k dojmu, že je nezasazitelný. Bílé prsty prozradily paní Tachecí nekuřáka, lehce zatuchlý pach šatů starého mládence. Pochopila, že je zcela prost vášní, úplatky nepotřebuje a z žen má strach.

S ním tu byla sekretářka, starší kostnatá žena, která si je ostře prohlédla, znechuceně odvrátila oči a počala čárat do bloku řadu křížků. To vše o ní řeklo paní Tachecí, že se tu léčí z životního nezdaru pohledem na prohry jiných, k nimž vydatně napomáhá.

Předseda vůbec nevzhlédl. Viděl už příliš mnoho zdrcených tváří, než aby je rozlišoval; při téhle řezničíně si nemohl dovolit luxus účasti. Poté co jedinou větou pohřbil svého předchůdce, ukázal hřbetem ruky na volné židle, otevřel Lízinčinu složku a odmítavě potrásal hlavou.

– Konzervatoř, jistě... gymnázium, jistě, jistě –
řekl skoro vyčítavě,

– prostě za každou cenu maturitu, ať na ni máme, nebo ne. Tak stručně, milá paní: ze škol s maturitou tu zbývá jenom střední hudební pro mládež s vadou zraku, jenomže tu ona, jak čtu z lékařské zprávy, bohužel nemá. Takže s maturitou, milá paní, se prostě rozlučte a děkujte bohu! Máte-li ji –

pokračoval předseda komise,

– skutečně rádi, koukejte jí zajistit odborné vzdělání, dokud je čas. Řemeslo má pořád zlaté dno a dostat se na konzervatoř, milá paní, je prostě hračka proti tomu, dostat se na odborné učiliště letušek nebo kadeřnic. Takže na ty prostě zapomeňte a buďte rádi! Proč má tak mladé a zdravé děvče –

pokračoval předseda komise, aniž zvedl oči,

– utopit život v ondulacích anebo ho prolítat v luftě, když jí třeba takové odborné učiliště zahradnické nabízí pevnou půdu pod nohama a čerstvý vzduch po celý rok. Tak co?

– Když ona... je zimomřivá..., řekla paní Tachecí.

Nečekaný útok způsobil, že ji nic lepšího nenapadlo.

– Jistě, řekl předseda shovívavě, – no, co na tom! Jsou i zajímavější povolání než v dešti a blátě sázet a okopávat kedlubny, jestli je prostě teplomilná, neznám nic lepšího než odborné učiliště pekařské. Tak jak?

– Ona, řekla paní Tachecí v hluboké depresi, nesnáší ani teplo.

– Jistě, jistě, řekl předseda spokojeně, protože se blížili k cíli, – no, žádná škoda! A proč má k tomu v zimě v létě vstávat za pár šupů ve tři ráno, když jí takové odborné učiliště zemědělské, obor velkovýkrmů, poskytne automatizovanou práci ve stejnoměrném klimatu. A nastoupí-li po škole prostě rovnou na venkov, dokonce i dům a věno, což se prakticky rovná ženichu. Tak platí?

Navyklým pohybem natáhl k sekretářce palec s ukazováčkem a ona mu stejně mechanicky vložila do ždibce formulář.

– Panebože, řekla paní Tachecí na pokraji mdlob, – panebože, copak ona může jít k prasatům...?

Kdyby byla křičela, vyhrožovala nebo plakala, ani by to nevnímal, ale že zašeptala podivně přiškrceným hlasem, jako by oslovený Všemohoucí seděl s nimi v kanceláři, způsobilo, že předseda mimoděk zvedl hlavu – a spatřil Lízinku.

Lízinka celou dobu pozorovala tužku úřednice. Kdykoli řekl předseda Jistě, udělala malou čárku. Kdykoliv řekl Prostě, udělala tečku. Kdykoli měla čárek či teček pět, spojila je přímkou a domalovala další kříž. Nyní trčela špička tužky ve vzduchu a Lízinka čekala, kdy dopadne.

Ale předseda komise hleděl na její útlé lokty a kolínka, na její dosud dětský a téměř průsvitný obličejíček, rozplývající se v záplavě dlouhých zlatých vlasů, a tu ucítil, jak ho prudký poryv citů a vzpomínek vysává z této strohé úřadovny, svléká z usedlých šatů i návyků a žene proti proudu funkcí i schůzí do krajů prvotní nevinnosti, a náhle uslyšel i hlas, o němž myslel, že mu dávno navždy

odezněl: Madona! řekla jeho matka opět na Svatém Kopečku, kam právě dorazili s procesím ze Slavonína, Honzíčku, klekni si, to je Svatá Panna!

Nechal klesnout ruku s přihláškou, přestože tam nutně potřeboval splnit kvótu, a obrátil se k sekretářce.

– Dejte mi, řekl, – složku PST!

Kostnatá žena odtrhla zrak od svých křížů a pohlédla na Lízinku znovu, teď s úlekem. Zнала svého šéfa a nechápala, co mohlo přivodit tak neobvyklý zvrát. S nevolí odložila tužku, došla k seifu a podala předsedovi desky s nápisem PŘÍSNĚ TAJNĚ. Obsahovaly soupis speciálních oborů, které vypsalý některé centrální instituce. U každého bylo stručně, ale striktně definováno, co se od uchazeče požaduje.

Jako čestný muž, který se zpronevěřil svému svědomí jen jednou, když musel zapřít Boha, aby směl sloužit státu, nehodlal ovšem předseda ani teď učinit nic, čím by stát utrpěl. Prochází obory, vypsáné pro chlapce i děvčata, vyloučil poctivě všechny, pro něž Lízince scházely předpoklady, vzdělání nebo třídní původ, jako obor diplomatický kurýr, velvyslanec nebo poslanec. Poprvé prodlel u kontrašpionáže, která žádala hned tři posluchače. Myslí se mu mihla další vzpomínka: na něžnou Gretu Garbo v roli Maty Hari. Film se vzápětí přetrhl, když si všiml, že je v oddíle POHLAVÍ M. Obrátil list. Jeho zrak dopadl přímo na charakteristiku, která uzavírala oddíl POHLAVÍ Ž, a tím i celý seznam.

SPEC. OB. HUM. SM. S MAT.: ABSOLV. DEVÍTILETKY (Ž) VZBUZ. DŮVĚRU – SCHOPN. VEŘ. VYSTUPOVÁNÍ. – FLEGM. POVAHY – VELMI PŘÍJEMN. ZEVŇ. Za tím byla závorka, jediná toho druhu ve složce PST: (JAKOU BY ČLOVĚK RÁD POTKAL U ZUBAŘE!!!)

Předseda opět vzhlédl. Ani nejpřísnější soudce v něm nemohl popřít, že nic na Lízince neodporuje požadavkům. Naopak, nepoznal tvář, na kterou by raději vzhlížel ze zubařského křesla, kde už zažil tolik útrap. Jakmile dospěl k přesvědčení, že jedná v souladu se svými zásadami, rozhodoval se vždy velmi rychle.

- Slečno, zeptal se Lízinky přímo, – nechtěla byste být úkonářkou?
- Co je to? zeptala se matka, rychle přicházející k vědomí. Předseda komise pro pomoc při volbě povolání se zahloubal do listiny.
- Speciální obor humanitního směru s maturitou, řekl po krátkém zkoumání.
- A jaký tak asi? zeptala se matka velmi neagresivně, aby nesfoukla plamínek nové naděje.
- Teprve teď si všiml, že k anonci patří i douška: Uch. vol. za úč. poh. prof. Vlka 61460!
- Uchazeč, překládal, – má volat za účelem pohovoru profesora Vlka, viz číslo. Z toho prostě a jistě vyplývá, že podrobnosti vám sdělí dotyčný činovník. Já ovšem musím vědět, jestli zásadně souhlasíte, abych vám pro něho napsal směrný lístek. Tak tedy –
- zvolal předseda netrpělivě, protože začal z výrazu sekretářky chápat, že se odcizuje své pověsti,
- zahradnice, pekařka, krmička nebo...
- Rozhodně, vykřikla paní Tachecí, – rozhodně

3

úkonářka!

- Co je to? zeptal se PhDr. Tachecí, když jeho žena skončila svou zprávu.

Seděli v obývacím pokoji, skloněni nad polévkou. Lízinka pozorovala hladinu, která zrcadlila její tvář. Když ponořila lžíci, tvář se vlnovitě svažovala, když lžíci zvedla, tvář se rozpíjela k okraji talíře.

- Co by to bylo, řekla paní Tachecí, – humanitní obor s maturitou.
- A jaký tak zhruba? zeptal se doktor Tachecí velmi nemilitantně, aby nezažehl požár nového sporu. Vstal, přistoupil ke knihovně a jal se listovat v příručním jazykovém slovníku.

- Úkonářka tu vůbec není, řekl po chvíli, - jenom úkon, úkonu, maskulinum, rovná se konání, činnost, funkce.

No tak bude funkcionářka, no! řekla paní Tachecí, - tím líp!

- Jenomže, řekl doktor Tachecí, - ta charakteristika se hodí spíš na animírku.

- Lízinko, řekla paní Tachecí, - dojíst, holčičko, a spát, zítra tě čeká škola!

Sotva je dcera políbila na dobrou noc a zavřela za sebou dveře, promluvila matka tentokrát bez výkřiků a slz, což bylo tím závažnější.

- Jediné, co jsi kdy udělal pro svou dceru, řekla, - bylo, žes před šestnácti lety využil mé důvěřivosti a povalil mě do jetele jako poslední služku. Netušila jsem, že člověk s univerzitním titulem mi hned napoprvé udělá dítě, a hlavně jsem věřila, že se o ně aspoň postará. Jenomže ty -

pokračovala stále věcněji, takže doktor Tachecí začal rychle chápat kritičnost situace,

- se stydíš ceknout, když ti průvodčí v tramvaji nevrátí na stovku, natož dát normální úplatek, aby tvá dcera udělala zkoušku. Jediné, cos mi nabídl, když její budoucnost ležela v troskách, byl čaj. A když jsem pak pro ni místo tebe získala poslední šanci, aby nemusela pást krávy, budeš mi říkat, že z ní dělám kurvu? Já -

zvýšila nepatrně hlas, jako by vyvracela námitku, kterou si doktor Tachecí neodvážil nyní ani pomyslet,

- nevím, co je úkonářka, a ani nemusím, mně stačí, že bude mít maturitu a může pak jít, kam bude chtít. A jestli chceš ty, aby ti dál říkala Táto, zavoláš zítra toho Vlka a dáš si s ním schůzku. A na tu přirozeně přineseš jako každý slušný otec flašku koňaku, a kdyby se v telefonu cukal, tak dvě, protože když -

dodala paní Tachecí a on s ustrnutím spatřil v její tváři zářivý úsměv,

- to nedokážeš ty, půjdu k němu já a nabídnu mu všechno, co může nabídnout matka a

4

žena.

V pátek ráno, sotva zasedl ke svému stolu v jazykové poradně Akademie věd, vytočil doktor Tachecí číslo 61460.

– Slyším, řekl volaný.

– Haló, řekl volající, – mohl bych, pěkně prosím, hovořit s profesorem Vlkem?

– Kdo volá? zeptal se volaný.

– Tady je doktor Tachecí, řekl doktor Tachecí.

– Neznám, řekl volaný.

Doktor Tachecí cítil, jak rudne. Podobně pánovitě hlasy působily, že se nechal předbíhat ve frontách a šidit na váze, že bez protestu jedl husí krev, kterou mu přinesli místo husích jater, a bez odporu platil srp, který mu prodali místo sirupu. Už už koktal omluvu a zavěšoval. Ale ostré vědomí, že by právě tomuto hlasu vydal svou zbožňovanou ženu, ho vybičovalo k nebyvalé odvaze.

– Promiňte, řekl, – já volám ohledně dcery.

– Jaké dcery? zeptal se volaný.

– Ohledně mé dcery Lízinky, pokračoval doktor Tachecí a zavřel oči, jako by se vrhal do hloubky, – ona byla včera s manželkou před komisí a dostaly toto číslo.

– Jaké máte vy? zeptal se volaný.

– 271425, řekl doktor Tachecí poslušně, – linka 15.

– Zavěste, řekl volaný, – já si vás zavolám.

Cvaknutí oznámilo, že zavěsil. Doktor Tachecí učinil totéž a zůstal sedět, ochromen vlastní zmužilostí. Vzápětí otevřel oči a uvědomil si, že nejen nic nevyřídil, ale ani neví, kdy bude zavolán, takže vzdor úspěchu nemá, co by doma sdělil. Telefon mlčel. Zbývalo zavolat znova, což bylo nad jeho síly. Ale vědecky fungující mozek, zvyklý zpracovávat jen prověřená fakta, vyslal náhle živý obraz: spatřil svou ženu, nahou a žádoucí, jak opět klesá do trávy, tentokrát pod

vahou cizího dobytčného těla. Okamžitě sáhl po sluchátku. Vtom přístroj zazvonil.

– Tady je profesor Vlk, řekl známý hlas; zněl ted' vlídně, téměř přátelsky. – Promiňte, musel jsem si to prověřit. Tak vy máte dceru. Řekl byste, že vzbuzuje důvěru?

– Myslím, že ano, řekl doktor Tachecí, – každý rok vybírala u vánočních stromků.

– Je schopna veřejného vystupování? zeptal se profesor Vlk.

– Myslím, že ano, řekl doktor Tachecí, – při besídkách hrávala Šípkovou Růženku.

– Mohu z toho soudit, že má příjemný zevnějšek? zeptal se profesor Vlk.

– Myslím, že ano, řekl doktor Tachecí, – jsem si tím téměř jist.

– A že je spíš flegmatické povahy? zeptal se profesor Vlk.

– Myslím, že ano, řekl doktor Tachecí, – je spíše po mně.

– A je to, pane doktore, zeptal se profesor Vlk, – děvče, jaké by člověk rád potkal v nepříjemné situaci, řekněme u zubaře?

– To nevím, řekl doktor Tachecí podle pravdy.

– Myslíte, že ne? zeptal se profesor Vlk znepokojeně.

– Já nevím, opakoval doktor Tachecí, – já jsem nikdy nebyl u zubaře.

– To vám gratuluju, zasmál se profesor Vlk s úlevou, – zubaři jsou horší než vrazi, až na mého, naštěstí! Tak ale nevylučujete, že by dceruška působila u zubaře uklidňujícím dojmem?

– To jistě nevylučuji, řekl doktor Tachecí.

– No to je skvělé, řekl profesor Vlk, – to je skvělé!

– Ovšem, řekl doktor Tachecí, – nám není zcela jasné, o jaký obor vlastně jde. Proto mne manželka prosila, abych se s vámi sešel.

– Sejít se musíme brzy hlavně s vaší slečnou dcerou, řekl profesor Vlk, – abychom si ji vyzkoušeli.

– Směl bych vědět z čeho? zeptal se doktor Tachecí, – aby se mohla trochu připravit.

- Není třeba, řekl profesor Vlk, - je to jen lehký psychotechnický test.

- Kam s ní tedy máme přijít? zeptal se doktor Tachecí.

- Máte koupelnu? zeptal se profesor Vlk.

- Myslím, že ano, řekl doktor Tachecí překvapeně a ihned se opravil, - ano, máme ji určitě!

- Přijdeme raději k vám, řekl profesor Vlk, - doma se bude líp cítit a můžeme se domluvit v klidu. Hodí se vám zítra ve čtrnáct třicet?

- Zítra je sobota, řekl doktor Tachecí.

- My pracujeme hlavně v sobotu, řekl profesor Vlk. - Vyříd'te laskavé poručení paní choti a dceruška ať klidně spí. Jestli je normální mladá a zdravá dívka, zvládne to jednou

5

rukou.

- A co když budou dva? zeptala se paní Tachecí. Jak rozpůlíš tu flašku?

- Tak si ji vypijí spolu tady, navrhl její muž.

- Ty máš fantastické představy o úplatcích, řekla jeho žena.

Seděli v obývacím roháku, odsouzeni trpně čekat. Paní Tachecí nervózně kouřila a občas přicukrovala mramorovou bábovku. Doktor Tachecí přehlížel svá alba a často pečlivě čistil lupu. Lízinka pozorovala mouchu na skle okna. Když zavřela pravé oko, šplhala moucha na transformátor. Když zavřela levé oko, lezla moucha po polní cestě. Když nechala obě oči otevřené a hleděla určitým způsobem, viděla mouchy dvě, zato transformátor i polní cesta se rozplynuly.

- Když mi někdo řekne Přijdeme, tak se zeptám, kdo! řekla paní Tachecí.

- Myslel jsem, že je to plurál majestatis, řekl její muž.

– Svatá prostoto! řekla jeho žena. – Proboha, nechtěl bys už nechat těch pitomých známeck?

Po zkušenosti ze čtvrtka měla na sobě volné šedivé šaty domácí výroby, které potlačovaly její pás, hruď i krk.

– Promiň, řekl překvapeně její muž, – nevěděl jsem, že tě to ruší.

Měl na sobě anglický oblek, přešitý po otci, který si léta brával k sobotnímu čaji.

– Ruší mě to teprv asi patnáct let, řekla jeho žena. – Lízinko, nešilhej!

Lízinka přestala hledět určitým způsobem. Měla na sobě dlouhou sukni v barvě svých vlasů a bílou halenku, která se dojemně nadýchávala nad drobnými řadry.

Paní Tachecí přicukrovala bábovku a zapálila si novou cigaretu.

– Neměla bys míň kouřit? zeptal se doktor Tachecí starostlivě.

– Je to jediný luxus, který si může tvoje žena dopřát, řekla paní Tachecí.

– Myslel jsem jenom, kdyby byl náhodou nekuřák, řekl její muž omluvně.

– Myslíš? polekala se, zamáčkla cigaretu, otevřela obě křídla okna a pomáhala kouři rukama. Přitom pohlédla na hodinky.

– Je půl a jedna minuta, řekla zneklidněně.

– Je za minutu půl, uklidňoval ji.

Kdesi teď zazněl časový signál a současně jejich zvonek. Paní Tachecí uchopila popelník a vysypala jej z okna.

Na schodišti stáli tři muži. Měli téměř stejné černé raglány, černé klobouky klasického tvaru a bílé rukavice. První nesl kytici rudých růží. Druhý válec v ozdobném papíru. Třetí bandasku a rozměrný kufr.

– Jsem profesor Vlk, řekl první, smekaje klobouk a svlékaje rukavice, – smím vám, milostivá, políbit ruku a odevzdat tuto malou pozornost?

Byl to statný šedesátník s hlubokýma očima, jehož černá hříva a huňaté, srostlé obočí jen tu a tam prokvétaly šedí. Budil vzpomínku na osvětlené venkovské lékaře ze zchudlých šlechtických rodů.

- Těší mne, že vás poznávám, řekla paní Tachecí stejně okouzleným hlasem, jakým kdysi poprvé pozdravila doktora Tachecího. Přivoněla k růžím a silně zalitovala, že si neoblékla šaty ze čtvrtka. Mimoděk začala Lízince závidět.

- Dovolte, řekl profesor Vlk, - abych vám představil svého zástupce docenta Šimsu.

- Docent Šimsa, řekl docent Šimsa, ukláněje se a podáváje doktoru Tachecímu oblý předmět, - předpokládali jsme, že vy dáte přednost dobrému koňaku!

Byl to vrstevník paní Tachecí, menší, ale pohledný muž atletické postavy, kterou podtrhoval i krátký zástřih vlasů. Vějířky v koutcích očí napovídaly, že se často a rád směje.

- To nemuselo být, zašeptal doktor Tachecí v krajních rozpacích. Současně začal na docenta žárlit. Aby to vše skryl, postavil láhev na podlahu předsíně a spěchal zbavit třetího muže břemen.

- Dovolte laskavě, řekl, - abych vám pomohl, pane... pane...

Byl to obtloustlý člověk neurčitého věku. Oči se mu téměř ztrácely v masitém obličejí, z něhož se zvedal divoký hřeben přeraženého nosu. Celek připomínal zašlá bitevní pole, v jaká se měnívaly tváře bývalých boxerů.

- To je Karlík, řekl profesor Vlk, - náš spomocník a šofér. Ukázal byste mu laskavě koupelnu?

- Ano, řekl doktor Tachecí, - ovšem, zajisté, samozřejmě, rád!

Otevřel příslušné dveře a stiskl vypínač. Muž zvaný Karlík uctivě počkal, až doktor ustoupí, a pak složil svůj náklad vedle vany. Vzápětí rovněž smekl a v předsíni zasvítila pleš. Úslužně zvedl a podal doktoru Tachecímu jeho láhev.

- Karlíku, řekl profesor Vlk, - když nepřijdem za patnáct minut, odvez nádobíčko a přijed' pro nás v šestnáct nula nula!

- Rozkaz šéfe, řekl Karlík, ale zůstal stát, nespouštíje z něho oddané oči.

- Třicet čísel si můžeš uříznout z mého, řekl profesor Vlk laskavě.

– Díky, šéfe, řekl Karlík vděčně a obrátil se k ostatním, – má poklona, rukulíbám, milostpaní.

Nasadil si klobouk a zasalutoval. Jeho obrovská dlaň zavlála jako sloní ucho.

– Smíme si odložit? zeptal se profesor Vlk.

– Bože, Emile, řekla paní Tachecí, – tak přece pánům pomoz!

Doktor Tachecí opět postavil láhev na zem, ale i profesor i docent byli rychlejší. Pod raglány měli karmínová saka stejného střihu. Na pravých rukávech a levé straně hrudi byl našit státní znak. Vypadali jako vedoucí olympijského mužstva, což paní Tachecí upokojilo.

– Musíte nás omluvit, milostivá paní, řekl profesor Vlk, – jdeme rovnou z práce. Ale kde je vlastně slečna dcera?

Docent Šimsa zdvořile zvedl a podal doktoru Tachecímu láhev. Paní Tachecí se začala opět dokonale ovládat.

– Čeká v pokoji, řekla s omluvným úsměvem matky, – má trému. Nedivte se. Je to ještě dítě.

– Je-li po vás, milostivá paní, řekl profesor Vlk, – pak se nemá v životě čeho bát. Mohla byste nás laskavě seznámit?

– Lízinko! zavolala paní Tachecí.

Dveře pokoje se otevřely. Lízinka stála v jejich rámu jako líbezný starý obraz.

– To je naše Lízinka, řekla paní Tachecí se šťastnou pýchou,

– Lízinko, to je pan profesor Vlk a pan docent Šimsa.

Lízinka způsobně poklesla v kolenou. Profesor Vlk a docent Šimsa na sebe pohlédli s neskrývaným vzrušením. Vypadali jako lanaři profesionálního klubu, což doktora Tachecího zneklidnilo.

– Emile, řekla paní Tachecí, – tak přece uveď pány dál!

Doktor Tachecí postavil láhev na parkety.

– Ne, ne, řekl profesor Vlk, dovolíte nám laskavě, abychom napřed zašli se slečnou

6

do koupelny?

- Co tam s ní dělají? zeptal se doktor Tachecí už potřetí.

- Prosím tě, uklidni se, řekla potřetí jeho žena, - sám jsi mi říkal, že musí složit zkoušku.

- Copak se zkoušky skládají v koupelně? řekl její muž.

- Každopádně se skládají bez rodičů, řekla jeho žena.

- Tak jsme mohli jít do kuchyně, řekl její muž.

- Prostě nás nechtěli rušit. Ten Vlk vypadá jako anglický lord.

- Zato ten Šimsa jako pásek.

- Zrovna tak jsi vypadal, když jsem tě potkala.

- Ale jen vypadal! řekl její muž.

- Bohužel! řekla jeho žena.

Přes dvoje dveře bylo slyšet, jak v koupelně teče voda.

- Napouštějí vanu, řekl doktor Tachecí.

- Dělají nějaký pokus, řekla jeho žena.

- Ve vaně? zeptal se její muž.

- Vy jste se neučili ten zákon? zeptala se jeho žena, - jak se váha vody rovná váze tělesa?

- My jsme se ho učili jinak. A ne ve vaně.

- To si snad myslíš, že ji tam koupou nebo co?

- Moc bych se nedivil.

- Ty možná netušíš, že jsou muži, řekla jeho žena, - kteří hned napoprvé nepovalí dívku do jetele.

- Rád bych ti zas jednou připomněl, řekl její muž, - že to byl anglický trávnick a že jsem se tě napřed dovolil.

Přes dvoje dveře zazněly z koupelny tlumené údery.

- Co to tam tlučou? zeptal se doktor Tachecí.

- Něco jim upadlo, řekla jeho žena.

- To byly rány! řekl její muž.

- No tak tam něco přibíjejí, řekla jeho žena.

- Už jsi někdy něco přibíjela v cizí koupelně?

Přes dvoje dveře se ozval z koupelny nelidský zvuk.

- A co je tohle?? zeptal se doktor Tachecí.

- Někdo se směje, řekla jeho žena.

- Někdo křičí! řekl její muž. - Já tam jdu!

- Prosím tě, nezesměšňuj se!

Zvuk zesílil.

- To je přece slepice! řekl doktor Tachecí.

- Ty ses opravdu zbláznil! řekla jeho žena.

Zvuk ustal, jako když utne.

- Říkej si, co chceš, řekl doktor Tachecí, - to byla slepice!

Proboha, co by dělala v naší koupelně slepice? zeptala se jeho žena.

- To se právě ptám já!

- Emile, prosím tě, prohlížej si radši známky! Lízince jde právě o všecko, a ty mi tu trojčíš!

- Prosím, řekl její muž, - ale jestli o to všecko přijde v naší koupelně, žaluj sama na sebe! Já si myji ruce.

- Co tě znám, neděláš nic jiného, řekla jeho žena. - Pilát byl proti tobě šmudla!

V tu chvíli bylo slyšet, jak se dveře koupelny otvírají. Zazněly mužské hlasy a vzápětí se otevřely i dveře pokoje. Na prahu stáli profesor a docent. V koupelně šuměla sprcha.

- Pánové! řekl doktor Tachecí, - je nejvyšší čas, abyste nám nalili čistého vína!

- V tom je ten problém, řekl profesor Vlk zasmušile.

Paní Tachecí zbledla.

- Zapomněli jsme totiž jako na smrt na šampaňské! řekl s úsměvem docent Šimsa.

Paní Tachecí se rozzářila. Profesor Vlk přistoupil k rodičům a obřadně jim stiskl ruku.

– Gratuluju. Gratuluju. Vaše Lízinka obstála na výtečnou. Nu, co se dá dělat, zapijeme to tedy koňakem.

Docent Šimsa už zbavil přinesenou láhev ozdobného papíru a vytáhl z kapsy zvláštní víceúčelový nůž.

– Já to věděla, řekla pani Tachecí, přemáhajíc pohnutí, – Emile, já ti to říkala!

– Pánové, opakoval doktor Tachecí s náhlou umíněností, – dozvíme se konečně.

– Proto jsme přece přišli, pane doktore, řekl profesor, položiv mu přátelsky ruku na rameno, – ale neměli bychom počkat na ni?

– A kde je?? zeptal se doktor Tachecí.

– Myje vanu, řekl profesor Vlk. – Nu, ale napít se můžeme i bez ní, na to má ještě času dost.

Paní Tachecí vyňala zatím z vitríny sváteční křišťálové číše, které docent Šimsa naplnil až po okraj courvoisierem. Profesor Vlk zvedl sklenku tak pevnou rukou, že se hladina ani nezachvěla.

– Život, řekl, – mi odepřel vaše štěstí, pane doktore. Nemám dětí. Ale má práce mi umožnila mnohé pochopit. Dovedu se proto vžít do pocitu rodičů, jejichž jediná dcera stojí na první a hned rozhodující životní křižovatce. Připíjím, aby cesta, po níž se dnes vydává, byla provázena tvůrčími úspěchy a radostí ze zdařilého díla!

On i docent se vypjali, pozdravili úklonem hlavy a vyprázdnili číše do dna. Dojatá paní Tachecí se přidala zcela spontánně. Doktor Tachecí je napodobil, ačkoli se to zcela přičilo jeho zvyklostem.

– Dovolíte, milostivá paní, zeptal se profesor Vlk, – abychom se posadili? jsme od půl páté ráno na nohou.

Paní Tachecí se vyděsila.

– Proboha! řekla. – Emile, tak přece nabídní pánům židle! Řekněte, pánové, jedli jste vůbec něco?

– Děkujem za pozornost, řekl profesor, usedaje za stůl, – jídla i pití bylo až moc, ale práce dvakrát tolik. Zás ta stará písnička, že nejsou lidi!

- Ale vy jste jim to řekl! řekl docent s obdivem.
- Řekl jsem jim, řekl profesor, - že je to totéž, jako by po někom chtěli, aby hrál Hamleta a současně stavěl kulisy.
- A ještě stříhal vlasy! dodal docent.
- Ano, řekl profesor nanejvýš znechucen. - Člověka mrazí, když si uvědomí, jak snadno by mohlo pár byrokratů a pomatenců zbavit lidstvo těch nejstarších tradic. Nejvyšší čas - pokračoval už zase vyrovnaně, pokynuv docentu, aby nalil, - že se našli slušní i vlivní lidé, kteří to pochopili. Než Lízinka dostuduje, zbude z toho jen trapný odstavec ve skriptech.
- To jste měli, zeptala se paní Tachecí, - nějakou zkoušku?
- Zkoušku, premiéru i poslední reprízu, řekl docent Šimsa.
- A to se vyplatí?
- Jak komu, řekl docent Šimsa a zazubil se, - třem se nám vyplatilo, dvěma ne. Tak na ně!
- Potvrdil, že nemá pro žert nikdy daleko. Profesor Vlk i paní Tachecí se smáli s ním. Než se nadál, zjistil i doktor Tachecí, že drží prázdnou číšku, zatímco docent Šimsa mu nalévá znovu.
- Pánové, řekl potřetí; měl v úmyslu promluvit velmi kategoricky, ale z úst se mu vydralo jen zašeptání.
- Máte pěkný byt, řekl profesor uznale a přistoupil k oknům, - jen okolí je trochu nevlídné.
- Z jednoho okna bylo vidět pouze okna protějších domů, z druhého pole za sídlištěm, kam vybíhal klín skládky, takže se z výše jevil jako vyhřezlá matrace.
- Říkám manželovi věčně, řekla paní Tachecí, nespouštějíc z něho obdivný pohled, - dokud byla Lízinka dítě, mělo to své výhody, ale teď, když dospívá, je to tu prostě o strach.
- Žena se umí bránit líp než muž, řekl docent. - Muž je zbabělec. Na ženu musí být někdy i čtyři.
- Ale co když jsou čtyři?
- Pak se může ještě modlit, usmál se docent Šimsa.

– Já, řekla paní Tachecí, – bych z nich dala zaživa dřít kůži!

Profesor Vlk se zachmuřil.

– Ale, ale! řekl přísně. – A čím by si to zasloužili?

Paní Tachecí se zarazila.

– No ale, řekla zmateně, – copak matka rodí a piplá svou dceru, aby ji pak beztrestně znásilnili čtyři chuligáni?

– Ach tak, řekl profesor a jeho tvář se ihned rozjasnila, – nepochopil jsem zprvu, koho míníte. V tom máte samozřejmě pravdu. Trest dření kůže byl u nás dokonce zaveden, a to v šestnáctém století králem Vladislavem.

– Tak to na krále Vladislava, řekla paní Tachecí, vděčna, že chvilkový nesoulad byl zaplašen.

– Na krále Vladislava! opakoval souhlasně profesor vlk a povstal, aby si mohl přituknout s ní i s jejím mužem.

Doktor Tachecí mechanicky vypil a docent Šimsa mu nalil s pochvalným zamrknáním.

– Král Vladislav, pokračoval profesor, – byl vůbec zajímavý muž. V roce 1509 odsoudil jednoho provinilce k vystřelení z děla. Bohužel ani jeden, ani druhý trest se u nás neujal.

– Já, řekla paní Tachecí, – bych je proti takovým zavedla znova. Pila stejně zřídkka jako její muž a právě zjišťovala, že je to škoda. Alkohol násobil radost z úspěchu dcery a společnost obou mužů osvobozovala myšlenky, jež po boku doktora Tachecího zůstávaly marnotratně nevysloveny.

– Já, pokračovala, – bych z nich zaživa dřela kůži sama a všechny matky by mi za to líbaly ruce. Škoda, že nejsem muž!

Její muž na protest alespoň malátně zvedl ruku. Byla to náhodou ruka s číší. Profesor ihned zvedl svou, až zazvonilo sklo o sklo.

– Správně, pane doktore! řekl s obdivem, – to se nedá než vypít na vaši paní choť.

Doktor Tachecí povstal, vypil a usedl, aniž si mohl vysvětlit proč. Ostatní zůstali stát.

– Milostivá, řekl profesor Vlk, – podobně smýšlí patrně každá normální žena, ale jen málokterá se to odváží vyslovit. Kdo jiný než právě ženy tvořil základ stálého publika gilotiny, jak dosvědčují dobové rytiny. Ale ani Francouzská revoluce, která povýšila popravu na občanskou slavnost, neodstranila křivdu největší: rovnoprávnost se vyhnula jediné lidské činnosti a právě té, při níž je člověk nejvíc člověkem. Po dalších dlouhých dvě stě let až –

profesor Vlk ztrácel svou chladnou odměřenost a začal se podobat spíš romantickému básníkovi,

– do dneška zůstalo privilegium zákonné odplaty nelogicky vyhrazeno mužům. Ženě nejen nebylo dopřáno vnést do vykonávání trestu svou chladnokrevnost a vtip, ale když sama propadla hrdlem, nesměla ani smrt přijmout z ženské ruky. Jaká nespravedlnost a –

profesor Vlk okamžik hledal slovo,

– zaostalost v dobách, kdy ženy řídí kosmické lodi a v čele států vedou války. Tím větší je naše radost, že jsme to my čtyři, kdo první smíme pozdravit dovršení moderní doby. Dík osvícencům, kteří této myšlence zasvětili celý život...

– Dík vám, pane profesore! přerušil ho obdivně docent Šimsa.

– Ne, ne, kolego, řekl profesor Vlk dojatě, ale kategoricky, – my jsme jen plavčíci mrtvých kapitánů, oni určili cíl, nám je dopřáno vykřiknout ze strážních košů, Země! Náš obor získal poprvé v dějinách důstojný stánek, v němž se může rozvíjet v obdobných podmínkách jako obory mnohem, mnohem mladší. A co víc: po 21. lednu 1790, kdy francouzské národní shromáždění deklarovalo rovnost poprav, vejde dnešek do dějin jako den, kdy byla nastolena i rovnost popravčích. Tu ji máme! –

zvolal srdečně, když se otevřely dveře a do pokoje vešla Lízinka, jejíž bledá pleť lehounce zružověla přestálým napětím, – tady je, naše budoucí první úkonářka a se vši pravděpodobnosti i první

katyně světa.

Poslední slova už paní Tachecí neslyšela, protože je slyšet nepotřebovala. Přemožena dojmy přistoupila k dceři, objala ji a přitiskla její drobnou tvář na svá plná ňadra.

– Ty moje Lízinko! řekla v slzách, – ani nevíš, jak jsem šťastná!
 Profesor Vlk pokynul docentu Šimsovi, aby znovu naplnil číše.

– Nu, pane doktore, řekl, – to je přece důvod k napití!

Doktor Tachecí se dal do smíchu.

– To se povedlo! řekl. – To se vám povedlo! No to se vám povedlo!
 No to se vám tedy povedlo!!

Smál se stále hlasitěji, až začal škytat. Ačkoliv se výraz jeho obličeje nezměnil, vypadalo to, jako když pláče.

Docent k němu přistoupil se zjevným úmyslem plácnout ho do zad, ale profesor byl rychlejší. Zadržel mu ruku a řekl varovně:

– To ne, kolego, raději ne...!

Šimsa pohlédl mimoděk na svou dlaň, jejíž ostré hrany prozrazovaly výcvik v karate, a omluvně přikývl. Doktor Tachecí škytal a plakal smíchy. Konečně postřehl, že mu hrozí udušení, a pokusil se vstát. Počkal, až se rozhoupaná místnost ustálí, a pak se cele soustředil, aby se prodral úzkou soutěskou mezi dvěma páry karmínových sak do předsíně.

Na chvíli ho zmátlo, že se ocitl v zimní krajině plné sáňkujících dětí, než si uvědomil, že se opírá čelem o rám obrazu Josefa Lady. Zavřel oči a posunoval hlavu, až se dotkla zdi chodby, která ho bezpečně jako kolej dovedla do koupelny.

Tam svlékl sako a pověsil je těsně vedle věšáku. Pak si pečlivě posunul kravatu až na záda, aby ji nezamokřil, naklonil se nad vanu a popaměti roztočil kohoutek sprchy. Když ho studený proud léčivě udeřil do zátylku, otevřel oči. Spatřil další obraz, tentokrát zátiší, nature morte se slepicí a kaprem. Zatímco mu voda stékala

po kravatě do kalhot, vzpomínal usilovně, kdo je namaloval a jak se dostalo do vany. Konečně mu došlo, že to není obraz, ale opravdu mrtvý

8

kapr a skutečně podříznutá slepice.

– A ven! zvolal doktor Tachecí, když se opět objevil na prahu pokoje. Z vlasů, košile i kalhot mu kapala voda, ale jinak vyhlížel kupodivu strážlivě. Lízinka seděla způsobně na židli matky, která dala na stůl svatební kávový servis a nyní krájela mramorovou bábovku.

– Proboha, Emile, řekla paní Tachecí zděšeně, – jak to... co to máš v ruce??

– Slepici, řekl její muž, – a mlč! Vy jste profesor? zeptal se Vlka.

– Ovšemže, pane doktore, řekl Vlk.

– Profesor čeho? zeptal se doktor Tachecí.

– Jsem profesor popravnicích věd Vlk a tohle je docent popravnicích věd Šimsa.

– Vy jste kati! řekl doktor Tachecí mstivě.

– Naše diplomy, pane doktore, řekl profesor Vlk důstojně, – jsou právě tak platné, jako je váš.

– Jste kati, zvolal doktor Tachecí, – a jdete z práce!

– Emile, vzpamatuj se! zvolala jeho žena.

– Tiše bud! vykřikl její muž. – A vy si mi troufáte navrhnout, aby moje dcera vraždila lidi??

Profesor Vlk vstal. Už nepřipomínal vesnického lékaře ani romantického básníka. Barva jeho saka zavoněla krví. Hrozil v příští vteřině vybuchnout a státní znak propůjčoval jeho hněvu nadosobní rozměr.

Doktor Tachecí se však nezalekl. V kritickém okamžiku dorostl konečně v otce, a obrana mládeže vlévá více sil než zájem státu. Přestože se v životě nepral, byl hotov udeřit soka mrtvou slepicí.

Vlk byl příliš dobrý psycholog, než aby to uniklo jeho pozornosti. Změnil úmysl a vykročil ke knihovně.

– Dovolíte? zeptal se stručně; aniž vyčkal odpovědi, vyňal druhou z osmi knih, jejichž hřbety tvořily zdálky viditelný celek.

– Mohl bych vám citovat řadu kapacit ze svého oboru, řekl, – ale omezím se na ty, které uznáváte vy, pane doktore. Alexandra Dumase byste jistě neobvinil, že usiluje o duši vaší dcery. Tak se přesvědčme, co říká na straně 381 druhého dílu Tří mušketýrů: „Když přišli na břeh řeky, přiblížil se kat k milady a svázal jí ruce a nohy. Tu přerušila ticho, volajíc: ‚Jste podlí, bídní vrazi, vybere se vás deset, abyste udolali jednu ženu!‘ – ‚Vy nejste žena,‘ pravil ledově Athos, ‚nejste ani z lidského rodu, jste démon, uniklý peklu, kterého my peklu opět vrátíme!‘ – ‚Ach, ctnostní páni,‘ pravila milady, ‚pomněte, že ten z vás, který se dotkne jediného vlasu mého, bude vrahem!‘ – ‚Kat může zabít, aniž jest proto vrahem,‘ pravil muž v červeném plášti, přičemž uhodil na svůj široký meč, ‚to jest poslední soudce, toť –

profesor Vlk sklapl knihu a vrátil ji na místo,

– vše.“ Vy jste však teoretik, pane doktore, a můžete namítnout, že postava románu vyjadřuje pouze názor autora. Pak ale sám odložte emoce a následujte mě na pole vědy. Použil jste termínu kat, abyste dal průchod svému opovržení. A přece právě ten a právě vám by měl být důkazem, že kat přichází do našich dějin jako posel dávných kultur. Vždyť všehovšudy dva ze všech etymologických slovníků se odvažují i jen odhadnout původ slova. Václavu Machkovi se jeví, že ‚kat‘ je totožné s ruským ‚chvat‘, to znamená člověk bystrý, obratný, smělý. Josef Holub s Františkem Kopečným dokonce soudí, že kat pochází z německého ‚Gatte‘ – což jest společník, druh, a pro srovnání uvádějí termín ‚Ehegatte‘ –

pokračoval profesor Vlk,

- čili manžel. Novodobou genezi funkce osvědčuje snad nejlépe spis Ku vzniku popravců a opravců, autor Rudolf Rauscher, Pierwsza drukarnia Lwów 1930, kde se praví, cituji, „vznik popravců u nás spadá do XIII. století. Popravci byli *accusatores publici*, zřízení králem Přemyslem Otakarem II. výhradně ze starých rodů šlechtických, kteří se stali postupně i soudci i vykonavateli rozsudků.“ Jistě vám, pane doktore, neuniklo, že v trojjediné podobě představují celou justici, a to o sto let dřív, než vyjde z první vysoké školy první doktor práv. Chcete-li důkaz ještě pádnější, nalistujte si *Majestas Carolina*, kde se v článku 90 praví doslova: „*Querimoniam contra procuratores nostros sive provinciarium iustitarios, qui vulgariter dicuntur* -

zdůraznil profesor Vlk,

- *poprawczones*.“ Pro vás nicméně stejně jako pro zločinnou milady zůstal kat či popravčí nebo úředně úkonář jednoduše vrahem. V jaké kontrapozici stojí váš kolega Joseph de Maistre, když ve svých *Soirées de Saint Pétersbourg* ou *Entretiens sur le gouvernement temporel de la Providence* píše už v roce 1921 slavnou studii kata, cituji alespoň úryvek, „výslednicí této strašlivé praerogativy“, praerogativa je -

vysvětloval profesor Vlk, obraceje se k Lízince,

- každé výsadní právo vladaře, při kterém je vyloučeno spolurozhodování lidu, například trestání viníků, tedy její výslednicí, cituji dále, „je nezbytná existence člověka, určeného k tomu, aby zasahoval zločin tresty, určenými lidskou spravedlností; a tento člověk se skutečně vyskytuje všude, aniž bychom dovedli vysvětlit jak; neboť rozum nenalézá v přirozenosti člověka žádný motiv, který by byl s to přimět jej k volbě tohoto povolání. Co je to za nevysvětlitelnou bytost, která dala přednost před každým zaměstnáním příjemným, výnosným, poctivým, ba i čestným takovému, které mučí a usmrcuje bližní? Jsou ta hlava, to srdce stvořeny jako naše? Není v nich nic zvláštního, cizího naší

přirozenosti? Co se týče mne, já o tom nepochybuji. Je takový jako my po vnější stránce; rodí se jako my; ale je to bytost výjimečná, pro niž musí být v rodině lidské zvláštní určení. Je stvořen jako –

pokračoval profesor Vlk,

– svět“, až sem citát. Omlouvám drobné nepřesnosti, které mohou být ostatně nejvýš v syntaxi, protože jsem se právě na tomto tématu habilitoval a měl bych je brzy přednášet vaší –

řekl profesor Vlk, obraceje se k paní Tachecí,

– Lízince. Zvláště krásná pasáž líčí vztah popravčího k práci, cituji, „přichází na veřejné náměstí, naplněné davem stísněným a rozechvělým. Je mu hozen travič, otcovrah, rouhač; chopí se ho, natáhne jej, připoutá jej na vodorovný kříž, zvedne ruku: tu nastane strašné ticho, není slyšet nic jiného než křik kostí, které třeští pod tyčí, a sténání oběti. Skončil. Srdce mu bije, avšak radostí; tleská si, říká si ve svém srdci: Nikdo nenapíná na kolo lépe než –

pokračoval profesor Vlk,

– já.“ Po tomto sugestivním líčení komponuje de Maistre světoznámou apoteózu, která by se měla stát životním krédem každého kata, a kterou budu proto při zkouškách vyžadovat –

řekl profesor Vlk, obraceje se k Lízince,

– nazpaměť, cituji, „všechna velikost, všechna moc, všechna subordinace světa spočívá na popravčím; je hrůzou a pojátkem lidského společenství. Odstraňte ze světa tohoto nepochopitelného činitele; v okamžiku se řád mění v chaos, trůny se řítí, společnost mizí. Bůh, který je autorem suverenity, je i autorem trestu: postavil naši zemi na tyto dva póly a na nich dává se otáčeti světu.“ Vy pane –

řekl profesor Vlk, obraceje se k doktoru Tachecímu bez náznaku výčitky či výsměchu,

– doktore, budete jistě, jak se pro vás sluší, přívržencem teze Jeana Jacquese Rousseaua „člověk se rodí dobrý, znemravňuje ho společnost“, na niž je postaven celý evropský takzvaný humanismus. Ne náhodou už v roce 1764, tedy pouhé dva roky po vydání

Rousseauova spisu *Le contrat social*, vychází v Monaku smutně proslulý pamflet Cesara Beccarii *Dei delitti e delle pene* neboli *O – překládal profesor Vlk, obraceje se k paní Tachecí,*

– zločinech a trestech, který pomoci násilné logické konstrukce dokazuje, že lidský život nepatří k statkům, jimiž smí společnost disponovat, a první navrhuje zrušit trest smrti. Avšak, jak praví Goethe, „*grau, teurer Freund, ist alle Theorie und grün des Lebens goldner Baum*“ čili „šedivá –

překládal profesor Vlk, obraceje se k Lízince,

– je každá teorie, leč zelený života zlatý strom“. *La Révolution*, uskutečňující Rousseauovu teorii nové společnosti, se obešla postupně bez Marata, bez Dantona a Robespiera, ano i bez Rousseaua, ale neobešla se bez muže, který staletou společnost odstranil za tři roky prakticky, a to byl *citoyen Charles Sanson*, kat revoluční Paříže. On je hrdinou známých *Mémoires pour servir à l'histoire de la révolution française*, které dokonce podpisuje jako autor, aby se později ukázalo, že půjčil svůj vývěsní štít literárnímu začátečníku s nic neříkajícím jménem *Honoré –*

pokračoval profesor Vlk,

– de Balzac. Jím začíná skvělá galerie portrétů popravčích, do které přispějí svými mistrovskými díly stejně *Skot Walter Scott* jako *Čech Karel Hynek Mácha*, jehož románové torzo *Kat* prezentuje hrdinu dokonce jako posledního potomka královského rodu *Přemyslovců*. „Byl vysoký, štíhlý,“ líčí *Mácha*, „černé kudrnaté vlasy, nižádnou čapkou sepjaté, kryly celé čelo až po husté obočí, pod nímž dvě plamenné oči zhluboka se jiskřily; i ostatní tvář byla černými vousy zarostlá. Přes černý oděv plápolal červený plášť a přespříč na údech byl mu připjat široký –

citoval profesor Vlk a paní Tachecí se zdálo, že popisuje svou fotografii ze studentských let,

– meč s dlouhou rukojetí.“ *Mimochodem, myslím, že se mýlí Karel Krejčí ve své studii Symbol kata a odsouzení v Máchově díle,*

když sblížení typu krále s typem kata chápe jako znak rozvráceného společenského řádu. Naopak: v dvojsečném oxymóron jejich vzájemného oslovení „Králi kate!“ a „Kate králi!“ zaznívá opět de maistreovská polarita obou základních společenských funkcí. Ano, takový je přístup zodpovědných umělců, vrcholící v geniálních dílech Franze Kafky a Pär Fabiana Lagerkvista, odměněného zcela logicky Nobelovou cenou. Takový je skutečný obraz kata, a pokud se snad našli jedinci, kteří jej nebyli hodni, nedává vám to jako vědci právo znevážit vše, co tisíce poctivých katů po generace přinášely vlasti i lidstvu. Vždyť ruku –

pokračoval profesor Vlk, obraceje se k doktoru Tachecímu, a v jeho hlase se poprvé ozvala jemná ironie,

– na srdce, ne každý absolvent filozofické fakulty se stane Schopenhauerem, že, pane doktore, a už nejeden z nich poprávu skončil právě v ruku kata, kterého naopak vyzvedává každý jen trochu seriózní slovník naučný, za všechny cituji alespoň Meyers Neues Lexikon, Leipzig 1964, heslo Scharfrichter: „Osoba z povolání, která vykonává na odsouzení soudem vyslovený trest smrti formou, předepsanou zákonem.“ To a nic jiného měla vykonávat i vaše dcera. Nešlo tedy o to, aby –

pokračoval profesor Vlk, obraceje se k doktoru Tachecímu, a v jeho hlase poprvé zazněla lehká výčitka,

– vraždila lidi, nýbrž aby se jí otevřel snad nejpropracovanější a rozhodně nejpobulárnější obor lidské činnosti, neskonale starší než medicína, práva, o filozofii ani nemluvě. Já, zde kolega –

pokračoval profesor Vlk, obraceje se k docentu Šimsovi, – i ostatní pedagogové jsme jí hodlali předat bohaté vědomosti, které, jak naznačila i moje malá improvizace, patří k základům civilizace. A chtěli jsme jí předat i své bohaté poznatky z praxe, aby se „capital punishment“, jak výstižně říkají Angličané, absolutní trest, nestal živností diletantů, ale opět doménou nejlepších synů a teď i nejlepších dcer svého věku. Jste-li totiž, –

pokračoval profesor Vlk, obraceje se k doktoru Tachecímu, – pane doktore, skutečný humanista, nesmíte zavírat oči před faktem, že při každé větší akci, ať je to lokální revoluce, nebo světová válka, popravují spoustu lidí osoby, pro které všet znamená prostě oběsit. Jenže on je, to mi věřte!, dosti velký rozdíl, jestli vám oprátka perfektně zlomí vaz, anebo vás čtvrt hodiny pomalu stranguluje, že se můžete umrskat. Dnes například pracoval kolega Šimsa tak zručně, že úřední lékař mohl konstatovat exitus jeho svěřence za dvacet osm vteřin.

– Vy jste bylo tři vteřiny lepší! řekl docent Šimsa obdivně.

– Ostatně nikde, pokračoval profesor Vlk rychle s noblesou muže, který je prost ješitnosti, není řečeno, že by musela popravovat. Třeba se po maturitě věnuje teorii. Ale ani kdyby byla výkonnou katyní, nemůže po ní dnes už nikdo chtít, aby snad někoho trhala kleštěmi nebo lámala kolem. Bude vykonávat výhradně tresty, které jsou v kulturním světě uzákoněny. Pominu-li zastřelení, vyhrazené už tradičně vojákům, je to v Evropě všeho všudy garota, gilovina a provaz. Amerika vyšla předem katyním vstříc, když začala popravovat elektřinou a plynem, na něž jsou ženy –

pokračoval profesor Vlk, obraceje se k paní Tachecí,

– zvyklé z každé moderní kuchyně. Lze říci, že popravčí dává dnes pracovní oděv do čistírny mnohem řidčeji než dělník montérky. A to je –

pokračoval profesor Vlk, obraceje se k doktoru Tachecímu, – vše, co jsem chtěl poznamenat k vaší poznámce, a nyní –

řekl, obraceje se k docentu Šimsovi a hledě na hodinky, které ukazovaly za čtyři minuty čtyři,

– půjdem. Ne, ne, milostivá paní –

dodal ještě, když zpozoroval, že Lízinčina matka nabírá dech, aby ho podpořila snad méně fundovaně, ale tím temperamentněji,

– je svaté právo pana manžela, aby mé argumenty v klidu přezkoumal a shledal buď tak lehkými, že nestojí za vědecký spor,

anebo naopak tak závažnými, že nás o přijetí vaší dcerušky požádá písemně. Neboť my zas, pane doktore, máme svaté právo vybrat z přílivu uchazečů ty, kterým nebude chybět ani dobré zázemí. Spousta zasloužilých popravčích by dala nevím co, abychom vzali jejich ratolesti. Jestliže chceme skoncovat s překonanou tradicí rodinného řemesla a dáváme šanci i dětem jazykovědců, musíme mít jistotu, že tuto koncepci plně obhájíme výsledky. Rozhodně nemůžeme riskovat, že by právě první katyně světa trpěla nepochopením vlastního otce. Kdyby měla mít ještě tyhle problémy, to by se jí každý delikvent pěkně poděkoval. Takže nám dovozte, abychom se teď –

profesor Vlk políbil paní Tachecí ruku a povzbudivě se usmál na Lízinku,

– rozloučili.

Potom přátelsky nabídl ruku doktoru Tachecímu. – Ach, promiňte, řekl.

Vzal z jeho pravice mrtvou slepici a podal ji paní Tachecí.

– Po takovém napětí, řekl, – přijde rodině vydatná večeře jistě k chuti. Předkrm najdete ve vaně.

– Přece si, řekla paní Tachecí zadržávajícím se hlasem, – po tom všem nebudete dělat s námi škodu!

– Ale jakou škodu, řekl profesor Vlk, – milostivá paní! Je taková stará hezká tradice, že poslední jídlo objednávájí popravenci u popravčích, německy se tomu výstižně říká Henkersmahlzeit. Za to máme právo na všecko, co zbude.

– A oni mají vždycky velké oči, řekl docent Šimsa vesele, – protože je to gratis, naporoučejí si hory doly, ale pak je vždycky přejde chuť. Dovolíte, abych vzal z koupelny naše propriety?

Doktor Tachecí ochable přihlížel, jak jeho žena pomáhá profesorovi Vlkovi do raglánu. Docent Šimsa se s díky oblékl sám. Oba hosté přešli beztaktnost hostitele chápavým úsměvem. Profesor se obřadně uklonil.

– My nemáme ve zvyku říkat na shledanou, řekl, – ale v tomhle případě nemůžeme aspoň neříci: na dobré rozhodnutí!

– Promiňte, řekla paní Tachecí, – manžel to tak nemyslel.

Lízinka způsobně poklesla v kolenou.

– Ach, řekl docent Šimsa, který už držel zavazadla, – okamžik! Postavil bandasku, přiklekl ke kufru a otevřel jej. Uprostřed skob, kladiv a řemenů ležel stočený konopný provaz. Svým zvláštním nožem odřízl asi třicet čísel a dal dívce, jako by jí podával květinu.

– Pro štěstí, slečno! řekl dvorně. – Ještě je teplý!

Jeho gesto bylo tak sugestivní, že si Lízinka málem přivoněla.

Pak přiložili oba hosté bílou rukavici k černému klobouku a šli.

Ještě dřív, než jejich kroky dozněly na schodišti, takže i oni museli slyšet zvuky z bytu, vešla paní Tachecí i se slepicí do ložnice, vší silou práskla dveřmi a otočila klíčem. Doktor Tachecí s dcerou osaměl.

Nyní ji tedy měl cele ve sféře svého intelektuálního vlivu, ale síla, která mu ještě před chvílí poprvé v životě dovolovala bojovat třeba fyzicky, beze zbytku vyprchala. Vzpochopil se jen k jedinému: vzal Lízinku za bradu a zvedl k sobě její dětské oči.

– Lízinko, zašeptal vroucně, – my dva jsme byli vždycky spojenci a nikdy jsme si nezalhali. Tak mi teď řekni, ale upřímně!, copak ty bys opravdu mohla popravovat lidi?

Lízinka upřímně pokrčila útlými ramínky.

– Lízinko, řekl doktor Tachecí zdrceně, – copak bys ty, moje dcera, byla raději katyní než řekněme třeba poctivou pekařkou nebo zahradnicí?

Lízinka upřímně

9

kývla půvabnou hlavou.

II

1. září ve tři čtvrtě na osm ráno zavřel doktor Tachecí, sedící vpředu, oči a snažil se vsugerovat si, že portál, k němuž se taxi blíží, patří filozofické fakultě.

Paní Tachecí se rozpomínala na svou cestu k vyšší dívčí. Viděla se opět s trvalou, na vysokých kramflíčkách, v úzké kostkované sukni a těsném červeném svetříku, které již tehdy podtrhovaly její dozrávající ženskost. Musela však uznat, že dcera, třebaže až inverzně nepodobná, oplývá nemenším kouzlem. Snažila se vcítit do jejích myšlenek a přemáhala dojetí.

Lízinka

10

pozorovala taxikáře. Kdykoli zahýbal vlevo, přetočil pravou ruku až na levou stranu. Kdykoli odbočoval vpravo, přehmátl levou rukou až k pravé a táhl oběma. Když jel rovně, držel pravou ruku na horní a levou na spodní straně volantu.

Září bylo suché, vonné a slunné, na všem dosud lpěl dech prázdnin. Budova s okny roztátými mřížovím a s pancéřovými vraty, která se otvírala jako harmonika, vnesla do toho temný disharmonický tón. Taxikář celou cestu nespouštěl zrak ze zpětného zrcátka a pojednou rozžal světla, neboť měl bláznivý pocit, že veze princeznu. Když zastavili před věznicí, zeptal se zmateně.

– Koho tu máte?

– Berou nám sem dceru, řekla paní Tachecí hrdě.

Muž pohlédl na Lízinku a zeptal se ohromeně.

– Na kolik to má?

– Na rok, řekla paní Tachecí pyšně; pak se polekala své indiskrét-
nosti a zmlkla.

– Ty mrchy! řekl taxikář, – dyť je to ještě dítě!

Pak se zděsil své odvahy a odjel. Strážný dlouho studoval Lízínčin občanský průkaz i povolení ke vstupu. Pak řekl.

– A vy dva?

– My jsme rodiče, řekl doktor Tachecí, – a mysleli jsme...

– To si odvykněte, řekl strážný, ale zněla v tom spíš dlouholetá rutina než osobní nevraživost, – a dejte si odchod!

Nato stiskl tlačítko zvonku a bubnoval prsty na pažbu pistole. Doktor Tachecí si pomyslel, že nyní by měl uchopit dceru za ruku a běžet s ní ze všech sil k stanici tramvaje. Pak spatřil v duchu svůj podpis na žádosti o přijetí a svěsil hlavu.

– Lízinko! řekla paní Tachecí slavnostně, – běž, holčičko, a uč se, ať nám děláš jen radost.

Vzpomněla na svou matku u prahu vyšší dívčí a udělala Lízince na čelo křížek. I strážný pocítil teskný závan dětství a odvrátil se. Lízinka nastavila tvář a doktor Tachecí ji mdle políbil.

– No těbůh, řekl

11

hezký, ale podivně bledý chlapec. Seskočil z okenního rámu a hleděl na ni s obdivem i údivem.

– To seš ty, zeptal se, – ta holka, co má chodit s náma?

Lízinka přikývla.

– No to mě podržte, řekl vyjeveně; přešel chodbu, otevřel jedny dveře a zavolal.

– Pánové, je tu!

V rozlehlé místnosti s tabulí, sedmi pracovními stoly, lidským skeletem a vitrínami, kterou jen mřížve v oknech odlišovaly od

přírodopisného kabinetu, hrálo pět chlapců maso. Čtyři střídavě řezali dvěma spojenými prsty do zadku páteho, který se opíral lokty o kolena a zatím marně hádal, kdo ho právě udeřil, aby docílil vystřídání. Seznámení proběhlo jako mezi vrstevníky.

– Ahoj, řekl dobromyslně vyhlížející tlouštík; pas i rozkrok džín mu kdosi vysadil květovanou látkou, což působilo komicky. – Já jsem ňákej Franta.

– Ahoj, řekli dva chlapci současně, – my jsme Petr a Pavel.

Byla to dvojčata, podobná si k nerozeznání zjevem i oblekem; různě si však česala pěšinky v hladkých černých vlasech.

– Ahoj, řekl čtvrtý, – já jsem Albert.

Nádherné kaštanové vlasy, které mu splývaly až na ramena, i velké, téměř srní oči působily, že si lidé až za dlouho všimli jeho vady: měl hrb.

Pátý hoch setrvával dosud v podřepu zády k nim. V očekávání dalších ran funěl rozčilením a nevnímal jejich hovor.

– Tak hernajs, řekl netrpělivě, – řezajte!

– Šimone, řekl Franta, – vystrkuješ prdel na dámu. Ale alespoň tě pozná z té lepší stránky.

Chlapec se otočil. Byl to hromotluk s nesmyslně malou hlavou; ostříhána dohola podobala se většímu tenisovému míči. Když uviděl Lízinku, vyvalil oči a doširoka otevřel ústa.

– Modli se, Šimone! zaburácel náhle Albert nečekaně hlubokým hlasem, – anděl páně tě přišel ztrestat za všechny kočky, cos trhnul!

Silák se dunivě svezl na kolena a zakryl si tvář dlaněmi většími než hlava.

– Milost...! vykřikl přeskakujícím hlasem.

Odpověděl mu mladý smích z pěti hrdel.

– Ty seš přece kus vola! řekli Petr a Pavel.

Roztáhl prsty a nedůvěřivě hleděl na Lízinku usazenýma očima.

– A já jsem Richard, řekl hoch, který ji přivedl, – ahoj!

Jeho podmanivé bledé líce, jaké by slušely pastýři z bukolických gobelínů, rychle prokrvoval ruměncem, první, uvědomil si, kterým ho nerazítkovala zákeřná choroba, nýbrž docela obyčejný stud, s nímž se k němu náhle vracelo zdraví, štěstí, radosti mládí...

V tu chvíli otevřel docent Šimsa dveře a ustoupil, aby profesor Vlk vešel první.

– Zlom vaz! šeptl mu vesele.

Vlk si plivnul do dlaní a dal se do díla. První tři pověsil sám, ale jak klesaly bývalé

12

státní funkce, vzrůstal odpor zbývajících. Čtyřku drželi už tři spomocníci, a přece potřeboval tři pokusy, než se mu ruk-cuk podařil. Pravda, nikdo by mu nevytkl, kdyby zrovna těmhle postaru podrazil stoličku a nechal je, aby se udusili sami, jak kdo nejlíp umí. V té době však začal svůj obor systematicky studovat a jeho excerpce z literatury plnily pátý sešit; úkol, který mu byl zadáván stále častěji a v rozsahu, kdy se i nejlepší kumšt stává řemeslem, vzdor tomu právě přerůstal v úděl.

Když odváželi stojan se Čtyřkou do rakvárně, kde zákazníci dozrávali – profesionální hantýrku si jako v každém povolání vynutil život – pro úředního lékaře, aniž brzdili další provoz, a do věšárny vezli zpět první, lékařem uvolněný, oslovil mladičkého pomocníka; už několikrát si počíнал po Karlíkovi nejšikovněji a navíc ho ani na chvíli neopouštěl jiskřivý humor, kterého zažil Vlk na placech jako šafránu. Zrovna před okamžikem, když Čtyřka nadlidskou silou podruhé vyprostil svůj ohryzek a vydával i přes roubík nepříjemné skřeky, ten hoch, který držel rozdělaného za vlasy, škulbl jeho hlavou a houkl mu do ucha.

– Pepíčku, nezlob!

Vlk viděl zblízka, jak byl smrtelný děs v očích na zlomek vteřiny vystřídán dětským úžasem; na tu dobu zmalátněl i krk a to stačilo, aby Vlkovy zručné prsty našly své místočko a provedly hmat, na který Čtyřka odpověděl už jenom uvolněním střev. Vlk si přiznal, že mladík projevil víc smyslu pro psychologii než on, který se už domníval soupeřit s největšími katy kulturních dějin. Snad to bylo svého druhu pokání, že se k němu, když náčelník věznice vyvolával Pětku, obrátil s otázkou.

– Chceš si ho udělat?

Veselýma očima kmitla nedůvěra, ale vzápětí je zaplavily vděčnost a štěstí. Hoch se udeřil pravou rukou do levého bicepsu a řekl jasným hlasem.

– S gustem, majstre. Smím si jen umotat vlastní špagát?

– Není lepší ho trhnout? zeptal se Vlk pochybovačně. Už už bral své slovo zpět.

– To by nebylo vůči němu fér, řekl ten chlapec k jeho překvapení, – protože nikdo nemá lepší ruk-cuk než vy, majstre. Ale za svou dvojitou ešku bych ručil.

– Co to je? zeptal se Vlk nechápavě.

– Šlingle Šimsa, řekl hoch a zazubil se, – tak se totiž jmenuju.

– Dneska nemůžu experimentovat, řekl Vlk přísně, – je to první garnitura, kdyby se ti utrhl, mohl by někdo vyskakovat.

– Majstre, řekl Šimsa naléhavě, – trénoval jsem to tajně vedle na udělanejch, šlo to jak po másle.

Ta otevřenost přesvědčovala a navíc Pětku, kterého spíš přinášeli, než vedli, byl viditelně v apatickém šoku. A Vlk, aniž si to ještě uvědomoval, překročil svůj rubikon a dorostl ve skutečného mistra: stal se pedagogem. Bylo jen zákonité, že mimoděk užil klasického povelu.

– Spravuj! řekl.

Pak přihlížel, jak mladý hbitě měří prsty výšku Pětkova posledního obrátle, aby bleskurychle spletl z konopného lana nezvyklou oprátku s excentrickým uzlem.

– Šup s ním na kozu! řekl vesele spomocníkům. Ještě ho nestačili vyzvednout, už mu zručně přehodil smyčku přes hlavu a utáhl tak, že uzel trčel pod levým uchem jako tlustá mašle.

– A popojedem! dodal a odkopl trojnožku. Ozvalo se lupnutí, jako když praská pravítko. Pětka vydal jen hlasitý pšouk, a jak povolil tah obratlů, prodloužil se skoro k zemi; už bez záchvěvu se lehce poddával otáčení lana.

Ze skupiny svědků se ozval řídký potlesk. Koutkem oka Vlk zahlédl, že tleská i Doktor. Přes vrozenou velkorysost okusil hořkou chuť žárlivosti a pochopil ihned: tento talent musí zůstat provždy s ním, aby nemohl nikdy nastoupit proti němu.

Probudila ho intenzivní palčivá bolest v klíně a vzápětí, když zjistil, kolik uhodilo, se měl zatraceně co ovládat, aby tu

13

kurvu nezabil. Bůh sud', odkud je na tyhle večírky vozili, stále nové a nové rozdychtěné tváře, a právě on – bůh ví, jakým temným pudem vytušily jeho funkci – je rozdražďoval k nepřičetnosti. Čím víc je odmítal a přehlížel – věděl, že jeho monogamie je až chorobná, ale nemohl si pomoci –, tím víc ho pronásledovaly. Tahle se k němu neváhala vplížit, aby ho mohla mít i bez jeho vědomí, a on si byl jist, že kdyby ji zmlátil, způsobí jí další rozkoš. Proto ji jen vyhodil.

Pohlédl na rokokový noční stolek, kde stál vedle fotografie jeho ženy budík. Bylo teprve půl druhé, ale věděl, že už neusne. Vyšel tedy na terasu. Od zdi zámečku se svažovala louka ke břehu jezera, kde ještě plápolal oheň a zněly hlasy. Mohl si spočítat, kdo to je, a rozhodl se vyřídit, na co byl zvečera příliš unaven.

Byl to Vlkův nápad, aby úkony, prováděné dosud s neefektivní živelností, byly soustředěny na jeden až dva dny v týdnu a prokládány relaxací nejen popravčího, ale i soudců, prokurátorů,

obhájců ex offa a dalších činitelů, kteří měli účast při exekucích v pracovní náplni. Našel samozřejmě účinnou podporu mnoha zájemců, především našťestí Doktora, i když ten se tu pak – Vlk to přičítal jeho příliš vysokému postavení – nikdy neukázal. Brzy byl nalezen i vhodný objekt, bývalý lovecký zámeček a později exkluzivní hotel buržoazie, konfiskát po jednom z prvních velezrádců, právě vyklizený jakousi zvláštní tajnou skupinou, který měl skvělou polohu: téměř u bran metropole a přitom ve střeženém vojenském prostoru. Akcí Zámeček dokázal Vlk sám sobě, že je nejen organizátor od pánaboha, ale i rozený diplomat: vynesla mu mnoho sympatií a především umožnila pravidelně najít pohromadě všechny, které potřeboval.

Proto i teď, kdy se v oboru objevil první vážný konkurent, mohl kráčet noční loukou s pocitem hráče, který má v ruce všechny trumfy. Srpnový vzduch byl poměrně chladný, ale jemu, tehdy sotva čtyřicetiletému muži, přímo bobtnajícímu mízou intelektuálních i fyzických sil, bylo spíš horko. Šel proto bos, vnímaje s rozkoší rosu, a nahý, jen bedra si ovázel osuškou, ne z pruderie, ale protože věděl, jak úplná nahota zbavuje i nejvýznamnějšího člověka poslední špetky důstojnosti. Proto cítil jako největší újmu, že ani v tak příznivé době neprosadil, aby mu je vážali svlečené. Jakýsi idiot z Ústavu práva sepsal proti němu celou encykliku, podloženou kronikami i rytinami, v níž dokazoval, že hranice mezi barbarstvím a civilizací leží právě v tom kousku hadru, který při úkonu zakrývá ohanbí. Bohužel! chtělo se mu tehdy křiknout, je tu ještě hranice mezi muži a sraly, kteří sice kdekomu napaří špagát, ale pak omdlí, když se věšený uprdne...! Nekřikl, samozřejmě, dospěl už k filozofickému poznání, že je užitečnější být urážen, ale popravovat, než naopak. Dělal je tedy dál ve lněných hazukách, aniž ho kdy opustil nepřijemný pocit, že se tak podobají lidským bytostem víc, než je nutno. Prosadil alespoň, že mu je nehlásili jmény, ale čísly, nicméně i pak jim šel bez cavyků rovnou po krku, aby je hned přestal vnímat vcelku. Vyneslo

mu to renomé fantastického machra, ale on, nezvyklý se obelhávat, věděl dobře: má Achillovu patu. A když viděl toho mladíka Šimsu, jak váže složitou smyčku a prohlíží si přitom zákazníka od hlavy k patě jako řezník zálibně zkoumající prase, věděl ještě líp: hle, jeho Paris, pozvedající luk!

Vlkovi byla odporná celá ta rádobyhumanistická helénská kultura, která zavedla jako své parádní numero sebebopravu bolehlavem. Tím méně byl ochoten ukázat paty prvnímu cucákovi, protože náhodou umí lepší uzel. Jeho skvěle fungující mozek ihned vyvinul plán, který šel teď uvést do života.

Tušení ho nezklamalo. Na skládacích křesílkách tu seděli, držíce se za ruce, ti dva, které obdivovala celá současná veřejnost: státní prokurátor a obhájce z moci úřední, prominenti velkých hrdelních procesů, které posouvaly epochu v žebříčku dějin na čelné místo. Tito muži železných občanských zásad měli také slabinu, která je zlidšťovala. Byli milenci a měli se rádi tak hluboce, že obhájce, zahleděn do druhových očí, navrhl už asi třikrát trest smrti dřív než prokurátor.

Také dnes přenechali krásné milostnice jiným výměnou za romantické posezení ve dvou. Vlk je nerušil, naopak, vážili si toho atletického muže, který tak precizně korunoval jejich společné dílo a navíc je co chvíli překvapoval svým intelektem. Ačkoli se s ním seznámili za okolností pro něho krajně nepříznivých, odhalili jako první jeho kvality. Od té doby k němu už dávno cítili víc než pouhou sympatii, ano, pokusili se ho jednou získat pro svůj citový názor a nabídnout mu pevné místo v jejich společenství. Vlk, který byl při své monogamnosti mužem až do morku kostí, a proto se mu každá nemorálnost hnusila, byl samozřejmě příliš chytrý, než aby odmítl přímo. Vyložil jim v předstírané zpovědi, která voněla dráždivým tajemstvím, že je jako mnoho popravčích sexuálně deviován; i když to navenek ze společenských důvodů maskuje – neřekl, že jako oni, ale pochopili to –, nepotřebuje ve skutečnosti partnerství ženy

ani muže: pohlavním aktem se mu stává každý úkon, který – jak by viděli, nebýt těch pitomých hábitů – naposled mobilizuje celý vitální aparát dělaných, eo ipso i sexuální. Jejich finální vrchol, dodal důvěrně, je pak i jeho vrcholem.

Nesmírně je to zaujalo, od té noci mu tykali a už mu nikdy nedělali intimní návrhy, přestože se jim nepřestával líbit. I teď ho rádi uviděli, byl vlastně jediný, před kým se nemuseli přetvařovat, a hlavním znakem i sebestopodivnější lásky je, že chce být viděna i záviděna.

– Vítej, Bedřichu, řekl prokurátor. – Krásná noc, že?

– Dáš si s námi francouze? zeptal se obhájce a pohnul se, aby mu nalil.

– Jen se nevyrušujte, řekl Vlk.

Věděl, že mu i za tu malou pozornost budou vděčni. Sklonil se pro láhev, která v ostřici připomínala exotický květ, a napil se přímo z ní. Pak už obezřetně, ale neochvějně šel za svou věcí. – Od příště, řekl, – bych tu potřeboval pokoj navíc. Šlo by to?

– Chceš si s sebou brát maminku? zasmál se obhájce.

– Toho mládence, řekl Vlk.

Téměř je to vymrštilo z křesílek. – Ty máš..., koktal obhájce.

– Ty si sem chceš..., koktal prokurátor.

– Kdo je to? zeptali se oba naléhavě.

– Ten s tím uzlem, řekl Vlk. – Myslím, že se vám taky líbil.

Přestože tu reakci očekával, její prudkost ho překvapila.

– Ten s tou kuřecí hlavou? zvolal obhájce.

– Viděls, jakou má plet'? zvolal prokurátor.

– To ses dal na zajíce? zvolali oba a zazněla v tom nenávisť.

– Přátelé, řekl Vlk s milým úsměvem, – nepotřebuju toho Šimsu do postele, ale na plac.

Napětí povolilo, ale nedůvěra nebyla ještě zaplašena.

– Říkal jsi, že ho chceš vzít sem, řekl obhájce.

– Ano, řekl Vlk, – a mám pro to dobré důvody. Řekněte mi oba, myslíte si, že náš zápas už končí a společnost nás brzy nebude potřebovat?

– Co tě to napadlo? podivil se prokurátor, – každý den teď přece přináší odhalení dalších zmijí, kdybych se nebál banalit, řekl bych, že na každém krku, který uškrtníš, vyroste devět nových hlav. Nevím, jak ty, Mirdo –

pokračoval prokurátor, obraceje se k obhájci,

– ale já jsem přesvědčen, že úklady proti mírovému úsilí našeho pracujícího lidu mají charakter ledovce, viditelná je sotva desetina a ani s tou nejsme ještě zdaleka hotovi, z toho –

pokračoval prokurátor, obraceje se k Vlkovi,

– logicky vyplývá, že jsme vlastně na začátku, takže budeš, Bédó, mluvit o štěstí, když tě někdy pustí do penze, vidím, že Mirda se mnou souhlasí, a kdyby si Vilík –

pokračoval prokurátor, uchopiv pevněji obhájcovu ruku a obraceje se k dosud osvětlenému oknu, odkud se jako křik nočního ptáka ozývaly milostné steny soudcovy,

– nemusel pokaždé dokazovat, že pořád stačí opíchat všechny ty upoceně nymfomanky, a dal jako my s tebou přednost tiché hře smyslů a intelektu, potvrdil by ti to taky!

Vlk celou dobu zamyšleně otáčel lahví koňaku, po jejímž temně zeleném skle se svíjely miniaturní záblesky skomírajících plamenů, a kolem rtů mu nepřestával pohrávat úsměv.

– A co když, zeptal se teď, – dostanu chřipku?

– Ty? zvolal obhájce, – to spíš vůl dostane infarkt!

V přítmi se zableskly zuby, jak prokurátor ocenil druhův trefný průměr. Ale Vlk, jindy až úzkostlivě společenský, se k jeho veselí nepřipojil.

– Já se ptám vážně, řekl.

– Vážně? zeptal se prokurátor, – tak já i vážně odpovím. Počkáme jednoduše, až se vykurýruješ. Tvoji kundšafti nám to odpustí, zatím jsem aspoň nepoznal žádného, kdo by na tebe kvaltoval!

Ted' se zas obhájce mohl radovat z přítelovy pohotovosti.

- Doufám, řekl Vlk, - že nebudete chápat jako neskromné poučování, připomenu-li vám jednu událost. Na podzim roku 1899 dotlouklo náhle srdce občana Selingera. Dějiny by to nechaly bez povšimnutí, nebýt alarmujícího faktu: ten malý chuchvalec krve, který ucpal koronární tepnu, způsobil, že tehdy nejmocnější stát Evropy zůstal bez -

pokračoval Vlk, hledě významně na prokurátora,

- popravčího. Ztráta byla o to tragičtější, že těsně předtím propadlo hrdlem několik delikventů, a nedodržení lhůty bylo by podle tehdejších pseudohumanistických zákonů vedlo ke změně trestu v doživotní vězení; ostatně nebylo tajemstvím, že to byla právě četná omilostnění, jimiž senilní monarcha Franz Josef podlomil Selingerovo zdraví. K nejakutnějšímu úkonu na Juliáně Hummelové, vražedkyni dítěte, byl proto na Nový rok 1900 povolán nejvážnější kandidát na uprázdněný stolec, tehdy ještě pověstný pražský kat Wohlschläger. Jeho zásluhou se však sotva vylíhlo století, slibující vrátit hrdelnímu úřadu uznání státu i sympatii lidových mas, začalo -

pokračoval Vlk, hledě významně na obhájce,

- otřesným skandálem. Wohlschläger s sebou dovezl takzvanou Delinquententoilette, jak pojmenoval svůj složitý systém řemenů, jimiž byla Hummelová doslova okšírována, vedl jí je i mezi nohama! „Byla,“ cituji dobové svědectví, „sešněrována jak obětní zvíře a už sám pohled na ni neslýchaně urážel důstojnost justice.“ Ješitný Wohlschläger, aby dokázal i úspornost svého vynálezu, ji dělal sám a k exitu mělo dojít vlastní váhou Hummelové. Ta však nestačila a došlo k nevídané situaci, kdy otevřené propadlo bránilo provést jak pomocný ruk-cuk, tak doškracení tahem za nohy. „Hummelová,“ cituji z tehdejšího tisku, „se za strašných křečí, provázených nelidským chroptěním, dusila téměř 45 minut, takže mnozí ze svědkův úředních omdleli. Nebyli jsme,“ volá autor „přítomní

exekuci, nýbrž jateční porážce.“ Wohlschläger musel prvním vlakem pryč a nejvyšší trest prožíval nejtěžší hodinu, kdy i cenzoři propouštěli články žádající jeho okamžité zrušení. Naštěstí –

pokračoval Vlk, hledě teď významně na oba dva,

– štěstí stálo v tomto osudovém okamžiku při něm, když se nečekaně přihlásil vídeňský kavárník Josef Lang, bytem v Simmeringu, Geystasse 5, kterého osvícený otec zavedl roku 1868 na poslední veřejný úkon ve Vídni. Krásný den, nával svátečně ustrojeného publika, prostředí párkařů, kolovrátkářů a jiných atrakcí, slavnostní ceremoniál a především sám úkon na loupežném vrahu Ratkayovi, provedený ještě klasicky skopnutím z vysoké žebře, to vše zanechalo v třináctiletém chlapci nevymazatelný dojem; už tehdy pocítil, že je předurčen právě k tomuto vznešenému úkolu. Když pak dne 27. února 1900 už jako zralý muž přijímá dekret, jímž je jmenován c. k. popravčím pro „die Erzherzogtümer Oesterreich ob und unter der Enns, die Herzogtümer Salzburg und Steiermark, die gefürstete Grafschaft Tirol mit Voralberg, die Herzogtümer Kämten und Krain, die Markgrafschaft Goerz und Istrien mit Triest, das Herzogtum Schlesien, das Königreich Dalmatien, das Königreich Galizien und Lodomerien mit dem Grossherzogtum Krakau, sowie das Königreich Kroatien und Slawonien“, cítí stejnou tíhu odpovědnosti jako jeho panovník. A když 3. března 1900 nastupuje ke svému prvnímu úkonu na cikánu Heldovi, myslí především na komisi přítomných znalců v čele s profesorem Haberdou, kterému dosud cukají ve tváři smrtelné křeče Hummelové. „Přeji si, Langu,“ řekl mu v předvečer nesmlouvavě, „aby to pro něho skončilo do minuty!“ Literatura je zamořena líčením posledních nocí odsouzených, každý spisovatelský učeň prolije slzu nad individui, vyvrženými z lidské společnosti, ale kde –

zvolal Vlk, hledě vizionářsky před sebe,

– je nový Shakespeare, který by popsal první noc popravčího? Jak neúnavně zkouší se spomocníky hned ten a hned onen grif, jak si

připomíná všechny slavné nezdary, například faux pas opět z Prahy, kde pustili jistého Václava Slepíčku do propadla, aniž mu předtím dali hlavu do smyčky, takže si zlomil obě nohy a musel být pověšen až po vyléčení. Není takových autorů, a i tu musí nakonec zaskočit sám popravčí, třeba právě Lang, který později píše – cituji podle Dorflera a Zettela – tato moudrá slova: „Jednou jsem viděl knihu, byl v ní vyobrazen člověk jakoby průsvitně, ale velmi hezky barevně, na jedné straně svaly, na jiných vnitřnosti, žaludek, jícen, dýchací trubice a tak podobně. Tady se teprve vidí, co je člověk za umělecké dílo, jak moudrá je příroda, že tak složitě stvořen může i správně fungovat. A pak jsem si musel pomyslet: vidíš, Pepi, a ty, ty máš právo, moc i schopnost vyřadit takový div přírody z chodu!“ Potom je tedy ráno, kalné pro cikána Helda, ale zářivé pro Josefa Langa, když může přistoupit před profesora Haberdu, ohlásit, že rozsudek je vykonán, a dodat skromně: „Za pětáctyřicet vteřin.“ Tehdy ani přísnému Haberdovi nezbyvá než poklepat mu na rameno a říci „Bravo, Lang!“; to ještě netuší, že o málo později udělá Josef Lang v Roveretu čtyřnásobného vraha Grossrubatschera za dvaáctyřicet vteřin a krátce nato ve Lvově Theodora Bibierského za rovných čtyřicet, což bude dlouhá léta evropský rekord, než –

pokračoval Vlk s nemenší skromností,

– nová generace popravčích dá i jemu zastarat. Nezestárla však památka muže, který si dal své čestné povolání vygravírovat na mě děnou vizitku vídeňského bytu a posléze kandidoval v komunálních volbách s doporučením, že „se těší sympatiím celého XI. okresu a navíc disponuje potřebným časem“. Tento příběh jsem vám vyprávěl, přátelé, abych připomněl –

řekl Vlk, hledě teď vzhůru nad sebe, kde se od východu k západu pomalu, ale neúprosně přesunovala modročerná mapa letní oblohy,

– že infarkt se nevyhýbá ani popravčím. A kdyby jednoho krásného dne zaklepal i u mne, co zbude z vašich nejkrásnějších plánů?

– Je tu ještě Karlík..., řekl prokurátor znejistěle.

– Karlík, řekl Vlk spíš s politováním než s pohrdáním, – je typ, který zmeškal svůj vlak o pět století, umím si ho představit jako venkovského kata, který zákazníka při stínání spíš naporcuje. Ne ne, tím –

pokračoval Vlk a vstal, aby dodal svým slovům větší důraz, – náš problém ze světa nesmeteš, a to nehovořím o možnosti, že ten ledovec zrádců vyplave naráz. Pak se to třeba vymkne z našich rukou, když i krajské a okresní justice budou řvát o svůj podíl, a kdo to všechno zveší? Chcete hledat katy inzerátem? Jakou budou mít úroveň? A co tomu řekne cizina?

Bylo ticho, přerušované jen houkáním sýčka a výkřiky soudcových konkubín, předstírajících co chvíli, že jim přivodil orgasmus. S jistotou lékárníka věděl Vlk, že každá slabika navíc by oslabil jeho sdělení. Ještě jednou se dlouze napil, postavil prázdnou láhev zpět mezi stvoly ostřice a už jen vlídně dodal.

– Dobrou noc.

– Počkej! zvolal prokurátor, přesně jak Vlk předpokládal. – Když jsi řekl á, řekni taky bé! Kdyby tě to kleplo, tak nás ten hošík nevytrhne, nechtěl bych zažít, kdyby to měl zmáknout sám!

– Nejen učený, odpověděl Vlk, použiv s přesností lékárníka ironie, – ale ani popravčí nepadá z nebe. Učit Karlíka nejprimitivnějším pojmům třeba z fyziologie, neřkuli psychologie, znamená házet perly hrochu. Zato tamten –

pokračoval Vlk, ukázav prstem přes jezero, kde nad lesem jako slabý opar ležela záře blízkého velkoměsta,

– hoch si plně zaslouží mít už teď zkušeného učitele, aby nemusel jako já začínat od píky.

– Pokud víme, zasmál se obhájce, – ty jsi začal od lucerny.

Poslední plamen dohasl, ohniště jen temně žhnulo a měsíc, vystupující ze zámeckého parku, vypadal jako turecký popravní meč; i v tom špatném osvětlení bylo vidět, jak Vlk zbledl.

– Mirdo, řekl prokurátor rychle, zaráváje nehty do jeho dlaně, až obhájce slabě zasténal, – nezlob se, láska moje, ale není čas na žerty. Jak si to –

pokračoval prokurátor usilovně, obraceje se k Vlkovi,

– Bedřichu, představuješ prakticky?

Umění spolknout i urážku, volající o pomstu, patří k základní výzbroji osobností, které se rozhodly zlepšit svět. Nebýt nekonečné trpělivosti neznámého španělského mnicha, řadového francouzského lékaře a slavného amerického vynálezce, byl by svět dodnes bez garoty, gilotiny i elektrického křesla. Vlk toto umění ovládal dokonale. Zášleh zničujícího vzteku zůstal jeho společníkům skryt stejně jako krev pulzující pod pokožkou, jen si s ledovou rozkoší představil, že mu jednou rozmarná paní Historie dodá tyhle dva tlusté buzeranty jako úhledné balíky, šířící kolem sebe už ne vůni drahých parfémů, ale smrad výkalů a moče, onu neviditelnou vlajku, kterou vztyčuje na lidském těle strach; kdo pak může vytknout popravčímu světové třídy, když ve dvou případech vynechá z experimentálních důvodů svůj milostivý rukcuk a nepoužije ani Šimsova zlomuzlu s expresním účinkem, ale zavěsí je opatrně a zlehka jako vánoční ozdoby, aby v nekonečných vteřinách, kdy se budou pomalu protáčet sem a tam s vypoulenýma očima a rychle puchnoucím jazykem, který sice stále propouští vzduch, ale už ne zvuk, si takto con sordino naposled vybičovanými smysly připomněli malé posezení u ohně a vtípek o lucerně.

– Prakticky, řekl Vlk stejně vlídně jako předtím, – si představuji, že ho nebudem zvat dvakrát týdně ve smlouvě o dílo, ale přijmem na plný úvazek.

– A nevíš, zeptal se prokurátor odmítavě, – co by dělal po zbytek týdne?

– Připomínáš, odpověděl Vlk, použiv s lékárnickou opatrností jedovatosti, – mi, Oldo, lidi, kteří se ptají herce, co dělá přes den. Před třemi roky se zdálo být v pořádku, že hlavní popravčí

státu je na výplatní listině maskován jako šofér a úkony jsou mu s pomocí koeficientu účtovány jako kilometrovné. Bylo to právě vaše grémium, které vidělo dál než na špičku nosu a dalo mi statut samostatného referenta s mimořádnými příjmy. Ovšem žádná byrokratická šarže nezmění nic na tom, že jsem a zůstanu katem, a můj takzvaný tajemník Karlík mým spomocníkem nebo chcete-li pacholkem, protože jen domovnice si dávají říkat správcová a hasiči požárníci, my nikdy nikomu směšný nebudem. Tak taky vy řekněte bé a přiklepněte mi učně, který nechyběl v žádné katovně, protože popravnictví není řemeslo jako třeba řeznictví, ale věda, má své zákony i odvětví, své klasiky i vynálezce a v neposlední řadě i svou literaturu.

– Myslíš třeba Tajnosti popraviště od Henriho Sansona? zeptal se obhájce snaživě, – ty jsem četl i já.

– Memoáry francouzských kolegů, řekl Vlk shovívavě, – stejně jako české Paměti katovské rodiny Mydlářů bych se odvážil nabídnout Šimsovi se stejným studem jako studujícímu filozofie slabikář. Šimsův studijní plán, a podotýkám hned –

pokračoval Vlk, teď už naprostý pán situace,

– jen z literatury, zatím pomíjím jurisdikci, medicínu a ovšem hlavní předměty, by začínal encyklopedickými díly od fundamentální práce Cesara Beccarii z konce osmnáctého století O zločinech a trestech až k dvousvazkovému dílu von Hentinga Die Strafe, na které přísahá současná generace, pokračoval by řadou tematických studií, jako je Siegmunda Stiassneho Poprava kůlem, Kershawova La Guillotine či Rolphova Hanged by the Neck a vyvrcholil spisy po výtce vědeckými, a proto nepominutelnými, jakým je příkladně Šlabovův Archeologičeskoje obslédovanije dvuch trúpov iz balót. Samostatnou studijní linii by tvořil kritický rozbor knih, kterým ironicky říkám ‚libri anti-kati‘, morálně defektních grafomanů typu Camuse a dalších, odmítajících trest smrti. Stačí otevřít za mnohé Marii Stuartovnu pana Stefana Zweiga, aby z ní vyhrězl text, který je

amorální, bezohledný, cynický, drzý, jedním slovem, který obsahuje celou abecedu –

pokračoval Vlk, přivíraje oči, aby mu fotografická paměť zřetelněji promítla citovanou pasáž,

– židáctví: „Nikdy nemůže být poprava živého člověka, tady všechny knihy i zprávy lžou, romantická a dojemná. Smrt popravčí sekerou je vždycky příšerná hrůza a sprostá řezničina. První rána kata byla špatně namířena, neprotála šíji, nýbrž narazila tupě do zátylku. Z úst mučené ženy se ozve přidušené chroptění a sténání. Druhá rána zatne hluboko do šíje a krev vystříkne jasným plamenem. Ale teprve třetí rána oddělí hlavu od trupu. A ještě jedna příšernost: když kat chce hlavu zvednout za vlasy a ukázat ji, uchopí toliko paruku a hlava vypadne. Zalitá krví se kutálí a hřmotí po prkenné podlaze jako kulečnicková koule, a když ji kat znovu uchopí a zvedne, spatří všichni, byl to strašlivý pohled! hlavu stařenky se sněhobílými ostříhanými vlasy. Ještě čtvrt hodiny sebou křečovitě šhubají rty, které nadlidským úsilím svíral strach živé bytosti, a zuby cvakají o sebe. Už chtějí pacholci za ohromného mlčení odnést temné břímě, když drobná příhoda vyvolá úplné zděšení. Neboť v okamžiku, kdy kati zvedají trup zalitý krví, aby jej odnesli do sousední místnosti, pohne se něco pod šaty. Nikým nepozorován připlížil se za královnou její malý oblíbený psík a jakoby ve strachu o její osud se přitiskl k jejímu tělu. Ted' vyskočí, zbrocený prolitou krví. Rudé zvířátko štěká a kouše a hafá a ňafá a nechce se hnout od mrtvé. Kati se snaží odtrhnout ho násilím. Ale nedá se ani chytit, ani přivábit, divoce skáče na cizí velké černé bestie, které je tak palčivě zranily krví jeho milované –

docitoval Vlk a otvíral opět oči,

– paní.“ Podobné pamflety, získané čistkou veřejných i konfiskací soukromých knihoven, by můj žák nejdřív důkladně prostudoval, poté vědecky vyvrátil a na závěr odborně –

pokračoval Vlk, cítě, jak se jeho zanícení přenáší na ně,

– spálil, jak to patřovalo k běžné pracovní náplni popravčích, čímž by teorie nenásilně přecházela v praxi. V osnově by nechyběla ani odpočinkově zařazená literatura krásná, pokud se autor třeba i jen parciálně, ale fundovaně dotýká probíraných témat, například bible, kde je slušně popsána obširná paleta klasických úkonů. Tak –

pokračoval Vlk a musel se po dlouhé době namáhat, aby se jeho kovový hlas nezachvěl pohnutím,

– by byl definitivně překonán úzký profil a neuralgický bod naší justice a navíc bychom obor, který středověk nekulturně vykázal za městské hradby a který ani u nás nesmí mít publicitu, jakou má na jevišti každý –

pokračoval Vlk, neubrániv se, aby se mu alespoň neviditelně nerozbušilo jeho otužilé srdce,

– kašpar, vrátili konečně, kam od počátku patří: do rodiny humanitních věd.

– Človče, Bědo, řekl prokurátor skoro šeptem, jak ho zalehla promyšlenost, šíře a důsažnost té koncepce, – vždyť ty tu vlastně navrhuješ univerzitu...!

Z roje Perseid, zvaných také Slzy svatého Vavřince, se v tu vteřinu oddělil kus, vyčerpaný vesmírným letem, a dlouze umíral, vydávaje oslepující záři. Vlk si uvědomil, že ten odporný teplouš právě stejně oslnivě formuloval jeho utkvělou myšlenku a že se splní.

Zvedl pravou nohu a přenesl těžiště těla nad práh

14

třídy. V tom zlomku vteřiny jako by se zastavil čas a on byl uprostřed kroku vtažen do živého obrazu kolem Lízinky; klouzal, sám dosud nespátrěn, pronikavým pohledem z tváře na tvář, připomínaje si jména, biografie i povahové rysy svých budoucích žáků:

František (15), stejně dobromyslný jako tlustý, IQ při spodní hranici průměru, vzdor obezitě zdatný, hobby: vzpírání, otec: oblíbený vězeňský dozorce, kvůli němuž se recidivisté těšili na kriminál; několikrát vyváděl do věšárny Vlkovy zákaznický a o přijetí syna ho požádal sám, vycházejí kupodivu ze stejné myšlenky, že je to obor jako jiný a vyžaduje vzdělání; přijetí bylo proto i odměnou za mravní idealismus otce, sledujícího zájem nejen dítěte, ale také společnosti.

Dvojčata (15), jednovaječná a rozlišená pěšinkou, kterou si vynutili učitelé na devítiletce, IQ ve středu normy, záliby: horolezectví a jachting, tedy práce s lanem a uzlem, otcové: okresní soudce v K. (de iure) a okresní prokurátor v K. (de facto); Pavel s Petrem, které přes jakousi přízeň vytypoval docent Šimsa, provedli při zkoušce vivisekci živého psa sice neodborně, ale s takovým elánem, že Vlk nemohl říci ne.

Albert (16) byl naopak jeho favoritem; otec: sadistický vrah, kterého Vlk udělal měsíc před chlapcovým narozením, matka: jediná z obětí, která znásilnění přežila; jako bigotní venkovské děvče odmítla přerušování těhotenství, když se však narodilo dítě s hrbem, pohodila je a ve vězení si podřezala žíly. Vlk se zásadně nepletl do životů svých zákazníků na víc než těch pár vteřin, kdy jim je bral, ale zde udělal výjimku, která potvrzovala jeho pedagogický talent; sledoval zpovzdálí, jak chlapec v dětských zařízeních statečně bojuje se svým osudem, ve snaze napravit zlý rozmar přírody věnoval se až asketicky cvičení; hrb se sice nezmenšil, ale už brzy se mu nikdo neodvážil zasmát: nevelký hrbáček měl železné svaly; když si pak Vlk zjistil jeho IQ (vysoko nad normou) i koníčky (šerm šavlí a dějepis), pojal jistý plán a přijal Alberta prakticky bez zkoušky.

Ti čtyři byli zhruba stejně staří jako Lízinka. Zbylí dva starší. Šimon (19) proto, že v šesté, sedmé i osmé třídě (IQ nezachytitelný) propadl; opakování deváté mu bylo prominuto na základě

intervencí i protestů: protestovali učitelé, kterým za pětky věšel na kliky dveří uškrcené kočky, intervenovali vlivní představitelé justice, ale i historiografie: Šimon jediný byl katovského původu, jeho pradědem byl proslulý Karl Huss (druhé s si přidal, aby nebyl pokládán za potomka reformátora; jeho potomci je opět škrtli, aby nebyli považováni za dráby protireformace), který se po nešťastném dekretu Josefa II. stal ranhojičem a kustodem starožitných sbírek knížete Metternicha; k jeho přátelům patřil i Johann Wolfgang von Goethe, který s ním hovořival především o jeho původní profesi; otec Šimonovi naopak kádrově přitížil, když svou funkci, kterou ho pověřil ještě demokratický stát, vykonával i v žoldu (s dvěma s) okupantů, za což byl po okupaci dokonce souzen; i jeho zachránil slavný předek – ministr spravedlnosti byl historik a sečtělý obhájce, který předložil zápis kata Mydláře, věrného Čecha a protestanta, před popravou sedmadvaceti českých protestantských pánů v roce 1621: „A kdybych se byl vzepřel konání krvavé povinnosti své, nebylo by se našlo třeba deset jiných popravčích mistrů, kteří by na mém místě byli bez rozmýšlení exekuci vykonali? Ani o hodinu déle by nebylo vykonání exekuce odročeno bývalo, a mimo to kdo ví, jak kruté by cizí katové byli s nešťastnými pány českými nakládali a snad neumělostí svou poslední okamžik života jim ztrpčovali.“ Na příkladu doktora Jessenia, který byl jako intelektuál odsouzen před stětím ještě k vyříznutí jazyka, což Mydlář provedl zvláště jemně, dokázal obhájce, jakým požehnáním je v podobné situaci přítomnost sourodáka a souvěrce; přesto dostal jeho mandant doživotí a musel si odsedět skoro pět let, než ho propasírovali kterousi amnestií (s jediným s, ale se všemi údy i právy) do důchodu; přijímaje teď Šimona jen na základě strangulovaných koček, napravoval Vlk ve vsí tichosti křivdu spáchanou na celém popravnictví: ani barbarské národy netrestaly muže, který ne náhodou byl zván ramenem spravedlnosti; řezaly nejvýš hlavu, jež dala ramenu příkaz. Navíc měl Vlk i pádný důvod osobní!

Poslední z hochů Richard (17) – ztratil dva roky v sanatoriu, ale byl opět zcela fit – měl téměř všech pět pé: slušný IQ, mnohostranné zájmy, vysokou, štíhlou a trénovanou postavu, jako by jeho matku oplodnil Discobolos, a ke všemu byl synem řezníka! Právě on byl však přijat jen a jedině kvůli

15

Lízince Tachecí.

Náhoda, ta režisérka dějin a osudů, byla i autorkou setkání, k němuž došlo mnoho let poté, co dohasla noční vatra u loveckého zámečku.

Zákazníci, které udělal Vlk v její předvečer, byli dávno shledáni nevinnými a posmrtně odškodněni. Pokud právem očekával, že udělá i ty, kteří chybu zavinili, měl být bolestně zklamán, jednoduše se vypařili a nikdo, snad krom pozůstalých, je příliš nesháněl. Svět, jak naznačovaly i zprávy z ciziny, byl pojednou až pedantsky úzkostlivý, o hrdelním trestu se začalo mluvit stejným tónem jako o pohlavní chorobě; člověk už musel umlátit ženu i děti cepem a v okrese muselo kvůli tomu hrozit povstání pracujících, aby mu neradi odklepli kravatu z konopí. Vlk se Šimsou a Karlíkem pracovali někdy jednou za kvartál, a že zůstali vůbec v systemizaci, za to mohli děkovat jen podpoře tajných sympatizantů v justičních a bezpečnostních aparátech. Ale jak dlouho ještě? Před očima měli čerstvou abdikaci Alberta Pierreponta, který se kdysi, čtyřicetiletý! stal po otci a strýci královským popravčím Velké Británie. Ačkoli měl na kontě 433 zákazníků a 17 zákaznic, z toho sedmadvacet válečných zločinců udělal v jediném dnu!, musel demisi předběhnout potupné suspendování, které přinášel chystaný zákon o zrušení úhlního trestu. Bylo deprimující číst, jak tento gigant, „usměvavý gentleman“, který odkládal doutník pouze

při úkonu a strhl vaz i osminásobnému ‚kyselinovému vrahovi‘ Johnu Haighovi, náhle horlivě prohlašuje – „Trest smrti nikoho neodstrašuje“ či „Vnitřní hlas, hlas shora, který mi kdysi poručil konat tuto práci, mi nyní říká – dost!“

O tom všem přemýšlel Vlk i v tramvaji, která ho vezla k jednomu z přátel nejvěrnějších. Neznal jeho zaměstnání ani pravé jméno, ale že se léta objevoval ve věšárně se zvláštním povolením, ačkoli bez zvláštního posláním, svědčilo o důležitosti i stabilitě jeho postavení. K Vlkovým zásadám patřilo nepátrat po věcech, které si přály být utajeny; jeho ruka už dávila ne jeden krk za to, že příliš mluvil. Soukromě se domníval, že muž, všemi zvaný Doktor, je tajemníkem významné osobnosti, a proto je významnější než ona, neboť osobnosti se v těch kvasných časech střídaly jako figury na orloji, zatímco on zůstával. Přístup k věšákům si často z protekce i za úplatky zařizovali potenciální nekrofilové; Doktor se Vlkovi začal jevit jinak od chvíle, kdy k němu kdysi přistoupil.

– Víte, maestro, řekl Vlkovi, – já jsem pro pokrok, a proto fandím čisté strangulaci; Šimsova šlingle má podle mě stejně elementární význam jako měl v dopravě parní stroj. Ale váš ruk-cuk je prostě tak jednoduchý i geniální jako samo kolo!

Taková řeč ovšem nemohla zůstat bez odpovědi. Kdykoli se Doktor objevil, mohli si být zákazníci jisti, že je obslouží Vlk a že budou hotovi dřív, než jim dojde, co se s nimi děje. Doktor neskrblil obdivem a vztah obou mužů se prohluboval. Šimsa, sportovec tělem i duší, si naštěstí uvědomil, že jako u fotbalové brány ani u věšáku není hanba zahřívát lavičku náhradníků, je-li jedničkou formát jako Vlk, kterému navíc za tolik vděčí. To on ho kdysi pozvedl z davu bezejmenných výrostků, to on nezištně prosadil, aby byl sám úředně pověřen Šimsovým za- i doškolováním; ujal se toho s takovou vehemencí, že snaživý hoch velmi rychle jako z dětského kabátu vyrostl z psychologie primitivního kata, kterým se málem stal, než potkal Vlka, a dosáhl hranice myšlení, za níž se otevírá širý duševní

obzor skutečných popravčích, hodných toho jména. Pochopil, že pověsit někoho za krk dokáže hůř nebo líp skoro každý, až snad na pár zženštilých intelektuálů, umění je však pověsit ho tak, aby se v tom promítly celé kulturní dějiny lidstva až k vědeckotechnické revoluci, protože jinak by se mohl zákazník právem ptát, proč ho za trest rovnou neupečou a nesežerou.

Brzy se ukázalo, že Doktorovy znalosti jsou obdobně rozsáhlé i fundované jako Vlkovy. Pravda, chyběla mu Vlkova obrovská praxe, tu však bohatě vyvážily znalosti penologických statistik, za které by se nemusel stydět ani počítač. Vlk, který si musel každý letopočet nahlas opakovat, aby mu utkvěl v paměti, obdivoval a upřímně záviděl bravuru, s jakou Doktor, provázeje slova rychlým kmitáním plnicího pera, chrlil ze sebe, podoben dálnopisu, cifry a procenta.

– Ve Francii, diktoval a psal Doktor, když diskutovali o tom, jak často poptávka po popravčích předběhne nabídku, čehož využívají diletanti, – bylo jen v roce 1944 popraveno pro kolaboraci s okupanty 10 519 osob, z toho 8348 bez soudu. Údaj z prohlášení ministra spravedlnosti Martinauda-Delplase.

– Hrozný, řekl tehdy Vlk, – ale nutno podotknout, že taková potřeba probouzí i talenty, které by jinak zůstaly zasuty...

– V USA, diktoval a psal Doktor, když diskutovali o tom, jak naopak dostatek popravčích upevňuje celonárodní disciplínu, – se podílel lynč na celkovém počtu poprav ještě v prvním desetiletí našeho století 92,5 procenty, teprve pak má trvale sestupnou tendenci. Historické tabulky nicméně uvádějí, že v letech 1900–1944 bylo ve Státech lynčováno jen o málo méně osob, než bylo popraveno ze zákona odborně školeným personálem. Údaje z Hentingova díla *The criminal and his victims*, New Haven 1948.

– Odporný, řekl tehdy Vlk, – zvláště když si člověk představí, že tenhle ‚odborně školený‘ personál jenom otáčí vypínačem. Rád bych je viděl, kdyby vypnuli proud.

Jistě, řekl tehdy Doktor živě, – ale nestojí problém obráceně? Ne zvolili si tak primitivní úkon proto, že ani masová základna lynče nedala vlasti talenty srovnatelné s vašim? Proboha, co je to za úroveň, když newyorský Elliot před elektrokucí měří napětí tak, že peče na křesle hroudu hovězího? Viz stránka 42 jeho Pamětí!

Byly-li kde vědomosti obou mužů vyrovnány, dosahující nepochybně hranice lidských možností, pak na poli penologické krásné literatury. Později, když už se dýchánek účastnil i Šimsa, litoval vždy znovu, že nemůže jejich diskuse nahrávat; ty duely by byly ozdobou každého televizního kvízu místo věčných otravných blábolů o perlách architektury nebo slavných áriích.

– „Zde je,“ cituje Doktor samozřejmě z paměti, – „popraviště. Jeho nohy jsou slabé a ztuhlé a je mu špatně. Kolem dokola lidé. Křik a rámus. Tisíce obličejů a očí. To vše musí snést a především myšlenku: zde jsou tisíce, které nebudou zabity, a ty budeš popraven.“ Autor, dílo a hrdina?

– Jak, odpovídá Vlk s úsměvem, – neznat autora, který měl to pekelné štěstí obdobnou scénou osobně prožít, i když ne do konce: Dostojevskij, Idiot, kníže Myškin.

– Touché! volá Doktor.

– Ale který, ptá se Vlk, – nositel Nobelovy ceny za literaturu zachytil veršem průběh veřejného úkonu v Indii?

– „They,“ recituje Doktor s úsměvem, „are hanging Danny Deever, they are marchin' of 'im round, they 'ave 'altd Danny Deever by 'is coffin on the ground!“ Kdo by neznal laureáta z roku 1907, autora Knihy džunglí Rudyarda Kiplinga??

– Touché! volá Vlk.

Někdy jsou otázky tak rafinované, a odpovědi přesto tak přesné, že si chlapec klade stejnou otázku jako divadelní elév, hledící zblízka na sira Oliviera: nemám jít raději k poště?

– Co je, ptá se Vlk potutelně, – švédský truňk?

- Vaši otázku, říká Doktor s úsměvem, - bych mohl odmítnout s poukazem, že řádění soldatesky švédského generála Banéra v Evropě roku 1638 nespadá do oboru popravnictví. Protože ale švédský truňk přechází pak v době čarodějnických procesů do útrpného práva, ať vám odpoví kronikář: „Svázali -

cituje Doktor a píše tentokrát prstem ve vzduchu,

- totiž ubožáky, na nichž chtěli ukryté peníze jejich vylákati, a položivše je naznak na zem, lili jim do úst trychtýřem hnojůvku, až se mnozí zalkli a děsnou smrt z toho měli.“

- Touché! volá Vlk.

- Exempla, dodává Doktor už jenom skromně na okraj, - trahunt: V ortelích města Nymburka nalézáme v roce 1606 neuvěřitelný trest, který „vytrpěl jest člověk Jan Špička proto, že sušil kobylky“, což blíže neosvětleno. Za to byl „zaživa vykuchán, nároky mu o ústa otlučeny, droby všecky do košile svázány a na šibenici všecko pověšeno“. Prostý čtenář může zatleskat, ale vědec se musí divit, kde se v díře jako Nymburk vzala taková fantazie; pak čte Janssenovu Geschichte des deutschen Volkes, díl druhý, stranu 506, a hle: týž trest stihl o dva roky dřív v Braunschweigu právníka Brabanta, obviněného, že drží s čertem. Nějaký vykuk z Nymburka jede zřejmě kolem a prodá to pak doma jako svůj nápad. Ale -

ptá se Doktor lišácky,

- kde najdeme u klasiků nejkurióznější poslední přání zázakzníka před úkonem?

- Plutarchos ve svém Sullovi píše o římském vojevůdci Carbonovi, kterého Pompeius odsoudil k stětí. Popravčí už zvedal meč, když Carbo požádal, aby se mohl ještě rychle -

dodává Vlk, odhaluje v úsměvu svůj krásný chrup,

- vymočít.

K těmto povznášejícím vzpomínkám upnul teď Vlk svou mysl, aby zahnal vztek. Byl vzteklý, že tráví letní neděli v rozpáleném městě, když v zámečku dávno zřídili tuctovou ozdravovnu a pak

exkluzivní lovecký hotel vlády, i že musí lekat vedrem v tramvaji, neboť na auto měl právo pouze v den úkonu a v noci po něm. A tak jen to, že je Doktor po dlouhé době pozval do projekce kresleného filmu, kterou si občas, zřejmě z moci své funkce, o nedělích půjčoval, mu trochu vracelo náladu.

Ucítiv zaklepání na rameno, uvědomil si okamžitě, že si zapomněl koupit jízdenku. Jako by právě to byla pověstná kapka, kterou přetéká číše, zmocnila se ho deprese. K jeho překvapení stál za ním holohlavý, bezzubý stařec v propocené košili, zcela nepodobný revizoru.

– Pvomiňte, zeptal se, silně šišlaje, – nejfte vy náhodou Běďa?

– Ano, odpověděl Vlk zmateně.

Hned se vzpamatoval a chtěl se proti té důvěrnosti ohradit, ale mužík mu už nedal šanci.

– Běďo, volal, bouřlivě ho objímaje, – fo povád děváf??

Ostatní cestující, polomrtví horkem, jim sotva věnovali pozornost, ale Vlk si přesto připadal jakoby vytažen na scénu ozářenou reflektory. Navíc ho deprimovalo, že toho člověka není schopen nikam zařadit. Bývalý spolužák?

– Jak vyjef? zeptal se muž a musel to dvakrát opakovat, než Vlk pochopil, že souhlásky v a f nahrazují sykavky ž a š, i mnohé jiné hlásky.

– Děkuju, odpověděl Vlk opatrně, – jakžtakž. A ty?

– Já uv fem v penvi, odpověděl muž. – Ty eftě ne?

– Bohužel, odpověděl Vlk všeobecně, – nemám ještě léta.

– Jak to? podivil se muž, – tobě fe fnad pořítají dvakvát, ne? Nebo to uv ty fvině taky fkvty?

– No to víš, odpověděl Vlk neurčitě; věděl už, že ten chlap ho musí znát z oboru. Bachař? Toho by si pamatoval. Snad rakvář, těch si nikdy moc nevšímal.

– Co manželka? zeptal se, aby unikl z tenkého ledu.

- Ta kujva? zeptal se muž. - F tou fem vyvavil dveve. Ave vato Fvávinka fe potatila.

- Kdo? zeptal se Vlk.

- No moje féva, šiřlal muž hrdě, - byvy f tím ftavofti, ave nakonef fe doftava na vyfokou.

- Kam? zeptal se Vlk.

- No na pváva! šiřlal muž řřastně, zatímco tramvaj skřípavě zastavovala, - uf taky foudí, no, fnad ji vaf kynou vefevejří fafy. Jak to vidíř ty?

- Já už, bohuřel, vystupuji, řekl Vlk, rozhodnut, ře zbylé dvě stanice dojde raději pěřky.

- Fkoda! řekl muž lítostivě, - kdoví, kdy fe vaf potkáme. Davi ti afpoň tu fkovu?

- Jakou řkolu? zvolal Vlk, náhle osvícen.

- No tu popvavnífkou! volal muž, zatímco tramvaj se trhavě rozjířdřla.

V tu chvíli jako by na jeho lysé lebce vypučely tmavé, mastné vlasy, propadlé tváře vyplnil dravčí chrup a ze rtů, smyslných jako kdysi, zavlál dobyvačný jazyk, který tak řtědře rozdával lásku i smrt.

- Vilíku! zvolal Vlk, ale bývalý soudce ho už neslyřel.

- Quidquid agis, prudenter agas, řekl Doktor, když mu lil Black

16

Label na kostky ledu, které hlasitě pukaly, - neboli Cokoli děláš, dělej rozvážně. Ti chlapci to trochu přehnali a mají na svědomí mnohé z našich problémů. Kdo je nutil nadřlovat řpagáty jako pomlázku? I tady platí Méně je někdy více.

Sportovec řimsa přibřhl ze své chaty po svých; bylo to slabých dvacet kilometrů a jeho tep i dech už dosáhl normálních hodnot.

– Když si vzpomenu, řekl tiše, neboť se mezi nimi nikdy nezbavil ostychu, – co on byl za frajera, jde na mě smutek. Proč ho radši nedali taky udělat? Čemu slouží, že chodí mezi námi jako zbědovaná troska? Bude mladá generace ochotna ke stejnému angažmá, když vidí, jak svět odplácí?

– Bezzubý soudce, řekl Doktor, nalévaje grapefruitový džus na ledovou tříšť, která slabounce praskala, – lepší bezhlavého. Měl-li být on a ti druzí vzdor všeobecnému rozhořčení, ale v zájmu státu zachování právě jako důkaz, že ius regit aut errant neboli že právo vládne, i když se –

pokračoval doktor, nasypav si do důlku mezi kořenem pravého palce a ukazováku špetku soli a čerstvě mletého pepře,

– mýlí, musela tu být jistota, že dojdou dál než k první lucerně, čímž na nic –

řekl Doktor rychle, pohlédnuv omluvně na Vlka,

– nenarážím. Vyšlo se tedy z vědeckého zjištění, že nejvýraznějším povahovým rysem našeho národa je kombinace závisti a sentimentality. Znamenalo to odbourat jim z požitků všechno, co překračovalo nivó sociálně slabých vrstev, tedy auto nepřiměřené značky či milenky v nepřiměřeném věku. Tím je eliminován moment závisti a naopak evokován blahovolný soucit, jaký u nás provází pády co –

pokračoval Doktor, nakapav si na pepř a sůl trochu čerstvě vymačkaného citronu,

– nejstrmější. Plastická chirurgie, která obvykle proměňuje šeredy v krasavce, funguje tu opačným směrem, aby umocnila výsledný dojem. Vsadím se, že pleš vašeho přítele obnovuje co týden drahý holič a zuby si dal vylámat uměle, pyšně se krásnou protézou jen ve zvláštních –

pokračoval Doktor, nalévaje si levou rukou do jedné skleničky bílou tequilu a do druhé rudou sangrittu,

– hotelových zařízeních, kde jsou podobně postiženým jednou dvakrát za rok refundovány odebrané výhody pod rouškou hospitalizací. Ostatně neodpovídá na vaši otázku sám fakt, že jeho úřad přebírá vlastní dcera? Na zdraví! –

dodal, slízl ze hřbetu ruky směs citronu, soli a pepře, zapil to z obou sklenic a mixoval složitý mexický nápoj na jazyku.

– Ale, namítl Šimsa nesměle, – chudoba a sešlost, i když umělé, jsou přece jen trestem za služební horlivost. Nedá si takovým otcem poučená dcera na štít laxnost? Není zrovna v tom jádro pudla, proč nemáme pomalu do čeho píchnout?

– Slečna dcera, odpověděl Doktor, vychutnáváje dosud gurmánsky chutě i vůně na svém patře, – ať si zatím soudí jako učitelka ze školky, protože po ní vinou mezinárodní situace, vyžadující různé ohledy, nikdo nic nechce. Až se jí řekne, začne solit flastry i špagáty, že tatíček pukne pýchou, jestli ne –

dodal Doktor, nabízí je jim tlustý doutník Winston Churchill, který Vlk s díky přijal a Šimsa s díky odmítl,

– vzteky.

Šimsa vyskočil, aby zapalovačem, který jen proto koupil, posloužil nejdřív jemu a pak Vlkovi. Přitom se osmělil.

– A co když nebude chtít? Ti dnešní mladí mají plnou hubu svědomí, a násilí se teď nesmí užít ani pro dobrou věc! Tak jak je k tomu dokopat?

– Jeden Rus, řekl Doktor, – slušný spisovatel, a dokonce nobelosič, ale tak militantní odpůrce smjertnoj kázni, že jsem za trest zapomněl jeho jméno, řekl nicméně větu, která by se měla stát základní poučkou každé moderní moci: „Dříve nás mučili žhavým železem, nyní –

citoval Doktor a současně jako by vypaloval slova do vzduchu žhavým koncem doutníku,

– chladnou mincí.“ Plnila-li generace otců úlohu železného koštěte buď přímo z přesvědčení, anebo ze strachu, že kdo nemele, bude

sám semlet, splní ji generace synů a dcer, která díky okolnostem ani nevěří, ani se nebojí, za vyšší plat nebo nižší daně, za větší byt nebo menší potíže se studiem dětí a tak podobně, důležité je, že při všech demokrati- a liberalizacích si prozíravé státní vedení ponechalo, ačkoliv na něj dočasně neupoutává pozornost rozjitřené veřejnosti, pevný bod, a tím je sama –

usmál se Doktor,

– šibenice, ale nechci vás nudit přednáškami, když tu máme po delší přestávce dva unikátní snímky, ano, i to je příznačné, že přísun znovu funguje! které vás jako odborníky jistě –

dodal Doktor, lusknuv prsty, což bylo obvyklé znamení promítači, že může začít,

– zaujmou.

Do tmy, ve které bzučel motor opony odhalující plátno, vystřelil z projekční kabiny snop světla. Vlk byl příjemně napjat, a protože i whisky právě dosáhla nervových center, pocítil, jak trpkost posledních měsíců ustupuje jakési naději. Viděli už v této projekci nejednu PF; zkratku, kterou mnozí Evropané píšou na novoročenky místo dlouhého ‚pour féliciter‘, označovala jim ‚the penologic films‘ – filmy o trestech. Doktor měl přístup k archivům a předváděl svým dvěma přátelům vše, co mohlo mít pro ně praktický význam anebo podnitit teoretické úvahy. Byly to snímky velmi rozdílné úrovně jak penologické, tak fotografické. Za kamerou stáli většinou amatéři, kteří navíc pracovali tajně, z aktovky či knoflíkové dírky, takže záběry byly často pod- i přeexponované, neostré a samozřejmě němé. Starý snímek z Číny nebo Japonska, na němž polonahý muž s copem zručně stíná hlavy jakýchsi vojáků nebo kuliů, které mu kladou jak špalky na dřevěnou kozu, byl dokonce silně podtočen a účinkující se pohybovali tak rychle, že si jej párkrát pustili místo grotesky.

Tristnější bylo ovšem vidět amatéry i před kamerou. Jak zapomenout na snímek z Konga, kde jakýsi dobrák uřezává svým

krajanům hlavy nejen s nechutnou leností, ale i pilou s vylámanými zuby, nestaraje se, jak budou vypadat ti, kdo mu je drží; tehdy si Vlk uvědomil, že rozvojové země potřebují pomoc i v této oblasti. Kolísavá úroveň tedy málo měnila na tom, že projekce přinášely významné impulzy. Obdivovali čistou a přesnou, snad až příliš pedantickou práci spojeneckých kolegů ve filmech s označením TS/NT (Top secret – Nuremberg trial), pořádným douškem museli zapít dílo anonymního fušera zpod Pyrenejí: stoje s pitomým úsměvem za svým notabene nezakrytým zákazníkem, utahoval šroub garoty po milimetrech, aby byl déle filmován, zatímco tomu vpředu se už houpal jazyk až na břicho jako kravata. Viděli velmi diskutovanou elektrokuci na Alici Ferrisové, která se ubránila až do 25 000 voltů, kdy se naráz změnila v černošku, i slavnou veřejnou strangulaci německého primátora Prahy Pfitznera, při níž tisíce Čechů zvedaly na ramena své děti, aby spatřily na vlastní oči poválečné znovuzrození humanismu. I nyní tedy očekávali se zájmem, čím je příznivec překvapí.

Na plátně se objevil emblém DIE DEUTSCHE WOCHENSCHAU.

– Toto, řekl Doktor a v hlase mu zněla pýcha objevitele, – je nemá kopie, což nesnižuje její úžasnou cenu. Originál byl podložen nejspíš komentářem říšského filmového intendanta Hanse Hinkela, který dal snímek vyrobit na příkaz samotného Vůdce.

Úvodní titulek byl vystřídán záběrem stolku, na němž stála láhev koňaku a několik číší.

– Čas děje, pokračoval Doktor a v jeho hlase zněla radost vypravěče, – srpen 1944, místo děje na první pohled box v útulné vinárničce a –

pokračoval Doktor, zatímco záběr stolku byl vystřídán záběrem nástropní kolejnice s pojízdnými háky,

– zákoutí řeznické provozovny, ve skutečnosti však centrální úkoniště v berlínské věznici Plötzensee.

Záběr háků byl vystřídán záběrem malých dveří, jimiž vešlo několik mužů v talárech, uniformách i civilních šatech, zastavili se proti kameře, vztyčili pravé paže a cosi vykřikli.

– Heil Hitler! zvolal současně Doktor s patosem představitelů, které daboval, zatímco oni si nalili koňak, zvedli číše proti kameře, sklapli podpatky a vypili ex, – nic jiného nemohli volat vyvolení, kterým připadla čest udělat tečku za atentátem z 20. července, a to s vědomím, že Vůdce ve své projekci ještě týž večer ocení jejich snažení. Vždyť to byl jeho tvůrčí nápad, který vyjádřil, viz Ein Drama des Gewissens, Herder Bücherei, sešit 96, příkazem popravčímu: „Chci, aby viseli jako dobytek!“

Muži na plátně se naráz ohlédli. Pohotový švenk kamery dospěl ke dveřím včas, aby zachytil nahého muže středních let, který, poháněn dozorcí, vklopýtal do dveří, ruce přitaženy k tělu drátem.

– Chybějící komentář, pokračoval Doktor už zas věčně, – nám bohužel znemožňuje dozvědět se jméno tohoto hrdiny –

pokračoval Doktor, maje na mysli civilistu, který se naháče ujal hmatem, prozrazujícím ihned popravčího s velkou praxí,

– ale jeho výkon mu staví pomník kovu trvalejší.

Vlk i Šimsa věděli od prvních metrů sami, že mají tu čest se skutečným umělcem, jakého by nechtěli mít za konkurenta. Jako kouzelník spletl na konopném laně závěsné i škrťící oko, jako dirigent rozehrál své pomocníky, aby Jedničku zvedli na stolicí a upevnili oka současně na první hák i první krk, a konečně jako sochař začal modelovat jeho posmrtnou masku tak, že s přesností automatu po milimetrech odklápěl stolicí, aby provaz přejímal váhu těla po gramech a zákazník bez oděvu i bez kápě byl nucen předvést prominentnímu diváku tohoto filmu svůj konec od A až do Zet, včetně příslušných reakcí fyziologických, které umožnily určit přesný okamžik udělání pouhým okem. Tehdy se úkonář do hotového prostě plnou váhou opřel a poslal ho i s hákem po kolejnici na druhou stranu místnosti. Pak vypil stopku koňaku,

kteřou mu podal mladší pomocník, a sešpulil rty, k čemuž Doktor na vysvětlenou hvízdal; do dveří hnali nahého Dvojku. S citem televizního reportéra, který ví, kdy diváků napovědět a kdy nechat promlouvat obraz, přestal teď Doktor komentovat; jen šumění přístroje podmalovávalo další podívanou, točenou v sugestivním nepřerušovaném záběru. Tím spíš, že sami kdysi dvakrát dělali desítku, museli Vlk se Šimsou v duchu smeknout před perfekcí tohoto tria. S nevyčerpateľným humorem, ach, jaká škoda, že beze zvuku nemohli ocenit žerty, které rozveselovaly i svědky! se šéf staral, aby tvář po tváři prošla téměř ve stejných intervalech všemi stádii dušení. Pyj za pyjem se zvedal k poslední salvě života, a když ochable zvěstoval exitus, byl majitel odeslán po kolejnici jako důlní vozík, až se zastavil o předchůdce. Každé číslo uzavřela číška koňaku, aniž bylo to příští pomalejší či ledabylejší. Jaký div, že Vlk, Šimsa, ale i Doktor, který snímek znal, zažili, co se přihází návštěvníkům opravdu velkých koncertů: měli dojem, že trvá, ačkoli finální obraz osmi visících kusů lidského dobytka, které spomocníci rychle natáčeli bokem ke kameře, aby na Vůdce nevyplazovali vyhřezlý jazyk, a tím méně vystrkovali podělaný zadek, se už dávno zatměl a před nimi kmitala bílá plocha.

– Osm, řekl konečně Doktor, nastavuje jim k očím ciferník náramkových stopek, – strangulací a vešly se do jedné kazety! A jen to je důkaz, že čísla netrvala v průměru třicet minut, jak by se každý hádal, nýbrž třicet vteřin. Víme-li, že pro tuto show byla předepsána zcela brutální a zdlouhavá porážka, jeví se mi být jeho slowhanging odvážnou hrou a všechny ty obscennosti její nezbytnou součástí; ten muž fandil svým klientům stejně jako kdysi váš favorit Mydlář, a nevydají-li archivy jeho jméno, zaslouží si vejít do učebnic po vzoru velkých osobností výtvarného umění jako Neznámý –

dodal Doktor spěšně, když se na plátně objevil emblém s písmeny I. R. T. C.,

- mistr; ale nechme hodnocení na závěr, protože telerekordinkový záznam z Bagdádu je odstrašujícím protějškem prvního snímku.

Titulek byl vystřídán záběrem tří židlí různého stáří, původu i poslání.

- Čas děje, řekl Doktor a z jeho hlasu znělo vzrušení odborníka, - zima 1963, místo děje na první pohled dekorace pro Ionescovu hru Židle či -

pokračoval Doktor, zatímco záběr židlí byl vystřídán záběrem notových pultů, na nichž ležely samopaly různé ráže i výroby, - jinou hru jiného absurdního autora, ve skutečnosti však hudební studio Irak Radio Television Corporation.

Záběr pultů byl vystřídán záběrem skupiny mužů ve vojenských uniformách, kteří se prodrali mezi složenými nástroji, překlopýtali snopy kabelů, zastavili se proti kameře, srazili podpatky a vydali pokřik.

- Vítězství! zvolal současně Doktor, zatímco muži vyšli z obrazu až na jednoho, který začal nervózně předčítat do kamery text v nesrozumitelné hrdelní řeči, - co jiného mohli volat tito právě povolání vůdcové revoluce, kterým připadlo skoncovat s právě odvolanými vůdci revoluce, a to s vědomím, že jejich hrdinství ocení dík televizi ve stejném okamžiku celý národ.

Muž na plátně domluvil a pohlédl stranou. Pohotový švenk kamery dospěl k židlím: elektrikářským drátem byli k nim mezitím připoutáni tři opuchlí muži v rozedraných uniformách; jejich oči, zapadlé mezi podlitinami jako horská jezera, byly otevřené, ale zdály se hledět mimo tento svět.

- Právě čtený rozsudek, pokračoval Doktor a v hlase mu opět zněla střízlivost historika, - nám umožňuje identifikovat, who is who, takže bychom se mohli s diváky přímého přenosu těšit, že vychutnáme a srovnáme, jak se vypořádají se svým uděláním Velký a Jediný Vůdce irácké revoluce Abd-el Karim Kásim, jeho slavný spolubojovník, předseda Nejvyššího vojenského soudu plukovník

Mahdáví, i vynikající voják a vlastenec, náčelník operačního oddělení šejch Taha. Jenže člověk míní a blbci mění!

Ozval se zvuk připomínající velikonoční řehtačky. Tři muži opřeli brady o klíční kosti. Nebýt opožděné střely, která probila Tahovu lebku, takže z vlasů jako pramínek v trávě prýštila krev, nepochopili by ani Vlk se Šimsou, co se tu vlastně stalo.

– Mít takovou doslova historickou příležitost a takhle ji, s odpuštěním,

– zvolal Doktor a v jeho hlase znělo pobouření podvedeného fanouška,

– zesrat! Udělat je všecy najednou, bez povelu, nebo aspoň upozornění hlasatele, vzdát se prostřihu na popravčí četu, vymyslet si tak atraktivní prostředí a pak je přikurtovat, že sebou ani nešklubnou, zmrvit i zvuk špatně směřovanými mikrofony a nepoužít trik, bez kterého se dnes neobejde ani přenos mače A. C. Smradojedy versus F. C. Konětrusy, pomalou –

pokračoval Doktor, zvednuv do světlého kužele nad hlavou kolmo napjatou dlaň pravé a vodorovně přiloženou dlaň levé ruky, aby stínem kříže na plátně sdělil promítači, že ho propouští,

– vracečku, to je skandální podcenění jak média televize, tak popravnictví. Proč se pak divit, že tento tvůrčí experiment nebyl už nikdy opakován, ačkoli současně platí světové televizní stanice nekřesťanské peníze za různé paumělecké náhražky, jako je třeba gilotináž v Leloucheově filmu *La vie, l'amour, la mort*. Čímž –

pokračoval Doktor, nalévaje Vlkovi ještě jednu whisky,

– dospíváme k paradoxu, že skvělé dílo UFY, které by udělalo rekordní kasu a rozebralo všechny Oscary, leží pod sedmi zámky, zatímco diletantská žabařina oběhne prostřednictvím Eurovize svět. Jaká voda na mlýn všech, kdo ustavičně otravují vzduch voláním o neúčinnosti nejvyššího trestu, pouštějící tak ze řetězu nejnižší pudy, které pak mnohdy vedou k jeho zákazu, což –

pokračoval Doktor, nalévaje Šimsovi ještě jeden džus,

- nás summa summarum může mrzet, ale nesmí deprimovat, když pochopíme, že se tu s omyly rodí cosi zcela nového, co nás jednou dojme stejně jako první auto či první gramofon...!

Bylo ticho, do něhož zněl jen motor opony, opět zahalující plátno. Doktor však nadále hleděl před sebe, jako by stržen podívanou, která ostatním zůstala nezjevena.

- Ale, namítl Vlk, co zmůže pár osamělých rváčů v době, kdy Evropou obchází strašidlo humanismu? Co zможou osvícené, ale izolované elity, když nemine rok, aby další vláda neustoupila morálnímu teroru spisovatelů i jiných deklasovaných elementů a nerušila nejvyšší trest, ačkoli právě on je hybnou silou dějin a bez něhož by i nejnस्पělejší národy dosud dřepěly na stromech spolu s opicemi?

- Neztrácejme, ožil Doktor, takže místo meditujícího filozofa byl tu opět zapálený diskutér i neúnavný organizátor, - vědomí souvislostí, a tedy především víru v obrodnou sílu nezkažených komunit! Co je na tom, že pár degenerovaných vlád pošle své nejlepší popravčí předčasně do důchodu, když současně nová vláda v málo rozvinuté, ale jak vidět progresivní zemi popraví své předchůdce v televizi? Když jiná vláda v ještě méně rozvinutém, ale jak vidět ještě progresivnějším regionu dá naráz udělat dva miliony málo uvědomělých občanů, i když, pravda, trochu primitivně systémem ‚kill as kill can‘! Hle, ex oriente lux, paprsek, který prozařuje evropské temno. A my jsme povinni už dnes udělat vše, abychom je mohli zítra zkulturnovat pro lepší éru svými zkušenostmi!

- Jak, zeptal se Vlk nechápavě, - můžeme v téhle mizérii, kdy máme sami na kahánku, zlepšovat poměry na druhém konci světa?

- Pivo, řekl Doktor s úsměvem.

Vlk i Šimsa na něho pohlédli s neskrývanou obavou.

- Pivo, opakoval Doktor vyrovnaným hlasem, který dokazoval, že není stížen duševní poruchou a zůstane jim nadále zachován, - bylo po staletí tradičním výrobkem dvou národů v Evropě. Je-li dnes nápojem, který pijí Křováci jako Eskymáci, pak nikoli zásluhou vlád

či OSN, ale několika českých a bavorských sládků, kteří postavili svou lásku k pivu, svůj talent a své síly do služeb zízničoho lidstva. Dobrá, máte dnes málo zákazníků. Ale o to víc času a energie! Nuže: zasvěťte je zatím velkému dílu osvěty! Pyšníme se krajany, kteří proslavili ve světě naše sklo nebo syrečky. Ale naše vlast je především kolébkou pedagogiky. Proč by to neměli být opět naši lidé, připravení námi po stránce odborné, ideové i volní, po jejichž know-how budou volat vůdcové černých, žlutých a třeba i kropenatých revolucí ze všech kontinentů! Kdo nás nazve národem muzikantů ještě dnes, kdy se hudební festivaly pořádají v každé, s prominutím –

– zvolal Doktor a z jeho hlasu znělo nadšení skalního přívržence, – prdeli? Ale proč by nás nemohli zvat národem nejzručnějších, nejvzdělanějších a nejhumánnějších popravčích??

– Ale to, zašeptal Vlk a musel se po mnoha letech bránit, aby jeho kovový hlas neselhal rozčilením, – bychom museli otevřít školu.

– No a proč, zeptal se Doktor, jako by jim už odevzdával klíče od školní budovy,

17

– ne?

– Bože, řekl náhle Šimsa, – bože, podívej se na tohle!

– Bože, opakoval do třetice Vlk, – kde se to vylíhlo?

Přímo proti nim kráčela černovláska oné zvláštní jižní provenience, u níž těžko určit, je-li jí patnáct, nebo třicet. Vzdor tomu, že právě sešel poslední sníh a slunce jen s námahou dobývalo ze stromů první pupence, měla letní šaty z potišťného lnu, které odhalovaly, co mohly: dlouhé, silné nohy bez punčoch, opálené paže a především skvěle sklenuté prsy; přes přiléhavou tkaninu byl jasně čitelný i trojúhelník dřívku. Za ní kroužily s chraptivým křikem letky racků a zdálo se, že to přichází samo jaro.

Bylo časně dopoledne, ale Vlk se Šimsou seděli už téměř třetí hodinu u svého oblíbeného stolku v kavárně Sparta. A téměř tři roky uplynuly od letního večera v dusné projekci, kdy Doktor vyslovil historickou otázku. Jeho tušení, pramenící ovšem z dobrých informací, se brzy začalo potvrzovat. Zlaté časy velkoúkonů se sice dosud nevrátily, protože stále přetrvával pruderní odpor k politickým hrdelním procesům, ale krizový bod byl překonán a stabilizace se projevila v tvrdším posuzování deliktů kriminálních. Zodpovědní činitelé – Vlk se Šimsou za tím cítili mravenčí buditelem práci Doktora – konečně pochopili, že úkony zdravě působí na obyvatelstvo: prostý občan cítí pevnou ruku vlády i cenu své bezúhonnosti; politická opozice, ať sebelegálnější, při své inteligenci ví, že dokud je úhlavní trest zakotven v zákoně, rozhoduje o jeho použití moc, která tím diktuje cenu loajality.

Oživení v branži s sebou neslo četná jiná zlepšení. S přibývajícími zákazníky ubývalo handrkování o prémie, služební vůz, zbytky posledních večerů, či dokonce o tradiční právo na prodej úkonového provazu. Bylo by jistě jen přirozené, kdyby se Vlk i Šimsa po tolika hubených letech doširoka otevřeli radostem života. Devětadevadesát ze sta jejich kolegů by to jistě udělalo. Ne tak oni! Vlkův bytostný vztah k oboru krystalizoval skoro čtvrt století; dovedl ho k výšinám profesionality i k hlubinám filozofie. Šimsa byl sice mnohem mladší, ale ne nadarmo jeho žák.

Vlk neměl děti. Jediná žena, kterou kdy miloval a s níž je toužil mít, potratila leknutím ve chvíli, kdy jí oplátkou za její sladké tajemství prozradil své; od té doby byla Markéta neplodná. Jaký div, že svou nerealizovanou otcovskou lásku přenesl záhy právě na Šimsu. A jaký div, že sirotek Šimsa, který poznal jen neosobní péči dětských a vojenských domovů, mu oplácel vztahem, který si nezadal s láskou synovskou, o to intenzivnější, že ji neměly kdy oslabit běžné rodinné nechutnosti a že choval hluboký obdiv k Vlkovu umění i úmyslu.

Ten záměr, který kdysi vzklíčil při pádu Perseid a s nimi i dočasně zhasl, dostával nyní zelenou. Obrovská šance přinášela ovšem nemenší zodpovědnost. Vlk zastával odjakživa kacírský názor, že tolik oslavovaná gilotina obor ve skutečnosti devalvovala. Tu, jak ji trefně nazýval, zbujelou kudlu na zelí mohl obsluhovat kterýkoli primitiv a ti toho také jaksepatří využili. Není příznačné, že Francouzi neprozazili s tím slavným patentem dál než na vlastní Ďábelské ostrovy? Že dokonce i nacisté ve své pohádkové říši, dělící občany na popravčí a jejich zákazníky, preferovali sekýru a špalek, dokud nezačala krajní nouze o schopný personál? Oč velkolepější než mrtvý stroj byl projekt živé školy, a to ne učňovského kurzu chrhlícího sériově řemeslníky, ale opravdové *almy mater poprawczonorum*, jejíž absolvent pozná vše, co přineslo lidstvu popravnictví všech epoch i kontinentů, a navíc se naučí rozvinout celou svou tvůrčí individualitu. Jen to mohla být podle Vlka laťka, kterou musel obor přeskočit, aby byl práv jak vlastním slavným tradicím, tak nárokům doby.

Zásadní rozhodnutí padlo brzy. Už na sklonku podzimu mohl Doktor zvěstovat svým přátelům zprávu, která pro ně měla stejně epochální význam jako kdysi pro americké fyziky souhlas s výrobou bomby. Byli dost inteligentní, aby se neptali, kdo ho dal, tím spíš, že si uměli spočítat, kdo jediný k tomu má pravomoc, finance a také možnost utajit novou instituci směrem dolů i nahoru; to byla totiž první *conditio sine qua non*, s níž ovšem moudrý Vlk počítal a dokázal o ní přesvědčit i ctižádostivého Šimsu.

Ten večer ho pozval poprvé domů, kam nikoho nevodil, neboť tam nikdy neměla dolehnout vřava světa; jak litoval, že jednou nebyl důsledný: byl by teď prožíval zázrak proměny své – embryo bylo tenkrát už natolik vyspělé, že mohlo být pohlavně zařazeno – holčičky v dívku. Vlkova žena, ještě stále přitažlivá, i když se jí už na tvář podepsal čas a nostalgie z nenaplněného mateřství, pro ně připravila malý raut. Trochu tančili, dost vypili a bylo jim spolu dobře; Vlk dokonce Šimsovi nabídl, aby mu neveřejně tykal.

Po svátcích přicházejí všední dny. Byly o to tristnější, že druhá podmínka krutě zkřížila původní plány. Neznámý rozhodující činitel – zvykli si říkat mu s Doktorem Investor – striktně zamítl statut vysoké školy, a trval dokonce na tom, že kompletní výuka musí proběhnout v jediném školním roce. Několik dní prožíval Vlk krizi a byl už téměř rozhodnut dát přednost krásnému snu před žalostným torzem; překonat mu ji pomohl kupodivu Šimsa. Což netrvala, argumentoval, jeho výchova necelé tři roky, ačkoli se konala doslova na koleně, kdy jedinými pomůckami bylo pár knih a pak už jen zákazníci? Vždyť stačí, dovozoval s tužkou v ruce, jak se naučil od Doktora, zrušit volné soboty a organizovat intenzivní výuku od prvního září do posledního června, od rána do večera, ale hlavně od zvonění až do zvonění, aby se efektivnost ve srovnání s běžnými školami ztrojnásobila.

– Ano! řekl jednoho dne Vlk a současně pocítil, jak ho pochybnost beze zbytku opouští a její místo zaujímá obvyklá sebedůvěra, ta neúnavná inspirátorka radostné činnosti. Přispěly k tomu ovšem i vzkazy, kterými Investor svá omezení kompenzoval. Byl to především slib, že učiliště dostane vedle potřebných prostředků na platy, stipendia a pomůcky i slušnou střechu nad hlavou při nějakém větším zařízení, aby se, jak říkal Doktor, ztratili v davu. A byl to dále slib nemenší závažnosti, že vzdor pouze jednoročnímu studiu, nota bene mimo rezort ministerstva školství, dostanou žáci po úspěšném absolutoriu a mistrovské zkoušce nejen výuční list, ale i maturitní vysvědčení.

Vlk se Šimsou si byli plně vědomi, že i za to mohou děkovat Doktorovi. Zatímco na jedné straně trpělivou argumentací usměrňoval jejich požadavky, na druhé straně zřejmě neúnavně přesvědčoval všechny, kdo museli dát projektu požehnání i peníze. Výsledkem proto přese všechny restriktce nebyl žalující pahýl, nýbrž úctyhodný a nadějný kompromis, který nechával dveře otevřené dalšímu vývoji. Teď, když si opět věřil, byl si Vlk jist, že už úspěch prvního, vlastně

nultého ročníku prolomí Investorovu skepsi a otevře cestu k cíli, který zůstával nezměněn. Proto i heslo, které dal škole do štítu, volil tak, aby mohlo později zdobit velkou aulu univerzity:

KDO CHCE VĚŠET, MUSÍ VĚDĚT!

Tehdy se odehrála epizoda, která v análech školy znamenala míň než malá šarvátka v deníku bitevní lodi, dokumentovala však, s jakou náročností přistupovali oba duchovní otcové ke každé jednotlivosti; dalo se z ní usoudit, jaký typ absolventů chtějí společnosti dodávat. Byl to opět Vlk, koho logicky napadlo, že budoucí líheň popravčích akademiků musí mít svou základní tezi zformulovanu i v magické mateřštině vzdělanců.

– Ovšem nepřekládal bych otrocky, řekl Doktorovi, – nýbrž použil některého ze slavných kopyt, pro náš účel jen lehce obměněných. Příkladně „Napřed žít, pak filozofovat!“ by s použitím slov ‚vědět‘ a ‚věšet‘ skvěle vyjádřilo souvztažnost mezi nimi takto: PRIMUM EST DISCERE, DEINDE STRANGULARE!

– Hezké, řekl Doktor, ale bylo vidět, že mu myšlenky letí jako paprsek radaru do oněch mozkových závitů, kde přechovával od studentských let buňky se zásobami latiny, – opravdu hezké, ovšem nebyl by pak přesnější vzor „Jak zaseješ, tak sklidiš?“ Tedy: UT DISCERIS, ITA STRANGULABIS!

– Báječné, zaradoval se Vlk, to však už i jeho mozek pracoval na plné obrátky, – skutečně báječné! Jen mě teď napadá slavná moudrost „Chceš-li mír, připravuj válku!“; o slova ‚para bellum‘, která se dokonce stala značkou slavných vojenských pistolí, sice přijdem, ale variace je tím údernější: SI VIS STRANGULARE, DISCE!

– Bravo! Gratuluji! zatleskal Doktor, a jestliže přesto pokračoval v duelu, pak ne z ješitnosti, ale protože si zvykl sledovat každou myšlenku jak lovecký pes, než byl problém, jak říkával s úsměvem, ‚vyštěkán‘, – ovšem když už jít cestou lapidární apostrofičnosti, proč ne rovnou á la „Rozděl a panuj!“, neboli „Věz a věš!“ tedy DISCE ET STRANGULA!?

A Vlk uměl jen přemoženě kývnout, že návrh je fenomenální. Na sklonku jara mohl Doktor vyřídit Investorovi, že obě podmínky jsou přijaty, a vrátit se s poslední, vítanou: aby do konce zimy předložili přesný plán výuky na zkušební rok, návrh systemizace pedagogů, složení třídy i rozpočtu. Proto teď seděli jako každý den krom nedělí za panoramatickým sklem kavárny Sparta, které si před rokem vybrali, aby jim pomohlo překonat pocit izolace v dobrovolné klauzuře. Zatím však nechali projít bez povšimnutí letní lijáky, podzimní plískanice i všechny sněhy zimy a stejně málo vnímali tisíce tramvajů, statisíce automobilů a miliony tváří, které před nimi celou tu dobu defilovaly na lidském zvěrokruhu života. Obklopeni stohy knih a poznámek, vyzbrojeni pravítkem, gumou a tužkami nejrůznějších barev, skláněli se nad tuhými čtvrtkami a sestavovali školní osnovu, o níž museli předpokládat, že vejde do čítanek.

Personál kavárny je měl zprvu za pedagogy sousední divadelní školy a podle toho i tituloval: Vlka – pane profesore, Šimsu – pane docente; spíš z pověřčivosti přenesli obě funkce i do systemizace. Když vrchní pochopili, že oba sedí dlouhé dny při jedné kávě nikoli z lakoty, ale z pracovní posedlosti, zaujati tu sporem, tu usilovným psaním konspektů, začali se o ně starat sami; nejdřív jako o podivíny, později štamgasty a konečně, jako by byli z rodiny. Směny dbaly, aby jídelníček nebyl jednotvárný, a někdy jim servírky přinesly i lahůdky, které upekly doma.

Dík úžasné sebekázní se dostali ještě před zimou z temnot a mlh – vždyť se neměli o co opřít! – k první koncepci, a pak už špli kupředu mílovými kroky. To když si ujasnili, že smrtelná nemoc pedagogiky se jmenuje Bezbřehost, a rozhodli se zbudovat svou stavbu na čtyřech nosných sloupech.

Prvním mělo být klasické popravnictví. Tento po výtce teoretický předmět byl zařazen nejen proto, že v něm přeznívala myšlenka vědeckého ústavu, ale pro Vlkovo přesvědčení, že bez

jeho znalosti nemůže nabýt žádný popravčí odborné ani lidské dimenze. Rozumělo se, že je bude přednášet on. Na ni mělo navazovat moderní popravnictví přednášené Šimsou, rovněž spíše teoretické, zahrnující úkony sice současné, ale uplatňované v jiných regionech; slibovalo dát solidní základ žákům, kteří by – jak o tom snil Doktor – úkonili v rámci kulturních dohod pro export. Dvěma hlavními předměty se mělo stát věšení a mučení. Zde měli žáci projít všestrannou přípravou, aby byli schopni splnit všechny náročné úkoly, které před ně postaví jejich společnost. Věšení chtěl pro větší zkušenost přednášet Vlk. O mučení si překvapivě řekl sám Šimsa. Dohodli se, že v rámci zkvalitnění výuky odpřednáší Vlk u Šimsy útrpné právo a Šimsa u Vlka strangulaci, tedy své koníčky.

Na Silvestra odpoledne spatřil světlo světa Plánkonspekt celé (roční) výuky. V křížovce vyučovacích měsíců a předmětů objevila se jako pod rentgenem ideová páteř celého projektu. Pohled na ni musel odborníku prozradit, že přes Vlkův odpor k helénské kultuře – pro popravnictví byla dobou temna! – vyrůstá z ideálu kalokagathie, s úmyslem rozeznít harmonický akord těla i duše. Vlk se rozhodl vést útok proti omezenému fachmanství, jaké snad mělo místo v katovnách minulosti, kdy znemožňovalo proniknout do oboru amatérům, později se však stalo zaklínadlem konzervativců: vždyť největší pokřik proti vzdělaným úkonářům nového typu spouštěli neumětelové, kteří se nikdy nenaučili pořádně strhnout vaz. Vlk a s ním i Šimsa chtěli, aby žáci věděli, že jim sice nepomůže znát nazpaměť sebraného von Hentinga (Die Strafe, Henkersmahlzeit, Der Gangster), nebudou-li věšet, jako když bičem mrská, ale zas naopak, že po stejném výkonu dostane lepší známku z věšení, a proto i lepší umístěnku ten, kdo zná sebraného von Hentinga jako násobilku. Proto byla čtveřice základních předmětů doplněna osmou vedlejších, aby se páteř školy obalila nervovými i gastrickými systémy a škola stala živým organismem.

Roční plán, třebaže dal nejvíc práce, byl současně nejstručnější. Nejsložitějšími se ukázaly být Plánkonspekty měsíční výuky, celkem deset, do nichž se pustili hned na Nový rok, když jejich termíny byly vpravdě šibeniční. Tady už nestačilo napsat třeba do chlívku, ležícího na průsečíku BŘEZEN/KLASICKÉ POPRAVNICTVÍ jen ÚKONY SPECIÁLNÍ II. – EXOTICA, ale rozvrhnout celé penzum nejméně do čtyř bloků, aby se mohlo plánovat dál na týdny. Muselo se rozhodnout, budou-li exotica zahrnovat prostě jiné kulturní oblasti, anebo označovat problematiku méně vyvinutých zemí.

– Přijmeme-li první alternativu, uvažoval tehdy Vlk, zatímco u sousedního stolu se studentky filmové školy dohadovaly před zkouškou, který z examinátorů by se dal spíš svést, – spadnou nám pod pojem ‚kulturní‘ i formy zcela primitivní, například úkon takzvaným popravním stromem Upasbaum, o němž v Zahradnických listech z roku 1907 Karel Petržilka říká. „Pronesen-li –

citoval Vlk, zatímco u sousedního stolu objednávali penzisté minerálku, aby si směli zdarma přečíst denní tisk,

– nad někým ortel smrti, ptá se ho soudce, chce-li zemřít rukou katovou, nebo odebrati trochu gumy ze stromu upasového. Ortelovaný si většinou přeje druhého, vida jistou naději na své zachování. Ač všemožně se chrání, přec jen devět z desíti, dotknuvše se listu, padá ze stromu –

pokračoval Vlk, zatímco u sousedního stolu vyháněni starci vrchním, který chtěl usadit pedagogy z filmové akademie,

– mrtvo.“ Pro kulturního člověka je volba mezi zkušeným úkonářem a hnusnou lepkavou rostlinou nemyslitelná. Ovšem přijmeme-li alternativu číslo –

pokračoval Vlk, zatímco u sousedního stolu se pedagogové přeli, která ze zkušených studentek by se dala snáze utrhnout,

– dvě, připravíme žactvo o skutečná exotika vyspělých civilizací, které věnovaly pilování úkonových fines tutéž pozornost jako gastronomii, ať už namátkou uvedu slavný čínský císařský úkon

vodou, kapající v pravidelných intervalech na fixovaný týl zákazníka, nebo –

pokračoval Vlk, zatímco u sousedního stolu objednávaly staré ženy sodovku, aby si mohly lacině pohovořit o svých nemocech,

– proslulý veleúkon Aztéků, při němž Španělé stáli fronty na oltář, kde jim bylo kamenným nožem zaživa vyříznuto srdce, či –

pokračoval Vlk, zatímco od sousedního stolu vyháněny stařeny vrchním, který chtěl usadit veselou smíšenou společnost z filmové školy,

– abych uvedl i naše století, využívající plodů technické revoluce, oblíbený japonský úkon lokomotivou, do jejíhož kotle byli mezi uhlím přihazováni –

končil Vlk mnohahodinový výklad, zatímco na vedlejší stoli už ležely židle a pedagogové i studentky odcházeli ve dvojicích, aby se přesvědčili o správnosti svých tipů,

– bolševici.

Ani Vlk, ani Šimsa nebyli však mlukové. Každý jejich spor, ostatně zárodek skript, se sice rozlil jako monzunová řeka po celé problematice, ale pak se poslušně vrátil do koryta plánu. Dilema vyřešili dřív, než byli zinkasováni: aby byla zřetelná hranice mezi vývojovými stupni, budou první tři týdny v březnu věnovány výrazným úkonům z jiných civilizovaných sfér, a v posledním probrána ‚anomalie‘, Vlk tím diplomaticky nahradil slovo ‚primitiva‘. Tak se měli studenti dozvědět jak o nesmírně náročném asijském stahování z kůže, která musela zůstat neporušena, tak o prostých afrických úkonech slonem, termity, vymršťující se palmou nebo smršťujícím se schnoucím bambusem.

Při této důkladnosti potřebovali Vlk se Šimsou na každý měsíční plán několik dnů, a přitom sebemenší zpoždění znamenalo, že se start opozdí o celý školní rok. Proto byli upřímně zoufalí, když dostali koncem ledna poukázku hned na dva zákazníky. Tehdy Vlk poprvé použil tajného čísla a zavolał večer Doktora. Přes pokročilou

dobu vzala hovor velmi přísná sekretářka a Vlk se musel prohlásit domluveným kódem ‚předseda‘, než ho spojila. Zařídí-li, aby ti dva počkali, řekl mu Vlk naléhavě, až skončí jedno, jsou se Šimsou ochotni uhradit jim prodloužený pobyt v cele smrti ze svého. Tak nezištnou nabídku nemohl Doktor oslyšet, a díky tomu dodělali měsíční plány dokonce dřív, než předpokládali: už 20. února.

Naproti tomu Plánkonspekty týdenní výuky, kterých se obávali nejvíc, šly jako na drátku. Umožnilo to perfektní rozvržení témat, provedené tak pečlivě v předchozích etapách. Idea i pracovní metoda školy plnily už funkci monolitní konstrukce, na níž bylo možno rozvěšovat různé těžké panely bez rizika zřícení. Dvaatřicet archů se utěšeně plnilo. Zbylý s pořadovým číslem 17 vyhradil Vlk velkoryse vánočním prázdninám, když ho Šimsa přesvědčil, že věci jen prospěje, budou-li se moci děcka, jak je už důvěrně nazývali, aniž je znali, nadýchnout krásného svátku lidství stejně jako ostatní vrstevníci. Dokonce Vlka přemluvil, aby celý kolektiv žáků i pedagogů podnikl silvestrovský zájezd na hory, nejlépe s nějakou normální školou. Není snad dobře rozbíjet v děckách pocit nadřazenosti, jaký přímo čiší ze studentů filmové akademie? Není snad nutno pěstovat v nich pocit sounáležitosti s generací, aby lépe rozuměli svým příštím zákazníkům?

Vlkovi se líbil jeho nápad, prozrazující, že mentálně patří dosud spíš k nim. Rád mu vyhověl, protože průběh plánování už rozptýlil jeho pochybnosti, a dokonce mu odkryl značné rezervy. A tak sám ohromil Šimsu návrhem zabudovat opakování týdenní látky už do pátečního bloku a sobotu vyhradit výletům. Studijním, dodal s úsměvem, když viděl, jak jde Šimsa do kolen, a vyložil mu svou představu: třída zajede na některé z míst, jimiž se vlast jen hemží, spojených s probíraným tématem, ať už to bude slavný šibeniční vrch, moderní úkoniště krajské trestnice, či jiná zajímavá lokalita. Cestou si děcka zasportují a pedagogům se naskytne možnost poznat je i z jiné perspektivy než ex cathedra. Šimsa byl nadšen

a jeho vztah k Vlkovi zvroucněl, aniž ovšem překročil meze, které diktovala jak úcta, tak subordinace.

Byly prostě šťastné a plodné ty únorové dny. Personál kavárny, který dávno poznal, že tito dělní mužové nepatří k povalečům z filmové školy, a zařadil je mezi čelné představitele sousední Akademie věd, to cítil a snažil se, aby nebyli rušeni. Obeknal je hradbou stolků s tabulkami RESERVÉ, což bylo stejně dojemné jako zbytečné: dávno nevnímali svět, který je obklopoval; všemi smysly sídlili už ve světě, který měl teprve povstat z těchto popsaných papírů. Plánovali výlety, přeli se o vybavení kabinetů, vymýšleli kulturní a sportovní podniky, narazili na otázku polední přestávky, a tedy stravování. Řešili sto a jeden problém, ale přitom měli pocit, že sestupují z hory. Dvačtyřicátý list voněl senem příštího léta a byl nadepsán MATURITNÍ A MISTROVSKÉ ZKOUŠKY. Parafovali ho 1. března.

Ihned se pustili do „Plánkonspektů denní výuky“. I když odečetli výlety, neděle, Vánoce a období zkoušek, zbylo 279 vyučovacích dnů a přesně desetkrát tolik vyučovacích hodin; každou bylo nutno naplnit přesně dozovaným obsahem i zajistit její úspěšný průběh. Znamenalo to odpovědět 2790krát na otázky téměř detektivní povahy: co, jak, kdo a kde, odkud a kam, a také s čím. Byl to úkol sice mechanický, vyžadující, jak to hezky vyjádřil Vlk, spíš dobrý zadek než dobrou hlavu, ale tím složitější, že do projektu vstupovaly první neznámé: externí spolupracovníci.

Už dříve přijal Doktor za svůj a prosadil i u Investora jejich návrh, aby některé okrajové speciální předměty studovali žáci dálkově. To především slibovalo nerozšiřovat okruh zasvěcených, protože pedagogové příslušných středních škol odborného směru, přednášejíce ve volném čase na vlastní půdě, by prostě konali za přiměřenou odměnu svou rutinní prací, aniž by i jen tušili souvislosti. Bylo už dohodnuto, že podmínkou přijetí na Střední učiliště popravnic věd – jak škola definitivně nazvána – bude

písemný slib mlčenlivosti žáků i rodičů, za jehož porušení by hrozil velmi přísný trest. Pro dokonalé utajení se však musely vytvořit i organizační předpoklady; stejně nebezpečné jako indiskrece mohlo být prosté nedopatření. Název školy byl proto zvolen tak, aby zkratka SUPOV znamenala i Střední učiliště potravinářství a výživy. Pod touto krycí hlavičkou měli žáci ambulantně studovat vedlejší předměty, prezentovat se příbuzným, kamarádům i civilním úřadům. Ostražitý Doktor počítal i s tím, že dřív nebo později budou někde vyzváni, aby něco uvařili, a prosadil, aby mezi „jinou činností“ zaplánoval Vlk také kulinářské minimum.

Vyvstal další problém. Měli-li Vlk a Šimsa nést ideovou, právní i hmotnou odpovědnost za celý ústav, učit každý dva hlavní předměty a k tomu zastat své povolání, aby je nestihl osud vědců, kteří ztratili spojení se životem, nemohli ještě nosit pomůcky z kabinetů nebo zamykat budovu. Denní plány musel proto nutně dostávat alespoň školník a později odborní informovaní spolupracovníci. Tady už hrozilo reálné nebezpečí ztráty, způsobené třeba vyšší mocí. Předejít se mu dalo jen pomocí šifer. Když hledali první pro Doktora, vzal Šimsa tužku a začal vytvářet přesmyčky. První mu vyšel ROK a hned na druhý pokus DORT. Po dlouhých týdnech vyčerpávající intelektuální dřiny se dostavila spontánní reakce: Šimsa se rozesmál jako kluk a Vlk mu radostně sekundoval. Vyděšený vrchní, zvyklý nosit jim v pravidelných intervalech kávu nebo grenadinu – k jejich klauzuře patřila i abstinence –, se přiběhl zeptat, zda si pánové něco nepřejí.

Přáli si francouzský koňak a přáli si, aby trvale nahradil tu odpornou růžovou vodu, takže personál si byl jist, že právě učinili objev, který jim vynese státní cenu. Tím okamžikem jako by ukončili únavnou pěší túru a už se jen vezli na křídlech úspěchu. Mezi salvami smíchu dokončili rejstřík zkratek, stejně přesných jako vtipných, a vrhli se na rozvrh hodin. Ačkoli šlo o složité návaznosti látek, přechody mezi objekty i přesuny pedagogů a pomůcek,

zvládali hravě až třicet dnů za den, takže v poledne 20. března měli na stole před sebou doslova železniční grafikon, který zaručoval, že spolu se svými žáky dorazí na vteřinu včas a na milimetr přesně na konečnou.

Jako běžci, kteří vzdor vyčerpání oběhnou z radosti nad vítězstvím ještě jedno kolo, začali okamžitě řešit poslední otázku: KOHO budou vlastně učit a KDE je vzít. Cítili, že prožívají jeden z těch vzácných dnů v životě, kdy malíři neodkládají štětec a básníci pero, protože by urazili Boha. Shodli se už dřív, že třída by neměla vyvrhnout sériovou řadu, ale různě profilované osobnosti. Sedm, dodali nyní. To číslo, ani příliš malé, ani velké a navíc obdařené jakousi magickou tradicí, představovalo kolektiv snadno zvládnutelný a slibovalo přinejmenším použitelnou pěťici. Dál už postupovali z obou směrů: od ideálních typů i od konkrétních jmen.

První bylo Albertovo. Vlk argumentoval tím, že někdo z příštích úkonářů by měl zpupným zákazníkům nahánět hrůzu už zjevem. V skrytu duše však počítal s tím, že právě Albert by mohl v budoucnu převzít jeho štafetu, snad už jako šéf univerzitní katedry klasického popravnictví. Šimsa o Vlkově vazbě k chlapci věděl, vždyť na ni dodnes tajně žárlil. Znovu si však moudře uvědomil svou převahu a souhlasil o to vřeleji, že tím vytvářel příznivou atmosféru pro své kandidáty. Byli totiž dva.

Je vysloveně nehumánní, hovořil Šimsa, je-li při společném úkonu za týž čin jeden ze dvou zákazníků znevýhodněn, buď že je dělán dřív, čímž se mu krátí šance na udělení milosti, nebo později, takže jeho úzkost trvá déle, jak dokazuje v knize *In cool blood* Truman Capote. Proč by oba, zeptal se Šimsa, nemohli být dělání souběžně dvěma úkonáři – dvojníky? Originální nápad Vlka zaujal, neubránil se však pochybnosti: časté inzeráty v novinách svědčí o tom, jak těžké je sehnat schopná dvojčata i pro nejslabomyslnější film! Nato Šimsa vytáhl trumf: Dvě taková šikovná děcka zná, a dokonce s úspěchem oťukal jejich matku. Do podrobností se raději nepouštěl, protože

sféra citového života byla jediná, kde si jako epikurejec s moralistou Vlkem nerozuměl. Těžko mu mohl vyprávět o spalující touze po černovlasé ženě, která přes jeho naléhání zůstávala už léta věrná nejen svému muži, ale i svému milenci.

Čtvrté jméno vyplynulo z Vlkovy paměti, když se shodli, že oba jednostranně tíhnou k typu úkonáře intelektuála. Měli-li však splnit hlavní požadavek Dorta i Nestora – jak už jim teď výhradně říkali –, museli respektovat požadavky exportu do oblastí s velkou úkonovostí. Další místo proto systematizovali pro ‚robustní neemoční typ s nižším IQ, schopný nepřetržitého nasazení‘. Kandidáta neznali, ale věřili, že mají k dispozici rezervoár polepšoven i pomocných škol. Vzápětí si Vlk usmyslil zjistit, co se stalo s posledním potomkem slavného Karla Husa.

Páté místo vyhradili pro změnu ‚úkonáři veselé a družné povahy pro zákazníky trpící úzkostnými stavy‘. Ani zde neviděli konkrétní tvář, věřili však, že se s úspěchem pozeptají na synátory zaměstnanců justice, vězeňství a podobně.

Šestý návrh dokazoval, že svůj úkol opravdu nepojali jako staří úzkoprsí školometi, ale naopak jako pokrokoví technokraté. S ohledem na civilizační trend se rozhodli přijmout aspoň jednoho žáka s předběžným vzděláním v oboru chemie (plyn) – fyzika (silnoproud). Tady neměli konexe, a tak se hodlali obrátit přes Dorta na komise pro pomoc při volbě povolání. Nastylizovali hned text, který měl vzbudit potřebný zájem při nezbytném utajení:

SPEC. OB. HUM. SM. S MAT, ABSOLV. DEVÍTILETKY CHEM – FYZ. SMĚRU (M) – SPOLEHL. I ENERG. – SCHOPN. VEŘ. VYSTUPOVÁNÍ – DOBR. NERV. SYST. Pod to připojili ještě závorku: (KTERÝ MÁ RÁD VŮNI MANDLÍ I SPÁLENÉ PEČENĚ!!!)

A tím jako by do poslední kapky vypili pramen inspirace, který je napájel dlouhé měsíce; při upřesňování posledního místa se nedostali za číslovku 7. Náročná elektrická hodiny za panoramatickým sklem opisovaly kruh za kruhem, ale prázdný papír před oběma muži byl

věrným obtiskem jejich mozků. Pochopili, že svátek skončil a oni prožívají jeden z nesčetných všedních dnů, kdy malíři lámou štětky a básníci pera, protože je Bůh opustil. V jedné chvíli, když Šimsa opět zoufale zvedl zrak k nábřeží, aby jako tonoucí po vzduchu zalapal po myšlence, ustrnul.

- Bože, řekl, - bože, podívej na tohle!

- Bože, opakoval do třetice Vlk, - kde se to vylíhlo?

Pak už neznali šifry ani plánkonspekty, necítili tvůrčí radost ani muka, neslyšeli křik racků ani vrchních, vnímali jen černé vlasy a především dřík, vyzývavý i přes potištěnou tkaninu. S úsměvem Mony Lisy, ale krokem hladové samice přecházelo ulici a blížilo se k nim samo jaro, strhávalo z nich krunýř intelektu a obnažovalo jejich čisté a radostné mužství, na které pro samé problémy dávno zapomněli. Celibát vykonal své.

- Katyně! bezděky hlesl Vlk; poprvé za léta manželství zatoužil vzdát se jiné než vlastní ženě.

- Sedmička! zasténal mimoděk Šimsa; poprvé po měsících práce zatoužil po všech černovláskách, které kdy objímal.

- Cože?? zvolali oba unisono, když jim současně došla souvislost. Hleděli na sebe ostře a nepřítomně, vítězně i vyjeveně jako mužové, kteří právě objevili starý obraz či novou kometu a bojí se tomu uvěřit.

- Ale to, zašeptal Šimsa a tentokrát měl on co dělat, aby ho nezradil mladistvě sebevědomý hlas, - to by pak byla jediná na světě.

- No a proč, zeptal se Vlk slavnostně, jako by jí už odevzdával maturitní vysvědčení a výuční list,

- ne??

Vychýlil těžiště těla z váhy, dokročil na pravou nohu a byl konečně ve své

třídě. Cítil za sebou netrpělivý dech Šimsův, ale nechtěl porušit kouzlo okamžiku. Díval se na ně, zatímco oni stále hleděli na Lízinku, dojati, rozrušeni, nebo alespoň zmateni jako každý, kdo ji spatřil poprvé.

František přímo fyzicky pocítil svou neforemnost a zastyděl se za vysazované džíny, jimiž se dosud chlubil. Dvojčatům náhle došlo, že dokonalá podobnost není přednost, ale hendikep, který každého z nich zbavuje osobitosti. Albert po dlouhé době poklesl pod tíhou hrbu: pochopil, že svaly si vynutí respekt, ale ne lásku. Šimon nebyl obdařen inteligencí ani citem, ale jeho animální instinkt mu napověděl, že pokud opravdu nepotkal anděla, je svědkem něčeho stejně mimořádného. A Richard si vzápětí, co zaregistroval svůj ruměnc, uvědomil, že se zamiloval.

Pak Šimsa nabádavě zakašlal a všichni i s dívkou pohlédli ke dveřím. Spatřili majestátního profesora i šlachovitého docenta – oba zvolili pracovní karmínové sako, aby státní znak podtrhl závažnost aktu – a za nimi Karlíka v modrém plášti ŠKONTa, nesusoucího třídní knihu. Budoucí žáci zvědavě pozorovali budoucí učitele, které většinou viděli jen u přijímací zkoušky, a v očích, těch opatrných i těch důvěřivých, jim stály jasně čitelné otázky: Kdo jste? Jací budete? Co s námi provedete?

Pedant a perfekcionista Vlkova formátu neponechal samozřejmě ani tento okamžik náhodě. Zahajovací projev si nejen napsal, ale naučil se jej nazpaměť, aby demonstroval, jaký význam se tu bude přikládat samostatnému a spontánnímu myšlení. Protože seznámení s plánem a šiframi, i volbu ročníkového vedoucího měl po něm provést Šimsa, mohl se soustředit na věci zásadní. Několika sugestivními větami, které hloubkou překonávaly obdobné pasáže de Maistrea, mínil narýsovat obecný portrét muže („z jehož žebra“, říkalo se v textu vtipně a mělo být proneseno k Lízince, „byla

teprve dnes stvořena žena“), který vchází do dějin lidstva z temné prehistorie, aby zde jako tam bez ohledu na své často ponižující postavení byl skutečným vládcem (v textu skvěle poukázáno na etymologickou příbuznost slov ‚exekuce‘ a ‚exekutiva‘) nad lidskými životy, jsa jediný, kdo je smí zákonně odnímat. (V textu krásná pasáž o panovnících, neprávem nazývaných katy, zatímco jejich katům nikdy nepřiznán predikát panovníků.) Pak hodlal přejít k oboru samotnému. Aby dokázal, že je víc uměním než řemeslem a že s fantazií provedený úkon dojde ocenění samotného zákazníka, zařadil fascinující líčení z memoárů rodiny Sansonů, týkající se Françoise Roberta Damiense, dělaného 28. března 1757 na náměstí Grève pro pokus zavraždit krále Ludvíka XV.:

„Paže byla pevně přivázána k tyči, takže dlaň přečnívala přes kládu. Gabriel Sanson přistrčil pánev, na níž hořela síra, smíšená se žhavým uhlím. Když Damiens ucítil modravý plamen, který sžíral maso, vyrazil strašlivý výkřik a svíjel se ve svých poutech. Když přešel první nával bolesti, pozvedl hlavu a díval se, jak mu hoří ruka. Utrpení dával najevo už jen hlasitým skřípáním zubů. Tato první část popravky trvala tři minuty. Poté pacholek André Legris začal trhat kleštěmi odsouzencovy paže, prsa a stehna. Každým stiskem urvala ta strašná železná čelist kus masa a Legris lil do otevřené rány střídavě vřící olej, hořící smůlu, rozpuštěnou síru a olovo. Byl to výjev, který jazyk nedovede popsat, který rozum stěží chápe, cosi, co nemá sobě rovného, leda snad v pekle. Damiens s neobyčejně vytřeštěnýma očima, zježenými vlasy a zkřivenými rty pobízel své mučitele, vzdoroval jejich trýznění a dožadoval se nových a strašlivých muk. Když se jeho maso škvařilo při styku s hořícími tekutinami, mísil se s tím odporným syčením jeho hlas, a ten hlas, v němž už nebylo nic lidského, řval: ‚Ještě! Ještě! Ještě!‘ A to byl stále jen úvod k popravě. Sejmuli Damiense z klády a položili ho na trámovi, které mělo podobu kříže svatého Ondřeje. Potom připevnili ke každému jeho údu koňské postraňky. Každého koně držel jeden

pomocník za uzdu a druhý dlel za koněm s bičem v ruce. Karel Jindřich Sanson stál na popravišti a řídil své lidi. Na jeho znamení vyrazilo čtyřspřeží vpřed. Byla to strašlivá síla, neboť jeden z koní upadl. Nicméně svaly a nervy lidského těla tomuto otřesu odolaly. Třikrát zabrali koně, pobízení křikem a bičem, a třikrát je odpor strhl zpátky. Bylo jen vidět, jak se odsouzencovy paže a nohy nesmírně natáhly. Ale on stále žil a bylo slyšet jeho oddechování, tak pronikavé jako supění kovářského měchu. Popravčí mistři byli upřímně zdrceni. Farář od Svatého Pavla omdlel. Soudní písař si zakryl talárem oči a dav se chvěl nespokojeným mručením, které bývá předzvěstí bouře. Tu lékař, pan Boyer, přiběhl na radnici a oznámil soudcům, že nedojde k rozčtvrcení, jestliže se koním nepomůže naseknutím Damiensových šlach. Obdržel svolení. Nebyl po ruce nůž. André Legris užil sekyry. Koně se divoce rozběhli. Odrhla se jedna noha, potom druhá, potom jedna paže. Damiens ještě dýchal. Konečně, když koně táhli za druhou paži, pozvedl víčka, jeho oči se obrátily k nebi a bezvládný trup umíral.“

V komentáři Vlk žáky vyzýval, aby si všimli náročnosti i pracnosti popsaného úkonu a nezanedbávali fyzickou kondici v představě, že dnešní úkony jsou plně zmechanizovány. Společnost, říkal, nešetří sice prostředky, aby i úkonáři mohli užívat plodů techniky, ale sebekvalitnější provaz i sebelíp tvarovaný ‚věšák‘ málo mění na tom, že se zákazníkovi zpravidla nechce. (V textu lapidárně: „Kat vítězí, ale dá to fušku!“) Odtud už mířil Vlk konkrétně k postavení i úkolům úkonářů ve světě vůbec a v naší společnosti zvláště. Uváděl, že stát na ně pamatuje jak v produktivním věku (utajení, prémie – takzvané ‚krčné‘, rekreace, úrazové pojištění), tak ve stáří (úřední změna jména a zvláštní důchod, vypočítaný z krčného). V závěru chtěl Vlk apelovat, aby si jeho první žáci uvědomili, že složením Mydlářovy přísahy (obdoba Hippokratovy), kterou se zavážou, že udělají každého dodaného zákazníka bez rozdílu pleti, jazyka, víry, přesvědčení i postavení, se stanou strážci nejlepších tradic oboru

a budou jej sami rozvíjet i obohacovat tvůrčími podněty. Výzvou, aby nikdy nezapomněli, že jsou úkonáři nového typu, kteří mají dát světlou perspektivu celému dosud rozdělenému světu, text končil.

Byla to moudrá, chytrá, pronikavá, působivá řeč. A přesto nebyla pronesena.

Stál proti nim neschopen slova, jakoby náhle zachvácen únavou celé nekonečné cesty, která začala, ano, sám sobě to poctivě přiznával, pod tou dávnou lucernou se škvířícím se tělem, a vzápětí byl – on, který nepocítil vzrušení, když lámal vaz plačícím krasavicím – zaplaven dojetím, že je poprvé vidí pohromadě, už ne sedm neznámých a nevýznamných tvorů s různě banálními osudy, teď už **svou školu**, čin, který ho konečně přežije, když svědkům ostatních – jak nevděčný rub povolání! – zadržela tipec jeho vlastní ruka, a tu Vlk, nevšímaje si Šimsova úžasu, jim pokynul, aby usedli na svá místa.

– Tak, řekl nezvykle přátelsky, skoro něžně, dává Šimsovi pokyn, aby přistoupil rovnou k organizačním věcem, – tak,

opakoval a zakašlal teď sám, aby zakryl přede všemi, že příčinou změny programu je jeho pohnutí,

– děcka, jdeme

19

na to!

III

V pátek 21. prosince přijela na Kozorohu zima. Ještě ve čtvrtek ráno se zdálo, že mimořádně blátivý, mlhavý a lezavý podzim letos neskončí. Ale večer přestalo pršet, v noci klesla rtuť dvě čárky pod nulu a jítro se ohlašovalo sirénami sanitek, které nakládaly první fraktury. Kolem jedenácté začalo sněžit, napřed prachové, pak holubí a nakonec husí peří.

Když se třída vracela z Kavěstry – měli rybí polévku, krocana a každý dostal s sebou půl vánočky –, dalo se už koulovat. Museli si dát zajít chuť, protože od dvou učil Vlk a ten nedochvilnost neodpouštěl. Netrestal nikdy hned, ale opozdilec mohl vzít jed, že až se bude procvičovat skřipec, španělská bota nebo mučení střídavým proudem, zvané od dob alžírské války ‚telefon‘, bude za figuranta vybrán on a dostane o závit, o klín či o dvacet voltů nad školní normu. Spokojili se tedy s tím, že se klouzali po umrzlém podkladu, až měkký sních v gejzírech tryskal do výše jako vodní tříšť ve stopě lodi.

Před začátkem hodiny stála Lízinka u okna Kaproklasu a uždibovala vánočku, kterou zamyšleně držela u rtů jako obrovské lízátko. Tak ji zastihl

20

Richard. Ačkoli ji naposled viděl před několika minutami, kdy s vlasy dětsky stočenými pod pletenou čepici plachtila po jeho boku vířícím sněhem jako štíhlý panoš, pocítil, jak se mu bolestně stahuje srdce a sotva zhojené plíce stěží lapají dech. Prožíval každé setkání s ní tak intenzivně, že se snažil opouštět ji co nejméně.

Čekával na ni ráno u stanice trolejbusu, kterým přijížděla, skryt v průjezdu, aby svou tachykardii i kyslíkový šok překonal beze svědků. Kontrolou u vchodu i strážním koridorem šel za ní tak, aby ji neztratil z dohledu, a doháněl ji až na schodech mezi druhým a třetím patrem, dost vysoko, aby maskoval svůj rozjitřený stav fyzickou námahou.

- Ahoj, řekl pokaždé, a když mu odpověděla plachým úsměvem, teprve začal ten den žít; pak už se jen snažil, aby ji měl stále na očích a nemusel to všechno prodělavat znova. Dnes před obědem však zkoušel Šimsa Mučvo a figurantství připadlo Richardovi. Examinovaný Šimon ho napojil vodou požehnaně; cestou z oběda si musel Richard bohužel odskočit a teď tedy spatřil Lízinku podruhé.

Lízinka pozorovala trestance, kteří měli vycházku. Dozorci jim právě předcvičovali: když předpažil, museli vzpažit; když rozpažil, připažit; když vzpažil, předpažit; když připažil, rozpažit. Kdo se spletl, musel v podřepu zapažit a ostatní ho se smíchem kopali do zadku.

Pohled na její čistou tvář, který mu čtvrtý měsíc vyrážel dech a zahlcoval srdce, naháněl ruměncem a bral řeč, měl pojednou z neznámého důvodu, tak tajemného, jako je sama láska, opačný účinek. Ačkoli tu byli všichni spolužáci – ročníkový vedoucí Albert kontroloval na cvičném pokrku pomůcky a chlapani hráli oblíbené maso, které pedagogové trpěli, protože v něm postřehli prvky karate –, vykročil jako smyslů zbavený přímo k ní a položil jí pravou ruku kolem ramen. Ten dotyk, který ve svém zaujetí ani nezaznamenala, působil na něho jako elektrický výboj. Okamžitě se v panice rozhlédl a už od ní odskočil; ještě dřív ho však ohromila úžasná snadnost, s jakou ji dokázal obejmout. Vzápětí si uvědomil, že koneckonců nikdo, ani ona, to nemůže chápat jinak než jako spontánní kamarádké gesto, a rozhodl se tu slastnou chvíli prodloužit i vystupňovat. Přiklonil se k dívce a zakousl se do její vánočky z druhé strany. Tak je zastihl Vlk.

Ačkoli byl pětadevadesátý vyučovací den, profesor se přistihl, že pociťuje totéž, jako když Lízinku spatřil poprvé: překvapení, že taková krása vůbec existuje, dojetí, že ji směl potkat, i úlek, že za ni má nést odpovědnost.

Návrhem, aby byla jako sedmá přijata dívka, byli Dort i Nestor ohromeni, ale to bylo vše. Patřili k oněm neviditelným, a přesto rozhodujícím apoštolům pokroku, kteří sice sami nikdy nevymysleli trakař, hromosvod, pádlo, trychtýř ani paštiku, ale mají na nich lví podíl tím, že je nezakázali. Jejich mlčení znamenalo požehnání a nastolilo obtížný problém volby.

Vlk i Šimsa nebyli l'art-pour-l'artiste, aby uváděli do oboru první ženu pro ženství samo. Dovršení staletého procesu emancipace, to bude jednou dobrý slogan pro čítanky, ale oni teď sledovali vážnější cíl. Jako mistři své profese, právem hrdí na dosavadní výsledky, hleděli tehdy v Dortově promítačce se závistí na šťastnější kolegy, jimž bylo dopřáno pracovat před očima kamer. Cítili jako křivdu, že uprostřed civilizace, která přenáší snímky odvrácené strany Měsíce, sdílejí osud slavných herců z devatenáctého století: nebudou nikdy náležitě oceněni, protože jejich dílo nemohlo být dokumentováno. Dali by měsíční plat, kdyby je pozval film nebo televize, aby předvedli něco ze svého umění. Jako inteligentní a kritičtí lidé, kteří – jak zdůrazňoval Vlk – „nemilují sebe v oboru, ale obor v sobě“, si však velmi dobře uvědomovali, že předsudky, které se proti němu podařilo v různých krizových obdobích zasít, neodstraní dva profesionálové, na nichž je, šarm nešarm, poznat, že příliš často slyšeli smrtelný chropot. Daleko spíš se to mohlo zdařit ženě!

Když se pak otevřely dveře měšťanského pokoje a z jejich rámu na ně dýchl pastelový obraz Lízinky, věděli ihned: toto líbezné stvoření by mohlo na obrazovce třebaš pohřbívat zaživa – a diváci by slzeli při pomyšlení, že si udělá mozol. Stala se pevnou součástí jejich plánů i maskotem, který je oba utvrzoval, že hvězdy jsou jim příznivy.

Od té doby potkal Vlk svou žačku mnohokrát, ale vždy znovu zažíval pohnutí, které neuměl definovat, jen věděl, že je pro jeho vztah k ní zcela určující. Když teď snad postě vstoupil do Kaproklasu – v polední pauze koupil s manželkou stromek, v duchu už slyšel stříbrné zvonění vánočních koulí, rozhodl se probrat s děckou zásady utajení pro silvestrovský zájezd, načež je poslat domů – a spatřil Richarda s paží důvěrně položenou kolem Lízinčina něžného krku, zůstal stát přimražen. Jako by se v něm otevřela jakási třináctá komnata vlastní duše, kam nikdy předtím nevstoupil, dešifroval nyní citem, na čem dosud ztroskotával jeho mocný intelekt: to zázračné dítě, zrozené, aby korunovalo jeho životní dílo, bylo jen nedopatřením přírody dcerou slabošského filologa. Křestní list, ba ani sémě, vydolované zřejmě energickou matkou, nemohly nic změnit na tom, že jejím skutečným otcem, který ji vymodeluje k svému obrazu, jejím Pygmalionem bude on, Bedřich Vlk.

V tu chvíli zaujala v jeho stupnici hodnot místo hned za Markétou, daleko před Albertem i Šimsou. V tu chvíli také poprvé okusil sladkou hořkost i palčivou zimnici protikladných vzryvů mysli, jaké znají jen otcové krásných dospívajících dcer: pýchu nad tím, že se líbí, i vztek na toho, komu.

– No tak, Mašín, řekl mrazivě, – dejte se do ní!

Richard strhl z dívky šaty, podrazil jí nohy a pevně ji připoutal tak, že její údy ležely na dřevěné podložce přerušované v místech, kde měly být přeraženy kosti, aby to umožnilo vplétání. Pak uchopil těžké okované kolo s dvanácti loukotěmi, zvedl do výše čela a spustil s takovou přesností, že zasáhl hrudní klenbu přesně mezi prsy. Spolužáci pochvalně zahučeli a Richard opět zvedl kolo, aby jí začal mrzačit levou nohu.

– Špatně! řekl profesor Vlk suše, – sedněte, píšu vám –

- nedostatečnou.

Třída zašuměla podruhé, teď údivem.

- Alberte, zeptal se Vlk svého oblíbence, založiv tužku mezi listy klasifikačního notesu, - v čem se dopustil Mašín chyby?

- Mašín, řekl mrzáček hbitě, - se dopustil základní chyby v tom, že vedl první ránu na hrud', ačkoli v rozsudku, který jste mu přečetl, nebyl způsob lámání výslovně určen. V tom případě platilo automaticky ustanovení Codexu Carolina, který považuje první ránu na hrud' za zmírnění trestu, a proto ji, není-li výslovně nařízeno lámání, von oben auf' neboli, shora dolů, zakazuje. Mašín měl tedy lámat, von unten auf' neboli, zdola nahoru, což znamená: nohy pod kolenem, ruce pod loktem, nohy nad kolenem, ruce nad loktem a teprve pak, devátým úderem, hrud' nebo krk, v tom je ponechána volnost.

- Čemu byste dal přednost vy? zeptal se profesor Vlk.

- Prosím, hrudi, řekl Albert, zatímco Richard stále stál s kolem v ruce na lešení jako pomník neúspěchu, - úder na krk je stoprocentně smrtelný, a má-li mít trest výchovný účinek, měla by si ho zákaznice trochu užít. Navíc je jí tím dána férová šance, neboť dle vžitého práva, cituji, „kdo vpleten v kolo tři východy slunce přetrvá, může být sňat a hojen“.

- Už se to někdy stalo? zeptal se profesor Vlk.

- Ano, prosím, řekl Albert, - roku 1777 v Bordeaux, kdy zákazníka vyléčil místní felčar, který čtvrtého dne ukradl údajně mrtvé tělo k účelům anatomie. Ničema potvrdil svou zkaženost, když svého zachránce udal, neboť zcizování mrtvol vědci nabylo takového rozsahu, že na pachatele vypsána odměna. „Die Obrigkeit“, píše tehdejší Vossische Zeitung, „über den Anblick einer solchen abscheulichen Undankbarkeit ganz vom Schauder überfallen, befahl dem Wundarzt, die Stadt zu räumen; der verfluchte Anbringer aber

wurde eine zweite Hinrichtung auszustehen verurtheilet,“ neboli „vrchnost, pojatá děsem nad tak odpornou nevděčností, přikázala divolékaři opustit město; prokletému udavači bylo uloženo okusit druhé popravy“.

– Stačí, Alberte, řekl profesor Vlk, otevíraje opět notes, – píšu vám jedna. Ano, Mašíne –

pokračoval, obraceje se k Richardovi, který odložil kolo, a hoře tentokrát studem, odvazoval cvičnou loutku ženy, konstruovanou speciálně pro praktika v lámání kolem, na rozdíl od jiných loutek obojího pohlaví, konstruovaných pro praktika v probodávání kulem a křížování, utápění, upalování, stínání, věšení i mučení, jejichž druhá generace měla dokonce na oheň, vodu či úder reagovat usedavým pláčem a nelidským vytím,

– ano, opakoval Vlk, zavíraje notes, aby dal najevo, že dál už zkoušet nehodlá, – být vámi, věnoval bych vánoční prázdniny spíš opakování učiva, ve kterém povážlivě zaostáváte, než jiným zájmům, ve kterých jste zřejmě machr; tady už totiž nejde o prase, které všechno snese, ale, což vám patrně uniklo, o živé –

dodal profesor Vlk s nepokrytou pohrůžkou,

– lidi.

Novou optikou právě nabytého pocitu otcovství pozoroval Richarda, jak pokořen opouští lešení, a poprvé si položil otázku, zda měli se Šimsou šťastnou ruku.

– Svlékněte se! řekl docent Šimsa.

Richard si svlékl bundu, tričko, kalhoty i ponožky a vše pečlivě pověsil přes opěradlo židle.

– Spodky také! řekl profesor Vlk.

Zaváhání jim prozradilo, že se ostýchá. Hned však uposlechl. S plavečkami v ruce, jako by se bál, že s nimi odloží celou důstojnost, stál před nimi nahý v kuželi světla, které sem jako na jeviště vrhlo otevřeným oknem zapadající slunce. Bylo to na sklonku

léta, těsně předtím, než právě sem, do místnosti budoucího Kaproklasu, napochodovali trestanci-tesaři, aby podle projektu z Divadelního ústavu (úkol: pódium pro pašijové hry) postavili jedno ze dvou školních úkonišť. Z prostor budoucího Kapromodu na protější straně chodby se už ozýval koncert přítlukových vrtaček; podle projektů dalších onesů tam dokončovali plynovou komoru (úkol: přetlaková kabina pro výcvik potápěčů), komoru pro elektrokuci (úkol: zubařské křeslo pro kosmickou loď) a především přístroj zvaný postaru šibenice, úředně ‚zařízení pro výkon úkonu věšení‘, pro který Vlk vymyslel filozofickou šifru věřín (úkoly: a/ stojan s ramenem na zavěšení obří kuželníkové koule, b/ divadelní propadlo na principu páky). Jediným mobiliářem tu bylo zatím pár židlí a katedra, za kterou seděli Vlk a Šimsa, aby uzavřeli poslední z přijímacích řízení.

Onu sobotu, kdy je Karlík vezl z bytu Tachecích, pracovala jejich fantazie na plné obrátky. Osobnost Lízinky – po seznámení s paní Tachecí tušili, že doktor Tachecí o přijetí zcela jistě požádá – nutila je domyslet věci až do konce. Dát jí vysvědčení s dekretem a hodit ji do vody jako tuctovou učitelku nebo zdravotní sestru by bylo neodpovědné i nemoudré. S prostředím krajských úkonišť, kde se dosud mnozí spomocníci rekrutovali z řad deklasovaných živelů, se občas horko těžko vyrovnávali i ostřílení kozáci jako oni dva; bylo snadné si spočítat, jak by zacvičilo s nezkušenou dívkou. Mohli jí ovšem pomáhat svou přítomností, ale za jakou cenu? Mělo se rozkřiknout, že SUPOV vychovává žáky, které musí profesori vodit za ručičku až k věřínu?

Východisko našli brzy, vždyť bylo obsaženo v Šimsově ideji ‚double-hangmenů‘: vytvořit také smíšený dvojčlenný tým a vysílat ho na smíšené zákazníky. Kámen úrazu byl, koho dát Lízince za partnera. Hrbatý Albert, mongoloidní Šimon i obézní František

s Lízinkou každý jiným způsobem neladili, vznikaly vesměs nevhodné žánry. Milovník divadla Vlk to vyjádřil názorně: s Albertem archaický romantismus druhu Zvoník u Matky Boží, se Šimonem poetická alegorie à la Kráska a zvíře a s Františkem rádobykomický šantán. Dvojičata nechtěli ze známých důvodů trhat, a přidat Lízinku k nim, mínil Vlk, vypadali by i bez flitrů jako cirkusové trio. Nakonec se rozhodli zrušit systemizaci plyn-silnoproud a hledat, jak řekl opět Vlk, Romea k Julii. Náhoda, ta vzácná sestra úspěchu, jim zůstala nadále nakloněna.

Začátkem června, kdy přípravy jely na plné obrátky, takže mohli vyřídít i resty na výjezdních pracovištích, dělali vesnického listonoše, který svrhl ze skal osamělou správcovou horské chaty. Marně se hájil, že si denně sama posílala pohledy, aby se musel plahočit za ní nahoru, kde ho sváděla tím nestoudněji, čím marněji, a že skočila ze msty. To vše jim vykládal náčelník věznice, jeden z těch mluvků, kterými opovrhovali, ale teď s nimi museli vycházet líp než kdy předtím, protože byli budoucími chleboďárci jejich děcek. Brzy se ukázalo, že svou upovídáností sleduje konkrétní cíl vlichotit se jim natolik, aby směl vyslovit prosbu: nemohli by – jsou přece vyhlášení rychlíci – zkrátit přípravy tak, aby toho ‚bríftrégra‘, jak mu bodře říkal, udělali už ráno místo odpoledne? Jeho to nezabije, říkal, zatímco on sám je očekáván švagrem na zabijačce, na niž srdečně zve i je, které celá přízeň dávno touží poznat.

Vyhověli mu, ale doplatili na to. Protože nebyl čas listonoše ‚skouknout‘, byli pak nemile překvapeni, když v cele smrti vyfasovali sušinku, který neměl ani pětáčtyřicet kil. Viděli, že si vlastní váhou nepomůže, a protože mu hlava vyrůstala rovnou z komických ramínek, takže se nedal užít ani ruk-cuk, pomohli si prastarým grifem: pověsili se mu prostě na nohy a táhli. I tak chroptěl a vyměšoval déle než minutu, což jim stačilo zkazit náladu, ačkoli se nenašel, kdo by jim něco vyčítal; na zabijačku byl pozván i soudce a prokurátor.

Cestou – vezl je sám náčelník a naštěstí celou dobu líčil, jak se dělá sulc – byli otrávení a zamlklí a chápali skoro jako boží trest, když je u cíle nepřivítala vůně čerstvých škvarků, ale vepř, radostně chrochtající kolem necek s horkou vodou.

– Toníku! volal k náčelníku švagr, který jim běžel v ústrety, – to je průser, nepřišel nám řezník!

– Kde je, zeptal se náčelník a zbledl, – ten hajzl? dej sem adresu a Ludva –

pokračoval náčelník, obraceje se k prokurátorovi,

– mu předvede, zač je toho loket!

– Když on ten dobytek, řekl švagr zdrceně, – je ve špitále...!

Zjištění, že žádná světská moc není s to situaci zvrátit, přítomné zdeprimovalo tak, že zavládlo ticho. Do něho zazněl tichý hlas zpoza plotu, oddělujícího dvůr od sousední zahrady.

– Já, řekl jako deus ex machina z antického dramatu štíhlý a velmi bledý hoch v sepraných džínách, – bych vám třeba píchnul...!

– Ty, zeptal se švagr s nadějí a nedůvěrou, – jsi řezník?

– On, odpověděl za něho muž s knírkem, zjevně souseď, – Venco, ne, ale můj brácha, jako jeho fotr. Kluk se nezdá, ale je šikula.

– My, řekl švagr zoufale, – ale nemáme patronu!

– Vy, řekl chlapec, – mi ho přidržíte a já ho opravdu píchnu. Nebo ještě líp, jestli –

pokračoval a začervenal se, jako by se lekl pozornosti, kterou na sebe upoutal,

– máte palici, tak ho bacím, a bude.

Nečekaje na odpověď, chopil se pravou rukou plaňky a odnožkou vlevo plavně přeskočil plot, i když se při tom trochu zadýchal. To už začal Vlka i Šimsu zajímat: do Romea mu chyběl jen renesanční kostým. A zaujal je pak ještě víc, když se s palicí postavil doprostřed dvora a bez pomoci, jako při koridě, jedinou čistou ranou složil probíhajícího vepře – Šimsa se až zachvěl, jak mu to připomnělo vlastní minulost – ke svým nohám. Nato odhodil palici, vytáhl

dlouhý nůž, který si předtím vetkl za kožený pás, a proklál zvíře tak dovedně, že nevytekla krůpěj krve.

O dvě hodiny později prýštily domem potoky vepřového sádla a společnost, rozkurážená destiláty, pěla prстонárodní písně. Vlk zodpověděl obvyklé dotazy jako „Jsou statečnější chlapi, nebo ženské?“ nebo „Bolí to víc než zuby?“ či „Je pravdou, že se při tom pochčijou?“, podepsal dětem památničky, přenechal nejzvědavějším dámám Šimsu a přistoupil k Richardovi, který nabíjel jitrnice.

– Jste, zeptal se ho, – vyučený?

Tu reakci nečekal: hoch pustil nabíječku do hromady kořeněného prejtu a oběma rukama se pevně opřel o stůl, aby zakryl třas. Zradily ho však červené skvrny, které mu naskákaly na tvářích.

– Já vím, řekl úpěnlivě, – ale měl jsem vás nechat ve štychu??

Brzy bylo vše jasné. Richard, jediný syn řezníka, jevil od dětství mimořádný talent k otcovu povolání. Jeho nejmilejšími hračkami byly telecí kosti, v deseti uměl podle vlákna masa určit druh i místo, odkud bylo vyříznuto. Bylo jisté, že v něm vyrůstá Pan Řezník s úrovní soudního znalce, když tu banální choroba, podle tisku dávno úspěšně potlačená, udělala škrt přes všechny rozpočty. V plicním sanatoriu se k ní přidružila puberta, která ho podivně vyšinula: nejmilejší zábavou se mu stalo modelování a čtení; záhy uměl podle dvouverší určit autora i sbírku, odkud bylo vytrženo. Za dva roky se vrátil s certifikátem, že je zdrav jako řípa, ale že – ten protimluv! – nesmí už nikdy pracovat v potravinářství ani v pohostinství. Dík novým zájmům přestál tu krizi úspěšně, přestože ji prohloubila první a hned nešťastná láska; s tou se zase vyrovnal pomocí sportu. Na zdravém povětří pohorské vesnice se chtěl přes léto u strýce v klidu rozhodnout co dál. Tam, aniž věděl, složil přes vepře zkoušku na SUPOV a dostal pozvání k pohovoru, který měl rozhodnout, zda se stane partnerem Lízinky Tachecí.

Když teď stál před nimi v budoucím Kaproklasu, křečovitě svíraje v levé dlani bílé spodánky, s jemnou, bledou tváří tuberáků

a opáleným, hladkým tělem řeckého boha, měli Vlk a Šimsa shodný dojem, že nevybírají žáka, ale kupují umělecké dílo. Estét Vlk si živě představoval, jak tento Apollón Mašín spolu s Afrodité Tachecí, oba nazí a natřeni olejem, dělají stejně mladý a krásný pár na van goghovsky žlutých věřínkách proti modiglianiovsky růžovému pozadí. Rychle a bez velkého zájmu vyčerpali obvyklé otázky po původu, životopisu, názorech a zálibách, aby se dostali k tomu, co je v daném případě zajímalo nejvíc.

– Už jste měl někdy ženu? zeptal se profesor Vlk.

– Prosím ne, odpověděl Richard.

– A pročpak ne? zeptal se profesor Vlk.

– Prosím, odpověděl Richard, – já jsem svobodný.

Vlk se Šimsou na sebe pohlédli trochu zmateně.

– Už jste někdy kopuloval? zeptal se profesor Vlk.

– Prosím... já nevím..., odpověděl Richard nejistě.

– Jak to, nevíte? zeptal se profesor Vlk.

– Prosím já... nevím, co to je, řekl Richard.

– Už jste někdy šoustal? zeptal se tedy docent Šimsa.

Chlapec byl viditelně v rozpacích.

– Taky nevíte, co to je? zeptal se docent Šimsa.

– Prosím vím, odpověděl Richard.

– Takže nešoustal! řekl docent Šimsa.

– Prosím ne, řekl Richard.

– Ne nešoustal, nebo ne šoustal? zeptal se Šimsa netrpělivě.

– Vždyť, řekl Richard, – jsem říkal, že jsem svobodný.

Vlk a Šimsa si vyměnili udivený pohled.

– Vy jste nikdy nemiloval ženu? zeptal se Vlk, který byl v těchto věcech zdůrazněně staromódní.

– Prosím ano, odpověděl Richard.

– A přesto jste ji nepřefik? zeptal se Šimsa, v tomto ohledu velmi nekonvenční.

– Prosím ne, odpověděl Richard.

- Vám, zeptal se profesor Vlk s podezřením, – to nic neříká?
- Prosím ano, odpověděl Richard.
- Ano říká, nebo ano neříká? zeptal se docent Šimsa podrážděně.
- Prosím říká, odpověděl Richard.
- Tak proč jste ji nepojal? zeptal se profesor Vlk.
- Ona, řekl Richard, – si mě nechtěla vzít.
Oba muži na sebe pohlédli dost rozpačitě.
- Co byla zač? zeptal se konečně Vlk, aby se dostali dál.
- Prosím sestra, odpověděl Richard.
- Vy jste si chtěl, zeptal se profesor Vlk užasle, – vzít svou sestru?
- Prosím, odpověděl Richard, – ona byla sestrou v tom sanatoriu. Já jsem sliboval, že ji pojmu, když si mě vezme, ale ona chtěla jenom to.

Tím sdělením jako by se vyčerpal. Svěsil hlavu a sklesle zíral na parkety.

- Vy jste věřící? zeptal se Vlk s novou nadějí.
- Prosím ne, odpověděl Richard.
Oba pedagogové byli zcela bezradní. Pak to Vlka napadlo.
- Máte rád poezii? zeptal se.
- Prosím ano, odpověděl Richard a poprvé to zaznělo radostně.
- Nepíšete ji náhodou sám? zeptal se Vlk, pustiv se po stopě jak lovecký pes, – nebo se mýlím?
- Prosím ano, odpověděl Richard.
- Ano píšete, nebo ano mýlím? zeptal se Vlk neústupně.
- Ano píšu, odpověděl Richard a zapýřil se.
- To jistě umíte nějakou svou básničku z paměti, řekl Vlk.
- Prosím umím, řekl Richard tak tiše, že to spíš odečetli z jeho rtů.
- Výtečně, řekl profesor Vlk triumfálně, tak nám ji zarecituje!
Nahý bůh poslušně kývl, prkenně se uklonil a začal deklamovat s neumělostí školáka.

– Lásko, ach lásko, při bohu,
jakou mám těžkou úlohu:
říci ti, že mě marně lákáš.
Já s tebou líhat nemohu.

Hlas mu kolísal a tvář měl v jednom ohni. Přesto pokračoval.

– V zoufalství prosím úplněk,
aby ti dneska za mě řekl:
Láska – to nejsou jen chtíče v parku,
láska je také závazek!

Překonal krizi, dech se uklidňoval a hlas sílil.

– Ach buďme, lásko, manželi!
Pak bychom spolu leželi
před tváří celičkého světa.
Ať si nás soudí, může-li!

Podtrhl apostrofu pohybem ruky, ve které držel bílé plavečky.
Nato se opět uklonil a zmlkl. Do tváří se mu zvolna vracela bledost.

– Můžete jít, řekl Vlk po chvíli, – výsledek dostanete písemně.
Hoch se uklonil ještě jednou a opustil místnost.

– Myslím, řekl Vlk, ale přerušilo ho nesměle zaklepání.

– Co je, zvolal docent Šimsa nevlídně.

Dveře se otevřely, nahlédl sem Richard.

– Co chcete? zvolal profesor Vlk, – neslyšel jste, že vám napíšeme?

– Prosím, řekl nahý Richard, – já bych si jen vzal šaty...!

Museli se velmi přemáhat, aby vydrželi, dokud je nesebere
a neodejde. Teprve pak se rozesmáli.

– Já taky myslím, řekl Šimsa, – že ho k ní klidně můžem vzít, ten
nám ji nezbouchne!

Přestože se nemýlili, dopustili se nicméně omylu, který měl mít osudné následky.

Vešla Richardova matka s mísou, ze které se kouřilo. Ráznými pohyby – kdysi dovedla omráčit pěstí tele – nalila oběma mužům polévku.

– Rybí? řekl starší, – proč ne dršťkovou?

– Polib mi prdel! řekla matka a usedla k

23

vánočnímu stolu. Richard sklonil hlavu k talíři a snažil se neslyšet sprostá slova, kterými matce odpovídal otec. Panebože, pomyslel si, zas ta stejná písnička.

Rodiče nebyli zlí lidé a jeho, jedináčka, dokonce zbožňovali, ale jejich drsné způsoby zavinily, že nikdy ani vzdáleně nepoznal, co mu literatura líčila jako „home, sweet home“. Jeho zjemnělost padala, jak se v rodině hrdě tradovalo, na vrub gruzínskému šlechtici, kterého za první války poslali babičce na výpomoc ze zajateckého lágru. V jeho genech, jimiž se post mortem obtiskl až na vnukovi, byla nejspíš zakódována jak Richardova nemoc, tak láska k poezii. Jistě jen modré krvi, která rozpouští tuk, mohl děkovat, že se po všech ovarech, bůčcích, škvarkách a biskupech, které mu rodiče dávali už k snídani, neproměnil v žok sádla. Ačkoli rodinné řeznictví spolkla hodující revoluce, stačilo pár let a rodiče stáli opět za pultem, když jim nakonec popeláři a pradleny raději dali nejlepší doporučení, než aby dále trpěli jejich jadrnou řečí. V mamutí síti státního obchodu jim byl svěřen zastrčený krámeček, ale nezáleží na poloze a rozloze dolu, jako na žíle. Tato už třetí den páchla, ale ustavičně vydávala zlato. Richard byl zahrnován přepychem – vždyť za každé krize se stává řezník spolu s farářem pavézou naděje, hýčkanou i v míru – a péčí; jaké stádo prasat sežrali jen jeho učitelé a lékaři! Večer co

večer si umiňoval, že to musí rodičům splatit vděčným zájmem, ale ráno stačilo první „hovno“, které pronesli místo pozdravu, aby se stáhl do své ulity.

Také teď srkal rybí polévku, ale duchem byl jinde. Představoval si pokoj bez těchto procovských vitrín s pozlaceným sklem, ale přesto vznešenější, protože dýchající tichým kouzlem, které kolem sebe šířila Ona. Jestlipak už našla můj... pomyslel si vzrušeně; nebyly to ani dvě hodiny, co proběhl městem, kde už zatahovaly poslední tramvaje a rozsvěcovaly se první svíce, aby zavěsil svůj dárek na kliku Jejích dveří.

– Kam čumíš? zeptala se jeho matka, – žer, budeš to mít jako psí chcanky.

Věděl, že je to svérázný projev starostlivosti, ale přesto se v něm všechno vzbouřilo. Obklopen nejbližšími, u stolu přetékájícího pamlsky, při stromku, na který matka místo ozdob navěšela šperky, „aby se aspoň jednou za rok proluftovaly“, a pod nímž jako vždy ležela hora luxusních dáreků – švýcarské hodinky, ruská persiánka i americké kufříkové zařízení na elektrošoky, vyvinuté psychiatry, ale používané hlavně Zelenými barety –, si definitivně uvědomil, že tady nikdy nenajde domov, a nemá-li se zbláznit, musí si brzy vybudovat vlastní. Pokusil se o to už v sanatoriu, ale zdravotní sestra, k níž se upjal celou žízňivou duší, byla naneštěstí jen jiným vydáním matky; jako ta hromadila věci pro pocit, že je má, sestra sbírala milence, a kdyby se nevzpříčil, zvala by ho také jednou za čas, „aby ho provětrala“. Dala mu lekci, po níž pochopil, že křehkost gruzínských předků, z níž je upředen, může vložit jen do dlaní, které ještě neznecitlivěly desítkami chlípných doteků. A takové snad právě jemně rozbalovaly jeho vánoční.

Tu se židle změnila v elektrické křeslo a on pocítil, jaké to je, když se do těla lidské bytosti zahryznou tisíce voltů: *co když to někdo ukrad??*

Jedli rychle, aby mohli v klidu vychutnat televizní večerníček. Byl o tom, jak zvířátka nesla dary do Betléma a křeček měl prázdné ruce, všichni se mu smáli, než se ukázalo, že má plné lícní torby zrní; smál se tedy nakonec, a proto nejlíp. Pak zapálila matka svíce a otec otevřel vzácný výtisk Bible, aby jako každoročně přečetl pasáž o Dítěti, které se narodilo z Panny. Text mu připomněl dítě, které se narodilo z něho, a zalitoval, že není znovu o rok mladší, aby mu připravil lepší osud. Lízinka

24

sledovala mihotání svící, které vydávaly svědectví o jinak neviditelném proudění vzduchu. Plamínky spodních se nakláněly od kuchyně k ložnici. Plamínky nejvyšších směřovaly od předsíně k oknům. Plamínky svící na prostředních větvích hořely rovně jako svíce.

Doktor Tachecí dočetl a jeho žena jako každoročně zazpívala koledu o králích, kteří přinášejí do Betléma poklady. Teplý mezzosoprán jí připomněl, jakou oběť přinesla tomuto manželství, a zatoužila být o půl roku starší, aby zažila aspoň triumf dcery. Pak došlo na dárky.

V balíčku od manželky našel doktor Tachecí jako vždy novou sadu kapesníků, rukavic a šál, které během roku ztratil. V balíčku od Lízinky našel cigarety a sirky, což ho překvapilo.

V balíčku od manžela našla paní Tachecí tradičně novou kolekci kolínských vod a pleťových krémů, které za rok vypotřebovala. V balíčku od Lízinky našla pinzetu, lupu a katalog známek, což ji udivilo.

Ukázalo se, že Lízinka špatně napsala jména, a všichni se tomu srdečně smáli.

V objemném balíčku od otce našla Lízinka pětidílný Maugerův Cours de la langue et de la civilisation françaises, Etymologičeskij slovar ruskogo jazyka ve třech dílech, dvousvazkové dílo The English Idioms a vzácné německé vydání Goethova Fausta z roku 1840.

Ve věnování vyslovil otec víru, že Lízinka po přečtení těchto děl propadne kouzlu filologie a matka jí v tom nebude bránit.

V malinkém balíčku od matky našla Lízinka nádherný barokní kříž na krk, který před časem obdivovala ve výloze starožitnictví. Na úctence vyslovila matka naději, že si jej Lízinka vezme k maturitě a otec jí k němu koupí boty, šaty, kabelku a plášť.

Pod stromkem zbyl vedle vyřezávaného Betléma ještě jeden dárek, který měl podivuhodnou historii: před večeří u nich zazvonila sousedka, že mají utrženou kliku. Povolila zjevně pod tíhou krabice, která se válela vedle ní. Kliku nasadila paní Lucie, krabici odvedl její muž pod stromek; chybělo na ní označení.

Doktora Tachecího napadlo trochu nesmyslně, že mu tchán posílá na usmířenou Etymologicum Gudianum, vydání Sturzovo, Lipsko 1819, které před šestnácti lety zdědil a nabízel inzerátem, ale když poctivý doktor Tachecí nabídl dvojnásobek, propadl představě, že vlastní předmět nedozírné ceny, a dal zájemci raději dceru.

Paní Tachecí napadlo velmi nesmyslně, že jí Oskar posílá na usmířenou kameny, které po něm házela před šestnácti lety, když ji oslnil, pomátl a konečně defloroval, aby ho nazítří přistihla hned se dvěma nahými spolužačkami najednou, takže ze vzteku svedla doktora Tachecího.

Lízinku nenapadlo nic, protože právě počítala okna protějších domů. Jedenačtyřicet oken růžovělo odleskem svící, osmadvacet oken se modralo přísvitem obrazovek. Jedno okno zářilo jasnou červení a rodina za ním hasila sifonem stromek.

Doktor Tachecí se jal pečlivě rozvazovat uzlíčky, ale paní vzala dranžírovací nůž. Když odtrhla víko, vyvalilo se deset stejně těžkých

balíčků v alobalu a jedenáctý lehčí v papíru s vánočním vzorem. Paní Tachecí otvírala jeden po druhém a její úžas nebral konce. Našla: kilo svíčkové, kilo vepřových kotlet, kilo telecího oříšku, kilo uzené plece a kilo skopové kýty, kilo hovězích, kilo vepřových a kilo telecích jater, kilo uheráku a kilo šunky. V jedenáctém balíčku byla plastika z bílého moduritu ztvrzená vroucí lázní. Před stavovala chlapce ležícího jen s bederním pasem na ondřejském kříži, a dívku v říze, která nad jeho hrudí držela kolo. Ne všechny proporce snesly absolutorium, ale jedno bylo mimo pochybnost: dívka měla tvář Lízinky.

Hleděli střídavě na plastiku a na maso. Doktor Tachecí byl vědec: neslučitelnost těch předmětů zavinila, že čím dál tím víc tápal v temnotách. Paní Tachecí byla žena: nesmyslnost dáreků způsobila, že jí začalo svítat. Přistoupila ke stromku a prohlížela si hlavu chlapce až u svíce; vzdor hrozivé situaci se tvářil blaženě. Pak se ozvalo nepřetržité tiché bimbání – vzhledem k častým migrénám si je paní Lucie pořídila místo zvonku – a šla do předsíně.

Když otevřela, ulekli se oba. Richard, hladící tlačítko dotýkané její rukou v domnění, že nefunguje, i matka, když spatřila chlapce z moduritu. Přestože zrudl a komicky otvíral i zavíral naprázdno ústa, byl to hezký hoch a dárky svědčily o jeho úmyslech i možnostech.

– Dobrý večer, řekla paní Tachecí vlídně, – jdete za Lízinkou, vidíte?

Richard ze sebe vypravil zvuk, kterým se chtěl omluvit i rozloučit.

– Jen pojďte dál, bude mít radost, tudy! řekla paní Tachecí mateřsky. Mnoho let si představovala, jak by měl vypadat první chlapec, který přijde za její dcerou, a tento hezký a elegantní hoch v černých šatech připomínající jí čímsi studenta bohosloví, který jim nejdřív jako vizitku poslal potravu těla i ducha, pak přijel podle oblečení taxíkem, a teď se dokonce i rdí, ji jako počinek uspokojil. Vzala ho pod paží a uvedla do pokoje.

– To, řekla Richardovi, ukazujíc na doktora Tachecího, který si teď zblízka prohlížel tvář chlapce na kříži, – je můj manžel, doktor – dodala, aby zužitkovala tu jedinou hodnotu, kterou s ním vyženila,

– Tachecí, a to je, Emile, pan...?

– Mašín..., vyrazil Richard a uklonil se.

Uklonil se i doktor Tachecí; nevěřícíma očima zkoumal zvětšený originál té tváře.

– Lízince vás asi představovat nemusím, řekla paní Tachecí s vědoucím úsměvem.

– Ahoj, hlesl Richard a také se pokusil o úsměv.

Usmála se i Lízinka.

Doktor Tachecí si byl jist, že není takový hlupák, jak si myslela jeho žena. Pravda, zajímal ho především ruský jeřík, na němž nyní bádá, ale kdykoli se co blížilo k jeho dceři, zafungoval v něm spolehlivý radar. Také nyní usoudil, že hoch nepřišel za ním ani za ženou, ale za Lízinkou. Prohlédl si ho z tohoto hlediska a shledal málo závad na jeho zevnějšku i vystupování, podobal se studentům literatury, kteří ho navštěvovali – ti ale v roztrhaných džínsech – v Akademii. Ještě před rokem by se snad zbláznil, kdyby se v blízkosti jeho dítěte objevil cizí muž. Ted' však, když se mu její osud vymkl z rukou, chytil se i tohoto stébla. Paní Tachecí by žasla, kdyby tušila, že uvažuje jako kuplíř. Chytrý, slušný a pohledný mladík, počítal jeho vědecký mozek, musí nabýt vrchu nad sebeenergičtější matkou. Rozhodl se ten vztah podporovat, aby s jeho pomocí dobyt pevnost, na níž si sám vylámá zuby. Především se chtěl ovšem ujistit, že sází na správného koně.

– Copak děláte? zeptal se Richarda, který dosud vynakládal všechnu sílu, aby zvládl nenadálé setkání s Lízinkou.

– Nenabídneš panu Mašínovi židli? zeptala se paní Tachecí; uhodla chlapcovu odpověď a věděla, co může způsobit.

– Promiňte, řekl doktor Tachecí, – přijměte laskavě místo.

Richard se posadil a ulevilo se mu.

- Co děláte? opakoval doktor Tachecí.
- Nedáte si káfičko? zeptala se paní Tachecí.
- Ne, děkuji, řekl Richard, - já kávu nepiji.
- Co děláte? zeptal se doktor Tachecí potřetí.
- Tak vínečko? zeptala se paní Tachecí.
- Ne, děkuji, řekl Richard, - já jsem abstinent.
- Co děláte? zeptal se doktor Tachecí neúprosně.
- Studuji, odpověděl Richard.
- Cigaretku? zeptala se paní Tachecí, - dostala jsem je od Lízinky.

Lízinko, nabídní panu Mašínovi!

- Ne, děkuji, řekl Richard, - já jsem nekuřák.
- Medicínu? zeptal se doktor Tachecí napjatě, pohlédnuv na ženu tak energicky, že zmlkla, - nebo práva? Nebo dokonce filozofii?
- Ne, děkuji, řekl Richard ze setrvačnosti, ale hned odpověděl, jak ho drilovali ve škole každý den, až mu to vešlo do krve tak, že ho nic jiného nenapadlo ani v bytě spolužačky, - studuji výživu.

Paní Tachecí pocítila úlevu a zapálila si sama. Doktor Tachecí pocítil naopak zklamání a zajedl je mandlí. Byla hořká, a on příliš vychován, než aby ji před hostem vyplivl. Spolkl ji tedy, a jak se pachuť na jazyku ztrácela, pomíjelo i jeho roztrpčení. Výživa, říkal si - Líziničino studium bojkotoval tak neochvějně, že na svůj revers o utajení dávno zapomněl -, a proč ne? Otec i děd byli rovněž doktorem filozofie, a co z toho? Žili uzavřeni do svého problému, a kdykoli je zaskočil jiný jev, byli jak malé děti ve velké vodě. Přenesl se v duchu za pohoří let a viděl štědrovečerní večeři u tohoto stolu, kde sedí jeho dcera, nikoli katyně, ale něžná maminka tří rozkošných dětí, a on jim vypráví o vlivu jeříku na vývoj spřežky, aby poté jeho zeť, pan doktor Mašín, informoval je všechny o novinkách v syntetické potravě. Zalíbilo se mu to.

- Výživa, řekl nahlas, - je ovšem také důležitý obor, nerad bych, pane Mašíne, abyste myslel, že patřím k fanatikům, kteří považují filologii za pupek -

pokračoval doktor Tachecí, hledě na Richarda se zalíbením, protože si vzpomněl, že studenti literatury bez výjimky kouří a často z nich táhne rum, kdežto tenhle hoch je téměř asketa,

– světa, vím dobře, že i výživa je nutná, a zejména dnes, kdy jsme svědky populační exploze, která předbíhá výrobu potravin, je výživa spolu s filologií problémem číslo jedna. My už jsme se pokusili řešit problém dorozumění esperantem a jinými umělými jazyky, jak jste na tom vy s umělou výživou?

– Nevím, jak v té, řekla paní Tachecí spěšně, – ale rozhodně se vyznáte v mase. Tak nádherné kousky mohl vybrat jen někdo, kdo má k masu přístup i vztah.

– To maso je od pana Mašína? zeptal se doktor Tachecí s údivem.

– No ovšem, řekla paní Tachecí s převahou, – že je od pana Mašína, od koho by bylo?

– Já nevěděl, řekl doktor Tachecí zmateně, – že je od pana Mašína, jak jsem to měl poznat?

– Manžel, řekla paní Tachecí Richardovi omluvně, – zná jako nikdo vztahy větné, ale vztahy lidí i věcí mu někdy unikají.

– Ono, ozval se Richard, nešťastný, že zavinil jejich spor, – je vlastně od tatínka.

– Bože, řekla paní Tachecí, – ale to je od něho milé! Musíte mu za nás vřele poděkovat!

– Poděkovat? zvolal doktor Tachecí, spěchaje ke knihovně, – to bys byla z laciného kraje, myslím, že se můžeme revanšovat něčím, co ho potěší, mám tu skvělou stat' o dvojí funkci jazyka jako nástroje řeči a čidla chuti, čte –

zeptal se doktor Tachecí, vraceje se od knihovny s tenkým separátem,

– váš pan otec italsky?

– Ne, odpověděl Richard zahanbeně.

– Nevadí! zvolal doktor Tachecí, který si uvědomil, že se zachoval netaktně, a vrátil se ke knihovně, kde vyměnil separátek za jiný, – německy váš pan otec jistě rozumí!

– Ne, řekl Richard pokořeně.

– Nevadí, nevadí, volal doktor Tachecí, vraceje se ke stolu raději bez další knížky, protože mu došlo, že se chová jako hulvát, – vždyť se najde něco jiného, čím je vlastně pan otec v oboru masa, vědcem? Výzkumářem? Nebo snad exportérem?

– Řezníkem, řekl Richard zahanbeně; teprve tady, tváří v tvář tomuto osvícenému intelektuálovi, který dal život i vychování jeho vyvolené, si uvědomil, že pár kapek modré krve nestačí odstranit puch masa a kostí, čpící z jeho rodokmenu.

Doktor Tachecí usedl a vzal si další mandli. Zato paní Tachecí zamáčkla cigaretu a u vytržení spráskla ruce.

– Řezníkem? zvolala nadšeně, – Emile, slyšíš to? Jeho tatínek je řezník!

Úmyslně trochu přeháněla, ale to řemeslo jí opravdu imponovalo, protože je nevnímala čichem, ale sluchem: zvonilo mincemi. Mandle se tentokrát pikantně rozplývala na jazyku a doktor Tachecí rychle vyplouval ze svého zmatku. Řezník, říkal si – a proč ne? Otec i děd rovněž rozmnožovali zlatý poklad národa, řeč, a co z něho? Kdykoli je zaskočila životní pohroma, čelili jí s prázdnou kapsou. Vrátil se v duchu před pohoří let a viděl tvrz obehnanou veselými vodami a žírnými lány, o níž mu jeho chudý otec vypráví, že zde byl pánem praděd, nikoli filozof, ale mlynář. Pohlédl na Richarda a uhodl, co se v tom chlapci odehrává. Měl špatné svědomí, že se ho dotkl, a zmocnil se ho opačný komplex, jaký mívají nepraktičtí intelektuálové před muži ruční práce. Řezník, opakoval si – a hle! Má slušného syna, který se zabývá problémem výživy hladovějícího lidstva, zatímco jeho Lízinka, dcera doktora filozofie... Opravil svůj plán v tom směru, že Richard nebude pouhým nástrojem manipulace, ale lidským subjektem, který má také právo na štěstí. Chtěl ho ujistit o svých sympatiích.

– Řezník, řekl nahlas, – to je ovšem veledůležitá profese, rád bych, pane Mašíne, abyste věděl, že patřím k inteligenci, která se narodila

pod venkovským krovem, ještě můj praděd byl prostý mlynář a já věřím, že kdyby lidstvo mělo volit tři profese, schopné založit nové civilizace, byl by to mlynář, řezník a filolog, takže,

pokračoval doktor Tachecí, spěchaje znovu ke knihovně, zatímco Richard pookřival jako krajina po dešti,

– vítejte u nás o to víc, doneste panu otci s mým poručením tento hezký mongolský aršík s motivy –

pokračoval doktor Tachecí, vraceje se od knihovny se zásobníkem cenných duplikátů,

– skotu a naznačte mi, čím bych mohl potěšit vás.

– Játra brusle, řekl rozčileně Richard, osmělen jeho nabídkou.

– Játra a brusle...? opakoval zaraženě doktor Tachecí.

– Pan Mašín, řekla paní Tachecí mírně, – tě, Emile, žádá, aby mohl jít s Lízinkou zítra na brusle.

– Na másle! pokračoval Richard, povzbuzen její pomocí.

– Pan Mašín, pokračovala paní Tachecí, – ví, jak má strašně ráda led.

Doktor Tachecí na ně jen tiše zíral.

– Ty mopsle! řekl Richard, přemožen vlastní odvahou.

– Pan Mašín, dodala paní Tachecí, – se, Emile, bojí, že tyhle mrazy mohou být letos naposled.

– Doktor Tachecí se probral z ustrnutí.

– Je to tak? zeptal se nevěřičně Richarda.

Hořící líce horlivě kývly.

– Jak to víš? zeptal se nechápavě své ženy.

Jeho žena se shovívavě usmála. Nepřekvapilo ji, že už zapomněl, jak musela kdysi podobně překládat rodičům jeho žádost o svou ruku.

– A ty, řekl doktor Tachecí, obraceje se k dceři, – bys chtěla?

Lízinka jedla třešňový kompot, aby vyzkoumala, kolik zrna mohl mít křeček z Večerníčku v línkách torbách. Když mluvili o výživě, ukládala pecky pod levou tvář. Když mluvili o řezníkovi, ukládala je

naproti. Teď jich měla v ústech šestadvacet a jednu omylem spolkla; vypadalo to, jako by také přikývla.

Doktor Tachecí pochopil, že nebesa vyslyšela jeho přání, a rozhodl se svůj plán korunovat.

– Jděte, řekl slavnostně, – a bruslete si! Jednoho dne nadejde nevyhnutelná chvíle, kdy mladý člověk musí sám vstoupit na led života a rodiče mohou jen s úzkostí přihlížet. Jsem rád, že v takové chvíli nalézá ve vás moje dcera generační oporu, která jí nedá uklouznout, a byl bych ještě raději, kdybyste ji doprovázel i do knihoven, obrazáren a muzeí, aby poznala, že svět má víc než jednu tvář a člověk ustavičnou možnost nové –

pokračoval doktor Tachecí naléhavě,

– volby, a byl bych nejraději, kdybyste jí jako nadaný syn prostého muže vysvětlil, oč více je světu dlužna dcera vzdělance. Za to budete mít u nás vždy –

dodal doktor Tachecí, otvíraje ve svém pohnutí zcela mechanicky dveře do předsíně,

– otevřené dveře!

Paní Tachecí pochopila, co má za lubem, a ujistila se, že je větší hlupák, než si myslela. Pravda, kdykoli se něco blížilo k jeho dceři, ozval se v něm jakýsi varovný signál, ale ruský jeřík i jiné problémy, na nichž postupně bádal, jej záhy uvedly do poruchy jako magnet kompasovou střelku. Usoudila, že nastal správný psychologický okamžik, aby manželův trojský kůň ukázal pravé zuby.

– I já, milý pane Mašíne, řekla a přerušila se, – jaké je vlastně vaše křestní jméno?

– Richard, zachraptěl Richard.

– I já, milý Ríšo, pokračovala paní Tachecí, berouc ho pod paží a vedouc přátelsky kolem doktora Tachecího, který stále tiskl kliku otevřených dveří,

– se připojuji k díkům, přáním i slibům manžela, který je, jak vidíte, unaven, a zvu vás i za něho k zítřejšímu obědu, po kterém

půjdete s Lízinkou bruslit, do té doby vám přeju dobrou noc a spolu s manželem jsem ráda, že má Lízinka tak milého a slušného –

dodala, otvírajíc mu dveře na schodiště a nastavujíc ruku k políbení,

– spolužáka.

– Ahoj, řekl zcela vykolejený Richard, políbil jí ruku a vyklopýtal ven.

Paní Tachecí za ním zamkla, vrátila se kolem manžela do pokoje, spiklenecky mrkla na dceru a jala se sklízet ze stolu.

– Moment! vykřikl doktor Tachecí a vrhl se ke dveřím na schodiště. Po krátkém lomcování pochopil, že jsou zamčeny, a vběhl zpět do jídelny.

– Kde je klíč? vykřikl na svou ženu.

– Jaký klíč? zeptala se jeho žena, opatrně skládajíc na sebe hluboké, mělké i dezertní talíře s cibulovým vzorem.

– Klíč od dveří! křičel její muž.

– Není ve dveřích? zeptala se jeho žena.

– Není! křičel její muž.

– Podíval ses dobře? zeptala se jeho žena.

– Podíval! křičel její muž.

– Tak se podívej líp, řekla jeho žena, opatrně odnášejíc vzácný servis do kuchyně.

– Není tam! vykřikl na svou ženu, když se vrátil.

– Kdo? zeptala se jeho žena.

– Ten klíč! křičel její muž.

– Nevypadl ze zámku? zeptala se jeho žena.

– Nevypadl! křičel její muž.

– A podíval ses líp? zeptala se jeho žena.

– Podíval! křičel její muž.

– Tak si rozsviť a podívej se znovu, řekla jeho žena, opatrně skládajíc vzácný servis do dřezu.

– Není tam, vykřikl na svou ženu, když se znovu vrátil.

- Co? zeptala se jeho žena.
- Klíč! křičel její muž, - klíč od dveří, od dveří od bytu!
- Ach ten...! řekla jeho žena, naslouchajíc, jak před domem zastavuje a opět se rozjíždí taxi, - a neleží náhodou na jídelním stole?

- Co by dělal na jídelním stole? křičel její muž.

Paní Lucie vešla do pokoje a ukázala beze slova na stůl. Zbyla na něm jen plastika, kterou tam předtím odložil doktor Tachecí.

- Vidíš, křičel, - že tu nic neleží!

Paní Lucie zvedla plastiku. Pod ní ležel klíč.

- Kdo chce něco najít, řekla ledově, - nesmí to hledat zadkem.

Trvalo mu ještě hodnou chvíli, než roztřesenýma rukama odemkl. Když vyběhl z domu, nebyla široko daleko živá duše. Na chodnících i v jízdni dráze se třpytil sníh. Dlouhé řady osvětlených oken splývaly s jasnými hvězdami. Odkudsi se líbezně linula koleda. Doktor Tachecí se roztřásl mrazem a kýchnul. Vběhl zpět do domu. Energie hněvu mu dovolila brát schody po dvou. Spolužák! skandoval si v duchu, já vám dám spolužáka! Věděl, že mu síly nevydrží dlouho, a proto si chtěl zjednat pořádek v rodině hned, za každou cenu a jednou provždy.

U bytu zjistil, že nechal klíč zevnitř v zámku. Nalehl na tlačítko. Nic se neozvalo. Proklínal den, kdy se dal umluvit, aby místo pořádného zvonku koupil ten blbý patent. Zaklepal. Nic se nestalo. Zabušil. Nikdo nereagoval. V záchvatu vzteku začal bubnovat na dveře oběma rukama.

Téměř naráz se otevřely ostatní dveře v poschodí a na prahu se objevili sousedé i jejich děti. S úžasem pozorovali, jak doktor filozofie mlátí do svých dveří, vydávaje divoké supění. V tu chvíli otevřela i paní Tachecí.

- Aspoň na Štědrý den, řekla káravě, - bys mohl zůstat s rodinou, ach -

pokračovala, jako by teprve teď uviděla sběh na chodbě,

- dobrý večer, manžel se byl jen trochu proběhnout...!

Doktor Tachecí se rozhlédl. V očích dětí četl živý zájem, v očích mužů údiv i závist. Chtěl se zasmát, aby situaci bagatelizoval. Současně však znovu kýchl a oba zvuky se slily v zahýkání. Chtěl aspoň omluvně pokynout rukou, ale další kýchnutí ho vychýlilo z rovnováhy a odneslo vrávoravě do předsíně.

– Promiňte, řekla paní Tachecí sousedům s důstojnou statečností, pomalu zavírajíc dveře, – veselé Vánoce!

Oči žen jí telegrafovaly účast.

Doktor Tachecí stál opět v rohovém pokoji. Na první pohled se tu nic nezměnilo. Na stromku tiše plápolaly svíčky. Pod stromkem se malebně kupily dárky. Na stole pokojně ležely talíře s barevnými pruhy a mezi nimi plastika z moduritu. Pochopil konečně, jaký výjev znázorňuje, a popadl druhý dech. Hněv, hnus i pokoření, to vše se spájelo ve žhnoucí masu, která zrála k výbuchu.

– Tak, řekl doktor Tachecí tiše, ale začínalo se mu chvět chřípí, – a dost! To maso se vrátí, ten oběd odvolá, ty brusle se zamknou a holka nevytáhne –

pokračoval hlasitě a na krku mu nabíhaly tepny,

– paty z domu! Jestli jsem se dal dočasně přinutit, aby studovala tu zruďnou školu, na kterou si teď taky posvítím, tak ale nedovolím ani vteřinu, aby mi s ní chodil katův –

řval doktor Tachecí a oči se mu podlily krví,

– pacholek.

Popadl plastiku a udeřil s ní o podlahu tak, že se odrazila, rozbila dvě skleněné koule a přistála přímo v Betlémě, kde porazila svatý pár s volem i oslem. Sama se kupodivu nepoškodila a získala na obsahu: dívka teď mířila kolem na jezulátko a chlapci trčely zpod jesliček nohy jako automechanikům.

Doktor Tachecí pozoroval své dílo, temně mručel a netrpělivě čekal, kdo se mu postaví. Své ženě se v tu chvíli téměř líbil. Kdyby mu to zůstalo, říkala si, dostal by děvče i na tu konzervatoř a ani jinak by s ním nebylo zle. Ale obávala se, že mu to dlouho nevydrží.

Lízinka sázela pecky. Osm jich dala kolem pelargonie, osm kolem fíkusu a osm kolem vánoční hvězdy. Zbylou zasadila vedle kaktusu, aby napřesrok sklidila co nejvíce třešní.

– Lízinko, řekla matka, umýt a spát! Zítra tě čekají brusle.

Když ho dcera líbala na dobrou noc, vypustila z něho i přetlak nenávisti. Než ho stačil obnovit, ujala se slova jeho žena.

– Ten, řekla jakoby nedbale, ale tím důrazněji, – kdo nazývá pacholkem slušné chlapce, kteří pozvou dívky bruslit, ačkoli sám zprznil jejich matky v prvním –

pokračovala, skládajíc na sebe s třeskem hluboké, mělké i dezertní talíře s barevnými pruhy,

– jeteli, kdo jim upletl děti, aby je donutil k sňatku, a vyrazil tak z tchánů vzácné knihy, kdo si odmítá ušpinit ručičky flaškou koňaku, a proto nedostane své dcery na pořádnou školu, ale zato o Štědrém večeru ztropí skandál na celý –

pokračovala, úspěšně předpokládajíc, že se ve své roztržitosti nezeptá, proč je na stole znovu jídelní servis, a proč už to není vzácný servis s cibulovým vzorem,

– barák, komu je nějaký idiotský jeřík milejší než rodina a domov, ten nemá morální –

pokračovala paní Tachecí, kontrolujíc ještě jednou, drží-li skutečně zmetkový servis, který pro podobný účel zakoupila už dávno v obchodě s partiovým zbožím,

– právo v tom domově zničit ani –

dodala paní Tachecí, pozdvihujíc hlas i servis,

– párátko!!

Nato upustila sloupec talířů k jeho nohám a zamkla se v ložnici. Doktor Tachecí stál po lýtka ve střepech a naslouchal koledám, které v sousedních domech pustili naplno, aby idylické tóny z Betléma přehlušily zvuky skutečného života od Tachecích, na jaký měly děti ještě dost času. Euforie vyklizovala pole depresi; kritický duch vědce, zvyklý nemilosrdně odhalovat pravdu a zavrňovat omyly,

obrátil se teď proti sobě samému. Odhlédneme-li od nepřesností zaviněných její emocí, říkal si,

není snad pravda, ať už to má význam, či ne, že se před šestnácti lety seznámil s dívkou kvůli Sturzovu vzácnému tisku?

Není snad pravda, že učinil, ať už v jeteli, či jinde, a s jejím souhlasem, či bez, tu dívku ženou a pak i manželkou?

Není snad pravda, že neposkytl, i když z příčin tak vznešených, jako je třeba jeřík, té manželce, co by jí možná poskytl jiní muži?

Není snad pravda, že nepřiblížil, i když z důvodů tak ušlechtilých, jako jsou zásady, své dceři plody vzdělanosti?

Není snad pravda, že vyvolal, i když z pohnutek tak lidských, jako jsou zlost a pocit křivdy, veřejné pohoršení v domě, urazil chlapce, který se mu líbil, a zkazil dceři i ženě Štědrý večer?

A není pravda, že jen kvůli tomu rozbila jeho žena svůj milovaný servis?

Doktor Tachecí velmi opatrně vystoupil ze střepeň, pečlivě je posbíral a zabalil jednotlivě do vánočních papírů, aby je bylo možno sestavit a slepit. Zhasl svíce, vyčistil z koberců vosk, vysbíral střepeň koulí a opravil Betlém. Balíčky s masem naskládal do lednice. Nad plastikou zaváhal, ale přece jen ji postavil na jídelní stůl. Pak dlouho tiše klepal na dveře ložnice, promlouvaje konejšivá slova. Kolem půlnoci vzal polštáře z křesel, to na podestlání, i našpiněný ubrus, to na přikrytí, a sklesle se uložil

25

do vany.

Zvrátil hlavu dozadu a zavřel oči. V hlavě mu začala šumět krev.

V tom vratkém postoji, kdy celou váhu těla držely jen svaly zapažených rukou, zatímco nohy na hladkých lyžích ho snášely do strmé hloubky, znehybněl. Opřel se ještě pevněji do poutek holí, aby

skluznice ustálil a mohl v čase, jenž mu zbýval, bilancovat lásku, která spěla k naplnění.

Richard měl po řeznících dobrý kořínek i pevnou vůli. Byli si s Albertem podobni, jak spartánsky přemáhali své indispozice. Albert však nemohl vygumovat hrb, a proto si střídal síly proti světu. Richard nemoc přemohl a nabízel nově nabitou sílu až marnotratně celému lidstvu. Kdyby strýcovu sousedu neonemocněl poražeč, byl by ji asi jako sedlák rozdál polím či jako učitel žákům, takto se celou bytostí upjal k Ní. Avšak senzibilita jediného předka v něm stačila způsobit stejnou havárii jako vůz, který vjede do provozu z protisměru. Výsledkem byla rozpolcenost, vlastní levobočkům. Byl příliš šlechtic, než aby vznícený cit zhasil pivem nebo ještě prostěji orgasmem. A byl příliš řezník, než aby jej uměl dát milované citlivě najevo. V mozku se mu rojily verše a srdce překypovalo něhou, ale tvář se jen zarudle usmívala a ústa sotva vykoktala pozdrav.

Nikdo mu nikdy neprozradil, jak oslovit dívku a co jí říci po oslovení, jak se s ní rozloučit a pozvat ji na příště, o čem s ní ještě hovořit, když všechno podstatné – jak se jmenují, co dělají – je známo a ostatní – co rádi čtou, co neradi jedí – bylo už řečeno, jak jí vyznat lásku a jak dát lásce průchod. Sestra v sanatoriu ho sama zkusila svést a sama ho opět odvrhla; ta zkušenost mu nebyla k ničemu. Ačkoli v představách už Lízinku nejen oslovil, ale i pokryl polibky od hlavy k patě, pojal za choť a prožil s ní tisíc a jednu milostnou noc, ve skutečnosti jí jen jednou mlčky položil ruku kolem krku a ukousl kus vánočky.

I začínající psychiatr by mu byl ovšem vysvětlil příčinu jeho problému, jakmile by si jen zběžně zjistil rodinnou anamnézu: Richardův chorobný stud pramenil z pudové obavy, že právě do věty, která by měla zaznít nejvroucněji, zamíchá mimoděk některé z „prdelí“ či „hoven“, jimiž byl odkojen. Ale Richard neměl o psychoanalýze ani potuchy, a proto ho zanášela kalná usazenina trpkosti.

Když upustil lžičku do rybí polévky a bez rozloučení opustil domov, byl si jist, že navždy. Rodiče ho snad milovali, ale i ta láska byla řeznická, místo polibků mu dávali vuřty, místo rad rány pěstí; nedělal si iluze, že by příští setkání s nimi přežil. Když jel taxíkem liduprázdnými ulicemi, kde se za všemi okny rozžihaly soukromé chrámy milosti, pochopil s hořkostí, že této noci každý někomu patří a s kýmsi cosi začíná, zatímco on, osamělý a zbytečný, se blíží ke svému konci. A když před jejím domem nechal řidiči všechny své peníze a byl odměněn vodopádem přání do Nového roku, znal svůj osud do posledního vydechnutí:

Jednou j ještě vystoupí k Jejím dveřím, aby se dotkl dotýkané kliky. Pak vstoupí do pole za domem, které sněh proměnil v jedno obrovské bílé lože. Do něho hodlal ulehnout a hledět k jejímu oknu, které odpoledne zaměřil, dokud ho nezasypou vločky. Až po týdnech, kdy ho nepřestanou hledat, rozpustí jarní slunce víko sněhové rakve, spatří Ona z okna jeho tvář, kterou nabalzamoval mráz: bude krásná, klidná a plná lásky.

Pomalou stoupal po schodech v rytmu smutečního pochodu, který mu hrála vznícená fantazie. Na klíce nic neviselo. Hudba zmlkla a zalomcoval jím bezmocný vztek na sprosté zloděje, kteří se neštíteli vztáhnout ruku ani na dárek pro Ni. Zábleskem zdravého rozumu si však uvědomil, že právě tak může teď Ona držet jeho dílo – stud mu už zabránil i psát, jaké štěstí, že ovládal ještě řeč tvarů! – ve svých milostiplných rukou. A co když v něm konečně nahmatala něhu, kterou jí dosud neuměl vyjádřit? Co když právě touží spatřit jeho živou tvář a on jí zatím nabídne po masce z moduritu masku smrti? Propadl nejistotě.

Co dělat? Odejít a zemřít? Nebo žít a zazvonit? A co dál? Projít kolem cizích rodičů a odvést jim dceru? Ale kam? Tehdy, protože tlačítko andělského zazvonění, které laskal, reagovalo už na lehký dotyk, otevřela paní Tachecí. Proces dospívání, který lidem trvá léta, pokud ho neabsolvují na bojišti nebo nad rakví, prodělal Richard

v půlhodině vonící jehličím a voskem. Do bytu vešel chlapec, z bytu vyšel muž.

Muž to byl, kdo zastoupil cestu taxikáři, spěchajícimu k rodině, a na opačné straně města mu ukázal prázdnou kapsu se slovy

– Přijed' si zítra; to pochopil i taxikář a odjel šťasten, že po něm ten ranař nechtěl tržbu.

Muž to byl, kdo vzbudil rodiče otázkou, je-li v tom bordelu v kuchyni něco k žrádlu; to pochopila i matka a šla mu ohřát večeři; to pochopil i otec a zůstal v posteli.

Byl to muž, kdo nazítrí při obědě objasnil panu Tachecímu princip lámání kolem tak autoritativně, že Lízinčin otec sice nedoedl, ale nepřerušil ho.

Bohužel, sotva osaměl s jeho dcerou, stal se Richard opět chlapcem. Starý problém – kdy, kde, jak a o čem hovořit s milovanou dívkou – vyvstal před ním ještě palčivěji než dřív. Když přecházeli ulici, zvolal úzkostlivě:

– Pozor, auto!

Lízinka kývla. Byl tomu autu vděčen, že jelo právě tudy. Když se kolem nich v tramvaji lokty prodírala paní, která zapomněla vystoupit, zeptal se starostlivě:

– Bolí?

Lízinka zavrtěla hlavou. Byl té paní zavázán, že vrazila zrovna do ní. Když došli k pokladně stadionu, řekl zoufale:

– Tady je lidu!

Lízinka pokrčila ramínky. Nenáviděl ty lidi, že nešli jinam; fronta se posunovala hlemýždím tempem a mlčení bylo pořád nesnesitelnější. Čím víc cítil, že dívka od něho očekává nějaké sdělení, tím hloub se studem propadal do své oranžové větrovky.

Lízinku zaujala pokladní. Kdykoliv platil dospělý, dala mu modrý lístek. Kdykoli platil voják, dala mu žlutý. Kdykoli platilo dítě, nedala mu nic a mrkla na biletáře, aby je pustil; o ten zisk se zřejmě dělili.

Richard byl tak deprimován, že požádal o dva dětské a měl pak co dělat, aby je vůbec pustili. Konečně se v zástupu, který připomínal hejno obřích kachen, vykolébali na bruslích ze šaten po betonu k ledové ploše, a to byla jeho příležitost!

Jako byl Antaios nepřemožitelný, pokud se dotýkal matky Země, stával se Richard králem v každém skupenství vody. Když ho totiž opustila akutní forma choroby, měl se na radu primáře otužovat v nekrytém bazénu. Protože ho však současně opustila i přelétavá sestra, pojal jej jako nástroj sebezničení. Bazén byl v ústraní a na sklonku léta opuštěn. Ráno se vrhal do chladné vody z hor a usilovně plaval až do večera v naději, že oslabené plíce zátěž nevydrží a on se uprostřed jednoho tempa slastně zalkne v měkké náruči; až po hodinách, kdy ho budou marně shánět, dojde Ona na kraj bazénu a zahlédne u dna jeho tvář jako obraz pod sklem: bude ušlechtilá, vyrovnaná a plná lásky. Místo toho zvládl brilantně všechny styly a docela ho opustily teploty.

Míjel sychravý podzim. Večer co večer slyšel přes dveře, jak ji bezostyšně kramflíčky odnášejí hned k tomu, hned k onomu milenci. Plakal při pomyšlení, že zde míjí skutečný lidský cit, zatímco tam Ji očekává jen samčí chtíč. Jednoho rána našel v bazénu ledovou tříšť. Věřil, že ta koupel bude poslední. Místo toho se nazítří poprvé probudil bez kašle. Brzy uhodily silné mrazy a on to zkusil jinak. Napsal rodičům, a když mu poslali brusle – kanadské na švédských botách –, kroužil po bazénu celé dny jen v košili, aby si uhnal zápal plic. Místo toho zvládl bravurně techniku jízdy i jednoduché skoky. Usínal jako zabítý, ale probouzel se s pocitem stále úděsnějšího zdraví.

Napadal sníh a on dva dny marně bojoval škrabkou o prostor k umírání. Ani tehdy se nevzdal. Napsal rodičům, a když mu poslali lyže, rakouské se švýcarským vázáním a italskými botami, požádal primáře, aby směl vyjíždět na blízký kopec. Primář souhlasil; tajně sledoval chlapcův boj o návrat do života a chtěl o něm napsat

vědeckou práci. Za kopcem nabíral ovšem Richard kurz přímo do hor. Běžel vzhůru, traverzoval a šplhal až k vrcholům, odkud se spouštěl po krkolomných svazích křivolakými průrvami v naději, že se roztrhne nebo probodne o zasněžený balvan či vývrat. Místo toho měl záhy reflexy i kondici prvotřídního závodníka, protože nebyl s to dopustit se zaváhání či technické chyby, jaké zavinuje právě pud sebezáchovy. Kdo ví, jak by se vyvíjel jeho osud, kdyby ho byl dřív než Vlk potkal zkušený trenér! Jednoho dne ho pozval primář, aby mu sdělil, že jeho bezpříkladné úsilí vyústilo v příkladný úspěch: je zcela zdravý a otvírají se mu všechny oblasti života, pravda, s výjimkou těch, kde se vyrábí nebo prodává maso...

Když tedy teď po roce opět vyjel na známou kluzkou plochu, pocítil ihned pevnou půdu pod nohama. Byl to opět muž, kdo vyzývavě natáhl paži ke své dívce, a ona ji přijala. Bruslila tři sezóny, když se z ní kdysi její matka rozhodla udělat mistryni světa v krasobruslení; skončila po prvním závodě, když jury matce poradila, aby z ní udělala mistryni světa v čemkoli jiném. Kde tehdy ztroskotali placení trenéři, tam teď vítězil nezištný cit. Jako každý, kdo bezvýhradně miluje, přisoudil Richard Lízince talent i zdar, a ta důvěra jako by ji okřídli. Vedl ji zprvu pomalu, ale stále odvážněji, zakoušeje dvojnásobné blaho: že jí smí přede všemi držet za ruku a že při tom nemusí mluvit. Po několika okruzích se otočil zády ke směru jízdy, vzal ji za druhou ruku a jel před ní, okoušeje další rozkoš – že jí může hledět do očí. Účinek byl tak hypnotický, že dívka začala po několika okruzích zvládat krokové variace a zanedlouho i jednoduché figury. Ostatní bruslaři jim stále ochotněji umožňovali průjezd a pak spontánně uvolnili střed kluziště; stadion prostě podlehl kouzlu páru, který jako by zosobňoval krásu i schopnosti lidského rodu. Škoda, že tu nebyli Vlk se Šimsou, aby si ověřili správnost svého předpokladu! V jistém okamžiku podlehl emoci i zvukový mistr v kabině, zavěšené jako hnízdo pod konstrukcí střechy: stáhl ryčnou dechovku a vyjel z druhého pásku slavný valčík Živago.

Bruslící masou projelo slastné zatrnutí, do všech údů, i těch nejnešikovnějších, vstoupil tříčtvrteční takt. Jen Richard jako by naopak dostal elektrickou ránu, vypadl z rytmu a téměř poděšeně se zastavil. Když se vzpamatoval, sevřel Lízínčinu ruku, až ji zabořilo, a rychlými skluzy s ní odjížděl k šatně. V jeho morálním kodexu byl totiž tanec neřestí číslo jedna, štít se ho, nenáviděl ho tak, že by vraždil.

I začínající psychiatr by mu ovšem vysvětlil podstatu jeho odporu, jakmile by si ověřil jeho milostnou zkušenost: Richardova žlučovitá antipatie pramenila z bolestné vzpomínky, že sestra ze sanatoria určovala tancem své budoucí amanty. Ale Richarda nikdy ani nenapadlo, že by psychiatra potřeboval, a proto se v něm hromadila brizantní výbušnina zášti, dokonce i teď, když sám sobě zabránil obejmout svou vlastní lásku.

Tak prožil na vrcholech i v propastech pět dnů vánočních prázdnin. Na školu ani nevzdechl. Každé odpoledne exceloval s Lízínkou na kluzištích, kdyby je nestřídali a kdyby si jich všiml prozíravý funkcionář, kdo ví, jak by se odvíjely jejich osudy; ale oslovil je jen jurodivý stařec, který tvrdil, že o nich napíše do novin. Na ledě si rozuměli skvěle, ale vzdor tomu absolvoval Richard dvakrát denně křížovou cestu, při níž si připadal jako imbecil, a v noci se místo spánku marně mučil vymyšlením konverzačních obrátů, aby ji konečně upoutal i svým intelektem. Trpěl jakousi duševní impotencí a na sklonku pátého dne pocítil bezútěšnou beznaděj.

Zítřka, říkal si, myslel na silvestrovský výlet, mezi nás už zase vstoupí profesori, spolužáci a nějací hlupáci ze Stoky. Co dokážu mezi nimi, když jsem promarnil pět dnů, ve kterých jsem ji měl sám pro sebe? V tupě rachotící tramvaji pozoroval její jímavý profil, připomínající tichou hladinu jezera, která zakrývá tajuplná proudění v hlubinách. A co, napadlo ho v depresi, jí chci vůbec nabídnout jako protihodnotu za štěstí prožít život po jejím boku?

Kdo vlastně jsem, že se odvažuju? Bastard, v jehož rodu připadá kapka modré krve na sud prasečí! Jeho krize vyvrcholila. Rozhodl se vzdát marný boj, odprosit rodiče a dožít sice bez lásky, ale mezi těmi, k nimž osudově patří. A právě v tu chvíli mu Lízinka poskytla první důkaz přízně.

Jakýsi podnapilý muž se skleníkovou růží v klopě, který je při nástupu odstrčil, aby první obsadil místo pro invalidy, se otřesy vozu poněkud probral a začal je pozorovat. Lízinka zrovna zkoušela, může-li hrát hru sama se sebou. Očima hláskovala Dopravní předpis, nalepený nad oknem. Kdykoli došla k měkkému i, přičetla si je na levé ruce jako Líz. Kdykoli narazila na ypsilon, přičetla si ho na pravé ruce jako Inka. Do konce chyběla dvě slova a Inka vedla těsně 74:73.

Jak Richard, který neuměl jinak myslet, tak Lízinka, která jinak neuměla počítat, pohybovali neslyšně rty. Podnapilý muž byl intelektuál a zastyděl se tak, že vstal a nabídl oběma své místo.

– Promiňte, řekl hlasitě, otvíraje markantně ústa, aby mohli odzírat z jeho rtů, – já nevěděl, že jste hluchoněmí, přeju vám v Novém roce víc štěstí.

Dal Lízince růži z klopky a vrávoravě vystoupil. Lízinka právě končila hru. Rozhodla se, že růží odmění vítěze. Předposlední slovo bylo DOPRAVNÍ a Líz vyrovnala 74:74. Poslední slovo bylo PODNIKY. Nejdřív Líz a potom Inka zaznamenaly po bodu a hra skončila nerozhodně. Lízinka dala proto květ Richardovi.

Nevěděl, jak ji doprovodil, neutkvělo mu, kudy se vrátil do svého pokojíku. Růži položil na lože z namočené vaty a pustil se do veršů. Stud, trpkost, zášť, vše se z něho sloupávalo jako plátky okvěetí, až se rozevřela i osvobozená duše a nabídla mu nevyčerpatelný poklad myšlenek a slov, jichž se mu nedostávalo ve všedním životě. Měl co dělat, aby je stačil přejímat a řadit do vyrovnaných útvarů pro přehlídku, kterou vykoná Ona.

– Ten rudý kvítek z ruky tvé...

hlásil čelní oddíl písmen na sklonku večera,

– ... až k nebi jasně září.

skandoval šestý sled v rytmu hodin bijících půlnoc,

– ... je symbol mého mládí!

přisahal zadní voj, když už světlo stolní lampy podléhalo ofenzivě úsvitu. Richard zhasl a lehl si na holou podlahu, vyčerpán způsobem, jaký tak dobře znají umělci, kdy stačí zavřít oči, aby odlehčená duše vynesla tělo až ke stropu místnosti. Ten psychický nadhled i vítězně završené tažení básnických ozdob, podporované salvami skvělých rýmů, způsobily, že přemýšlel o dalším vývoji vztahu k Lízince jako rozený stratég.

Celou operaci – bylo právě 06.00 – naplánoval na dvačtyřicet hodin. Už za dvě hodiny jí v autokaru, kde pochopitelně usednou vedle sebe, vylíčí, jak se ubránil náhradním plícím i náhražkové lásce, aby byl zdravý a čistý, až se potká s ní. Nepochyboval ani v nejmenším, že tentokrát nebude mít o slova nouzi; vzpínala se mu v mozku jak plnokrevníci v startovacím boxu. Při společné cestě dvousedáčkovou lanovkou jí na obrazu propadající se krajiny ukáže, jak se oba vzdalují minulosti a míří spolu k životu nepopsanému jako bílé pláně nad nimi. Odpoledne skromně stráví mezi všemi, kteří se budou potácet po cvičné louce; chtěl, aby ji jeho lyžařské umění tím víc překvapilo v klíčové chvíli. Také u stolu zasedne ovšem po jejím boku. Dvojčata budou žvanit o sportu, František utrousí pár obhroublých vtipů, šprt Albert se jistě vžije do role studenta výživy a bude mlít nabiflované texty o pečení chleba, a Šimon předvede obvyklý repertoár mlaskání a krkání; tehdy ji tiše pozve, aby po večeři, až si ostatní vyjdou zakouřit, vystoupala tajně k první kosodřevině, kde ji bude čekat. Pod nohama jim zablikají nicotné ohníčky cigaret a nad hlavami zaplanou nesmírná světla vesmírných těles. Dívka bude rozechvěle očekávat první polibek, ale on ji znovu překvapí. Na velkolepém přírodním jevišti, rámovaném kulisou rozeklaných štítů, jí přednese verše, ve kterých se omamně rozvoní darovaná růže.

- Ten rudý kvítek z ruky tvé...

Po recitaci jí podá ruku a sejde ihned dolů, aby v ní nechal doznít smysl toho poetického sdělení. Slabomyslných společenských her se ovšem také nezúčastní. Zatímco se bude jídelna otřásat telecím smíchem, sestoupí do lyžárny se svým kufríkovým zařízením, vybaveným, aby je krom psychiatrů a zelených baretů mohli užívat i kožní lékaři k odstraňování tukových pupínků, sadou jehel s bateriovým příkonem, a vypálí svou báseň do skluznic jejich lyží jako zásrubní dar.

Ráno nešel ani na plánovaný výlet, aby se mohl brzy po obědě vydat nejkratší možnou trasou ke štítu nad chatou. Hodinu stoupal, hodinu traverzoval a hodinu šplhal pěšky. Konečně byl nahoře, připnul lyže a otočil se. I když ten pohled očekával, zavrával; byl to spíš terén pro letce než pro sjezdaře. Pak ale uviděl, jak se hluboko pod ním blíží po turistické cestě k chatě školní výlet. Snažil se představit si, co se odehrálo, když nahoře v sedle zapíchl lyže do sněhu. Spatřila své lyže první? Nebo je objevil někdo jiný? Jak zapůsobilo jeho otevřené poselství lásky na budoucí katy a jak na budoucí učitele? Jaká byla jejich reakce? Závist? Výsměch? Nebo hluboký obdiv? Pro ten teď nasazoval svou tajnou zbraň. Ještě chvíli vyčkával, aby se v pravý čas dostal do jejich zorného pole. Pak jako pravěký lovec vydal divoký křik a odrazil se. Spatřili ho, když ho převis uprostřed hory katapultoval nejméně padesátimetrovým skokem ze stínu do světla. Oranžová větrovka zasvítila jako letící pochodeň a tu ho i poznali. Teď vykřikli oni a vzápětí oněměli, když zmizel v muldě, a představili si, jak se tříští dřevo i kosti, ale tu se vyhoupl v dalším skoku nad pásmo nízkých klečí, dopadl do nádherného telemarku a ostře zahranil. Sněhová tříšť vybuchla a zvolna se snášela k zemi. Odhalila Richarda. Stál a tiše se usmíval. Miláčku...! zvolala Lízinka, vrhla se k němu a bez ostychu pokryla jeho tvář polibky. Před půl nocí objednal sám profesor Vlk láhev sektu a čekal na zvuk hodin, aby jim za všechny popřál štěstí. Ozval se jediný úder. Richard překvapeně zvedl hlavu a pohlédl na ciferník. Bylo půl

osmé ráno. Jako šílený se zvedl z parket, naházel do vaku, co mu přišlo pod ruku, strhl z věšáku oranžovou větrovku, popadl lyže a řítíl se ze schodů. Do nabité tramvaje se nevešel a čekání na další neriskoval. Běžel okrajem jízdni dráhy, mávaje na každé vozidlo; s rozevřeným vakem a nesvázanými lyžemi působil však jako nebezpečný blázen. Proběhl tedy půl města pěšky a na místo srazu dorazil blízek mdlobám. Čekali už jenom na něho.

– No ovšem, řekl docent Šimsa ironicky, – pan Mašín!

Dal znamení k odjezdu. Zakaleným zrakem hledal Richard svou lásku a nadržel se. Mikrobus se rozjel a on upadl. Z chlapeckých hrdel zaburácel smích. Když se mu podařilo vstát a přidržet se tyče, rozhlédl se znovu. Uviděl Lízinku docela vpředu. Společníkem jí byl profesor Vlk.

Ještě nikdy se mu nezdály minuty a kilometry tak nekonečné. Přežít mu pomohlo jen vědomí, že pak už bude po jejím boku stoupat k vrcholům lásky. Když mikrobus zastavil, opustil jej tak nedočkavě, že v něm zapomněl lyže i vak. Musel pak čekat, až vystoupí se svými saky paky všichni ostatní. Když se dostal dovnitř, zabouchly samouzavírací dveře a on několik minut zoufale bušil na sklo, než upoutal pozornost šoféra, který se posiloval u blízkého kiosku kávou na cestu zpět. Opět musel dohnat zpoždění úporným během, koupaje se v potu. Sedačky už jely. Tentokrát na něho čekal sám šéf.

– No ovšem, řekl profesor Vlk ledově, – zase pan Mašín!

Nasedli každý z jedné strany a vyhoupli se kymácivě nad stromy.

Krajina se začala propadat a bílé pláně blížít, jak si představoval, ale za jakých okolností? Široko daleko viděl jen zachmuřeného profesora. Teprve když se vyhoupli nad obzor prvního stožáru, spatřil daleko a vysoko vpředu drobnou svatozář Lízinčiných vlasů. Doprovázel ji docent Šimsa.

A černý den neskončil. Sotva se ozvaly údery na kolejnici a jídelnu s halasem zaplnili mladí učitelé, kteří dorazili před nimi, i mladí popravčí, vystupující přirozeně jako studující potravinářství a výživy, Richard rychle zabral dvě místa. Pak se mu zatmělo v očích. Vedoucí obou školních skupin se dohodli obsadit společně hlavní stůl a symbolicky k němu delegovat po žáku a žákyni z obou stran. Za SUPOV to byli Albert s Lízinkou.

Polévky se Richard téměř nedotkl, v masu se jen porýpal. Neodtrhl od čelného stolu zrak. Lízinka jedla mlčky, a jak nakláněla hlavu nad talíř, tvořily její vlasy jakýsi zlatý paraván, který ji chránil před dotěrnými pohledy. Richard jí byl za to vděčen tím spíš, že mu neuniklo, jak často a zvědavě k ní vzhlíží student Stoky, sedící vedle své ředitelky. Jeho kostěné brýle, kulatá záda, slabé vlasy, jaké brzy vypadávají, i viditelný sklon k obezitě, to vše Richarda uklidňovalo. Těsně před koncem oběda – trhanec dal Šimonovi – zachytil konečně Lízinčin pohled. Byl by přísahal, že se na něho slabě usmála. Rychle se mu vracela nálada. Těšil se, až vynese svoje trumfy.

Odpoledne nevyrazil s pokročilými na sjezdovku, ale zůstal, jak měl v plánu, s většinou na cvičné louce. Nepředstíral neumění, ale také neodkryl karty. Občas ho zbolelo, když Lízinka upadla, ale častěji cítil zadostiučinění, když se skácel ten obrýlený blbec, který s ní obědval. Hrál mu do ruky, že dívka bude moci srovnávat. Když pak v lyžárně odkládali výzbroj, podařilo se mu nejdůležitější: soukromě ji oslovit.

– Hned po večeři, zašeptal jí naléhavě, – u první kleče vpravo nad chatou, přijď určitě, něco ti dám!

Jídelnu opustil večer první, seběhl do lyžárny a vyšel bočním východem přímo proti pravé stráni. Stoupaje do svahu, opakoval si do rytmu kroků,

– Ten rudý kvítek z ruky tvé.

Také u kleče byl první. Za okamžik zablikaly pod jeho nohama ohničky cigaret. Nad hlavou mu plála světla supersluncí. I měsíc už vyšel a ozářil velkolepou přírodní scénu s kulisou hor.

– Vždyť je to něco krásného..., zašeptal verš ze své básně a užasl, jak mohl v intimitě pokoje tak přesně vystihnout atmosféru této chvíle.

Pak si uvědomil, že prostranství před chatou je opět tiché a prázdné. Rozhlédl se. Nikdo nešel. Zaposlouchal se. Nikde nevrzl sních. Seběhl několik kroků, aby se přesvědčil, nevyšla-li právě z lyžařny. Slabá žárovka ozařovala pustý jícen vchodu. Pohlédl přes chatu na protější svah, kde se rovněž černala kosodřevina, a ulekl se. Řekl jí vpravo, ale nezáleží na tom, odkud se díváme? Seběhl k chatě, už se nemohl zdržovat tím, že ji obejde zezadu, přesprintoval nástupiště připomínající umrzlý mlat, kam se promítala okna jídelny, a už zmáhal protisvah. Byl strmější, tvořil několik teras, sních tu ležel v návějích, zapadal do něho místy po kolena a zoufal si, že sem štvál ji.

Nahoře nebyla. Teď ani předtím. Kolem něho jiskřil pás sněhu, porušený jen jeho stopami. Pochopil, že se prostě zpozdlila a čeká ho na druhé straně. Obrátil se a pokračoval, tento den už potřetí, ve vysilujícím běhu. Dolů to šlo ještě hůř než vzhůru, valil se a prohrabával jako pes. Znovu kolem chaty. Znovu do svahu. Byl zalit potem a promočen sněhem. Kleč. Nikdo. Trhaně oddychoval a ničemu nerozuměl. Tu si uvědomil, že zatímco nesmyslně lezl na protější stráň, měla dost času vystoupit sem, nenajít ho a vrátit se. V chatě pustili gramofon a ječivé decibely se jako pneumatické kladivo zakously do celistvého ticha horské noci. Představil si ji, jak tam smutně sedí v kouři a hluku a také nechápe, co se stalo. Klopýtavě se rozběhl dolů.

Když otevřel dveře jídelny, nemohl zprvu poznat, co to hrají za hru. Stoly byly přiraženy ke stěnám a uprostřed probíhal za ohlušujícího vřeštění divoký zápas. Richard uviděl Lízinku. Ten obrýlený tlustý kripl ji držel kolem pasu a snažil se jí podtrhnout

nohy. Už už se na něho vrhl, když mu to v posledním zlomku vteřiny došlo v celém rozsahu:

tančili. Richard

27

omdlel.

– Dobrejtro, řekl Albert; seděl na druhé posteli pod zkoseným stropem, hryzal jablko a hltal Plutarcha.

– Co...?? řekl Richard slabě, – kde...? kolik...?

– Kapku tě včera picnul ten čerstvej luft, řekl Albert, který vzdor svému vzdělání užíval jazyk sirotčinců a ulice, když díky své inteligenci pochopil, že lidovost je solí epochy, zatímco vzdělanost smrdí kriminálem, – místní felčar ti prdl koňskej spacák, takže ses prochrněl skoro celým ciferníkem.

Reflex vymrštil Richarda z postele k židli, přes kterou ležely jeho šaty; na víc však nestačil. Omámen dosud spánkem i barbiturátem, cítil se jako v beztížném stavu. Pohyb klopytal za myšlenkou a předměty, kterých se chtěl dotknout, jako by před ním uplývaly.

– Co blbneš? zeptal se Albert, odkládaje knihu, – jestli chceš žrádlo, já ti skáknu.

Měl toho krasavce od první chvíle plné zuby a choval se jako šprt hlavně proto, že chtěl Richarda soustavně deklasovat v očích klasifikujících. V jednom ho však nikdy předčit nemohl: ani těžká nemoc mu neubrala na mužné kráse, naopak ji oduševnila a zmenšila tak Albertovu výhodu, i jeho náhlé samaritánství obráželo snahu prodloužit chvíli všestranné převahy. Šestým smyslem rozených intrikánů jediný postřehl, že Richardovu mdlobu zavinil spíš stav mysli než těla. Chtěl to vědět přesně, protože v případném konfliktu s Richardem mohl spoléhat jen na převahu kompromitujících informací.

Uprostřed mdlého tápání se Richard zarazil. Začala se mu vracet paměť.

– Ještě je..., zeptal se naléhavě, ale hned se opravil, protože s pamětí se vrátila i ostražitost, – ještě jsou na túře?

– Ne, Ciment a ten tělomrskář ze Stoky, řekl Albert, přísně dodržující zásady utajení, – jim dávají kapky na louce, protože z rádia věštili bouři. Prk mě naštěstí nechal u tebe, tak setrvej v pelechu, mejdan začíná až v sedum!

Richard ho poslechl. Nemohl toho mrzáka od prvního setkání ani cítit a přeháněl péči o svůj zevnějšek především proto, aby soustavně nastavoval Albertovi zrcadlo. V jednom se mu však nikdy nemohl rovnat: ani hrb neoslabil Albertovo železné sebevědomí, nosil ho naopak, jako by mu právě on zajišťoval výsadní postavení. Richardův náhlý souhlas nebyl než pokusem užít proti němu jeho vlastní zbraně, lsti. Zbystřeným vnímáním člověka v tísní pochopil, že právě Albert může zmařit jeho plány, anebo mu posloužit důležitou informací.

– Kdo, zeptal se co nejledabyjeji, – je ten kluk?

– Kterej? zeptal se Albert.

– Co jí s váma, řekl Richard a přivřel jakoby vyčerpaně oči, aby ho mohl tím bedlivěji pozorovat.

– Ty neznáš, řekl Albert a v tváři mu zakmitl záblesk úcty, – Michala Zujku?

– Proč, zeptal se Richard co nejpohrdavěji, – bych ho měl znát?

– Protože, řekl Albert, – ho zná i Prk. Je to básník, prej mu vyšla sbírka.

– Básník! vykřikl Richard, – v životě jsem od něho nic nečetl!

– Tak proč se na něj ptáš? zavěťřil Albert.

– Tou pleší a pupkem mi někoho připomněl, řekl Richard rychle a dodal jeho slovníkem, – skákneš mi teda pro to žrádlo?

Sotva zapadly za hrbáčem dveře, vyskočil znovu z postele a udělal pár kroků. Už to šlo. Zkusil několik dřepů. Povedly se. Zaklusal ostře

na místě. Nezdýchá se. Sevřel dlaněmi desku stolu a vytáhl na ní stojku. Neupadl. Pečlivě posbíral lyžařskou výstroj, vzal z vaku zamčený kufřík, ujistil se, že má na krku klíček a vyběhl přes chodbu do koupelny. Sprcha staříčké chaty fungovala spíš jako cedník, ale devět ledových pramínek mělo účinek devítiocasé kočky. Richardův mozek byl opět schopen jasně vidět minulost i budoucnost.

Tančila, říkal si. A co?? Je snad její vina, že v té chvíli nebyl nablízku? Sama marně kladla odpor. Vybavil si poslední obraz, který mu utkvěl na sítnici: brejlovec extaticky sketuje melodii a tleská upocenýma rukama, zatímco ona se před ním otáčí jako loutka, v tváři stín hlubší než kdy předtím. Zujka. Tak tedy Zujka! opakoval si. A něco takového smí psát poezii! Vždyť z ní musí na hony číšet jeho chtíč! Držena na uzdě jen bičem vod vzpínala se v něm poprvé divoká a zacílená nenávist. Neviditelná kopyta bila do vzduchu stále blíží Zujkovy hlavy.

Do pokoje se nevrátil, nechtěl už riskovat. Ustrojen seběhl s kufříkem do lyžárny. Snad kdyby tam stály její lyže, byl by se pustil do vypalování a našel v tom ventil. Ale nebyly a to ho utvrdilo: buď přednese dívce své verše osobně, až ho bude přede všemi líbat za mistrovství i statečnost, anebo si je přečte večer sama, v kůži. V kůži! Jak ukrýval kufřík pod haraburdí, zasmál se. A v tom kamenném bunkru bez oken, na jehož druhé půlce se jako ve středověké mučírně válela kola žebříňáků, řetězy, násady kos a jiné nářadí k letní senoseči, zazněl ten smích skoro šíleně.

Z lyžárny ostře zabočil za chatu, takže si ho z cvičné louky nestačili povšimnout. Odtud se vydal nejkratší možnou trasou ke štítu. Plánované časy hravě zkracoval, byl odpočatý a především netrpělivý. Půl hodiny stoupal, půl hodiny traverzoval a půl hodiny šplhal pěšky s lyžemi na ramenou. Když si je nahoře připnul a otočil se, byl odměněn pohledem jako z letadla: slunce, které navzdory špatné předpovědi nenaráželo právě dnes na sufity mlh ani na revuální opony mraků, iluminovalo téměř celé vnitrozemí, scénu

jeho života, na které se narodil, vyrůstal, kde se ožení, bude po boku líbezných žen poctivě popravovat, vychová děti, předá jim štafetu a jednoho dne zemře s vědomím, že žil plně a užitečně.

Pohlédl pod sebe, a přestože byl na ten pohled připraven, zavrával. Před krabičkou zápalek se tam pohybovali titěrní broučci. Zvrátil hlavu dozadu a zavřel oči. V tom vratkém postoji, kdy tělo držely jen svaly rukou, zatímco lyže ho snášely do propasti, si vybavil Lízínčinu tvář a nabyl nové rovnováhy.

Poryv větru ho o ni málem připravil. Otevřel oči a ohlédl se. Vrchol štítu zmizel. Rychlostí velké vody postupovala přes pohoří kalná a hučící fronta. Musím ji předejnat! blesklo mu hlavou. Na víc nezbýval čas. Za okamžik se strhne sněhová bouře a ti dole budou hledat úkryt. Láska, nebo smrt!, napadlo ho ještě. Pak se mohutně odrazil.

V horní půlce sjezdu nestačil vnímat než svůj bezmála volný pád. Až když ho převis katapultoval nejméně třicetimetřovým skokem ze stínu do světla, zaregistroval zmatený pohyb před chatou, který vzápětí ustrnul: to zřejmě poznali jeho větrovku. Zmizeli mu, když se ponořil v muldě. Musel se pekelně soustředit, aby prokličkoval řídkou klečí a především, aby se včas odrazil na druhém převisu. Lekl se, když se před ním jako na střelnici vyklopila obrovská silueta chaty, ale současně už potlačil špičky lyží k zemi, dopadl, až zapraštěly skluznice, do ukázkového telemarku, ostře zahranil a na místě stál, zatímco kolem něho se zvolna snášel k zemi výbuch sněhové tříště. Dokázal to. A stačil první pohled, aby si byl jist, že zvítězil.

Ačkoli kalná láva byla už těsně nad klečí a tlumené vytí ohlašovalo bílé peklo, zde panovalo mrtvé ticho živého obrazu. Na sněhu, v pokojích i v oknech jídelny před ním defillovaly tváře plné úděsu, úžasu, úlevy i úcty.

Pak zazněl smích. Smích, který neznal, protože ho nikdy neslyšel. Otočil se.

Od kleče, která včera marně čekala na zvuk jeho veršů, sbíhala s rozpálenými tvářemi a čapkou v ruce Lízinka, pronásledována Zujkou. Zujka ji kouloval. Lízinka se

28

smála.

Byl to zdařilý, veselý, po všech stránkách vyvedený Silvestr, přestože venku zuřila bouře, jakou nepamatoval ani správce. Vichr přerušil elektrické vedení. Ani to nikomu nevadilo. Dostatek tepla, svící, hudby a především vína – pedagogové se shodli, že dnes přimhouří oči – způsobil, že nálada byla znamenitá. K úplné spokojenosti jim chyběl jen Richard.

Zmizel, sotva dojel. Hledali ho marně. Protože ale večírek byl maškarní – ráz: na staré škole a ve staré pekárně –, předpokládali právem, že už je dávno mezi nimi a vychutnává v skrytu svůj triumf.

V pršce gratulací ho musel ocenit i Vlk. Je přirozené, že vzal chlapce na milost. Tělocvikář Stoky nepřestával opakovat, že takový výkon by byl lahůdkou každého mistrovství a že by Richard určitě ozdobil prapor školy medailí. Prapor! napadlo Vlka, musíme mít prapor. Vzpomněl si, že chlapec je i výtvarně nadaný, a rozhodl se projevit mu náklonnost tím čestným úkolem. Sekyru ve špalku zavrhl, ale co krvavé pole, rozťaté konopným lanem, pousmál se, které by při dobré vůli připomínalo vánočku?

Profesor seděl u čelného stolu v kostýmu mlynáře, který mu ušila manželka z kdysi nafasovaných a pak nepoužitých rubášů. Kolem něho vířili prášci, pekařští učni, bakaláři a šúlmajstři všech dob. Měl radost z vynalézavosti svých děcek; Albert si nakašíroval hrb jako pekařskou nůši a František šel dokonce za rohlík, bůhví, jak tu lepenkovou konstrukci dopravil v kufru až sem. Nejčastěji a s největším zalíbením sledoval sličnou pekařinku, které paní

Tachecí ušila kostým ze svých svatebních šatů. Neuniklo mu, že tančí převážně s mírně obtloustlým žákem-darebákem z Florencie, který si nepřestával opravovat poskakující čapku s pérem, umělý nos i nestylové brýle; jak si však vzpomínal, prozrazovaly mladíkovy verše vřelý sklon k revolucím a ledový odpor k sexu, nedělal si tedy velké starosti. Přesto byl docela rád, když se k němu naklonil správce chaty, a křikem, aby přehlušil veselý ryk, se ho ptal, není-li jeho žákem jakýsi Zujka, kterého kdosi nutně shání. Ukázal na Florentána, a když ho správce odvedl z improvizovaného parketu, přistihl se při myšlence, že by bylo příjemné, kdyby pekařinka požádala o tanec jeho. Ale ujal se jí tělocvikář Stoky, a Vlk se musel vyrovnat s dvěma protichůdnými pocity: že si tak zachoval patřičný odstup, ale že je tím lehce zklamán.

Těsně před půlnocí vystřelily korky sektů a tehdy se odehrála rušivá příhoda, při níž Vlkovi ztuhla krev. Do rozjařeného reje vstoupila z chodby vysoká postava maskovaná rudou kápí. Aby nebylo pochyb, koho představuje, držela v ruce kolo, z něhož kapala krev, tak rudá, uvědomil si profesor, jak dovede být jen malinový džem. Kat došel za všeobecného potlesku až k čelnému stolu a položil kolo na Zujkovu prázdnou židli. Pak se uklonil a zmizel.

Vlkovi vyvstal na čele chladný pot. Zmateně uvažoval, kdo to byl a co sledoval. Ožral se někdo ze SUPOVu? Vyrázil by ho, ale oddechl by si. Protože co když to znamená, že někdo ze Stoky pochopil? To by byla katastrofa. Využil všeobecného třeštění, které právě vypuklo na počest Nového roku, a skokem byl na druhé straně stolu. Chtěl odstranit alespoň to proklaté kolo, než dojde na další kroky. Vzal je a položil pod stůl. Malinový džem mu potřásl pravou ruku. Měl kapesník na těžé straně, proto ji olízl. Byla to krev.

– Pane profesore, zachraptěl mu do ucha Albert, – dole!

Primus vypadal, jako by si pro zvýšení dojmu pomoučnil obličej, ale byl tak bledý. Víc si nestačili říct, protože se ozval výkřik, který zmrazil všechny ostatní. Na prahu jídelny stála s baterkou žena správce, lapala po dechu a ukazovala kamsi pod sebe. Pak baterku upustila.

Vlk přiběhl do lyžárny první, ale neměl už čas zamknout dveře, aby uzavřel cestu dalším. Ostatně první pohled mu řekl, že tady už stejně nepomůže ani bůh, leda snad vysocí příznivci, budou-li ještě chtít.

Na kříži svatého Ondřeje, vyrobeném z lyží, ležel, připoután řetězy, nahý Zujka, jako odborník poznal Vlk okamžitě, že dříve než byl lámán ‚von unten auf‘ – na výbornou! musel konstatovat –, podstoupil náročné mučení elektřinou. Mrtvolu okamžitě přikryl opodál pohozenou oranžovou větrovkou, takže se Lízinka ani tentokrát nemohla seznámit s verši, které pro ni nešťastný Richard vypálil nejjemnější jehlou na Zujkova široká prsa a tlusté břicho.

Ten rudý kvítek z ruky tvé
je symbol mého mládí.

At' naše něžné přátelství
až k závisti svět svádí!

At' naše čisté přátelství
až k nebi jasně září,

at' v hrdé zkoušce obstojí
před samou Boha tváří!

Vždyť je to něco krásného,
že máme se tak rádi.

Ten rudý kvítek, děvčátko,
je symbol mého mládí.

Richard Mašín.

Autora našli při oblevě v polovině března. Ležel v košili pod první klečí vpravo nad chatou. Jeho tvář, kterou nabalzamoval mráz, byla

29

hrůzná, děsivá a plná nenávisti.

IV

V pátek 21. března večer, na prahu první noci nového jara, zazvonil u Šimsy telefon. Docent ležel na vojensky ustlaném gauči sám a oblečen. Pozoroval hru stínů na stropě, která zrcadlila jeho vnitřní neklid.

První zazvonění neslyšel, při druhém až pátém pomalu, protože se tomu bránil celý jeho organismus, vyplouval ze snění; při sedmém se ho zmocnila nelibost, při osmém zlost, při devátém vztek a při desátém přímo fyzický odpor ke zvuku ztělesňujícímu neosobní síly, které ho manipulovaly celý život. Při jedenáctém se zařekl, že už nikdy neposlechne jinou autoritu než své srdce; zmobilizoval vůli a vrátil se k představám, ze kterých byl tak brutálně vyrušen. Při devatenáctém zazvonění ovládl bitevní pole v něm jeho odvěký nepřítel, který, jak si poprvé uvědomil, dosud vždycky porazil a rozprášil jeho druhé, svobodnější já: byl to dril. Uprostřed dvacátého

30

zvedl sluchátko.

– Příjem, řekl, jak se neodnaučitelně naučil za mnoho let v ostře střežených budovách.

– Tady Vlková, řekl tichý hlas na druhém konci, – kdo tam?

– Ciment, odpověděl Šimsa, jak neodvyknutelně přivykl za pár měsíců v přísně utajované škole, a dodal co nejsrdečněji, aby nezůstal komisní vůči ženě, které jediné si vážil, – dobrý večer!

– Dobrý, řekla Vlková, – nespál jste, Pavle?

– Ne, zalhal co nejpřesvědčivěji, aby nezneklidnil ženu, která jediná o něho projevovala nesobeckou starost, – zrovna jsem dovečeřel.

– Škoda, řekla Vlková vesele, – když jste se v neděli omluvil na koprovku, doufala jsem, že jste se nám zamiloval.

– Ne, zalhal co nejdůrazněji, aby zakryl rozechvění, – jsem pořád sám a zůstanu, dokud se nerozvedete vy.

– Ale Pavle! řekla s hraným rozhořčením, zřetelně polichocena, – to byste snad Bedymu nepřál! Vy můžete mít deset ženských na každém prstě, ale kde by si ten můj apoštol našel jedinou, aby mu dávala na hřbet křenové placky? Bedřich leží.

– Leží? opakoval Šimsa nevěřící, – Bedřich??

Nezažil to, co ho znal.

– Je to hexnšús, však se vám divím, že jste ho nechal hrát ten, řekla Vlková káravě, ačkoliv Vlk sám si přál doplnit po Richardovi čtyřky, – volejbal, není už mladík, no ale aspoň si ho jeden víkend užiju, vzkazuje vám, abyste zítřek odvolal.

– Nemám to vzít za něho? zeptal se Šimsa spíš ze zdvořilosti. Slyšel, jak to Vlková Vlkovi opakuje, a znal předem odpověď. Zítřejší výlet měl za cíl venkovský depozitář Orientálního muzea, kde byla sbírka exotických mučidel. Založil ji osvícený šlechtic, aby podnítil fantazii domácích úkonářů; byli však tmáři a nedokázali se odtrhnout od rezavých palečnic, neskladných skřipců a jiných starožitností, které dřív než přiznání vyrážely život. Teprve Vlk, tehdy začínající selfmademan bez erbu a bez protekce, vrátil plody tisícileté vynalézavosti lidstvu. Stalo se tak v kritickém stadiu přípravy monstrprocesů, když se výslechy nehýbaly z místa, protože zákazníci byli profesionální revolucionáři, na které evropské mučení neplatilo. Byl to Vlkův první triumf, a i když pak už nikdy nemučil a po rehabilitaci přeživších zákazníků mohl mít osobní zájem, aby nepopulární stopy zmizely v bahnu přehrad, dosáhl s pomocí Doktora, že bezpečně spočinuly v uzavřených sbírkách; Šimsa chápal, že je chce ze sentimentality ukázat děckám sám.

– Pavle, ozvala se Vlková, – Bedřich by to chtěl děckám ukázat sám.

– Myslel jsem si, řekl Šimsa zdvořile. Služební tajemství starého data mu dodnes zabraňovalo přiznat svému učiteli, že mučit by mohl učit i jeho; měl dobré důvody považovat tyhle relikvie za starý krám a práci s nimi za neefektivní nimračku. Mlčel však.

– Máte jim zavolat, aby si opakovali, Bedřich chce v pondělí zkoušet. Taky vás prosí, abyste přípravu k pondělnímu úkonu zmáknul sám, máte si vzít někoho z děcek, kdo nemá zápočet.

Když její teplý hlas dozněl, neodložil Šimsa sluchátko, ale vytočil z paměti číslo internátu pro studenty z rozvojových zemí, kde bydleli i supováci z venkova. Volba byla obezřetná i účelná: cizinci neměli návštěvy, a i kdyby nahlédli děčkám do sešitů či skript, nehrozilo prozrazení, protože dosud zápolili s neznámým jazykem; navíc mohly být známosti užitečné, kdyby děčka někdy působila v zemích, kam se vrátí i studenti, ať jako jejich chleboďárci, nebo zákazníci.

Správčová mu připomněla, že je pátek. Bylo to jediné osobní volno a chlapci se rozprchli podle naturelů: Albert šel na historický film, dvojčata hrát basket a po něm do diskotéky, a František na pivo. Zavolala mu tedy Husa: byl doma a spal. Protože jeho ospalý hlas nebudil důvěru, Šimsa mu vzkaz nadiktoval a nařídil, aby ho všem vyřídil ještě v noci, nechce-li riskovat, že někdo vstane zbytečně a pak mu to spočítá. Děčka dávno přijala Vlkovu výchovnou metodu: účty se vyřizovaly v hodinách mučení.

Nato vytočil Šimsa znovu a poslouchal signál, stále ještě v zajetí informace, kterou měl prostě dát dál.

– Tachecí! řekl temperamentní ženský hlas.

Šimsu omráčila nenadálá myšlenka.

Kdo tam? řekl ženský hlas netrpělivě.

Šimsa seděl bez hnutí na gauči, ale ta myšlenka ho už nesla rychlostí světla nastávající nocí.

– Kdo volá?? opakoval ženský hlas naléhavě.

Ta myšlenka dopravila Šimsu na práh zítřejšího rána a posadila za volant jeho sportovního vozu.

- Je to Pavel?? zeptal se ženský hlas přiškrceně.

Ta myšlenka protáhla Šimsu řídkým sobotním provozem přes město až k bráně jatek. Pod sochou řezníka, napřahujícího palici na sochu telete, v místě obvyklého srazu, spatřil postavičku marně vyhlížející spolužáky. Zář jejich vlasů ho oslepila.

- Pavle! zašeptl ženský hlas vášnivě - vždyť já se nezlo...

Docent Šimsa zavěsil

31

lyže na kolík dvousedačky a mrštně se vyhoupl na svou půlku místo Vlka, který si chtěl počkat na Mašína. S rozkoší zavnímal první hup, kterým ho lanovka odtrhla od země. Měl pocit, že se trhá i od všech povinností, od svého osudu, ano i od pozemské tíže, a pluje vstříc krajinám snů.

Ten pocit neměl odjakživa. Když ho stát vytáhl z popelnice, kam ho odložila kukaččí matka, učinil pro něho, co mohl. Jako surovinu, opracovávanou dlouhým procesem v užitečný výrobek, vložil ho do svého nalezince a po něm sirotčince, odkud ho dodal ke konečné montáži do vojenské školy, ze které měl na konci vypadnout v tuhé uniformě a tvrdém řemení poddůstojník z povolání. Jako zvíře vyzdvižené z mrazu a hladu k plné misce u teplých kamen utvrzoval se každým soustem v lásce i úctě k laskavému, i když přísnému pánu, který připomínal Boha: ani stát nebyl viditelný a oslovitelný, ale zato stejně vševědoucí a všemohoucí; i stát se projevoval jen prostřednictvím svých kněží, kterým dal různé šarže, ale stejné právo trestat. Šimsa přivykl drilu jako Eskymák ledu, podvoloval se mu oddaně, ba rád, protože nic jiného nepoznal. Stát mu zachránil život a on jej denně obětoval státu, proto byla jeho existence nekomplikovaná a kariéra setrvale vzestupná.

Teprve když při plnění jistého bojového úkolu strávil pár týdnů v luxusním horském hotelu, musela se v něm odehrát jakási změna, kterou zpočátku nepostřehl. Už jako Vlkův asistent začal pak z dobrých důvodů jezdit za relaxací místo do zámečku sem nahoru; přitom objevil s úžasem, že kult státu v něm ochabl nahrazen kultem přírody a kultem sexu. Jak mýjela léta, těšil se stále víc, že pod sebou zanechává svět plný řvoucích dětských sester, vychovatelů, náčelníků a koneckonců i zákazníků; že nahoře vystoupí na sněh, neporušený civilizací, a vyjede po něm proti proudu dějin tam, kde celou techniku představoval mužův sval a celou kulturu i s poezií nahradil pyj.

Nedovedl odhadnout, kolikrát čekal nahoře jako lovec, když lanovka jako obrovské korečkové rypadlo bagrovala z údolí a vyvrhovala mu k nohám nekončící zástupy žen, na děvče, kterému hleděl z očí stejný hlad, aby s ním projezdil den po bílých pláních a noc po bílém prostěradle. Málokdy potkal tutéž dívku dvakrát, ale možná, že ji prostě nepoznal, bylo jich mnoho a příliš se podobaly jedna druhé: letěl na černovlásky s plnými prsy, protože brzy objevil, že bývají stejně vášnivé a vytrvalé jako on. Vychováván asketickým Vlkem, byl z výbuchu neovladatelné vášně zděšen. To šlo tak daleko, že po dosažení vrcholu od svých partnerek prchal, anebo je dokonce vyháněl. Časem samozřejmě zjistil, že odchylkou z normálu je Vlk, nikoli on, a že stát není proti sexu, pomáhá-li jeho zaměstnancům k duševní harmonii, s níž lépe plní rozkazy; ale doba, kdy považoval svou vitalitu za neřest, styděl se za ni a skrýval ji, ho poznamenala trvale: jeho vztah k ženám byl zredukován na živočišnou radost, neposvěcenou milostí citu. Nepoznal lásku, ale dosud mu chyběla stejně málo jako Eskymákovi růže.

Také teď cítil příjemné vzrušení, vždyť se sem dostával poprvé od zrodu SUPOVu. Nepochyboval, že se i tentokrát najde v kolektivu spřátelené školy či personálu boudy černá krása, která se mu ráda vydá v plen. Měl dojem, že se co chvíli vznese nad jiskřivá temena

hor, a v přetlaku dobré nálady se obrátil k té, která s ním sdílela kovovou labuť.

– Tak jak, Tachecí, řekl, – těšíte se?

Lízinka hrála novou hru. Když je míjela modrá sedačka, dostala bod Líz. Když jela červená, připsala jej Ince. Když zelená, patřil bod té, která jich měla právě míň. Líz vedla těsně 15:14 a Lízinka musela dávat pozor, nechtěla-li se splést.

Vida, že dívka pohybuje rty, a neslyše přesto zvuk, přičetl to docent změně tlaku a rázně si protřepal obě uši.

– Co jste, zeptal se, – říkala, Tachecí?

Teď vedla těsně 16:15 Inka a Lízinka byla velmi soustředěná, aby nikoho nepoškodila.

Uvědomil si, že slyší kovové tření lana, a pochopil, že závada není v jeho sluchu. Netušil, že dívka počítá, a napadlo ho, že se modlí: křehká bytost vedle něho, držící pletenou čapku v sepnutých rukou, takže jí vítr vzdouval zlaté vlasy, se v nezemském prostoru nad ubíhajícími homolemi zasněžených smrků podobala ze všeho nejvíc světici absolvující Nanebevstoupení.

Když ji poprvé spatřil u Tachecích, připomněla mu skutečně obraz, a obrazy mu neříkaly nic. Dětské sestry, vychovatelé i náčelníci ho vodili po stezkách, které obcházely krajinu umění a citu jako leproserii. Kultivovaný Vlk i jeho žena mu vstoupili do života pozdě, aby to mohl dohonit. Navíc chyběla Lízince těžká ňadra, smyslná ústa a především neřestná barva noci, aby ho mohla zaujmout jako žena. Jako žačku ji však uznával od zkušebního testu, kdy udělala kapra na dvě rány a slepici na jeden řez. Ta vážná a jemná dívka zvládala i školní látku tak, že brzy předčila všechna děcka s výjimkou Alberta. Zvykli si s Vlkem brzy na její uzavřenost, stačilo jim, že při praktikách prokazovala bez výkyvů nejvyšší připravenost. Sílu nahrazovala šikovností a citem pro každý úkon, jaký je vrozen jen ženám. Jen jednou zažil, jak zaváhala, a tehdy si také poprvé uvědomil její...

13. prosince odpoledne přednášel drcení varlat a na konci hodiny přistoupil k ukázce. Stalo se zvykem, že se figuranti, suponující zákazníky, a žáci, úkon procvičující, pravidelně střídali, aby jejich určování nepůsobilo prostoje. Úkon vyšel tehdy na Lízinku a zákazníka ,hrál' Šimsa. Šimsa byl v časové tísní. Varlata, vyčítal si, jsme vzali v plánu na hůl, napřesrok musí dostat víc, třeba na úkor pálení prsních bradavek cigaretou, které zvládli hravě. Pro urychlení dal Šimona připravit, zatímco končil výklad u tabule. Vázání koženými kurty k upravenému lůžku, které škola vyškemrala z věžeňské gynekologie, byl mechanický úkon a dvojčata při něm sledovala Šimsu. Tak se stalo, že když Lízinka s drtičem varlat – Šimsa jej vyvinul ještě jako zelenáč, ale tak dokonale, že vzdor technické revoluci zůstal ,up to date' – přistoupila k Šimonovi, zůstala v rozpacích stát.

– No tak, řekl Šimsa podrážděně, protože do zvonění zbývalo necelých deset minut, – Tachecí, zmandlujte mu koule!

Škola měla naučit děcka i jazyku příštích pracovišť. Všechny cvičební nástroje byly speciálně uzpůsobeny, podobně jako divadelní kord. Drtič vyvinul jen určitý, pravda nepříjemný tlak; pak se včas zablokoval.

Lízinka se nepohnula a Šimsa si teprve teď všiml, že Šimon má na sobě zelené klotové trenýrky, nad jejichž gumičkou se vzdouval bílý otlý pupek; nikdo na to nevzdechl, protože dosud nikdy nešli pod pás. Šimsa nemínil ztrácet čas.

– Flajšer, přikázal Albertovi, vybíraje z vitríny ostrý nůž, postaru zvaný hautka, kterým se stahovala kůže, – ufikněte mu ty bombardáky, aspoň si koupí něco apartnějšího.

Albert zručným řezem odstranil trenýrky a odhalil Šimonův podbřišek: pod směšně malým pyjem leželo oblundně velké moudí. Vyvolalo to všeobecné haló. Nesmáli se jen Lízinka a Richard.

– I malá ráže, zvolal Šimsa, který věděl, že dobrý vtíp výuku nebrzdí, ale naopak, – může mít velkou kadenci a pro drcení si

můžem sotva přát lepší dvojku, než má tady Hus, tak, Tachecí, na sál!

Šimon na ni kamarádsky mrknul. Pak zavřel oči a začal po svém zvyku funět. Ale Lízinka zaváhala. Copak, copak? řekl si Šimsa překvapeně, že by holčička nedávala pozor? Tři a půl měsíce ji nepřetržitě chválil; cit pedagoga mu napověděl, že má příležitost konečně jí vynadat, aby jí úspěchy nestoupily do hlavy. Otevřel ústa, když si všiml jejích očí. Nebyla v nich nerozhodnost, zračil se v nich čirý údiv. Šimsa zavřel ústa, ale tím víc zařval v duchu. Ty idiote...!

Byl svědkem, jak jeho žačka poprvé spatřila základní orgány muže.

Zvládl to ovšem perfektně. Předstíral, že vidí na drtiči závadu v blokujícím mechanismu, a přerušil cvičení vtipným bonmotem, že Šimonovi nemohou poškodit právě tu část mužství, kterou může nejvíc potřebovat, v nejhrošším, dodal za všeobecného řehotu s chtěnou obhroublostí, která měla zakrýt jeho stud, aby s tím hrál biliár. Pohotově podal Lízince mandarinku, kterou jako oni fasoval k obědu, a pak oněměl znovu, když ji Lízinka rozdrtila tak, že je všechny ohodila lepkavá šťáva. Blokující mechanismus byl defektní, Šimona zachránil před zmrzačením jen zázrak.

Zázrak? Šimsa pohlédl na dívku po svém boku. Její rty se stále pohybovaly a oči fixovaly vratké lano klesající proti nim, jako by z něho odečítala tajemné poselství. Ani teď v ní neviděl ženu, ale také mu nepřipadala jako žákyně. Kdo vlastně je? Co se v ní odehrává? A proč ho zničehonic tolik zaujala?

Vytržení trvalo jen tak dlouho, než jejich společnou hrazdu rozkomíhal poslední stožár, za nímž je čekala pevná zem. Šimsa jako sportovec převzal vedení a musel zajistit spoustu věcí. Především vyšavlovat pro Vlka jednolůžkový pokoj, aby i on mohl bydlet sólo. Moralista Vlk sice nevyžadoval stejnou sebekázeň od druhých, ale proč ho zbytečně jitřit? Měl jako vždycky štěstí. Správcova žena vystrnadila z jediného parádního pokoje právě ubytovanou

ředitelku Stoky falešným sdělením, že v něm žije krysa. Šimsovi obstarala hlídačský pokojík za lyžárnou; protože vlastnila plná ňadra a havraní vlasy, měl vystaráno. Lízinka mu opět splynula s celým studentským pronárodem. Netušil, že se z něho záhy vyloupne jako zářící primadona.

Neunikl mu ovšem zájem, jaký vzbudila u mužů, kteří ji viděli poprvé. Zujku nebral vážně, byl to puberták a navíc básník, které zásadně podezřívá z impotence. Tělocvikář Stoky byl však vrstevník a muž s obdobnými zájmy; poznal to, když rozdělovali lyžaře na začátečníky a pokročilé.

– To je fantazie, řekl Šimsa, závistivě hledě vlevo, kde se s křikem řadila Stoka, – co tu máš černejch koček...!

– Všechny ty utahaný čiči, řekl kolega, hledě žádostivě vpravo, kde se s rykem řadil SUPOV, – bych dal za toho tvýho anděla...!

Šimsa se ještě stačil podívat, ale pak byl třiatřicet hodin fascinován kyprostí sněhu i správcové. Patřila k absolutním jedničkám, jaké nechytil často ani rybář jeho formátu. Rád přijal její nabídku, že zaskočí do jeho pokojíku brzy po půlnoci, aby oslavili Nový rok salvou smyslů. Ustrkáváje, opřen o bar, tonik, čekal jen, až si pogratiuje s Vlkem a děcky, když ho vyrušil naléhavý hlas.

– Kolego! říkal mu do ucha tělocvikář Stoky, hledě přitom ke stolu, odkud na něho gestikulovala ředitelka, – volá mě ta koza, můžu jí říct, že je to tvoje buchta, abych neměl průser?

A vložil mu do náruče svou tanečnici v kostýmu pekařinky. Šimsa ji poznal hned a chtěl rovnou odvést ke stolu, protože představa horké jeskyně, do níž se bude brzy úlevně propadat, mu ošklivila taneček s nevinnou vestálkou. Ale pocit, že se pedagog nemůže chovat jako hulvát, ho donutil zatančit s ní alespoň pár taktů. Tělocvikář zmizel tak rychle, že ji o něho doslova opřel; čekala jako loutka, až jí někdo vdechne život. Uchopil ji rutinním držením. Pak zažil něco nepoznaného.

Aniž mu stiskla ruku, aniž se přitiskla či užila jiný ze škály triků, kterými dává žena muži najevo příchyllost, měl intenzivní pocit, jako by ho úplně prostoupila.

Je s podivem, že Lucie Tachecí, která věřila ve zlatou žílu dceřina talentu a představovala ji trenérům zimních i letních sportů, učitelům zpěvu, klavíru i harfy, filmovým i divadelním režisérům, nerozpoznala, v čem její plod příroda vybavila věnem geniality. Nebýt souhry náhod, kterou vyvolala nepřízeň přijímacích komisí, zůstalo by navždy skryto, že na rozdíl od žen, jejichž posláním je dávat život, se Lízinka narodila, aby život brala. A nebýt jiné kauzální řady, počínající gestem stárnoucí ředitelky, která žárlila na podřízeného milence, nepřišel by snad ještě dlouho nikdo na to, že Lízinka je i rozená tanečnice. Kdyby to byl objevil někdo muzikálnější než docent Šimsa, celá její životní dráha by se možná stočila jiným směrem. Pro Šimsu byl tanec jen druhem pohybového tréninku a především prvním stupněm soulože. Nebyl schopen vychutnat estetickou jedinečnost Lízinčina projevu, svou optikou však pochopil něco pro něho mnohem důležitějšího: že tančí – s ženou.

Vzápětí nebyl schopen poznat, vede-li on ji, či ona jeho, ale věděl bezpečně, že po dlouhé době prožívá něco poprvé v životě a nezapomene na to do smrti. A co když, pomyslel v náhlém prozření, se pustil tehdy před léty – byl mlád jako dnes ona, dala mu tropicky rozbujelá cikánka, obě jeho dlaně nestačily pokrýt jedno ňadro, až když chtěla alimenty, zděšeně zjistil, že je jí třináct – po falešné stopě? Co když právě těla něžných blondýn, tak na hony vzdálená jeho ideálu, v sobě tají vulkán, o jakém se mu nesnilo?

Už se neovládl. Ačkoli tím nejen vybočoval ze svého erotického řádu, ale porušoval i Vlkovo první přikázání – Ženská v domě není pro mě! –, využil milosrdného přítmí a přitiskl se k ní v otáčce, až ucítil její ňadra. Protože sex byl jeho koníčkem, který mu nahrazoval kulturu, cestování i jiné záliby, ovládal každou nuanci tělesností,

tedy i umění přečíst si z letmého doteku celou anatomii i milostnou psychiku partnerky. Poznatek předčil intenzitou všechny předchozí.

Jako by někdo vzal obrovskou gumu a vymazal v jeho duši, čím ji popsala uplynulá desetiletí, otáčel se tu teď už ne v tanci, ale jakémusi začarovaném kruhu, z něhož, jak zjišťoval s úžasem, když ho od ní skoro odstrčila mocná erekce, vedla jediná, pro něho sebevražedná cesta: brzy se jí zmocnit, aby ztratila to kouzlo jedinečnosti, ustupujíc zástupu dalších černovlásek. Tehdy zazněl výkřik a třesk baterky, kterou v děsu upustila jeho poslední milenka.

Erekce nepolevovala. Tlak v podbřišku byl tak nepříjemný, že musel něco udělat. Skopl trepky, svlékl béžové manšestrové kalhoty i rudé bavlněné spodky. Tělu to pomohlo, duše se necítila líp. Uvědomil si, že tak sám, jen se svým obnaženým mužstvím, nedržel noční stráž víc než dvě desítky let. Onanii odtroubil hned při cikánce, nechtěl plýtvat silami, které potřeboval pro nekonečné milostné souboje. Jak škodolibě litovával vrstevníky, kterým příroda odepřela sex-appeal a erár dostatek peněz na prodejnou lásku, když naslouchal ve tmě ubikací jejich náhražkovému sténání. Teď si v komfortní garsoniéře, kterou stejně jako svou chatu vybavil veškerým mládeneckým i milovnickým přepychem, připadal nebožejší než oni.

Ke všemu byla myšlenka, která ho donutila zavěsit, aniž vyřídil zákyni příkaz šéfa, tak riskantní, ano, šílená, že se ji snažil zapudit vší střízlivostí, jaké byl schopen.

Měl v životě nejednu pannu. Dokud si ještě psal deník, „propíchal“, jak se říkávalo v sirotčinci, jich půl tuctu a od té doby, ačkoli dával přednost „ojetým“, jak se říkávalo v internátě, dobrý veletucet. Vzdor takové zkušenosti si teď připadal jako malé dítě ve velké vodě. Kam jeho paměť sahala, neměl nikdy blondýnu, nikdy dívku, která by skrývala pohlaví jako zakuklený motýl, a především: nikdy bytost, která by byla i jen stínem osobnosti Lízinky Tachecí.

On, Pavel Šimsa, o jehož potenci pěly chválu stárnoucí ženy dorůstajícím dcerám, aby se pochlubily ozvěnou bouře, jaké dnes už nezuří, on, docent popravčích věd a vzdor svému mládí zasloužilý kat, který si upletl z dvojitých ešek provazový žebřík do učebnic penologie, on, jemuž byla strangulace i deflorace tím, čím spisovateli abeceda, byl s celou svou latinou v koncích.

Jak se dobývá taková dívka? Brutálním atakem? Rozum napovídal, že tak mohl ,klátit', jak se říkávalo v kasárnách, své vášnivky, kterým se podobala jako ohni sníh. Poezií? I kdyby na ni nebyl alergický, stačil mu osud Mašina a Zujky. Jen vojenská poučka, že souboj pancíře s dělem vyhrává vždy znovu dělo, ho utvrzovala ve víře, že ani Lízinka není nedobytná.

Jak ale reaguje taková dívka, když je dobytá? Výtryskem osvobozené chlípnosti? To zamítl, tak se ,rozpíčili', jak se říkávalo v zámečku, zas jen ženy z jeho sériové řady, kterým se podobala jak racek ramlicím. Pláčem? Tomu nevěřil, když si připomněl její obvyklý stoický klid. Tak prostě tím, že ho udá? Co když mu to Nestor spočítá jako neuposlechnutí rozkazu? Vzpomněl na jednu starou listinu se svým podpisem a zachvěl se. Vtom opět zazvonil telefon a on doslova vytrhl sluchátko z vidlice, jako by mu mohlo ihned zodpovědět všechny mučivé otázky.

– Šimsa, řekl úpěnlivě, zapomínáje na všechny nezapomenutelné předpisy o utajení.

– Pavle, řekl ženský hlas, v němž se chvěla lítost, – ty se zlobíš? Šimsa mlčel.

– Co jsem ti, zeptal se ženský hlas, v němž se chvěla křivda, – udělala, že mě trápíš, sedmasedmdesát večerů, ano, Pavle, čekám, kdy zavoláš, a ty pak zavěsíš, ne nelži, poznala jsem tě, pokračoval ženský hlas, v němž se chvělo pokoření,

– po dechu!

Šimsa mlčel.

– Pavle můj, řekl opět ženský hlas, který se nesnažil utajit bezmeznou lásku, – já jsem tak zoufalá, že jsem prohledala dceři tašku, abych našla v indexu tvé číslo, volám ti teď z budky, protože naši spí, ach, Pavle, Pavle, dej mi adresu a já se ti přijdu –

dodal ženský hlas, který se už nesnažil utajit bezbřehou vášně,
– dát!

– Milostivá paní, řekl Šimsa s úsměvem, aby ji nepoplašil, – omlouvám se, že ruším v tak nevhodnou dobu, ale telegram, kterým vám včera oznámil profesor Vlk, že se

32

lyžařský zájezd prodlužuje, neřekl všecko.

– Vy mne, řekla paní Tachecí, povstávajíc od kávového stolku, kam sotva dosedli, – pane docente, lekáte, stalo se něco naší, pokračovala, tisknouc pravou ruku na levý prs,

– Lízince?

– Proboha, řekl Šimsa rychle a rovněž povstal, – to ne, naše, opakoval, podvědomě si ji přivlastňuje,

– Lízinka je o. k., ujišťuji vás, madame, že tím zdržením jen chráníme náš ústav.

Jeho tón i sních, který klesal za oknem jako záclonovina, takže měnil dopoledne v podvečer, vytvářeje iluzi, že celý svět je tichý a nevinný jako vločky, ji uklidnily. Než opět usedla, vyňala z vitríny sváteční číše a láhev Courvoisieru, kterou před třemi čtvrtěmi roku přinesl právě tento muž, usedající proti ní tentokrát v lyžařském úboru, v němž vynikla jeho vypracovaná postava. Uvědomila si, že ačkoli otevřela s manželem láhev k trojím narozeninám a k Novému roku, není stále prázdná; odrážel se v tom stav jejího společenského života. Když přehodila nohu přes nohu, aby vynikla klasická linie – teď si gratulovala, že má na sobě jen apartní župánek –, pozvedla

číši, jejíž brus odrážel i v nejmenší plošce rej vloček, a zároveň s hostem upila lahodné tekutiny.

– Mluvte, řekla, vytahujíc z kapsy župánku tabatěrku, která vypadala, jako by ji zdobily diamanty, ačkoli byla jako každý dar doktora Tachecího vzorkovnicí syntetických kamenů, – pane docente!

– Ano, řekl Šimsa, vytahuje z kapsičky šponovek těžký zapalovač, který vypadal jako z mosazi, ačkoliv byl jako každý Dupont opracovanou hroudou ryzího zlata, – madame!

Přednášel oficiální zprávu o silvestru na horách, kterou v první hodině Nového roku napsal Vlk a SUPOV ji do rána namemoroval, když ostatní byli buď v nervovém, nebo alkoholickém kómatu. Ještě před policií zavolán ovšem Dort; díky tomu dorazila včas, právě když sněhová smršť naráz ulehla jako vyčerpaný hřebec, speciální skupina z metropole, která případ převzala. Stále však měli na kahánku, protože je Nestor skrze Dorta učinil osobně odpovědnými za ‚vodotěsnost‘ školy. Vyšetřovatelé pomohli: i když jim bylo jasné, že čin spáchal šílený Mašín, zadrželi celé osazenstvo chaty; jen docent Šimsa byl hned zrána odvezen s podezřením na žloutenku. Ve skutečnosti, zatímco nad chatou vztyčena vlajka karantény, podnikl bleskovou návštěvu u všech rodičů.

Celý první leden vyhradil Vlk Richardovým. Šimsa se jich dozvonil až před polednem, protože přišli teprve k ránu z řeznického silvestra. Na stručné sdělení, že jejich syn umučil mladistvého M. Z. k smrti, načež pravděpodobně spáchal sebevraždu, reagovali po svém.

– Do prdele, řekl Richardův otec, – to nám ten posranej rok pěkně začíná!

– Tak, řekla Richardova matka, – a vnuci jsou v hajzlu.

Pak šla vařit ovar a v kuchyni přece jen plakala. Šimsa se s nimi zdržel do pozdního odpoledne, až si byl jist, že jsou z hlediska školy v pořádku. Nedělal to rád, ale musel jim připomenout, že

každá indiskrece by vyvolala přísnou odvetu: příslušná místa mají například důkazy, že většina vzácných předmětů v tomto bytě byla získána nezákonnými machinacemi s masem. Richardův otec pohlédl na Šimsu s výčitkou i pohrdáním a řekl lapidárně.

– Nač ty kecy! Kdybysme vám i roztrhli řiť, chlapce nám stejně nevyserete...!

Další pohovory byly náročné jen tím, že musel překřičovat celou zem; poprvé od začátku školy si však dosyta užil svého sportovního vozu. S černovlasou matkou dvojčat, která se mu konečně revanšovala za přijetí syna Petra na školu, začal ještě na Nový rok a skončil druhého dne, spojiv příjemné s užitečným. Šimonův otec o další maléry nestál, Františkův byl jako pracovník vězeňství bez problémů, sirotka Alberta škrtli; noc strávil Šimsa opět u matky dvojčat, která se mu konečně revanšovala i za přijetí syna Pavla. U Tachecích byl tedy na poslední štaci, usrkával skvělý koňak v útulném pokoji, stále vonícím pryskyřicí, venku malebně sněžilo a jemu naslouchala temperamentní žena v nejlepších letech a nejtenčím negližé, s vlhkými rty, královskými ňadry a ebenovými vlasy. Ke všemu mohl za hodinu ohlásit Dortovi, že SUPOV je dál neprůstřelný, i kdyby si někdo zjednal Holmesa. Přesto byl nesvůj.

Jak to, že v takřka intimní situaci, v blízkosti ženy, odpovídající jeho parametrům, nepocítil dosud vzrušení? V čem to, k čertu, vězí? Mluvil, a s rizikem, že to může působit nevychovaně, hleděl jí střídavě na kolena a výstřih, aby vyburcoval svůj organismus.

Ani ona nebyla ve své kůži. Jakmile zjistila, že se událost týká dcery jen okrajově, jevila sice i nadále zdvořilý zájem, ale její mysl byla obrácena naruby. Smůlu chlapce, kterého pouštěla s dcerou bruslit jen navztek manželovi, jí zastínila tragédie ženy, jejíž vnitřní žár udusil doktor Tachecí jetelem jako venkovský hasič. A ke zlosti na něho, která jí už pomáhala stejně málo jako narkomanovi aspirin, se přidružil vztek vyššího řádu: očistný vztek na sebe samu. Uvědomila si, že do bytu s pohodlnými gauči, v němž trávila většinu

dnů sama, vstoupil před tímto mužem za uplynulých šestnáct let jen listonoš a instalatér.

Byl nejvyšší čas, aby tomu udělala konec.

Nepřehlédla, jak jí během řeči, jejíž nit dávno ztratila, hledí kradmo tu na kolena, tu za výstřih, a spočítala si, že musel být nejméně čtyři noci bez ženy. Rozhodnutí, které v ní uvolnil koňak, zrálo o překot k činu, diktovalo je nejen libido vyhladovělé samice, ale i srdce vděčné matky. Vedle touhy zaplnit strašnou prázdnotu v sobě cítila mravní povinnost nasytit svým tělem vyhladovělého muže, který sytil svým duchem její dítě.

Ale jak se dobývá takový muž? Šestnáct let je mžik v dějinách planety, ale věčnost v milostném životě ženy. Nemohla mu už nabídnout nevinnost jako Oskarovi a doktoru Tachecímu, nemohla mu dát náhradou ani proslulost, ani statky. Deprimovalo ji poznání, že zatímco jiné ženy se vedle jiných mužů staly za šestnáct let filmovými hvězdami, akademičkami, olympijskými vítězkami, ministerskými předsedkyněmi i uznávanými teroristkami, ano, zatímco její dcera bude v šestnácti letech první katyní na světě, může ona vinou doktora Tachecího nabídnout milenci leda mramorovou bábovku. Bože, sténala v duchu, jak jsem vyhasla a zpustla! Já, Lucie Alexandrová – i v tom jménu pád! – chlouba rodiny, ozdoba třídy, perla tanečních, a dneska si lámou hlavu, jak se položit katovi...! Vyděsila se, že už klesla až k myšlení manžela. A stud nad tím propadem i nutkání odškodnit docenta za urážku, třeba nevyslovenou, jí náhle ukázaly cestu.

Šimsa měl zatím dost starostí sám se sebou, když mu ani nejbujnější erotické vidiny nepřivodily obvyklou reakci. Co se stalo? uvažoval horečně. Tu se paní Tachecí předklonila, jako by pozorovala jakýsi jev u svých nohou, a vzápětí mu zmizela z očí. Přestal, poněkud zmaten, referovat a chvíli čekal. Pak zakašlal. Neozvala se. Rozpačitě ji oslovil. Neodpověděla. Konečně zvedl cíp ubrusu a nahlédl pod stůl. Paní Lucie, oči zavřené, ležela na zádech,

levou nohu pokrčenou, jako by někam šla, pravou ruku zasunutou do výstřihu, jako by tam něco hledala.

Šimsa viděl omdlít mnoho lidí, ale vesměs na pracovišti. Patřilo to k obvyklým trikům zákazníků, sotva k nim přistoupil s ,kravatou', jak říkal šlingli postaru Karlík; když byl Šimsa ještě bažant, který viděl pánaboha v každém, kdo měl maturitu, upřímně se divil, že si doktoři věd ani ministryně nevymysleli nic chytřejšího. Od Vlka se naučil mdlobu léčit: polít zákazníka hadicí na odstraňování výkalů, a když to nepomůže, vrazit mu pár facek. Nic z toho se teď nehodilo. V prvním zmatku chtěl zavolat doktoru Tachecímu, ale hned to zavrhl; měl ho v paměti jako pijana a cholerika, bůhví, zda by mu uvěřil, že s ní diskutoval o problémech školy. Její úbor i chování svědčily o tom, že si tu milenci podávají dveře, a Šimsa netoužil, aby za všechny platil zuřícímu manželovi zrovna on. Jednal tedy sám. Vzal paní Lucii pod koleny i rameny a úspěšně složil na gauč mezi oknem a stromkem. Aby se ujistil, že žije, uvolnil opatrně z výstřihu její ruku a vnořil do něho svou. Zaradoval se, když ucítil, že jí bije srdce. Vybičovaný mozek vydal zasutou informaci: vybledlý zdravotnický plakát, na němž záchranář poskytoval první pomoc utonulému. Šimsa dolehl na paní Lucii, položil jí ústa na ústa a začal ji křísit dýcháním z plic do plic.

Byla ovšem celou dobu při vědomí. Atavismem ženy vystihla, že nemůže-li nabídnout milenci bohatství, slávu nebo moc, musí ho obdařit alespoň svou bezmocí, dát mu možnost, aby ji zachránil a upevnil si sebevědomí. Sledujíc zpod víček jeho počínání, nepochybovala, že to ví, a byla dojata šarmem, s jakým vstoupil do milostné hry. Líbilo se jí, jak nerozhodně pobíhá mezi ní a telefonem, jak ji jakoby náhodou klade na gauč i jak jí jakoby zkouší tep, aby se mohl dotknout jejího ňadra. Když ji vášnivě políbil, ovinula mu paže kolem krku a odpověděla stejně ohnivě.

Napřed se lekl, ale hned se mu ulevilo. S tím si věděl rady spíš. Černá vůně ho zelektrizovala. Indispozice byla ta tam.

– Jak, vydechla paní Lucie, zatímco jí prsty, zvyklými svlékat i úporně se bránící zákazník, dovedně rozepínal župan, – se jmenujete...?

– Pavel, zašeptal, zatímco jí zkušeně uvolnil podprsenku.

– Říkej mi, vyrazila ze sebe, odvázně mu tykajíc, zatímco jí odborně stahoval punčocháče, – Lucy!

Použila bohémsky prostopášného jména, kterým ji kdysi pasoval na milenku Oskar. Tím zabila příjemně praktickou paní Lucii a neodvolatelně překročila stín svého manželství.

Šimsa byl ve svém živlu. Vyhodil punčocháče ke stropu, trhnutím otevřel zip šponovek a nedočkavě se jí zmocnil, zatímco lehká tkanina se v nejvyšším bodu dráhy zastavila, rozbalila a pomalu klesala jako úvodní raketa ohňostroje lásky.

Doktor Tachecí nevěřil svým očím. Na místě, které šestnáct let patřilo výhradně jemu, byl cizí muž a počínal si, jako by tu byl doma; vtom ho zaslechl a otočil k němu hlavu.

– Nazdar, řekl

33

inženýr Alexandr, – divíš se?

– Nazdar, řekl doktor Tachecí, – totiž dobrý den, ano, totiž ne. Usilovně si lámal hlavu, proč ho tchán prvně v životě navštívil v ústavu. Jediné logické vysvětlení, že mu přinesl Sturzovo Etymologicum Gudianum, mu připadalo bájně nepravděpodobné.

– Jdu se, řekl tchán, skládaje noviny, v nichž luštil křížovku, a rozkládaje je na jiné straně, – tě zeptat, co znamená tohle!?

Vprostřed stránky byla zalomená fotografie bruslícího páru, dost zřetelná, aby i doktor Tachecí poznal v dívce svou dceru a v jejím partneru Richarda Mašína.

– To, řekl tedy, – je Lízinka.

- A, zeptal se tchán důrazně, - toto?

Zeť předpokládal, že ukáže na mladíka a bude chtít vědět, proč dovoluje dceři tak předčasný styk. Hodlal mu vyložit, že na rozdíl od otců, kteří - jako inženýr Alexandr - založili výchovu na striktních zákazech, buduje ji on na vzájemné důvěře. K jeho překvapení ukázal však tchán na titulek pod snímkem, který se s ním nezdál souviset!

NEJENOM HOUSKY!

Začal nahlas číst a doktor Tachecí ho nejdřív podezřival, že se pomátí. Autor článku popisoval své dětství v epoše sociální nespravedlnosti, kdy žil jako pekařský synek v takové bídě, že si musel hrát, jak psal v hořké pýše, s krysami. Líčil pak podrobně svou statečnou účast v revolučních bojích pekařů, z nichž se zrodila epocha sociální spravedlnosti, otvírající pekařské mládeži perspektivy, o jakých se jemu nesnilo. Po výčtu vybojovaných vymožeností v pekárnictví popsal konečně zážitek, který ho k napsání článku dovedl.

Pak musel doktor Tachecí uznat, že se tchán nepomátí.

Zdůrazniv, že dřina v pekárnách a třídní boj mu kdysi nedovolovaly návštěvu sportovišť, kam směli jen panští synci, líčil revoluční penzista svou vánoční vycházku na zimní stadion s vnučkou, které jeho syn, tajemník odborového svazu pekařů, už mohl dopřát brusle. Tam byl svědkem jedinečného vystoupení dvou krasobruslařů, ve kterých zjistil - mladé pekaře! Vyfotografoval je aparátem, který mu byl za zásluhy věnován odborovým svazem pekařů, a snímek zasílá na důkaz, že jeho neúnavný boj nebyl marný: zrodila se z něho světlá budoucnost, kde pekaři nejenom pečou housky, ale i bruslí jako panští synci.

- Jak mi vysvětlíš, žes dal dceru, zeptal se inženýr Alexandr mrazivě, - mé dcery na řemeslo??

Doktor Tachecí bloudil očima po hřbetech foliantů, které obsahovaly skoro všechna tajemství lidské řeči, ale věděl, že mu

odpovědět nemohou. Jeho vědecký duch, zvyklý řešit filologické rovnice o mnoha neznámých, ho však v nouzi nenechal na holičkách. Objevil východisko stejně účinné jako prosté; aniž tušil, užil téhož triku, jakým se zachraňují krotitelé před zuřící šelmou: poštvat proti ní jinou. Spíš než zlomyslnost přitom pocítil naději, že v utkání dvou zvítězí třetí: on, a s ním ideály humanitní.

– Pojedme, řekl doktor Tachecí, překvapen vlastní mazaností i odvahou, s níž byl ochoten odejít v pracovní době, – k nám, Lucinka bude ráda.

Když už už dosahoval vrcholu a zalykal se představou osvobodivého pádu, při němž vždycky vystupoval ze smrtelných pout, ozvalo se v mozku cvaknutí, jako by někdo otočil vypínačem, a on nemohl dál.

– Dělej, proboha dělej!

34

vykřikla Lucy, už už dohmatávajíc na břeh, kam naposled vystoupila před šestnácti lety s bezcharakterním Oskarem.

Ale Šimsa už nedělal nic, jen třeštil oči na předmět, který měl celou dobu v zorném poli, aby jej teprv teď pochopil ve všech souvislostech: pod stromkem, jak ji tam zřejmě pohodila v návalu radosti z počínajících prázdnin, ležela Lízinčina školní brašna. Teď věděl, co ho tak iritovalo: jako gram uranu pod manželskou postelí může zavinit neplodnost generací, jako je litr kyseliny lysergové ve veřejném vodovodu s to vyvolat třeštění celého města, způsobil ten odřený, a přece vzácný kousek kůže – ne náhodou jsou v muzeích velikánů často i jejich umělé chrupy, ale nikdy školní tašky! –, že jeho skvěle vydrilovaná a perfektně fungující osobnost utrpěla poruchu fyziologickou i morální.

Šokovalo ho, že neřestně vniká do téhož těla, z něhož vyšlo neposkvrněné tělo Lízínčino. Kdyby byl měl Vlkovo vzdělání, uklidnilo by ho vědomí, že je mu dopřáno zažít klasický oidipovský komplex v nové podobě; byl jím zahlcen, třebaže souložil s cizí matkou. Ale z antiky znal jen křížování, a tak musel sám unést poznání, které ho zavalilo jako kříž:

že miluje Lízinku Tachecí.

– Pojd'! vykřikla paní Lucie, – no tak pojd' a rubej...!

– Pardon..., řekl Šimsa, vstal, zatáhl zip na poklopci a tiše, jak byl zvyklý blížit se k ,čekárnám', vyšel z pokoje i z bytu.

Doktor Tachecí se s ním skoro srazil, když vystupoval z taxi, které najal, aby tchán viděl. Byl mu povědomý, ale nevzpomněl si na žádného lyžaře, notabene s tak exkluzivním autem, do něhož nasedal. Aby tchán viděl, dal taxikáři štědré spropitné a tchánovi přednost u dveří do domu, do bytu i do pokoje.

Tam uviděli oba.

Když uslyšela zip a dveře, domnívala se Lucy, že si milenec musel odskočit. Věřila, že se přitom i odstrojí, aby je dělila jen kůže. Šat dolů, milá, jen nahé tělo smí se blížit k nahému, když je v lásce objímá! šeptala si vzrušeně arabský verš. Nechala zavřené oči v obavě, že by ruměncem při spatření jeho nahoty prozradil její zaostalost. Přála si působit zhýrale, aby odhodil zábrany a pomohl jí rychle dohonit, co zameškala. Když opět cvakla klika, zachvěla se silou citu a blízkostí rozkoše.

– Pavle..., zavolala roztouženě.

Neozvalo se vůbec nic. Otevřela oči a myslela, že sní. Podobni sousoší, které nechal umělec ustrnout vpůli kroku, stáli na prahu pokoje její manžel a její otec v úžasu skoro dětském.

Absolutní situace vyjevují relativitu zkušeností. Jestliže za šestnáct let prožila míň než leckterá jiná žena za den, promyslela teď za vteřinu víc než mnohá žena za šestnáct let. Ihned v sobě zabila prostopášně bohémskou Lucy a nahradila ji přízemně praktickou

paní Tachecí; jen ta ji teď mohla zachránit v očích manžela i otce, který by jí sice odpustil nevěru zatěžující konto Tachecích, ale nikdy ostudu poskvřňující erb Alexandrů. Bleskově zanalyzovala partii a zjistila za prvé, že docent Šimsa má instinkt koček, které prchají z domu těsně před zemětřesením, za druhé, že je znalcem ženské psýchy, když po anglicku zmizel, aby ji neochromila panika, a za třetí, že je teď na ní, aby vtiskla svému chování žádoucí smysl, než jim začne vrtat hlavou.

– Pavle...? opakoval doktor Tachecí, naštěstí ještě stále fascinován úbělem milovaného těla, které za denního světla spatřil vlastně jen tenkrát na anglickém trávníku.

– Lucie...? řekl inženýr Alexandr, který se naneštěstí rychle vzpamatoval, protože znal ten úběl nazpaměť z dob, kdy jej čistíval od exkrementů.

To už byla skokem u nich, objala otce levou a manžela pravou paží, a tisknouc se ke každému jedním ěadrem, propukla v pláč.

– Šavle ne! vykřikla a opakovala jako prosbu o milost, – šavle ne, šavle ne, šavle ne!

Když ji uklidnili sedativem, napojili čajem a přikryli plédem, vyprávěla přerývaně, že se jí zmocnila jakási horečka, která vyústila ve fantasmagorický sen: viděla manžela i otce, jak se k ní blíží s obnaženými šavlemi.

Předháněli se v chlácholení a zrádné P přitom upadlo v zapomnění. Konečně se zotavila natolik, že došlo na účel otcovy návštěvy.

Hleděl přísně na oba, označil jejich rozhodnutí za katastrofální, a že mu je zatajili, za donebevolající. Doktor Tachecí vážil, kdy a jak se k tchánu přidat, a poprvé po roce stoupal na mysl; protože Lízínčin obor prozradit nesměla, nezbude teď jeho ženě nic než hledat s nimi oběma nové řešení.

Tu prohlásila paní Lucie, že když ho manžel v té věci pozval, smí otci konečně, revers nerevers, sdělit, co mu musela tajit. Vyprávěla

bez zábran, jak Lízinčina hvězda zapadala, než se objevil spásný SUPOV, kam se jí přes odpor manžela – po prvním leknutí byl rád, že to alespoň přiznala – povedlo dceru umístit. Bez rozpaků charakterizovala program školy a dceřiny perspektivy. V té zkratce a v podání milující matky znělo vše ještě obludněji, což doktor Tachecí tentokrát uvítal.

Inženýr Alexandr poslouchal s rostoucím napětím. Jeho energická brada se začala chvět a velitelské oči nervózně mrkat; vypadal, jako by spadl některý z jeho mostů. Když skončila, odešel beze slova do koupelny.

Doktor Tachecí se přesvědčil, že není zdaleka takový chudák, jak si myslela jeho žena. Ve chvíli její porážky však nechtěl být bezohledný.

– Myslím, Lucie, řekl chlácholivě, – že nemusíš být nešťastná, zbytek školního roku se jí věnuji sám a zatím jí něco –

dodal povzbudivě,

– najdeme.

Tchán vstoupil do pokoje, utíraje si ruce kapesníkem. Sňal lehké drátěné brýle, jaké užíval při práci, a vytáhl z pouzdra těžké zlaté, ve kterých sděloval zásadní stanoviska.

– Nikdy, řekl, – jsem se nemíchal do vašeho manželství, i když to často potřebovalo jak sůl, ale teď musím dát výjimečně zapravdu – prohlásil inženýr s přímočarostí vlastní technikům,

– své dceři.

Doktor Tachecí otevřel ústa a stál s pokleslou čelistí. Paní Lucie si ověřila, že je daleko větší chudák, než myslela. Ve chvíli jeho debaklu chtěla však být milosrdná; konejšivě se na něho usmála.

– Kdybych, pokračoval inženýr Alexandr, – mohl vrátit čas, řekl bych dnes i jí, že pro mladou, krásnou a chytrou dívku z dobrého rodu je stokrát lepší být první katyní než poslední –

dodal s odporem,

– služkou!

– Miláčku, zaprosila paní Tachecí, vkládajíc do toho všechnu svou lásku i touhu, – tak už mě netrap a řekni něco!

– Madame, řekl

35

Šimsa, přerušiv konečně mlčení, – vyříd'te laskavě dceři, ať si vezme zubní kartáček, vrátíme se až –

dodal v náhlém vnuknutí,

– v neděli.

Zavěsil, vypnul telefon a dopadl opět zády na gauč. Kostky byly vrženy, ale to neutlumilo vzrušení těla ani skleslost duše. Tu předtím nikdy nepoznal, a proto byl otřesen jako člověk, kterého až ve zralém věku poprvé rozbolí hlava. Co je to, ptal se, se mnou?

Upíral oči na vedlejší stěnu. Bílá a bez obrazů mu sloužívala jako plátno, na něž si občas s černovláskami promítal filmy. Miloval hlavně kreslené grotesky o námořníku Pepkovi a pak dokumenty ze všech mistrovství světa v hokeji; při prvních slzel smíchem, při druhých často chraptěl, jak vždy znovu povzbuzoval své favority. Když teď hledal ve změti pocitů pevnou myšlenku, sepnula se záhadná relé v mozku, oči se přiostrily kupředu a výseč roztažených stehů s kolmicí vztyčeného falusu mu připomněly hledí s muškou pistole, kterou zavál čas. Ve vzpomínce spatřil chlapce Šimsu, už aspiranta poddůstojnické školy, jak se v tenké pracovní uniformě chvěje na korbě staříckého nákladáku, sténavě rachotícího ledovým tunelem noci. Ráno toho dne padl sníh i vláda, a vojáci měli zajistit chod pracovišť, ohrožených stávkou. Šimsova četa poznala svůj cíl dřív po čichu než zrakem. Silící zápach zkažené krve a zamřelého masa je dovedl k jatkám.

V porážkové hale je uvítali civilisté v gumových pláštích různých odstínů, chování prozrazovalo důstojníky zvláštních služeb. Zvenku

sem doléhalo dunění kopyt a zuřivé bučení; už třetí den zvířata nikdo nekrmil. Muž v béžovém gumáku se zeptal, zda už někdo porážel. Ticho. Zeptal se, kdo by si to chtěl zkusit. Ruku zvedl Šimsa, sám nevěděl proč; kdykoli ho oslovil stát, třebaš v stohlavém davu, volal vždycky – Zde! Druhové byli rozděleni do družstev, která měla nahánět živé kusy a mrtvé odvážet, vedl je civil v zeleném, bylo už zřejmé, že barvy nahrazují utajené hodnosti. Se Šimsou zůstal krom béžového ještě černý gumák, na něhož nevybyl úkol.

– No? zeptal se béžový netrpělivě, – rozjedem to?

– Má to, řekl Šimsa, prohlížeje porážkovou pistoli, – háček.

– Na háčky, řekl béžový nesmlouvavě, – není kdy!

– Právě! řekl Šimsa, – tahle hračička jen omráčí a pak je musíme píchnout. Co kdybyste mi půjčil svou stříkačku?

– Vy je chcete, zeptal se béžový překvapeně, – střílet?

– Nám to bude líp, řekl Šimsa, – odsypávat a jim je to putna.

Běžový gumák pohlédl na černý a Šimsa pochopil, že je to šéf jednotky. V chladných modrých očích zahlédl nedůvěru. Vstoupil do něho chlapecký vztek, s jakým už sedmnáctý rok vzdoroval údělu osamělého mláděte. Běžový vyčaroval z podpaží těžkou trofejní devítku a on s ní vyběhl na plošinu z kamenných kvádrů, kam ústilo hrdlo dřevěného přivaděče.

To dřevo i beton haly dodaly dusotu prvního zvířete hrozivý rozměr. Šimsa měl chuť vzít nohy na ramena, zdálo se, že z prkenného tunelu vyrazí býk a rozdupe ho s tou směšnou pistolkou na kaši. Vzpomněl však na modré oči a zmocnilo se ho klukovské hazardérství, s jakým vrstevníci vstupují do kotlů korid. Rozkročil se, položil – byl levák – hlaveň devítky na pravé předloktí, nahrbil se jako kočka, aby měl oko v rovině s hledím, a vydechl.

Potěšilo ho, když temný jícen vyvrhl normální tele. Oslněno světlem přestalo běžet. Veliký obětní stůl byl vyhlazen generacemi tak, že nenašlo oporu a doklouzalo po zadku k Šimsovi. Přes mušku hleděl zblízka do obrovských očí a četl v nich hrůzu skoro lidskou.

Nebyl citlivka a stačil už potkat smrt: zadusila spálou souseda v sirotčinci, roztrhala mu skvělého pedagoga z poddůstojnické školy, jehož parádním kouskem bylo odjistit granát, vymocit se na něj a pak jej teprve vrhnout; dosud ji však nedržel v ruce.

Zachvěl se, a protože ostře vnímal hrot mušky jako přibitý ke středu čela, pochopil, že se mu zachvěla duše. Náhle ho napadlo, že tu nestojí pod přísahou, ale ze svobodné vůle, a z té že může i odejít. Nemají-li řezníka, ať si zavolají, blesklo mu hlavou v záchvatu sentimentality, kata. Kdosi zakašlal. S tím zvukem jako by se změnila jeho optika. V telecích očích zbyla jen prázdná tupost. Vždyť je to jen blbé, pomyslel si osvobozeně, hovado, a stiskl spoušť.

Výbuch ho téměř ohlušil, nečekaný šklub nezvyklé zbraně mu vyhodil zápěstí, hlaveň ztratila osu a kulka urvala velké ucho, které pláclo na kamennou desku jako syrový řízek. Z místa, kde se oddělilo, vytryskl červený čůrek a pleskal po zemi, jako když chlístá okap. Tele bylo šokováno neméně než střelec. Nepohnulo se, jen prázdnota v očích se ještě prohloubila. Vystřelil podruhé. Šklub vychýlil hlaveň tentokrát dolů: kulka urvala spodní čelist. Bolest vymrštila zvíře na nohy. Chtělo bučet, ale z obnaženého hrdla se ozval jen skřek. Teď měl tedy proti sobě rozzuřeného živočicha, který se mu chtěl aspoň pomstít. Tu jako by vyrostla z dětských kalhot i jeho duše, pocítil divokou mužskou nenávisť. Tak ty mě chceš, běsnil, svině, dostat? Tak tu máš, mrcho!

Když skočilo zvíře, skočil také, ne bokem jako torero, ale frontálně jako býk, v ruce s pistolí měl takovou sílu, že při srážce povolila tenká chrupavka mezi očima. Viděl, jak hlaveň vjíždí do telecí hlavy jako obludný teploměr, a věděl, že bude opravdu rozdupán, neučiní-li včas jedině. Učinil. Ránu skoro neslyšel, zato vizuální efekt byl neskutečný. Už předchozí výstřely mu prozradily, že kulky jsou speciálně upraveny; uzavřený lebeční prostor účinek ještě znásobil. Jako ve zpomaleném vědeckém filmu spatřil, že se tři prsty nad vstřelem otvírá vprostřed čela třetí oko, kráter, chrlící

bílou hmotu. Ta velrybí fontána ho oslepila, takže jen intuicí poznal, že ho umírající zvíře zasáhlo salvou svého mozku.

Uspěl kroky, hlasy, povel, hekání, dření smýkané kůže a syčení vody. Než si rukávem setřel rosolovitou hmotu alespoň z očí, bylo mrtvé tele pryč, spolužák splachoval hadicí zbytky krve do kanálek, družstvo odklízečů klusem táhlo vozík s teletem k mrazicím boxům. Olízl si rty. Na jazyku mu zůstala odporná chuť syrového mozku, ale neodplivl, stiskl zuby. Vydržet! zavelel si s právě zrozenou mužskou umíněností. Hala se rozehřměla znovu.

Na druhé tele potřeboval dvě rány, po první jen padlo na bok a hrabalo kopyty. To mířil na srdce, pak zvolil zas hlavu. Hlaveň jen přiložil ke kůži, ale výtrysk se opakoval. Střelhubitě smetl šedý rosol, protože z propusti vbíhalo v závěsu třetí zvíře. Počkal si, až doklouže k němu, udělal výpad jako šermíř, a když se hlavěň dotkla čela, zmáčkł. Tele zhaslo. Setřel další vrstvu slizké hmoty, přeskočil trup a trhem uvolnil západku padacích dveří. Zaduněly hned dvakrát, jak do překážky narazilo čtvrté tele. Odklízeči už vyklidili ring, ale on se nehýbal.

– Co je?? štěkl béžový gumák.

Z duše se klubal úsměv. Ztvrdlou tváří sirotka a vojáka ještě nepohnul, ale – jako zdařilý odstřel – otevřel ložisko nové slovní zásoby, která měla být od té chvíle pro Šimsu charakteristická.

– Došlo mi, odpověděl vtipně, – zrní.

Béžový vytrhl z pouzdra pod sakem rezervní zásobník. Když zašvihl paží, aby mu jej hodil, položila se na ni dlaň šéfa: přidal i svůj.

Povzbudilo ho to, nabil pistoli a jel dál. V druhé sérii chtěl hlavně skoncovat s tím protivným mozkotryskem. Vytáhl dveře a zůstal v nich. Když tele, tentokrát váhavě, protože bez rozběhu, vešlo, střelil je do ucha. Kulka proletěla měkkými částmi a práskla kdesi o beton; poranila ústrojí rovnováhy a zvíře, potřásajíc hlavou, s žalostným bučením opisovalo stále rychleji malý kruh jako v manéži. Šimsa

musel dlouho odskakovat jako banderillero, než se konečně dotkl pistolí aspoň zátylku. Pak zjistil: vstřel v týle připomínal karmínový knoflíček, dílo kulky zůstalo skryto v pancíři lebeční klenby za palisádou zubů.

Ted' měl jasno a přikázal, aby mu pouštěli tele za teletem. Piloval techniku. Stál přitisknut vedle vrat, aby jedním skokem dosáhl k zátylku a vypálil. Čtyřikrát to vyšlo perfektně. Nasadil třetí zásobník a vyzval je, aby nahnali partii šesti kusů.

– Dejme jim šanci! řekl žertovně.

Chladné modré oči neskrývaly zájem. Zatoužil vynutit si jejich obdiv. Čtyřiadvacet kopyt udeřilo na ušní bubínky tak, že si většina pomocníků zakryla uši. Nevnímal to. Opřel pravým ramenem o veřej přivaděče, držel levičku s devítkou ve výši očí. Možnost nezdaru si vůbec nepřipouštěl. Osm smrtí, které rozdal dvanácti ranami, když hledal sám, jen z vnitřních zdrojů osobnosti, svůj styl, ho podivuhodně zocelilo. Už nebyl muž s pistolí, ale muž-pistole.

Vedoucí tele zdivočelé dusotem a bučením dalších vyrazilo cvalem a minulo Šimsu, až se zdálo, že vystřelil pozdě. Jen on zahlédl, jak se v týle rozsvítil karmínový signál, a věděl, že dál klouže po kamenech jen mrtvá hmota. To už střílel znovu a druhé tele se bez života zastavilo až o trup předchůdce. Třetí mrtvola vletěla do nich takovou silou, že první nárazem spadla jako žok z plata na zem haly. Zbylá tři telata se naskládala v úhledné řadě. V hromadě masa, kůže a rohoviny se nic nepohnulo.

Chladné modré oči zteplaly uznáním. A Šimsa, kterého až dosud požil s lidmi jen zákon subordinace, pocítil náhle k muži v černém plášti nepoznanou sympatii. Škoda, pomyslel si, že se rozcházíme, kdo ví, snad bych v něm našel... Okřikl se. Jeho domovem byl celý stát a hledat víc mohl jen nevděčník. Pak tedy střílel, dokud bylo co, a k ránu skoro zmrzl na korbě nákladáku.

Nestačil na svém kavalci ani usnout, když ho vzbudili k lékařské prohlídce. Voják z povolání celý život buzeruje, nebo je

buzerován; nenamítl ani, že právě porazil na dvě stě kusů, má levou ruku jako ochrnutou a na levé ucho skoro neslyší. Za branou čekal džíp s plátěnou střechou. Šofér mu ukázal dozadu. Když se tam ospale nasoukal, zabouchla dvířka se zvukem tankových příklopů a byl ve tmě. Zatímco se vůz rozjel, hmatal kolem sebe a pochopil: plátno maskovalo pancéřovou skříň pro transport vězňů, jak poznal podle zaklapovacích obojků na nohy, ruce a krky. Přesto neměl strach. Radarem jedince, který se od malička protlouká sám, uměl poznat nebezpečí na sto honů. Měl pocit, že tenhle transport je spíš projevem přízně. Doba byla bouřlivá, ale ani v nejbujnější fantazii ho nenapadlo, komu by vadil cucák z vojenské školy, který zbouchl pár holek a odbouchl pár telat. Zív, našel si mezi železnými kruhy kus místa a usnul.

Probudila ho facka, ale to se jen šofér lekl, že se chlapec cestou udusil. Vylezl a udělal pár dřepů, aby našel formu. Přitom se rozhlédl. Džíp stál pod terasou jakéhosi půvabného zámečku, na jehož průčelí se dosud přízračně bělaly stopy po sejmutých velkých písmenech HOTEL DIANA. Od něho klesala louka k břehu jezera, kde opálené kameny lemovaly černý kruh vyhaslého – nikdy se nesvěřil ani Vlkovi, ale když později zjistil, jaký objekt dali úkonářům k rekreaci, vždycky se z návštěv vyzul – ohniště.

V jelením salonku, v němž na stolcích z paroží stály plní telefony, čekali tři muži z jatek, teď v dobře střižených oblecích. Černý gumák z noci se mu prohlásil jako plukovník Artur, běžového nazval majorem Bohdanem a zeleného kapitánem Cyrilem. Šimsa si domyslel, že jsou to krycí jména a začáteční písmena označují hierarchii. Pak mu velitel otevřel oči.

Je, začal plukovník Artur, jasné, že revoluce zvítězila, ale to neznamena, že reakce je poražena. Revolucionáři, kteří dřív neměli co ztratit, brzy zpohodlní a poleví, kdežto reakcionáři zesílí své akce, protože nyní nemají co ztratit oni. Tu je revoluce a tam reakce, ale mezi nimi nevede zřetelný zákop. Zatímco reakcionáři, kteří ztratili,

co měli, se mohou vyšplhat mezi revolucionáře, revolucionáři, kteří nedosáhli, čeho chtěli, mohou sklouznout mezi reakcionáře. Revoluce stojí na osudové křižovatce, nesmí věřit nikomu.

Kde je, pokračoval plukovník Artur, křižovatka, musí být i orgán, který ji řídí a trestá piráty silnic. Máme policii a soudy, ale to neznamená, že je na ně spolehnoutí. Zatímco byrokraticky stíhají revolucionáře, kteří museli porušit zákon v zájmu akce, chrání dogmaticky reakcionáře, kteří jej dodržují z čiré reakce. To je důvod, proč revoluce musí ustavit další orgán pracující skrytě, aby mohl odhalovat a trestat špatné řízení. A tím je TAVORE.

V něm je, pokračoval plukovník Artur, záruka, že budou odhaleni i nejnebezpečnější reakcionáři, kteří se maskují jako revolucionáři. Ovšem jen když každý příslušník Tajného Vojska Revoluce dodrží jeho nejvyšší zákon – APASAM. Zde je ukázka složitosti služby: utajení je vertikální i horizontální, rozkazy i hlášení se podávají šeptem v šifrách. Za porušení Absolutní Poslušnosti, Absolutní Spolehlivosti i Absolutní Mlčenlivosti je ovšem absolutní trest.

Tím je, končil plukovník Artur, na druhé straně dáno, že příslušníci TAVORE dodržující APASAM mají naopak rozsáhlá práva, jsou podřízeni jen nejvyšším představitelům státu. Prikazuje-li to zákon revoluce, nemusí se příslušník ohlížet na žádný jiný zákon a smí trestat reakcionáře i preventivně, se zárukou vlastní beztrestnosti. Že je Šimsa zde, způsobil jeho snaživý výkon na jatkách. Už posudek z nalezince zmiňuje jeho disciplinovanost a rozhodlo, že nemá příbuzné; dosavadnímu útvaru je právě hlášen jako uhynulý při dopravní nehodě, aby mohl zahájit novou existenci jakožto člen velké rodiny TAVORE. Samozřejmě, modré oči se ironicky usmály, může tím pádem vysadit alimenty té vykutálené cikánce a příště si dát pozor.

Ještě když mluvil, ozval se křik ptáka, který zněl jako volání hladové lásky. Šimsa si uvědomil, oč ho ochudila osamělá léta. Prudce zatoužil prožít život v blízkosti toho báječného muže, navíc v lůně nádherné přírody. Pták zazpíval novou milostnou kantilénu

a do ní ostře zazněl zvonek v ruce plukovníka. Otevřely se dveře s mléčnými výplněmi, do nichž byly vyleptány lovecké motivy, a na prahu ztuhl blondýn o málo starší Šimsy.

– Řekněte jim, zavelel plukovník tiše, – ať mu zacpou hubu!

– Rozkaz! šeptnul blondýn a zmizel.

Šimsu polil stud. Myslel na ptáky, zatímco revoluci spaloval mráz a zřejmě i v této romantické budově probíhala bitva s reakcionáři. Ten stud mu nasadil šporny; doufal, že brzy dostane úkol dost nesnadný a riskantní, aby mohl prokázat svou revoluční oddanost i odpor k reakci.

– Co vy na to? zeptal se plukovník Artur. Z teplých modrých očí vyzařovala náklonnost.

Šimsa přistoupil blíž, aby si naposled prohlédl tvář muže, který z něho udělal člověka, a pak v nezkrotné pýše, ješitné nadřazenosti, v sobeckém zájmu, či dokonce za mrzký peníz prodal vlastní lidství. Je možné, podivil se, že se tolik dějů vešlo do dvou let? Levou rukou přitiskl masivní hlaveň devítky těsně nad kořen nosu, aby dráha střely protála celý prostor, ve kterém spřádal intriky ten jidášský mozek. Zachytil povzbudivý pohled

36

Sedmého a nahnátl lučík spouště.

Číslo nahradila jména už brzy po jeho příchodu k TAVORE. Snad měsíc byl veden jako svobodník Libor, pak se stal Sedmatřicátým. Plukovník Artur, nyní První, podal svým mužům stručnou, ale tím závažnější zprávu: zavilí reakcionáři se pokoušejí proniknout do TAVORE, v němž správně vidí nejmocnější štít revoluce; proto byla vytvořena nejvyššími místy Revoluční Policie Tajného Vojska, krátce REPOTA, pro niž je vyčleněn útvar Prvního, aby navenek dál podléhal velitelství TAVORE, ve skutečnosti však nad ním bděl.

Ta čísla měla deprimovat protivníky – jako tlakoměr neosobní mašinérie, kterou neoblafnou chytristikou ani hrou na city, ale i mobilizovat příslušníky – jako výškoměr jejich služebního postavení. Při tak kvalitním obsazení útvaru mohl pořadí zlepšit jen mimořádný výkon nebo tragická nehoda; za první půl rok postoupil Šimsa o jediný schod, to Třináctý nedopatřením zmáčkl spoušť u vlastního spánku, když předváděl zrádnému důstojníkovi TAVORE, jak se má zastřelit. Šimsův postup uvázl proto, že vyšetřováním reakčních přísluhovačů z TAVORE byli pověřeni starší kolegové, kteří je osobně znali a spíš vyhmátli jejich Achillovy paty. Naštěstí byl ubytován v podkrovní mansardě s blondýnem, který v úvodu jeho pobytu přispěchal na zvonek plukovníka Artura; tehdy četař Olda a teď Jednatřicátý, zběhlý herec, byl stejně dychtivý jako Šimsa. Přišel s nápadem, aby nezůstali při denním výcviku v karate, ale dál zvyšovali svou kvalifikaci.

V odlehlém sklepě zámečku zůstalo pár pacientů, jak tu říkali vyslychaným, z minulé sezóny, reakcionářů třetího řádu, kteří tu kysli vlastně jen proto, aby nevyzvonili normálním orgánům tajemství TAVORE, či dokonce REPOTY; byli tu víceméně na dožití. Se souhlasem Prvního, který Šimsovi od jatek zřetelně fandil, začali oba chlapci plodně využívat osobního volna. Vyvedli některého pacienta do kachlíkové ‚ordinace‘ a položili mu otázku, zná-li France Móra. Když to popřel, začali na něm pracovat, dokud se nepřiznal. Díky šťastnému nápadu předčili brzy odborností starší kolegy. Zvládli techniku výslechu pomocí světla a hluku, stálého buzení, klusání i vázání do kozelce, osvojili si výslech vodou i elektřinou a nevynechali ani zuby, nehty a řasy. Protože pracovali bez poradců, objevili i mnoho ‚trakařů‘, ale vedle nich skutečné novinky; Šimsovi se měly hodit ještě po létech, když při sestavování školních plánů v kavárně Slavia ohromoval zkušeného matadora Vlka. Při práci se i bavili a Šimsa litoval, že není spisovatel, aby zapsal fantasmagorická přiznání, která jim nakonec pacienti sypali jako z partesu. Vtip byl

v tom, že Jednatřicátý znal jméno Mór jen z jakéhosi divadelního kousku. Vysoké morální zásady, které jim denně vštěpovali velitelé, se přirozeně nevztahovaly na reakcionáře, z těch dál tréninkově těžili lži, aby byli připraveni, až jim revoluce uloží dolovat pravdu.

Volného času měli ovšem málo. Jejich služba byla náročná, protože převážně sledovali zkušené kolegy z TAVORE, pověřené sledováním reakcionářů. Když jim tak sedával na dohled i na doslech na tribunách dostižišť, na barech nočních klubů a jiných obskurních místech, viděl, že se už chovají stejně velkopansky. Po takových zážitcích trénoval ve sklepě s novým elánem, aby byl na výši, až mu přijde pod ruku tahle garnitura.

Významný objev učinil při sledování příslušníka TAVORE sledujícího lyžařského přeborníka země, který se podezřele často stýkal se zahraničními přeborníky. Sportovec bydlel celou zimu v nejlepším hotelu a sledovači ho museli následovat. Když se Šimsa prvně v životě položil na měkkou postel, zažil pocit srovnatelný s milostným vytržením. Jestliže dosud přepychem opovrhoval jako produktem reakcionářů, teď pochopil, že revoluce nabízí svým dětem všecko, i přepych! Když pak dorazil přítel Jednatřicátý, aby ho náhle vystřídal, byl otřesen. Rychle se však dal dohromady, a když se hlásil Prvnímu, byl už zase hotov obětovat státu a revoluci – ty dvě nejvyšší instance se mu teď proluly jako věřícím Bůh a Duch – pohodlí i život.

Sdělení Prvního bylo jako vždy krátké a převratné: mozku REPOTY se zdařilo odhalit reakční spiknutí přímo v srdci TAVORE. Protože nikoho ze zatčených nezná a nemůže být ovlivněn, je Šimsa zařazen mezi vyšetřovatele v Cenkru, jak říkají centrálnímu bunkru. Když ho propouštěl, gratuloval mu První jako Devětadvacátému. Ze skoku do třetí desítky se mu zatmělo v očích. Patřilo k němu ubytování ve druhém poschodí zámečku, sice ještě bez koupelny, ale už singl. Přestěhoval se hned, dokud byl Jednatřicátý na horách; nechtěl přítele, kterého tak přeskočil, jítřit.

Další rok měl ve vzpomínce jako nekonečnou noc, kterou měnily v nekonečný den tisíciwattové žárovky v Cenckru. Už se neptal na neznámého France Móra, ale na proslulé osobnosti, které ještě dnes hřímaly z tribun hlasem revoluce, a odpovídali mu často už po první facce zkrotlí revolucionáři, při jejichž jménu ještě včera tuhla reakcionářům krev. Šimsa významně přispěl k tomu, že se pak vespolek sami veřejně odhalili jako domácí agenti. Po jejich popravě byla TAVORE tajně rozpuštěna a cele nahrazena REPOTOU. Dozvěděl se to současně s blahopřáním k sedmému povýšení v jednom roce; byl teď Dvaadvacátý.

Večer toho dne se na oslavu vítězství konal banquet. Jedlo a pilo se ve všech prostorách zámečku, stoly i lampiony byly dokonce v Cenckru, který se po dlouhé době vyprázdnil. Šimsa, lehounce a příjemně opilý, bloudil vyzdobenými prostorami a myslel na to, jak mnoho se změnilo za tak krátkou dobu. Jen početní stav REPOTY se musel nejméně ztrojnásobit. Potkával desítky mladých tváří, ve kterých četl, že ti chlapci chtějí prorazit jako kdysi on. Cítil se podivně zaskočen tím, že dosud šturmoval nebe a teď už je musí i hájit. Právě se rozhodl, že něco zakousne, když se před ním vytáhl do bezvadného pozoru mládenec s páskou služby; dětský obličejíček zrcadlil napětí, aby nic nepokazil.

– Já jednadevadesátý, ohlásil se zajíkávě, ztrémován propastným rozdílem šedesáti devíti stupňů, – dovolte mi, Dvaadvacátý, s vámi promluvit!

– Dejte si, řekl Šimsa ležérně, – pohov.

– V jelením, pokračoval hoch překotně, aniž povolil napjaté držení, – salonku vás očekává. První!

Šimsa se musel v duchu usmát, s jak posvátnou hrůzou pronesl mladík to číslo. Ale když sám s vypnutou hrudí vpochodoval do salonku, uvědomil si, že jeho respekt k Prvnímu není dnes o nic menší než před dvaceti měsíci. Byla tu celá velitelská sedmička, tedy i zástupce Prvního Čtvrtý, zástupce Druhého Pátý a zástupce

Třetího Šestý, každý z nich postrach reakce i kontrarevoluce, a s nimi i Sedmý, administrátor; říkalo se mu Inkoust a požíval vážnost, jen když obcházel pokoje se staromódním kufírkem, aby každému zvláště, kvůli utajení, vyplatil služné, prémie a relutum. Ted' však viděl Šimsa jen jednoho a před tím srazil podpatky.

- Dvacátý druhý, zašeptal předpisově, - přišel na váš rozkaz, První!

- Dejte si, řekl První sotva slyšitelně, - pohov.

Vyhlížel unaveně. Celá atmosféra v salonku ostře kontrastovala s veselím za dveřmi. Pochopil, že se děje něco mimořádného, a zrychlil se mu tep; dají-li mu teď významný úkol, má jedinečnou šanci dostat se do první dvacítky. Neúspěch prostě vylučoval.

- Rakovina, řekl mu První, - je někdy rychlejší než skalpel, a pak nezbyvá skalpeli než být dvakrát rychlejším rakoviny. Dostali jsme anonymní, ale bohužel příliš zasvěcenou informaci, že jeden náš, nevím, dá-li se mu ještě říkat člověk, chystal na dnešní noc atentát. Tato bratrovražedná -

pokračoval První a únava se mu skládala ve vrstvách u obou očí,

- vražda, kterou zmařilo jen včasné zatčení, signalizuje, že nepřítel pronikl poprvé i do struktury REPOTY. Je nutno nejen vypálit ložisko kontrarevoluce, ale i vyšetřit, zda už nezasáhlo okolí. Naše sedmička rozhodla, aby tento náročný úkol byl svěřen -

dodal První, pohlédnuv pronikavě přímo na Šimsu,

- vám.

Jen díky vycvičené schopnosti registrovat automaticky každou informaci mohl si ohromený Šimsa po odchodu vybavit i další body rozkazu: že je třeba vyšetřit pacienta ve starém sklepě, aby nebyla narušena nálada a morálka REPOTY; že je třeba ho nešetřit, aby doznal, na koho měl vztáhnout svou zločinnou ruku a kdo mu ji vedl; že je třeba přidělit Šimsovi ochranu a přestěhovat ho do prvního patra, kde najde klid i koupelnu; a že se vyšetření zúčastní jako pozorovatelé Šestý, Pátý a Čtvrtý.

O přípravě akce svědčilo, že se Šimsovi jeho první ostělník, osobní tělesný strážník, přihlásil hned u salonku. Obr, kterého tu dosud nezahlédl, ho zavedl přímo do nového apartmá, kde už dokonce čekaly jeho věci. Vzal si kufřík s nástroji – ‚ordinace‘ byla sice vybavena, ale on si zvykl na své vlastní jak zedník na lžici –, vložil do něho čistý pracovní oděv a šel. Ode dveří se vrátil a zkusil postel. Byla měkká! Poznal, že tu v prvním poschodí začíná svět, jaký revoluce postupně otevře každému, a pocítil pýchu, že si vysloužil předstih.

Když vstoupil do sklepa, pacient už ležel na ‚ordinačním stole‘ – jako docent pak vzpomínal nostalgicky na ta skvělá zařízení, když měl pro výuku jen předělané gynekologické křeslo, ale kdeže loňské sněhy jsou? – a pozorovatelé seděli kolem. Když zapínal červený igelitový mušť, jak říkali mučícím pláštům, pohlédl na pacienta a ruka mu strnula: byl to jeho jediný přítel, někdejší četař Olda a pak Jednatřicátý. Z očí mu však nehleděla vychytralost ctižádostivého herce, ale nemá výčitka.

V prvním pohnutí chtěl Šimsa vykřiknout, Ne! To je omyl! Vždyť vše, co mě dovedlo až k tomuto stolu, jsem získal právě zde a vedle tohoto. Vždyť je to můj pokrevní bra...

Vtom cvakla spoušť jeho mozku.

Opakoval si, co slýchal právě od Jednatřicátého, že REPOTA není dívčí penzionát, ale bojový oddíl, a pár životů že je přijatelná cena za štěstí všeho lidstva; připomněl si, kolik kovanějších bojovníků předstíralo věrnost revoluci do roztrhání těla, aby už při natržení úst přiznali baziliščí věrolomnost; vybavil si, jak ho tenhle povedený přítelíček, který mu chce teď něco vyčítat, při střídání na horách skoro nepozdravil, vyloživ si jeho odvelení jako pád; dovtípil se, že sladký život v luxusním hotelu jen dovršil morální rozklad, vedoucí od zrady přátelství ke zradě ideálů. Zmocnil se ho vztek. A už jen navíc si uvědomil, že ho sledují zkušené oči představených, kteří si mohou jeho pochybnost vyložit jako známku soucitu, či dokonce spoluúčasti.

Prsty dopnuly knoflík – vše proběhlo tak rychle, že to vypadalo jako zadrhnutí – a Šimsa byl fit. Odrazil zbaběle uslintaný pohled pohledem, z něhož čišelo pohrdání. Tak pojd', křikly jeho oči vyzývavě, tajtrlíku, teď se přiznáš, že ty sám jsi Franc Mór!

Brzy však poznal, že kosa narazila na kámen. REPOTA vybrala svého muže dobře a vychovala ještě líp. Ke všemu pacient celý ‚repertoár‘ ovládal a sám byl naopak materiálem, na jakém tu zatím nikdo nedělal. Po čtyřiaadvaceti hodinách mohl Šimsa tvrdit, že učinil, co bylo v lidských silách. I svědkové chodili netradičně kouřit na chodbu, aby zakryli nevolnost. Teď mohl změřit hloubku morálního bahna, s nímž svými už otlučenými prsty zápolil: podle stupně vyšetření musel pacient vědět, že nemá špetku naděje, ani když se dozná; jestliže pro sebe přesto volil nové nepříjemnosti místo rychlé rány do týla, jakou by mu posloužil každý ostělník, pak zjevně proto, aby kryl někoho, kdo podlé dílo dokoná, a snad aby dokázal, že Šimsa je diletant.

Ten po krátké přestávce, kdy se všichni mráкотně prospali, zatímco pacienta dal trochu dohromady lékař, mobilizoval všechny síly i zkušenosti. Za dalších dvacet čtyři hodin byl pacient bez zubů, bez vlasů, bez nehtů i bez prsních bradavek, ale – bez doznání. Hrozil debakl. A tehdy poprvé přišla Šimsovi na pomoc fantazie, která ho měla zanedlouho dovést k dvojité ešce a ještě později k jeho převratnému vynálezu. Teď vzal ze zoufalství louskáček na ořechy, které s sebou nosil čerstvý nekuřák Šestý, a dal se s ním do genitálií. Nechával je dosud stranou, jako by tušil, že jsou nejdokonalejším dílem přírody, které bude mít nad ním samým magickou moc. Bože, řekl úpěnlivě, on, ateista, což svědčilo o jeho situaci, jsi-li, pomoz mi! Ještě pořádně nezačal, když se stal zázrak. Pacient chraptivě vykřikl, otevřel víčka bez řas a řekl bezzubými dásněmi huhlavě, ale zřetelně.

– Ofm... a... dvafátý...

Pak omdlel a Šimsa v podstatě s ním. Z dálky slyšel nadšená blahopřání, matně cítil, že ho ostělník spíš nese, než vede na lůžko, a pak se propadl do měkké tmy. Probudil se jako Dvacátý.

Tím však jeho strmý vzestup teprv začínal. Osmadvacátý už čekal na stole. Na rozdíl od mlčenlivého předchůdce, jehož bezvědomí mezitím vzdor maximálnímu úsilí lékaře vyústilo v exitus, měl jeho kumpán slovní průjem. Vodopádem slibů, přísah, a dokonce, ač byl udělaný chasník, i slz je přesvědčoval, že Jednatřicátý se mu chtěl pomstít, protože ho čerstvě obehrál o měsíční služné. Jako by byl Olda balvan, s nímž se hroutí celá hráz, přiznal Osmadvacátý za necelou směnu – pravda, Šimsa šel na varlata dřív –, že byl zverbován Sedmatřicátým, aby odstranil... koho, bohužel, neřekl, protože mu Šimsa v tu chvíli rozdrtil levé varle; právě o hodinu později, když zkoušel, zda ho bolest neprobudí z bezvědomí, aby dokončil řeč.

Sedmatřicátého zatkli hned, ale čekali dva dny, než Osmadvacátý exnul, aniž přišel k sobě; právě po této zkušenosti vybavil Šimsa ‚varlando‘, jak nástroj trefně nazval, blokovacím zařízením. V pauze ho znovu přijal První a povýšil na Osmnáctého; stín deprese byl ten tam, jako kdysi na jatkách z něho sálala chladná energie. První řekl, že mu za dané situace nemůže povolit zaslouženou dovolenou, ale chce mu to vynahradiť pozorností, kterou najde v pokoji. Laskavá péče, na niž si i teď našel čas, Šimsu dojala. Jestliže mu odmalička stát nahrazoval matku, pocítil teprv teď, že se někdo stává jeho otcem. V návalu vděčnosti k němu pojal synovskou úctu a umínil si nezklamat muže, v němž spatřoval svou oporu, ani v maličkosti. Právě tehdy se v něm roztíkala časovaná bomba citu, kterou měla za dvacet let odpálit Lízinka.

Tím vděčněji myslel na Prvního příští noc, kdy se vzdouval i propadal v klíně jedinečné černovlásky, kterou našel, už nahou a vonící, ve své měkké posteli. Nikdy na ni nezapomněl, nejen pro nejšpičatější ňadra, jaká kdy poznal, ale protože mu odhalila kouzlo

milování, za něž dosud považoval rychlopáření vestoje, s dívčí nohou zaklesnutou po vojáckém způsobu za opaskem. Když ho nazítrí večer zval ostělník na sál, poprvé se mu nechtělo do práce. Na rozloučenou se mu však postavila do bezvadného pozoru, prsy jako dvě kopí, a ohlásila jako Sto třetí, přidělená mu nastálo jako ostělba, osobní tělesná služba.

S novým elánem se pustil do Sedmatřicátého. Ten se zpočátku opakoval: ti dva v lednici ho udali ze msty, že rychleji postupoval. Byl to houževnatý mladík, ale Šimsa už nebyl včerejší, udělal mílový krok asi jako kreslící dítě, které pochopí perspektivu. Právě ti dva z lednice ho poučili, že revolucionář, z něhož se vyklubal reakcionář, ztrácí mimořádné vlastnosti a chová se jako obyčejný živočich. Poznání ho definitivně zbavilo trémy, kterou mu nahnal neblahý Olda. Překvapil pacienta tím, že mu naservíroval svou čerstvou novinku – Čtvrtý ji v raportu Prvnímu nadšeně nazval Sóso Pomidóro – hned. Sedmatřicátý ho na revanš překvapil přiznáním už v okamžiku, kdy ho kovové čelisti zastudily na kůžičce. Prozradil, že byl naverbován Čtyřiadvacátým a Třiadvacátým, aby odstranil Třetího. To se ovšem rovnalo výbuchu ručního granátu.

Díky včasnému přiznání přestál Sedmatřicátý vyšetření s malými kosmetickými škodami a mohl hned vystoupit jako svědek. Když ho konfrontovaní, trapně se dovolávající bojových zásluh, obvinili, že je agent TAVORE, který má zdiskreditovat nejlepší syny REPOTY, a že se jim mstí za jakousi dívku, která dala jim dvěma a jemu ne, rozdělal je Šimsa – tady vzklíčila myšlenka double-hangmanů – současně. Stačilo jedno nakřápnuté varle, aby zazpívali oba majitelé všech čtyř: přiznali, že Sedmatřicátého zverbovali, a jedním dechem udali, že byli sami zverbováni Patnáctým a Čtrnáctým, aby odstranili Druhého.

To ovšem připomínalo výbuch šrapnelu a nebylo divu, že se ve sklepě objevili Třetí a Druhý osobně. Špička chtěla mít absolutní jasno, protože útvar, pracující v absolutním utajení, mohl existovat

jen při absolutní důvěře. Dál už nesměl Šimsa jednat v rukavičkách a kleště na ořechy měly Vánoce: odhalily rozsah i směr ohrožení.

Při společném šetření se předchozí přiznali, že byli zverbováni, aby především odstranili Prvního. Z jejich výkřiků bylo možno sestavit zvrhlý plán, rafinovaný zdánlivou neproveditelností: První měl být proboden po raportu v salonku a jeho mrtvola měla být zašitá do vycpaného medvěda; z únosu měli být obviněni zbylí členové sedmičky a vzápětí likvidováni hlavními spiklenci, kteří by převzali velení: byli to Třináctý, Dvanáctý, Jedenáctý, Desátý, Devátý a Osmý!

To už se dalo přirovnat jen k výbuchu bomby a dostavil se sám První. V atmosféře, která neměla daleko k hysterii, si zachoval smysl pro věcnou objektivitu. Rozkázal, aby mu především předvedli všech sedm, co se přiznali. Nikdo se neodvážil odporovat, a tak přinesli i ty dva z lednice. První nehnul brvou. Vyzval je, aby mu vysvětlili, jaká idea, odměna či osobnost je přiměla pohrdnout ideami, odměnami a osobnostmi, které je přivedly k REPOTĚ. Nato se odehrálo něco snového: až na dva zmrzlé odpřisáhli všichni, že si přiznání i obvinění vymysleli a že se předháněli v absurditách, aby si dřív, než budou zmrzačeni či zabiti, povšiml právě velitel, že se stali obětí ďábelského úkladu.

V Šimsovi by se byl nedořezal krve. On, který v životě zabil jen pár telat, byl nepřímou označen za sadistu surově kráglujícího spulbojovníky! Bylo to urážlivé, ale i nebezpečné v ovzduší podezíravosti, kdy stačilo, jak toho byl svědkem, jedno slovo a člověk jel.

Ani tentokrát ho však První nezklamal. Řekl suše, že kdyby všichni dodržovali APASAM jako Sedmnáctý – aby tomu dodal váhu, na místě ho povýšil –, nikdy by na REPOTU nepadl stín zrady. Prohlásil, že v tomto státě platí presumpce nevinny a že vyšetřovatel stojí až do vyšetření pod jeho ochranou. Nato nařídil, aby vyšetřovaní byli zatím zavřeni, respektive spáleni, a sem dodáno občerstvení, než budou provedena nová zatčení.

K improvizované tabuli jim posloužily dva na délku sestavené a čistými prostěradly překryté ‚opestoly‘. Mnohem později spatřil Šimsa v jakémisi magazínu reprodukci, která mu ten večer připomněla, s názvem Poslední večere Páně. Sedě mezi svými pod chirurgickým reflektorem, který ho obléval sinalou svatozáří, První lámal a dával česnekovou věku. Byla to chvíle dokonalého míru, ve kterém nechyběla ani komická vložka: uprostřed hodování se objevil se svými polovičními okuláry a doktorským kufírkem Inkoust-Sedmý a mektavě je prosil, aby si šli na pokoje pro služné, že má účetní uzávěrku.

– Jdi, řekl mu První neformálně, protože tu byli krom Šimsy mezi sebou, ukazuje mu strohým gestem, aby přisedl, – do prdele, my tu máme uzávěrku celého krámu!

Sklep zahlaholil naposledy mužným smíchem. Vzápětí se REPOTA zachvěla v základech. Na prahu se objevil mohutný hlavní ostělník, podléhající jen Prvnímu, a v tváři měl úžas i vztek. Vykročil podél stolu a třemi rychlými ranami omráčil Šestého, Pátého i Čtvrtého. Pak položil před Prvního tři papíry.

Navrchu ležel rozkaz Šestého lékaři REPOTY, aby ihned očkoval králíky číslo 37, 24, 23, 15 a 14; vžité šifry znamenaly, aby injekcí zlikvidoval odsouzené vězně. Šlo o všech pět korunních svědků! Uprostřed byl rozkaz Pátého veliteli stráže, aby vypravil kremrole; znamenalo to volný výjezd pro umrlčí vůz do spádového krematoria. Vespod byl další rozkaz, podepsaný Čtvrtým, aby s ním pustili cukráře číslo 13, 12, 11, 10, 9 a 8. Tak unikli nově obvinění, podle zprávy v panice, když zanechali na pokojích „rozpité flašky, rozkouřená cigára a rozmilované děvky“.

Když přišli omráčení k sobě, křičeli všichni tři unisono, že rozkazy jsou podvržené a podpisy zfalšovány. Nato je První předal Šimsovi. Před chvílí ještě šedé eminence, pro něž byly cizí mrtvoly polehlým obilím, se při pomyslení na vlastní zánik rozpadly; když Šestý spatřil louskáček, nezvládl ani vlastní střeva. Příznávali se jeden

přes druhého, až z toho bylo i Šimsovi zle. Současně však prosili, aby mohli svou výpověď opakovat politickým špičkám státu. Záměr byl průhledný: okamžitě by ji zpochybnili podobně nestoudným tvrzením jako jejich komplicové. První to ovšem odmítl.

Pak Šimsu propustil a nařídil Sedmému, aby vyhlásil zákaz vycházení, přinesl svícen a povolal lékaře se stříkačkou; to mohlo znamenat jen soud a trest. Když zavíral dveře sklepa, zahlédl ještě Šimsa Prvního, jak usedá mezi oba zástupce, tvořící s ním tribunál. Co k němu cítil teď, už nebyla jen úcta, ale ryzí synovská láska. Hluboce litoval, že ho život nenaučil slovům, jimiž by to vyjádřil, a tak se alespoň zapřisáhl, že bude do smrti oporou tohoto otce, s nímž ho spříznila svobodná volba a ve kterém teď viděl jedinou jistotu své ohrožené matky – státu.

Byl tak unaven, že se nechal ostělkou jen vykoupat a usnul, sotva se dotkl prostěradla. Spal spánkem spravedlivých, dokud ruka, která ho marně pleskala po tváři, nestiskla jeho pohlaví.

– Dej si pohov! vykřikl ještě napůl spící, – špicprsko...!

V příští vteřině, protože ho dril vycvičil přecházet z bdění do spánku a naopak, jako by skákal do vody, stál v pozoru vedle lůžka, když poznal Sedmého, neboť si připomněl, že komický administrátor vyřizuje dnes v noci příkazy Prvního.

– Já Sedmnáctý, zvolal už zas nezvučně, – k vašim rozkazům, Sedmý!

Pak myslel, že ještě sní, když se hubený muž v brejličkách, jaké nosívali průvodčí tramvaji, vypnul rovněž do pozoru a s kufírkem přitisknutým k pravému stehnu zvolal ještě tišeji.

– Já Sedmý k vašim rozkazům, Druhý!

V tom přísně subalterním postoji začal pak užaslému Šimsovi líčit události večera: Šestý, Pátý a Čtvrtý se pokusili zachránit své mizerné životy odhalením, že skutečnými hlavami spiknutí jsou Třetí a Druhý. Ti, než jim kdo mohl zabránit, trio práskačů doslova rozstříleli, čímž přiznali vinu. Naštěstí vyprázdnilo své zásobníky,

takže mohli být zneškodněni. První neviděl jinou možnost než je na místě zastřelit sám a poté požádat nejvyšší místa o zapůjčení speciálního komanda, s nímž by REPOTU ‚dezinfikoval‘, než ji vzkříší mladá krev nové směny. První je už na záložním stanovišti a posílá mu svůj vůz, aby odjel s druhou, dodal nevojensky, várkou, čímž potvrdil, že je doma spíš v kuchyních a prádelnách. Zato Šimsa, voják každým coulem, se hned zorientoval.

– Tak padat, řekl striktně, – Sedmý! Hněte kostrou!

Bleskově se oblékl a vykročil. Chápal, že není čas na zbytečnosti, ale když míjel koupelnu, chtěl si vzít aspoň kartáček. Otevřel a strnul. Na okraji vany seděl cizí muž v zeleném baretu a v maskovací kombinéze, která dole mizela ve vysokých šněrovacích botách s tlustou podešví; měl vyhrnuté rukávy a přidržoval pod hladinou přetékaající vany bezvládné tělo; poznal je podle špičatých prsů, vyčnívajících z vody jako periskopy.

Za jiných okolností by se na něho vrhl. Ted' však šestým smyslem pochopil, že muž musel přijít se Sedmým a plní rozkazy Prvního. Došlo mu to. Otrásl se při pomýšlení, že ještě nedávno ležel na prsou zmije. Muž nemotorně povstal, aby mu vzdal čest. Tělo ihned vyplulo na hladinu a zdálo se, že je voda snese k Šimsovým nohám. Ucouvl. Při pohledu na černý klín, který se měl zločinně stát jeho pastí, ho zamrazilo.

– Pokračujte! řekl briskně a vyšel ven bez kartáčku.

V předpokoji zakopl o gorilí tělo svého ostělníka. Z dlouhé rány na krku mu prýštila krev. Teprve smrt odhalila jeho pravé smýšlení: nepřátelsky cenil zuby a ze zakalených očí hleděla zloba. Bože! zhrozil se Šimsa, překračuje ho, tak nás nenáviděli! A tak nás už obklíčili! Viděl, že První zasáhl za pět vteřin dvanáct.

Vůz stál na místě, kde Šimsa před dvěma roky došlápl na zdejší půdu, obrovskou limuzínu zdědil První po veliteli TAVORE, který ji přijal jako úplatek od jednoho z reakcionářů, což mu vlastně zlomilo vaz. Od volantu vyskočil hlavní ostělník a otvíral mu uctivě

zadní dveře. Sedmý s neodmyslitelným kufříčkem přisedl dopředu. Šimsa pohlédl k zámečku. Většina oken svítila, v jednom viděl muže pijícího z láhve, v jiném líbající se pár. Tož takhle, řekl si, vypadal Titanic před nárazem na kru. Tato loď však vezla náklad zrady a krou byla trestající pěst vlasti; byl šťasten, že je jedním z jejích kloubů.

Vůz se plavně rozjel, ale vzápětí ostře zabrzdil u hlavní brány. Do kužele klopených reflektorů vstoupili další komandos, dva drželi v ponosu automatické pušky, třetí pistoli. Sedmý spustil okno a vytáhl z kufříku papír. Šimsa si všiml, že vedle brány je zajímavě naskládáno několik párů bot: tři páry podrážek, na nich dva a na těch jeden tvořily jakýsi bizarní domeček z kůže. Pak pochopil, že je to šestice bývalých strážných. Pistolník složil papír a přeuctivě Sedmému zasalutoval. Než stačil Šimsa odpovědět, otevřela se brána a vůz vyletěl na plný plyn. Přesto stačil zahlédnout za vnější zdí desítky cigaretových ohníčků ozařujících narůžovělé tváře pod barety. Tož takhle, pomyslel si, vypadala noc dlouhých nožů. Jenže tyto vyříznou z těla vlastní nádor, který chtěl zardousit stát i revoluci; byl hrdý, že je jednou z čepelí.

Vůz projel lesem a pokračoval zdánlivě liduprázdnou krajinou vojenského prostoru, kde byly ukryty jednotky střežící mír metropole. Tichý zvuk motoru, stálá rychlost i skvělé pérování vyváděly Šimsu z hektického víru k niterným úvahám. Opřel se uvolněně do čalounění a hleděl před sebe, kde mezi dvěma nehybnými hlavami ubíhala asfaltka, jakoby vtahována mocným navijákem pod kola. Byl od mužů vpředu oddělen pancéřovým sklem a vzpomněl si, jak poprvé jel po stejné silnici vklíněn mezi obojky pojezdny cely. Tehdy sem přijížděl jako nýmand bez čísla, dnes odtud odjíždí jako Druhý. Zvláštní bylo, že ani tentokrát nevěděl kam. Ačkoli doba byla ještě bouřlivější, neuměl si po všech zkušenostech představit, kdo by mohl ublížit Druhému, který nejen přispěl k odhalení reakční agentury v TAVORE, ale sám odhalil ještě reakčnější rezidenturu v REPOTĚ. Zívl a usnul.

Probudily ho rytmické rány. Se zavřenýma očima hádal, co je to za zvuk. Když se konečně poddal a pootevřel je, okamžitě je vytřeštil. Seděl sám v autě, které stálo chladičem dolů na stráni, vybíhající ze smíšeného lesa. Nikdy pak nezapomněl, že jehličnany byly proti měsíčnímu nebi jakoby vystřiženy z lepenky, zatímco listnáče jako upleteny z drátu. Stráň připomínala polévkovou lžici, položenou dnem vzhůru; její špice se stále příkřeji stáčela pod horizont a odhalovala celkovou topografickou situaci: les tu ze všech stran lemoval jícen, jímž v sopečném dětství vystřikovala planeta žhavé sperma. Hluboko pod protějščí skalní stěnou se černě, jako nafta, leskla hladina jezera. Jedinou překážku, která stála mezi ní a vozem, náhodně vysemeněnou smuteční břízu, právě podetli. Pokroucený kmen svištivě dopadl na kraj skály, odrazil se jako skokan na trampolíně a mizel v saltech pod hranou lžice.

Věděl, že by měl z téhle rakve, kterou držely jen brzdy a zasunutá rychlost, ihned vyskočit, ale nedokázal se pohnout. Co se, uvažoval zděšeně, stalo, oč jde?? Viděl, jak sem od srázu stoupají dvě postavy, jako kredenc a věšák, napadlo ho nesmyslně, v ruce se zaleskl kov. Zrada! švihlo mu hlavou jediné vysvětlení; představil si, jak podoben míči poletuje mezi čalouněním a sklem, zatímco vůz metá salta k hladině, a ucítil řezavou bolest ve varlatech. Proč, stačil se podívat, ve varlatech, copak jsem někdy trpěl závra... myšlenku vyrazila jako klín ještě horší: nejdou k němu s *varlandem*???

Jen hrůza, která ho ochromila, zachránila jeho prestiž. Navenek totiž působil ledově ještě ve chvíli, kdy kredenc, ovšemže hlavní ostělník, mu se sekerou u švu kalhot uctivě otevřel dveře, v jejichž průhledu se předpisově tyčil věšák-Inkoust. Šimsa uslyšel křik žab a do chřípí ho udeřila těžká vůně rostlinného tlení. Organismus naskočil jako motor, který se předtím jen zahltil, a obnovil vojácké reflexy. Mrštně vyskočil, ztěžklé nohy musel donutit, a pokynul jim hlavou; rozechvělé ruce ukryl v kapsách. Byl stále ve střehu. Aby

se svět vrátil do svých kolejí, museli mu ještě podat hlášení. Znovu se lekl, když Sedmý otevřel kufřík a vyňal mohutnou pistoli, ale administrátor mu ji podal pažbou napřed.

– Vaše, řekl slavnostně, – zbraň.

Šimsa ji poznal okamžitě: byla to devítka, kterou skolil stádo telecího. Pochopil, že nahrazuje jmenovací dekret a že se teprv teď skutečně stává Druhým. Ještě ji dojatě vážil v dlaních, když ji zakryl arch papíru.

– Jeho, řekl Sedmý, – doznání.

Na papír dopadal úzký kužel světla. To hlavní ostělník rozsvítil baterku a držel mu ji úslužně nad ramenem. Čím déle Šimsa četl, tím víc mu unikal smysl.

„Nížepodepsaný doznává, že z nenávisti k našemu lidu zákeřně zlikvidoval revoluční organizace TAVORE i REPOTA a s nimi desítky nejlepších synů našeho lidu. Jsem si vědom, že jediným trestem za tento hnusný zločin je smrt, a zavazuji se až do event. vykonání rozsudku napravovat svou vinu bezpříkladnou službou našemu lidu. Skončil a podepsal Josef Mrkvička v. r.“

– Kdo, zeptal se Šimsa nechápavě, – to je?

Světélko opustilo papír, přeběhlo jako bludička koberec tlejícího listí, přeskočilo zadní nárazníky a utkvělo na kufru. Sedmý se přemístil stejně nehlučně jako paprsek.

– Mrkvička Josef předvezen, řekl a zmáčknul pero zámku, – k vykonání rozsudku, Druhý!

Víko vyskočilo. Paprsek minul rezervní pneu i kanystr a zastavil se na obrovském nemluvněti. Byl to muž sešněrovaný jako v povijanu v maskovací plachtě; v ústech měl místo dudlíku roubík. Šimsa zkameněl.

Balík, s nímž sem přicestoval, byl někdejší plukovník Artur, První. Z modrých očí ani nečišel pověstný chlad, ani nesálal obávaný hněv: zračila se v nich jen úpěnlivá prosba.

V prvním leknutí chtěl Šimsa křiknout, Nikdy! To je úklad! Vždyť vše, co mě vyneslo až k hodnosti Druhého, jsem získal právě od tohoto... vždyť je to můj rodný otec...

Vtom cvakla v jeho mozku uzávěrka.

Opakoval si, co uslyšel právě od Prvního, že smyslem našeho boje je člověk, ale vyžadují-li to zájmy lidstva, musí i ten jít stranou; připomněl si, kolik rodnějších otců vštěpovalo vlastnějším synům nejšlechternější ideály, aby se jich pak zbavili jako car, který na školním obraze vískal následníka čerstvě utlučeného žezlem; vybavil si, jak tenhle povedený papínek, který teď žebrou o soucit, chladně pozoroval, jak na jeho rozkaz čelí pistolkou stádu rozružené zvěře; dovtípil se teprve teď, že celé takzvané spiknutí bylo jen příšerným komplotem jakéhosi ničemného Mrkvičky, jehož nástrojem se bezděky stal i on, když musel nutit k doznání nevinné soudruhy, mezi nimiž byl i jeho jediný a nejlepší přítel Olda. Pojal ho hnus. A už jen navíc si byl vědom, že ho sledují věrné oči podřízených, kteří by si mohli zaváhání vysvětlit jako slabost, či dokonce sympatii.

Zvedl pistoli – vše trvalo tak krátce, že to působilo jako nezbytné soustředění – a byl zas ve formě. Odkopl blátivě kalný pohled doštvané škodné ocelově zakaleným pohledem vítězného lovce. Chtěl jsi mít, zasyčely jeho oči nesmiřitelně, větší mozek než my? Tak pojd', otčíme, já ti ho proluftuju!

Přítiskl masivní hlaveň těsně nad kořen nosu, aby kulka vyfoukla to česno zrady jako velikonoční vajíčko, a odpálil. Ještě zahlédl, jak se mezi vodovými očima otvírá ono pověstné třetí, připomínající volské, a pak už ho očistně zasáhl teplý gejzír bělavé kaše: jako pára unikalo z ničemy nahromaděné zlo. Olízl rty, aby mu provzdu utkvěla i tato příchut'. Byla mdlejší a především odpornější než u telecího mozečku, ale sotva polkl, zadrželo se mu, že jako v pohádce rozumí řeči zvířat i ptáků. Rozrušen ochutnal znovu. Užasl, že se mu na jazyku rozplývá pikantní aromatická chuť, kterou zařadil

před všechny známé delikatesy. Tu uslyšel, jak sýčkové, cvrčci i žáby stohlase opakují

– Jsi První! Jsi První!

Kdyby byl věřící, věděl by, že vlastními smysly poznal transsubstanciaci. Následkem toho úsměv, který se v něm zrodil před dvěma lety, kdy porazil pro lidstvo první tele, se teď, kdy zbavil svět první hyeny v lidské podobě, osvobodil ze skořápky duše a pronikl i na jeho tvář. Šimsa se rozesmál.

Smál se ještě, když Sedmý přibouchl víko kufru, hlavní ostělník povolil brzdu a vůz vyrazil obří vahou jako kůň kopnutý do slabin, zaskřípěl a vzepjal se, jak zadrhl o pahýl břízy, ale vytrhl jej a valil před sebou, až dospěl k okraji lžíce a zřítíl se do hlubiny. Smál se a v koutcích očí se mu tvořily vějířky vrásek, které měly být pro něho od té chvíle typické.

– Přestaň s tím hejkáním, řekl hlavní ostělník, – Šimsa!

Vytrhl mu pistoli i papír a přejížděl zkušeně volnou rukou po těle.

– Co si to..., rozlítil se Šimsa, ale pak ho opustil hlas i zrak, tak přece zrada, povzdechl si, když ho úder karate zhasínal jako lucernu.

Probudily ho zas jiné zvuky, ale hlavně chlad. Ležel na břiše v mokrém listí, zřejmě dlouho; byl prostydlý a nad siluetou protějščího lesa vyvstával světlý opar. Nepohnul se, jen otevřel oči. Malá stráž se hemžila muži v baretech a maskáčích. Jeden vyskakoval z bachratého vozidla, které pokračovalo v jízdě, až zmizelo v hloubce i s kusem svahu. Šimsa neomylně poznal ‚kremrolí‘. Likvidují, pochopil, a vyrazil na něm v čůrcích ledový pot. Pud sebezáchovy mu vnukl řešení: hrát mrtvého. Snad mě jen shodí dolů, namlouval si horečně, jsem mladý a trénova...

– Šimsa! zavelel řezavý hlas, – vztyk!

Dril přehlušil i pud sebezáchovy a vynesl ho do pozoru. Před ním seděl na skládací židličce Sedmý, za ním stál hlavní ostělník, oba v uniformě komand. Stojící držel pro změnu kufřík, zatímco sedící

mimo pochybnost louskáček na ořechy. Šimsa se roztrásl. Z varlat mu vystřelila bolest, že se málem svalil.

– Jako velitel, řekl Sedmý hlasem, který ničím nepřipomínal cifršpiona, – nově utvořené Ostrahy Tajných Revolučních Vojsk, zkráceně OSTREV, vám vyslovuji pochvalu za statečnost při likvidaci zločinecké organizace REPOTA. Protože patříte k menšině personálu, použitelné i dál, ptám se vás, jste-li připraven sloužit našemu lidu –

dodal už nikoli Sedmý, ale jeho nový První, zvedaje louskáček gestem, které jasně označovalo Šimsovu funkci,

– u mne?

– Jsem, zašeptal Šimsa bez rozmyšlení, aby tím přerušil stále krutější bolest v podbřišku, – připraven!

– Mluvíte, houkl na něho někdejší hlavní ostělník, – s generálem!

– Jsem připraven, šeptal Šimsa znovu, – generále!

– Nahlas! zaburácel generál, až Šimsa zavrával, – ostrevák se nemá zač stydět!

Šimsa se málem překřikl.

– Dejte mu, řekl generál uspokojen, – teď jeho doznání, plukovníku.

Bývalý hlavní ostělník sáhl – vypadalo to, že Inkoustem OSTREVMu je on – do kufírku a podal Šimsovi další list i s baterkou, aby si posvítil sám. Čím dále četl, tím víc chápal.

„Nížepodepsaný doznává, že z nenávisti k revolučnímu státu významně přispěl k brutální likvidaci revoluční organizace REPOTA a osobně likvidoval jejího revolučního velitele. Jsem si vědom, že jediným trestem za tento odporný zločin je smrt, a slibuji až do event. vykonání rozsudku napravovat svou vinu neúnavnou službou revoluci. Skončil a podepsal Pavel Šimsa v. r.“

Dočetl a z posledních sil – tlak v klíně začínal být nesnesitelný – zíral na svůj rukopis s typickými chybami v interpunkci. Vše včetně podpisu bylo tak hodnověrné, že málem začal vzpomínat, kdy to

napsal; uměl si představit, že tím spíš uvěří doznání soud. A na nit jeho poznání se jako korálky navlékly osudné rozkazy Šestého, Pátého i Čtvrtého, a stejně i ‚přiznání‘ Prvního; už nemohl, bohužel, pochybovat, že je údajní autoři, které právě stravoval žár krematoria či jezerní ryby, nikdy nepsali. Na této anonymní skále v přísně utajené krajině, která nejspíš nebyla ani na mapě, dozrál konečně k pochopení, že politika zdaleka není tak přímočará a stát – dokonce ani revoluční! – nebývá tak spravedlivý, jak si představoval. Strašně rád by z toho vyvodil poučení pro celý příští život, ale z papíru v jeho ruce čísel zmar. Za co?? chtělo se mu křičet, proč právě já?? Bolest ho doslova zahlcovala a on věděl, že ji vystřeluje strach.

Generál vstal, došel k němu, vzal list a cvrkl do něho prstem.

– To pro případ, řekl důrazně, – že by vás někdy napadlo zahrnout mi – dodal varovně,

– kramle.

Tlak v genitáliích překročil únosnou mez. Šimsa hlasitě zaúpěl. Proklínal se teď za milostnou zaslepenost, v níž si uložil strávit i tuto noc bez ženy, když to nemůže být ta, po které touží. Království, zazněl mu jakýsi slavný citát, který slýchal od četaře Oldy, za kurvu! Ale byl už tak zmučený, že by nedokázal ani zavolat. V nouzi nejvyšší mu vytanulo heslo, které užíval Vlk, když jim na venkovských úkoništích chyběla nějaká pomůcka: Do it yourself! Opatrně a trochu štitivě uchopil levou šikovnější rukou svůj touhou rozbolavěný úd, vybavil si andělsky čisté, pročež ďábelsky svůdné tělo Lízinky Tachecí a udělal

37

si to sám.

Z koupelny se vrátil nový člověk. Ničivý tlak neškodně odezníval nejinak než vytržený zub. Jako každý muž, který v poryvu vášně

odhodí zátěž semene, pocítil, i když to učinil tak pro sebe nezvyklým způsobem, báječnou lehkost; připadal si jako řízený balon, který pluje bezhlučně s oblaky. Vše se vrátilo do obvyklých proporcí, z ptačí perspektivy ještě přehlednějších: ona byla nezkušená, i když okouzující dítě, zatímco on už přece jen něco – usmál se – zažil a hlavně – zvažněl – přežil.

Také OSTREV. Politická zkušenost, která v něm vykryštovala oné noci, kdy se nad REPOTOU zavřely plameny a voda, měla ho už vždycky uchránit nekritické naivity. Celou svou vitalitu dal do služeb plánu, který mu paradoxně vnukl ten, kdo ho před ním varoval: jak bez prodlení a bez rizika ‚zahnout kramle‘. Měl štěstí, jaké usedá na vyvolené: sám generál vyhověl naléhání kteréhosi přítele a vyslal ho rozkazem ‚dočasně posílit státní popravčí družstvo‘, které nestačilo zvládat vlnu politických velkoprocusů. První potlesk – slyšel jej dodnes – na sebe nenechal čekat. Na žádost svého nového majstra byl vyreklamován i pro druhé kolo, a to rozhodlo: s dalším odpadem připluli na centrální úkoniště i plukovník a generál. Když je Šimsa zahlédl kukátkem čekárny, simuloval záchvat bolesti zubů. Vlkova žárlivost přerostla mezitím v sympatii, takže ho výjimečně poslal k vlastní zubařce. Ta objevila tak rozsáhlý zánět, že zub extrahovala. Přitom objevil on, že je mimořádně háklivý na bolest. Ať se přemáhal sebevíc, bránily se jeho ruce i nohy samovolně s takovou vehemencí, že už už volala dva pořízky z psychiatrie. Tu se vrátila z nákupu její černovlasá instrumentářka, a jakmile mu přidržela ruce, už se studem nepohnul, snad tady v něm vzklíčila myšlenka katyně! Dojatá lékařka požádala svého muže, aby toho citlivého chlapce pozval k nim na večeři, vyhověl jí, a Šimsa se nestačil divit, když mu koprovku servírovala jeho zubařka a majstrova žena; že byla puritánka jako Vlk, Šimsa před ní svou sexualitu skrýval, protože mu léta hledala nevěstu, vycházela přitom ze svého typu a on těm plochým blondýnkám zoufale unikal. S oteklou tváří spěchal tehdy zpět na pracoviště, čímž si vysloužil pochvalu i prémii; nepochlubil

se přirozeně, že se chtěl přesvědčit, jsou-li ‚ostreváci‘ opravdu hotovi. Pak požádal Vlka o náhradní volno a týden si vyhazoval z kopytka jako maturant, který se vidí mít nejhorší v životě za sebou.

Skutečně měl. Objevil, že stát není Bůh, a kupodivu ho to nezlomilo, naopak, tou zkušeností občansky dospěl. Pochopil, že spíš než ve sféře vysoké politiky, kde může být až příliš snadno sestřelen či zasažen bludným meteoritem, uskuteční mladé ideály, bude-li se držet svého kopyta: poctivé práce, která mu dovolí rozvinout všechno nadání, a to pod ochranou zákona. Svou minulost ovšem neodepsal, hnusili se mu dospělí muži, kteří si veřejně sypali na hlavu celé popelnice, díval se na ni kriticky, ale s pochopením, asi jako umělec přehlížející raná díla. Snažil se navázat na vše pozitivní a vyvarovat se chyb, hlavně bezbřehého nadšení a slepé důvěřivosti. Dík tomu našel ve společnosti, kde se revoluce stala mezitím stálou institucí, pevné místo a vzápětí i opravdového otce, kterého tolik hledal – nikoli v avanturistovi, jací se zjevují a mizí, aniž byli s to poskytnout dětem základní jistoty, ale v muži tak vzdělaném, vyrovnaném a užitečném, jako byl Vlk. V dohledu jeho majáku šťastně proplul úskalími dvaceti let. Proč by tedy teď, kdy se konečně vybouřil a zatoužil po pravé lásce, v níž propastnou vášeň harmonicky vyrovnává výsostná něha, neměl úspěšně zvládnout i poslední peřej?

Ležel dosud nahý na nerozestlaném gauči, ale dojem, že se vznáší, příjemně přetrvával. Ukojené pohlaví předalo opět kormidlo osvěženému mozku, a tak mohl z nadhledu studovat dějiště nadcházející operace. Byly tu tři překážky. Vlk se svou absolutní morálkou, která nepřipouštěla mimomanželský styk a kategoricky zakazovala promiskuitu na pracovišti, natož mezi pedagogem a žačkou! A co Vlková? napadlo ho; rozhodl se přepadnout ji v pondělí v ordinaci a učinit si z ní spojence, i kdyby ho to mělo stát chrup. Byla tu za druhé paní Tachecí, která si vysvětlila ten nešťastný koitus, ke všemu jen interruptus, po svém a postaví se

nejspíš na odpor nejen jako zraněná matka, ale i zhrzená milenka. A byl tu především doktor Tachecí, v Šimsově vzpomínce asiatsky nevypočitatelný, který mohl rozpoutat pravé peklo nejen jakožto okradený otec, ale i kdyby se mu ze msty přiznala, jako podvedený manžel. Ano, jediná cesta přes tři překážky vedla skrze čtvrtou – Šimsa se znovu vzrušil a mozek musel přesvědčovat tělo, že na ni myslí jen jako stratég –, skrz panenskou blánu vyvolené. Jakmile jí projde, a k tomu měl sílu i chuť!, jakmile causa belli, jak říkal Doktor, nebude nedotknutelná virgo intacta, jak říkával Vlk, ale normálně, jak čítal v moderní literatuře, ‚zbouchnutá‘ dcerka, změní se poměr sil k nepoznání!

Především se po jeho bok postaví ona sama, aby mohla být co nejdřív už bez překážek protýkána a protékána. Pak zafungují mechanismy měšťácké morálky, kterou nenáviděl, ale teď potřeboval, hlavně heslo – Jak tu hanbu přikrýt. Poté on hodí na misku vah svou čest i cit a současně takticky požádá Vlka, aby mu šel za svědka. S nezdarem nepočítal. Viděl už rudý běhoun, rozvinutý od gotických dveří radnice k secesnímu kočáru, hněd' koní, čern' svého i Vlkova fraku, bělost Lízínčina závoje, bledězelený špalír vycházkových uniforem vězeňské stráže i smíchem zrůžovělé tváře děcek, kladoucích švarnému páru na krk pro štěstí společnou oprátku, tím účinnější, že

použitou. Viděl největší salonek nejlepšího hotelu ve městě, stoly prohýbající se pod tíhou kaviáru, lososů a telecího mozečku, ano, musí tam být už z pověřivosti, ať v paštikách, či gratinovaný, zátky sektu – manželé, rodiče a svědci budou ovšem pít pravé šampaňské – bušící o strop, a viděl především její oči vyhledávající střídavě jeho a zas ručičky hodin v touze popohnat čas a přeskočit do prostoru, kde začne jejich společný život, a tehdy si uvědomil, že to nebude žádný beztvary prostor ze sna, ale než něco vymění, koupí či postaví, tento malý byt, staromládenecká garsoniéra, jejíž spartánská strohost měla vzít milenkám jakoukoli naději, že by se

tu mohly uhníztit, a která jako by se teď nemohla dočkat, že tu Ona rozloží kelímky a rozvěsí ramínka. Že na tomto lůžku, ringu nesčetných milostných bitek, ve kterých po léta vítězil, se teď dá poprvé odpočítat. A že právě za této porážky bude možná počat jeho... oslnila ho myšlenka, že on, který od své kolébky-popelnice hledal otce, se jím může stát sám,

– dva, tři, čtyři, počítal nahlas vyprahlými rty, jako by ten okamžik už nastal, – sedm, osm, devět, des....Zaúpěl. Ačkoliv ležel bez hnutí, ruce i nohy vytrčeny jako při lámání kolem, byla představa tak živá a nezadržitelná, že se zhmotnila a vyrazila znovu z jeho klína, bílá láva, která mu dlouhé vteřiny pršela na břicho, stehna i tvář.

Byl natolik zajatcem své vášně, že ani nepozdravil domovnici, která uraženě přestala zametat a fixírovala ho pohledem, aby mu pak rychle ustoupila z cesty, když spatřila jeho výraz; nebyla to však nepřičetnost, ale už zase znovu touha, co ho po hodinách mučivého polobdění vyvrhlo na břeh

38

rána a protáhlo za volantem sportovního vozu řídkým sobotním provozem k bráně jatek. Pod sochou telete, důvěřivě hledícího na sochu řezníka s palicí, spatřil poskakující postavičku. Zář jejích vlasů mu vrátila soudnost, připomněl si první příkázání milostného lovu: Čím víc od ní chceš, tím míň po ní žádej. Dupl na brzdy a zastavil bravurně těsně vedle ní.

– Tachecí, řekl co nejledabyleji, aby zakryl své vzrušení, – je vám zima?

Lízinka byla zaujata zvláštním jevem. Kdykoli vyskočila, zdálo se, že řezník spouští palici. Kdykoli přidřepla, zdál se palici zvedat. Když stála nehnutě, nehýbal se ani řezník a tele mohlo doufat. Na otázku zavrtěla hlavou.

Docent se rozhlédl, jako by nevěřil očím.

– Kde jsou všichni? zeptal se s dobře hraným překvapením.

V odpověď pokrčila ramínky.

– Ztraceně, zaklel s věrohodným úlekem, – nebyl tenhle sraz o hodinu dřív?

Aby jí nezbyl čas na úvahy, natáhl se, otevřel druhé dveře a zavelel hlasem podrážděného kantora.

– Rychle! Ať je chytne!

Dál už záměrně mlčel, aby nezvyklou dotěrností nezbudil podezření. U vjezdu na dálnici zmáčkl knoflík vedle zapalovače; skvěle vyvinutým periferním viděním – úkonář musí vidět za roh, učil žáky, on a krotitel pracují s materiálem, který je bez morálky, a proto schopen všeho! – sledoval s uspokojením, jak ji okouzлил mechanismus, který vzadu složenou střechu nejdřív vykasal jak plachtu a pak hermeticky přiklopil na vůz. S teplým vzduchem jako by do kabiny proudila intimní atmosféra. Uvědomil si, že je s ní poprvé sám, na dotyk kůže, dokonce v separé malé pojízdné ložnice. Ano, na palubní desce byl i knoflík, který sklápěl přední opěradla do úrovně zadního sedadla, takže vznikal polní gauč, na němž už otevřel životu nejednu pannu, pokud mu nestály za to, aby je pouštěl do bytu či vozil až na chatu. Lízinčin čistý a bezbranný profil v něm probouzel takovou úzkost, aby ji neztratil, že byl v pokušení opustit dálnici prvním výjezdem a udělat jí to v nejbližším lese. Hlupáku! okřikl se vzápětí, tohle není žádná z těch černovlasých lolitek, co nastupují už bez kalhotek! Ted' mu také došlo, že vůně mateřídoušky a rmenu, kterou tak intenzivně cítí, nevychází z krajiny, na jejíž pancíř teprv klepaly paprsky sílícího slunce – je jaro!, připomněl si vzrušeně, dneska začíná jaro! –, ale z jejího těla, které ještě nepoznalo parfém, tak jako její duši dosud nenavštívila vášeň. Ne, nechtěl se jí zmocnit jako tuctové ‚píchalky‘ jak jim říkal, kterých se po použití štítíl. Chtěl ji mít jako královnu: na posteli s nebesy, za hřmění děl a jáсотu davu.

Z fantazírování ho vytrhl alarmující zvuk: to ručička otáčkoměru prošla kritickou i zakázanou zónou a cvakala o zarážku. Vystřízlivěl a s rutinou zkušeného pilota po milimetrech popouštěl pedál plynu, až byl výkon vozu v normě. Zarazilo ho, jak snadno mohl přetočit motor a ztroskotat se všemi svými záměry v této otevřené a frekventované krajině. Současně mu utkvělo a podivně ho deprimovalo, že když přetížený stroj vibroval v každém švu, dívka nehnula brvou. Panna..., opakoval v duchu a vytanul mu školní obraz, na němž se podobně útlá bytost opírala v brnění o těžký meč. Nezvyklou nervozitu rychle zaplašil; jeho šarm a sex-appeal dosud dokázaly, že i nejželeznější panny samy odložily zbroj a otevřely mu brány.

Málem přejel výjezd předepsaný itinerářem, a jen odvážný smyk ušetřil mnohakilometrovou zájžd'ku; ani teď, všiml si, se neulekla. Ještě půl hodiny kroužil okresními silnicemi kolem polí s mohylkami šedivého krupičnatého sněhu, než je s přerušovaným svištěním vsál tunel holé, ale pusté aleje. Proti nim rychle narůstalo starorůžové průčelí. Šimsa brzdil, intervaly mezi svisty se prodlužovaly, až se daly na větvích rozeznat pupence, už připravené k salvě jara. Pod koly zabubnovaly klády můstku a vůz zastavil před vodním zámekem, v němž byl depozitář Orientálního muzea. Hladinu jezera čeřily jen štíhlé trupy dvou labutí, které se předčasně vrátily z jihu a nevěděly, co se sebou, jako první lázeňští hosté. Krom nich nebyl široko daleko živý tvor, natož mikrobus s celou třídou.

– Jak to...? znepokojil se Šimsa. Vystoupil a rozhlížel se, snažil se objevit nějaké parkoviště, než si uvědomil, že podlehl vlastní fikci. Tím přesvědčivěji ji rozvíjel.

– Zeptám se po nich, oznámil dívce a vykročil k malé fortně v těžkých dvoukřídlých vratech. V kuchyni, kam ho navigovala vůně husí pečeně – jak ji správčová žena podlévala, napadlo ho, že je to možná labuť, a pocítil lehkou nevolnost –, se dozvěděl přesně to, co sem ráno jménem Vlka zavolal. Když opět vyšel ven, musel se

zhluboka nadýchnout čerstvého vzduchu. Napěchován kyslíkem, zkameněl.

Lízinka se protahovala. Zapažila ruce, zapřela se napnutýma nohama o podlahu před sebou a zaklonila se tak, že její tělo leželo jak tětiva luku na opěradle. Přitom jí spadly cípy rozepjatého svetříku a bílé tričko vymodelovalo prsy, které potvrdily Šimsovo očekávání. Hned nato skoro vykřikl, jak neočekávaně a střelhitě reagovalo jeho pohlaví; vypasované džíny bolest znásobily. Sten ho zachránil před zalknutím kyslíkem, ale to bylo vše. Zdánlivě vymřelá krajina měla tisíce očí a ze zámku hrozil kdykoli někdo vyjít; nemohl si tedy pomoci žádným způsobem. Ke všemu otevřela dívka oči a on by byl přísahal, že v nich zahlédl výsměch. Zatař zuby, vrazil pravou pěst do kapsy kalhot, aby zmírnil tlak zleva, a vyrazil k vozu.

Lízinka ho pozorovala. Kdykoli udělal krok pravou nohou, napjala pravá pěst pravou kapsu. Kdykoli nakročil levou, rýsovala se v levé kapse levá pěst, ačkoli ji měl současně zaťatou do opasku s komplikovanou přezkou v podobě podkovy.

Obluzený tou řezavou bolestí, jakou nezažil od jisté bartolomějské noci, i hladovou vášní, kterou luk jejího těla napnul k nepřičetnosti, odhodil taktiku. Bud', říkal si, se mi ten výsměch zdál a já klopotně udržuji v chodu aparát rafinovaných lstí, abych dobyl bezelstné dítě, anebo dávno ví, oč jde, a pak se prodlužováním téhle hry zdržuju i ztrapňuju! Rozehrál ji až do stadia, kdy musel dívku dostat stůj co stůj, dokonce touha-netouha. Jen jako jeho milenka mohla spolknout lež, která by ho v očích jeho žačky zničila. A tak na ni teď naráz vychrlil všechny věty vymyšlené v noci, aby ji v průběhu dne postupně a nenápadně směřovaly k cíli.

– Nepřijeli, mluvil, jako by telegrafoval. – Šéf má housera. Nedovolali se nás. Nezajedem si aspoň na oběd? Znáš tu prima podnik. A co s načatým večerem? Nedáte si irskou kávu? Mám náhodou blízko chatu. Ráno jdu připravit úkon. Chcete si udělat zápočet? Můžete tu klidně přespát. Tak –

zeptal se bez okolků,
– co?

Byl rozhodnut odvézt ji k sobě násilím, ale přál si, aby řekla Ano; její souhlas měl cenu snubního prstenu, protože by tím přijala spoluodpovědnost. Svezla se na sedadlo a zacvakla karabinku bezpečnostního pásu. Odpověď nebyla jednoznačná, ale mohl si ji vyložit po svém. Syknul, když se skládal za volant, jako by měl levou nohu ze dřeva, ale pak nalehl pravou na pedál automaticky a vůz ječivě vyrazil do poslední etapy. Na oběd ovšem nevzdechl a z postupných přejezdů byla stokilometrová trasa. Absolvovali ji mlčky, a přece se mu zdálo, že trvala okamžik. Jistě i proto, že akutní záchvat ustoupil podráždění, svým způsobem příjemnému, a že cestou do nejmenších podrobností promyslel poslední akt hry, který měl vyvrcholit prvním aktem lásky.

Šimsova chata se zvenku nelišila od jiných v tomto rekreačním koutě, vzdáleném dvacet pět kilometrů od středu metropole. Dostal ji za babku, když majitelce, která podplatila napřed bachaře, aby ho vypátrala a uprosila, musel slíbit, že udělá vraha jejího muže, zřejmě milence, naprosto bezbolestně; marně ji ujišťoval, že tak pracuje vždycky, byla to prostá žena, která uvěřila v dobrotu jiných, až když ji něco stála. Nakonec byl dvojnásob rád: objevil zapomenutý způsob předchůdců, jak si v hubených letech přivydělat, a získal chatu s ideální polohou: dvě desítky kilometrů opačným směrem ležela stará věznice, kam byly delegovány úkony, kdykoliv se jich v centrální – osazenstvo pak zachvacovala nebezpečná neuróza – nahromadilo víc. Dokud aktivně sportoval a běhal do práce pěšky, měl to na obě strany stejně blízko. Pak se zmohl, propadl démonu rychlé jízdy, ale současně vydala plody mravenčí kultivační práce, kterou ho léta obrušovali Vlk a hlavně Vlková. Proměnil sklep chaty v úl, kam snášel a kde ztvárňoval své nápady, pobízen ctižádostivou myšlenkou dohnat – a proč to tajit: i předehnat! – svého učitele. V obytných prostorách dal průchod

svému vidění světa: poctivě zasloužený přepych doplňovala špičková a fungující technika.

Když mu teď zvukové čidlo na zahoukání zvedlo vrata garáže a fotobuňka otevřela dveře do předsínky, měl se čím chlubit. Okenice nesundal, protože venku bylo slunečné odpoledne, ale uvedl do chodu hi-fi set – zvolil atraktivní kazetu, kterou mu sehnal Doktor ze zábavných nahrávek skupiny odsouzené pro reakční hudbu –, při jehož spuštění se v obýváku rozsvítila barevná světla, a otevřel bar. S lahví irské whisky vedl dívku kolem myčky nádobí ke sporáku opatřenému digestoří, kde zapnul kávomlýnek. Mezitím jí ukázal vlastnoruční plastiku, které říkal žertem Tabule sestřelů: lepil na ni od začátku krátké odřezky z každého provazu. Aby se nezdržovala počítáním, pochlubil se, že je jich devadesát osm.

– Asistence, zazubil se, – na rozdíl od hokejistů nepočítám!

Zavedl ji i na WC, zdvořile požádal, aby usedla, a pásl se na jejím údivu, když z nádržky zazněla zvonkohra, vánoční dárek od Vlků, kde ji poprvé obdivoval. Pak přišla na řadu Šimsova chloubka – sklep. Měl v něm dílnu, jaká by uspokojila zámečníka, elektrikáře i truhláře. A uprostřed pod reflektorem, v jehož ostrém světle vynikal moderní design, stál plod mnohaletého úsilí, vynález, který zasloužil predikát ‚převratný‘. Stál tu v prototypu tři roky a měl stát tak dlouho, dokud Vlk neodejde na zasloužený odpočinek. Šimsa mu přál dlouhou výdrž, ale musel být připraven, že se pak jedničkou v oboru i na škole stane on, proto včas uchystal vlastní inaugurační dar mimořádné ceny: věšecí stůl.

Zatím jej neukázal ani Vlkovi. Lízinka byla od dob OSTREVVu první tvor, který mu vracel pocit prvotní důvěry. Není, říkal jí teď, a vlastní hlas mu vzrušením zněl cize, novinkou, že při úkonu na věříně nelze vyloučit nemilá překvapení a nežádoucí efekty. Dokud cítí pevnou zem, má zákazník tendenci bojovat o svůj život, bez ohledu, že ten už patří státu. Zvlášť odolný vaz je s to i minuty vzdorovat nejlepší ešce i nejperfektnějšímu cukru; to je ovšem na věšáku – maně sklouzl

do zakázaného argotu – zřetelně vidět a fyziologické úkazy zvyšují animozitu vůči úkonářům.

– Věšecí stůl, pokračoval Šimsa a položil na něj svázanou loutku v životní velikosti, kterou si také ušil sám, aby nevyvolal zbytečné řeči, – tyto problémy odstraňuje. Zákazník je už z čekárny přinášen v balíku, takže nemá nejmenší šanci. A sám úkon se přibližuje čistotou elektrokuci. Stiskl tlačítko.

Po obou stranách vyjely zpod desky tři páry ocelových polokruhů, které se s cvaknutím spojily v obruče: jedna těsně obepnula kotníky loutky, druhá boky a třetí krk. Vzápětí se stůl rozdělil tak, že se větší díl s tělem a menší s hlavou rozskočily. Ačkoli mezera činila sotva osm centimetrů, muselo natažení spolu s trhem bezpečně stačit k zlomení vazů.

– Eventuální chyba, pokračoval Šimsa, – se na zákazníkovi neprojeví a dá se napravit libovolným opakováním; obruč na krku má i funkci roubíku, moč a výkaly zůstanou při vodorovné poloze v šatech a neruší důstojnou atmosféru. Může být, končil rozechvěle, protože jako každý autor začal své dílo skutečně vnímat teprve s divákem, – namítnuto, že stůl odporuje liteře zákona, která nařizuje pověšení. Nikoli! Stiskl jiné tlačítko a nemusel nic dodávat: obruč na krku byla připevněna k teleskopické tyči, která se teď rychle vysouvala, zvedajíc horní polovinu těla. Nepřesáhla půl metru, ale loutka i v polosedě zřetelně, třebaže jen symbolicky, visela za krk. Zákon byl naplněn.

Uváděl stůl do původního stavu a napjatě hleděl na dívku. Konečně odtrhla zrak od krku loutky, který se protáhl v husí, a on četl v jejích očích poprvé zájem zřetelně překračující školní vztahy. Neztrácel čas. Vyvedl ji nahoru s návrhem, aby se po cestě vykoukala. Do proudu vody nalil několiknásobnou dávku přípravku, takže hladinu pokryla pěna hustá jako šlehačka.

– Budete jak pod peřinkou! volal s předstíranou bodrostí, zatímco se v koupelně svlékala, – a já vám podám kafíčko!

Vždycky si zakládal na tom, že se mu ženy vzdávaly samy, a hnusil si muže nahrazující sex-appeal alkoholem, nebo dokonce drogami. Svou specialitu vařival, až když jeho partnerky umdlévaly; dózoval jim whisky podle jejich stavu, sobě jen caffè-puro, navíc bez kofeinu, v tom zůstal sportovcem-amatérem, který zásadně nedopuje. Aby se nespletl, užíval dvou starých grogových sklenic, na jedné byl vyleptán mladík s pérem na klobouku, na druhé dívka s renesanční čelenkou: tu teď naplnil whisky ze dvou třetin. Tentokrát s irskou kávou začal, aby se Lízinka rychleji zbavila zábran.

– Schovat! zvolal pokrytecky, vstupuje současně do koupelny, – budu pít s vámi, aby vám nebylo...

Oněměl, podoben hlídači galerie, který na místě tuctového portrétu najde Renoira. Zelenkavé kachličky, s nimiž tu vždy surově kontrastovala vraní čern, staly se teď sametem, na který splývalo zlaté hedvábí. Krom vlasů čněl z bílého mušelínu pěny jen jemný obličejíček, ale vědomí, že jeho nositelka je na dosah ruky celá a nahá, ho vydráždilo do maxima. Bohužel byl dosud v cestovním, upnut opaskem, zipy a patentkami, a držel v každé ruce vrchovatou sklenici.

Než jednu bez rozmyslu podal jí a druhou postavil na umyvadlo, než dívce číši zase odebral, protože překážela jeho záměru, a než konečně volné ruce rozepnuly komplikovanou podkovovitou přezku, příroda ho předběhla. Málem zrudl, když ucítil horké vlhko na stehnech, ale stačil trapas odvrátit.

– Taky si, řekl, podáváje jí opět číši do pěny, kde tušil ruku, – udělám pohodlí, dejte si chutnat, dokud je teplá!

Sňal z věšáku, pod nímž ležela hromádka dívčích šatů, dlouhý župan z tmavomodrého manšestru a odcházeje vrhl na ni svůj typický úsměv, který oplakávala její matka. Nemohl tušit, že nevýznamnou – při jeho potenci – polucí začal v jeho osudu tektonický zlom, jaké neviditelně předcházejí seismickým katastrofám.

Ačkoli ze sebe lepivé džínsy i prádlo doslova strhal, stačila dívka mezitím vyprázdnit sklenici do dna. Příchuť whisky vstřebal šlehačkový filtr a ona si ve své nezkušenosti myslela, že pije vídeňskou kávu. Když se Šimsa vrátil do koupelny, lekl se jako hlídač galerie, který na místě cudného Renoira najde obscénní porno. Lízinka už neležela pod voňavým příkrovem naplňujícím koupelnu hlasitým šelestem, jak vypouštěly duši mýdlové bublinky. Horká, vysoce okysličená lázeň i vřelý, silně alkoholizovaný nápoj způsobily, že musela vynořit nohy i paže, aby se ochladila; přitom vyplula z pěny ňadra, která překonala Šimsovy neoptimálnější představy.

Měla je vysloveně malá, ale jejich posazení, proporce, hmotnost a hlavně jemná elegance, s níž se skoro neznatelně odpoutávala od hrudi, jako by na sebe nechtěla upozornit, aby náhle provedla nečekaná výpad dvěma ostrými žihadly bradavek, ustoupila smělou křivkou zpět a znova se spojila s tělem v tupém úhlu takové dokonalosti, jakou zná jen antické sochařství, ňadra stejně nevinná jako nebezpečná, přehledná jako záludná, dojemná jako vyzývavá – ho ohromila.

Přesto pocítil zklamání. Počítal, že dívka bude o své panenství zápatit úporněji, a byl ochoten prodlužovat boj co nejdéle, aby na to měli oba silnou vzpomínku. Ale zas neposkvrněnost, s jakou se mu oddávala, nespouštějíc z něho vážné a jakoby rozpité oči, mu všechno bohatě vynahrazovala. Teď už nemusel a ani nesměl čekat! Téměř slavnostním pohybem zatáhl za šňůru županu, kterou sotva dovázal. Lízinka – je pozorovala. Těsně vedle pana docenta stál muž, nejspíš dvojče, protože se mu úžasně podobal, až po dlouhý tmavomodrý župan. Snažila se poznat, který z nich je pan docent, ale tu oba dva stejným pohybem rozvázali šňůry, shodili župany a byli si ještě podobnější. Pak současně vstoupili do vany, uklouzli a upadli na ni. Musela se smát, jak jich s ní byla najednou plná vana a jak se ti dva komicky smekali a museli se jí pořád chytat. Zamrzelo

ji, když si všimla, že nemá podprsenku; bála se, že se pan docent s bratrem budou zlobit.

Když Šimsa na dívku netrpělivě dolehl, zkazila mu první požitek vlna: ústa otevřená k polibku měl plná štiplavé pěny. Zbavoval se jí jazykem a přitom rozvíral koleny dívčina stehna; rozhodl se dobýt ji hned ve vaně, aby dlouho netrpěla, ověřil si nejednou, že vlahá voda defloraci ulehčuje. Pak zjistil, že si jako slušná dívka oblékla do vany spodní díl plavek, který měl elastický pásek s provlékací sponou. Proč jen spodní? mátl ho; netušil, že z roztržitosti. Místo aby ji zahrnul něžnostmi, musel proto luštit neznámý mechanismus, navíc poslepu. Nepropadl však nervozitě, ale uměl se naopak soustředit jako v rozhodujících momentech, kdy navlékal zákazníkům smyčku a současně je podrážel, střed ešky však musel přesto přistát za uchem v místě velkém jako pětikoruna. Podařilo se mu sponu vyháknout; hned zajel oběma dlaněmi za plavky, roztáhl je a obratně přetáhl přes příjemně malé a tuhé hýždě i dlouhé hladké nohy. Jak ji – a sebe s ní – převracel na bok, aby akci dokončil, napil se tak, až se zakuckal. Reflexivně si zakryl ústa svou šikovou levičkou, ve které držel plavky.

Legrační zápas, při němž byla chvíli nahoře, chvíli dole, tolik připomínající dětské vodní hrátky s otcem při březích rybníků, se jí tak zalíbil, že si ani nevšimla, kdy jeden z pánů z vany odešel. Ještě chvíli se z pěny vynořovali střídavě, až náhle zbyl jediný, který se rozkuckal a zakrýval si pusou kapesníkem připomínajícím její plavky. To ji rozveselilo, a pak ještě víc, když ten zbylý, zřejmě pan docent, protože jí tykal, s ní začal hrát břicho-bříško. To byla její oblíbená vodní hra, při níž se s otcem drživali kolem krku a pod vodou do sebe ducali. Prohrál, kdo uhnul. Lízinka statečně držela.

Voda, pěna i kašel poněkud otupily Šimsovy smysly a rozhodně rozptýlily jeho pozornost. Ale dívčino odevzdání bylo absolutní a spolupráce tak snaživá, že v určitém okamžiku pocítil, jak klín, dělící dosud jejich klíny, naráz povolil, a on triumfoval: stalo se!

Šťastný výraz v její tváři mu byl důkazem, že se to vzácně obešlo bez bolesti, a tu vystupňoval úsilí, aby ji hned napoprvé dovedl až k vrcholu; odporovalo to sice všem jeho zkušenostem, ale nebyl snad tento vztah v každém ohledu zázračný? Co ho přitom zaujalo a překvapovalo stále víc, byla nezvyklá nehmotnost v krajině styku. Ponejprv v životě neměl při aktu pocit tělesnosti, ale jakési nadzemské prostupnosti a bezbřehosti, takové, blesklo mu hlavou, je asi neposkrvněné početí...! Mimoděk vyslal na průzkum levou ruku.

Vzápětí ji vymrštil z vody, jako by si ji utál za křivé svědectví. Přesvědčil se pravou, i když tím zcela zrušil objetí. Potvrdila mu neuvěřitelnou pravdu: jeho mužství bylo ve stavu, který poeticky definoval světoznámý státník, když upozorněn už jako stařec na rozepnutý poklopec, podotkl nostalgicky – Mrtvý orel z hnízda nevyletí.

Ohromený Šimsa zjistil, že celý čas s Lízinkou jen dojemně a neškodně dováděl jako bratr se sestrou.

Levou rukou vytáhl průkaz v karmínových deskách a přiložil jej k otvoru.

– Kat! ohlásil se raději populárním slovem, protože ji tu viděl poprvé, – dělejte, ženská, nemám čas!

– Já vás nesmím pustit, řekla

39

tlustoška, – nic tu o vás nemám.

– Ani na zítřek? zeptal se Šimsa nervózně. Pravičkou stále hladil Lízinčiny prsty, snažil se ji doteky elektrizovat, aby s ní neztratil kontakt.

Tlustá strážná studovala jakési lejstro.

– To jo, řekla konečně.

– No tak otevřte!

– Dneska ne, rozhodla strážná, – až zejtra.

Jak skoro zaplňovala úzký průjezd okresní věznice, kam nahlížel vysouvacím průhledem v bráně, držíc pohromadě snad jen dík kšířům s pistolí, kterou by jistě netrefila slona, byl by na ni nejradši plivl. Ale znal tenhle typ: zabouchne jim před nosem a mohou se třeba umlátit. A on za každou cenu potřeboval dovnitř. Pohlédl na zápěstí. Blížila se jedenáctá.

– Neblázněte, kolegyně, řekl prosebně, – zítřek začíná za hodinu.

– No! řekla, – tak si zatím skočte na pivo.

Horečně přemýšlel a mozek ho nezklamal.

– Kdo je dneska režimák? zeptal se, než jim stačila zmizet.

– Dovolte! nafoukla se důležitě, – to já vám přece nesmím...

– Poručík Hons? střílel od boku a hned jí četl v očích, že se našťestí střelil, – tak mi ho zavolejte!

Dala najevo odpor aspoň tím, že třískla okénkem. Šimsa ihned strhl dívku do náruče a přísál se k jejím rtům. Bylo to, bohužel, stále ještě jediné, čeho byl schopen: líbal ji tím vášnivěji, čím méně vášně cítil, snaže se úporně, aby to nepoznala, než vedle ní absolvuje tuto radikální, ale dá bůh účinnou léčbu.

Co prožíval, byl nekončící zlý sen. Situaci ve vaně zachránil snadno, když postřehl, že ji dívka našťestí chápe jako milostnou předeheru a víc ani nečekala. Domníval se znát svůj organismus jak své boty, a proto věřil, že jde o chvilkovou indispozici, zaviněnou nejspíš tou pitomou pěnou. Opravdu, když ji za smyslného žertování osušil a přenesl do postele, byl pár vteřin v plné zbroji, ale sotva se na ni mužně položil, musel začít rychle předstírat, že nejvíc ze všeho touží pokrývat celé její tělo polibky. Později se sám napil whisky, ale začal jen ostřeji vnímat svůj problém, a čím aktivněji se snažil vzchopit se, tím více mu vlastní tělo připadalo jako cizí nástroj, na který nemá vliv. Poslední zoufalý pokus učinil už pozdě večer, kdy ji snesl do sklepa v naději, že ho vzruší úběl její nahoty

na tmavorudém linoleu věšícího stolu. Než se to podařilo, Lízinka na stole usnula.

To byl kritický okamžik, kdy si musel přiznat, že nejde o přechodnou fyzickou únavu, ale závažnou poruchu psychickou, která ho přepadá – nemohl nevzpomenout na leden – vždycky s Tachecími. Musel ji zlomit, a to dnes! Představa, že se dívka po všem jeho úsilí probudí zítra jako panna, byla tak mučivá, že se mu zvedl žaludek. Protože proti svým zvyklostem pil nalačno, dával naprázdno a bylo mu stále hůř.

I začínající sexuolog by mu vysvětlil, že ho postihla banální příhoda, zvaná odborně impotentia coeundi psychica relativa et ex praematura ejaculatione, krátkodobá nemohoucnost s předčasnými výlevy, v důsledku mimořádného citového nárazu. Jenomže Šimsu, který až do dnešního poledne překypoval zdravím, hýřil silou a přímo marnotratně plýtvat semenem, nikdy nenapadlo, že by sexuologa potřeboval, a byl tím vším předurčen, aby se stal hypochondrem prvního řádu. Propadl panice, ano, hysterii. Místo co by využil příznivé okolnosti, že díky své naivitě nic nepostřehla, a usnul s ní v bratrském objetí v oprávněné víře, že ráno bude potentnější večera, choval se jako zřícený pilot, který chce stůj co stůj ihned do vzduchu z obavy, že by ho jinak navždy ochromil strach.

A tehdy, když se k ní marně snažil přistavit u věšícího stolu, zatímco už spala – bylo to pokořující a vyhrkly mu slzy při pohledu na úplnou ochablost svého těla, která tak kontrastovala s totální mobilizací citů –, si vzpomněl na dávnou diskusi Doktora s Vlkem o souvztažnosti mezi úkonem a sexem. Vlk pobaveně líčil, jak si ji kdysi vymyslel – vycházejí z faktu, že zákazníci z děsu vystřikují sperma, jako by se organismus pokoušel aspoň takto přežít –, aby se vymluvil jakýmsi buzerantům, kteří si na něho dělali chutě. Tehdy Doktor plaše poznamenal, že ho právě orgasmus ‚inter vitam et mortem‘ – mezi životem a smrtí – nezanechává chladným. Šimsovi

to utkvělo tak výrazně proto, že Doktor, který nikdy předtím neprojevil známku pohlavnosti, vyšel, snad díky větší dávce tequilly se sangrittou, z ulity a prohodil s mírným úsměvem, který vrátil jeho tváři rys stydlivého chlapectví.

- Proč myslíte, že se na vás chodí? Násilná smrt -
dodal filozoficky,
- je sex nesmělých.

Šimsa zalovil v paměti další střípky onoho rozhovoru, ale neutkvělo mu víc - byla to pro něho tehdy čínština - než holý fakt, že strangulace vyvolává i erekci diváků, kterým je dokonce s to nahradit sexuální život. Že to na sobě nikdy nepozoroval, bylo způsobeno jistě tím, že tyhle starosti neměl. Tím víc se k té možnosti upnul teď, kdy potřeboval pouhý stimul, povzbuzení, které by ho zas uvedlo do chodu jako zatřepání budíkem. Proto pojal svůj plán.

Když dívku postavil na nohy sprchou a navlékl ji do džín a svetříku - stále ještě přiopilá a navíc v polospánku nezpozorovala, že jí úmyslně neoblékl prádlo -, dal si ještě jednu whisky na kuráž. Sotva vyjeli z garáže, vytočil okna a spustil střechu. Ačkoli byla první jarní noc - je jaro, uvědomil si sklesle, tak takhle začíná jaro! -, držel se u země mrazík. Jinovatka proměnila chaty, louky, remízky i potoky v stříbrné království. Nevnímal krásu, povětří teď potřeboval, jen aby se probrala. Už na desátém kilometru jevila známky života, marně se choulila do klubíčka, aby unikla ledovému fénu. Přišla k sobě s jektajícími zuby, když už vjížděli do okresního města, a jako zvířátko hledala teplo tam, kde jedině mohlo být, u něho. Když zavřel střechu i vůz a vzal si z kufru nádobíčko, navlékl jí svou celtovou bundu a uvázal kapuci po horolezeckém způsobu, že odkrývala jen oči a nos. Dívka vypadala, jak by měl vypadat čistý a upravený katův pomocník. Když do ní teď polibky vdechoval teplo, ucítil sám proudění vřelé krve v podbřišku a vzpomněl s nadějí na Vlkovo heslo: Ča ira! Půjde to!

Místo okénka se skřípavě otevřelo křídlo brány. Stál v ní poručík Hons, dobromyslný padesátník, který kdysi začínal jako básník a dodnes rád za řeči rýmoval; také jeho tloušťka svědčila o nezdravosti vězeňství. Za ním se uraženě mračila strážná.

– Pavlíku! řekl Hons hlasem, ve kterém se mísila ospalost, sympatie i překvapení, – jeje, jeje, co se děje?

Šimsa včas pustil Lízinčinu ruku. Její průkaz už držel zároveň se svým.

– Jdem, řekl co nejledabyleji, – připravit plac.

– Ale dyť, polekal se poručík, že snad něco zameškal, – mu házíte mašli až v pondělí, nebo ne...?

– Máme nacvičit novej grif, řekl Šimsa, vystupuje první, jak se na majstra slušelo, – aby v tom měli změnu.

Hons se vděčně zasmál. Měl Šimsovy vtipy rád. Formálně prohlédl oba doklady, kde stejně byla místo jmen čísla, a zběžně pokynul Lízince, kterou teď Šimsa nechal nést kufr: byl skoro prázdný. Chodbami, ambity a zahradou procházeli do bývalého kostela, kde byly sklady, garáže, prádelna, ale také čekárny a věšárna s rakvárnou, umístěné v boční kapli; celá věznice bývalá kdysi klášterem a dodnes odháněli bláznivé turisty až od protinožců, kteří chtěli za každou cenu spatřit svatou Annu Samotřetí; gotický mistr ji bohužel umístil právě na stěnu kaple.

Poručík Hons je stále předbíhal, aby odemkl další mříž, a pak se opožďoval, aby ji zamkl. Kdykoli šel před nimi, Šimsa Lízinku krátce, ale pevně obejmul a polaskal její prsy, které zcizeny pod drsnou tloušťkou celtoviny získávaly na žádoucnosti. Pomalu ho prostupovala zdravá smyslnost. Už věřil, že experiment vyjde, a se vzrůstající náladou servíroval poručíkovi absurdní výmysly, aby svou lásku pobavil. S pondělní návštěvou Vlka si nelámal hlavu; byl si jist, že jakmile dívky dojde, zapadnou do sebe všechna kolečka plánu, a šéf i svědek v jedné osobě ho bude krýt jako vlastní otec.

Namluvil Honsovi, že se podle zahraničních vzorů zkouší psychologická příprava zákazníků ve formě jakési uzavřené generální zkoušky. Vědci si slibují, že zákazníci budou při premiéře klidnější a úkon proběhne důstojněji. To zkušený Hons vřele schválil. Dodal, že zrovna tenhle Müller je nervák jako většina úchyláků: denně pláče pro některou z těch čtyř znásilněných holčiček a odpírá si jídlo, aby jim prý za to vězeňská správa „koupila něco na hrobeček“. V sexuálním vrahovi přihrál osud Šimsovi správného muže. Jeho sebedůvěra se plně obnovila.

Müllera zastihli v hlubokém spánku, takže mu spoutali ruce na zádech bez potíží. Šimsu potěšilo, že stačilo tiché lusknutí a Lízinka mu podávala z kufru řemeny přesně tak, jak je to ve škole učili. Vtom už Müller začal trojčit. Nepral se, ale jeho štkaní a volání po knězi byly krajně nepříjemné. Hons, který při skutečných úkonech fungoval jako děvče pro všecko, vzal s úlevou na vědomí, že se po něm dnes nic nechce. Když spolu se Šimsou dostrkal Müllera – byl to třicátník s tělem řeckého boha, ale s vyhaslým zrakem a hadrovými svaly narkomanů – z cely do kaple, zeptal se sice ze slušnosti, může-li zůstat, ale zaradoval se, když mu Šimsa zdvořile odepřel.

– Tak já vás tu, Pavlíku, řekl spěšně, aby z toho snad nesešlo, – zamknu a ty mi pak cvrnkni maličko. Uvařím zatím kaffičko.

Jediné dveře zapadly, dvakrát se otočil speciální klíč. Šimsa stál před cílem. Kaple zůstala, jak ji opustili někdy loni, ani nevzpomínal, kdy a koho to tu dělali. Protože se uklízelo až před úkonem, pod věřínem dokonce ještě ležela poražená trojnožka; pro něho bylo však důležité, že zůstala na místě tělocvičná lavice sloužící svědkům. Müller nepřestával fňukat po duchovní útěše, netuše, že státní vlajka na stěně zakrývá svatou Annu Samotřetí; Hons ho předtím podle předpisu uvázal k mramorovému sloupu, kolem něhož byl na dlaždicích bílou barvou narýsován kruh s nápisem MÍSTO PRO POPRAVOVANÉHO; zde museli zákazníci znovu vyslechnout rozsudek. Aby nemusel obtěžovat Lízinku,

sevřel Šimsa pravým loktem státu propadlý krk a šikovnou rukou Müllera odvázal. Nasměroval ho kolenem, prokázal svou úžasnou sílu, když ho vzal levičkou v rozkroku a vlastně donesl pod věřín. Tam odkopl trojnožku, dnes zbytečnou, a luskl podruhé.

– Šlingli, miláčku! dodal nepředpisově, jak se mu ani na okamžik neztrácel skutečný smysl scény.

Nezůstala nic dlužna své školní pověsti: eška, uvázaná doma, mu vzápětí přistála na milimetr přesně v ruce. Byla výjimečně jednoduchá, protože měla dnes jen přiškrtit, ne víc než o číslo menší košile. Na zlomek vteřiny Müllera pustil, vyskočil mrštně jak pivotman pod košem a perfektně zavěsil pevné oko na hák věřínu. Pak uchopil pravičkou vraha v pase, nadzvedl, levičkou mu přehodil přes hlavu smyčku a spustil ho tak, že stál bosýma nohama – papuče ztratil někde cestou – na Šimsově botě. Provaz byl téměř napnutý, ale nepůsobil zatím potíže.

– Koukni, Müller, řekl teď Šimsa korektně, beze stopy pohrdání, či dokonce nepřátelství, – jeden špagát za čtyři holčičky je, uznáš, málo. Tak to budeš mít kapku pomalejší.

Nahmatal podolek noční košile a přetáhl ji deviantovi přes prsa, jako by loupal velkou cibuli. Cíp přivázel ambulančním uzlem k provazu nad hlavou, takže mladík byl od krku dolů nahý a navíc neviděl. Pak ho opět podchytil v pase, vytáhl nohu zpod jeho chodidel a zavelel

Panáčkuj!

Opatrně ho postavil na špičky. Cestou k Lízince si profesionálním zrakem potvrdil, že k zaškrcení nedojde, ani když poklesne na celá chodidla. Subjektivních pocitů si měl však chlapec užít, co hrdlo ráčí, neboť o to šlo. Až ho za pár minut odváže, chtěl mu dát na vybranou: buď držet hubu a mít to v pondělí za sebou jedna dvě, anebo ceknout a pak tohle považovat za milosrdnou ukázkou.

Müller začal pod košilí sípat, to jak usilovně cupital po špičkách, aby udržel balanc, a Šimsa neztrácel čas. Dlouhým trhem otevřel

Lízince zip a stáhl z ní celtový kabát, v mžiku jí rozepnul i knoflík a zip u kalhot. Nechal zbytek dívky a věnoval se sobě. Pak ji ale musel doodstrojit, protože jako fascinována – vždyť je to, napadlo ho, její první! –

pozorovala Müllera. Hledíc na krvavě červené srdce, šmolkově modré plíce i další orgány hýřící všemi barvami, pomyslela si, že v místnosti je barevný rentgen; nikdy předtím se nesetkala

s tetováním. I Šimsa propadl obdobnému dojmu, když tetované srdce začalo prudce pulzovat; byl to však jen celkový třas. Hezké mladé tělo se naráz zpotilo jako v sauně. Pak se Müller strachy pomočil. Hned nato, jak se dal nachytat, že je s ním konec, začal se topořit jeho falus. Přimknut k nahé Lízince od kotníků až k čelu, visel na něm nahý Šimsa očima a cítil s radostí, jak tlak v jeho klíně sílí. Ano, nebylo pochyb, porucha byla tatam! Teď, hned, okamžitě ji musí proměnit v ženu a pak hajdy na chatu, aby je oba za všechny trampoty odměnila rozkoš v měkké postýlce. Uchopil Lízinku pevnými pažemi a složil na nízkou lavici. Uvolnil její povolné nohy, ověřil si krátkým pohledem, že je opravdu zas v plné mužské hotovosti, a už do ní skoro začal vnikat, když uslyšel zvuk, při němž mu ztuhla krev.

Pšouk.

Bleskurychle se ohlédl. Müller nestál ani na špičkách, ani na chodidlech, ale klátil se na patách zleva doprava a zpět, protože celou váhu jeho těla nesl

40

krk.

V

Škola skončila v pátek 20. června. V sobotu začínalo léto a s ním ‚svatý týden‘ příprav na maturity. Vlk se pro něj rozhodl, nejen aby přiblížil SUPOV jiným středním školám, ale i z důvodů mnohem závažnějších. Potřeboval si předně odpočinout, protože po smrti

41

docenta Šimsy – auto vyzvedli ze dna pod přehradním mostem už v pondělí 24. března, ale tělo zůstalo zřejmě přisáto k mříži turbin – táhl školu tři měsíce vlastní silou. Byl rád, že vůbec přežila: podle zákona schválnosti dostal Müller v neděli milost a byl přikázán do ochranné léčby, horko těžko se podařilo dokázat, že se oběsil sám. Šimsova nehoda znemožnila vyšetření, spomocníka podle popisu nenašli, a tak byl jen Hons potrestán snížením prémie. Na radu Doktora nežádal Vlk za docenta náhradu, aby případ nerozvířil. Dřel, spoléhaje na to, že po prázdninách ho už podepře jako asistent Albert.

Ale hlavně si chtěl dát do pořádku své soukromí, než mu přeroste přes hlavu. Teď už nepochyboval, že Lízinka – i když nevědomky! – zavinila jak oba zločiny, tak obě sebevraždy. Zatímco Mašina vykolejila pubertální halucinace, v níž se projektoval do role mstitele cti své milenky, kterou nikdy nebyla, stal se Šimsa zřejmě obětí vlastní sexuální perverze, když chtěl strangulací provázet defloraci, k níž naštěstí nedošlo. Vlka znovu zamrazilo při pomyšlení, že by ten kanec, který hanebně zklamal jeho důvěru a málem mu zničil životní dílo, ke všemu poplenil ve své tuctové říji její panenské tělo i panenskou duši. Tu si uvědomil, že na ni myslí

v emoci, ačkoli si slíbil, že bude ve vztahu k ní přísně racionální. Byl nejvyšší čas!

Před rokem – měl pocit, že uplynulo čtvrtstoletí – ji přijímal jako učitel, kterému měla být vždy povinována úctou. Ruka Richarda Mašina kolem jejího krku v něm zburcovala potlačené otcovství, toužící, aby mu projevovala vděčnost. V osudném březnovém týdnu, kdy jí musel klást v zájmu školy delikátní otázky ohledně Šimsy, si nesmírně přál, aby v něm viděla staršího bratra a dala mu svou důvěru. Vlk si časem zvykl na život bez dětí, které nikdy neměl, ale dodnes se mu stýskalo po sourozencích, které ztratil, tím víc, že znal sestřinu adresu a telefon.

Tento vnitřní proces se postupně projevil i navenek. Téměř ji přestal zkoušet u tabule, aby neznásilňoval její dojemnou plachost, a tím víc ji zapojoval do cvičení, aby se stále nepropadala do svého tajemného světa. Nenápadně se přitom snažil zařídit, aby byla co nejméně zákaznicem, protože se bál, že by jí někdo méně obratný jako třeba Šimon mohl nechtě ublížit. Všimli si toho přirozeně, ale poznámka padla jen jediná.

– Pocem, řekl jí František, když se v nezvykle horkém květnovém dni vraceli utrmáceni z průvodu, v jehož závěru jí Vlk starostlivě nabídl rámě, – kdy ti budem říkat paní mistrová?

Zařval a zhroutil se.

– Sorry, řekl Albert, prohlížeje svou botu, zda si nepoškodil podkůvku.

Už na to téma nikdy nikdo blbě nevtipkoval. Ostatně brzy těžili ze situace všichni, když například sobotní výlety ztrácely čím dál víc školometskou upjatost a přinášely jim chvíle nepoznané družnosti, kterou rozpoutával hlavně Vlk. Jen ve sportech Šimsu nenahradil, zato hrával s takovým nasazením, že nejen neztratil autoritu, ale získal si i jejich klukovské uznání – nejvyšší řád pro každého učitele.

Zpočátku byl Lízince nablízku vlastně jenom proto, aby od ní – a tím i od školy! – odvrátil další nebezpečí. V oněch týdnech se však

mezi ním a dívkou vytvářelo pletivo vazeb, které mu teď připomnělo obraz z přístavu. Zámořská loď je s pevninou spojena nejdřív jen směšným provázkem, který hodí plavčík na molo, aby přitáhl na palubu lano, jímž ti z břehu dovedou k železným pacholíkům řetězy. Následují kotvy, kabely i potrubí, až je plavidlo srostlé se zemí jako dva orgány v těle. V jisté fázi se Vlk pokusil od dívky odstříhnout. Když zjistil, že je to silnější než on, mobilizoval svou vůli alespoň k tomu, aby on byl pevným břehem, a nikoli závislou lodí.

Až na krátké postpubertální období, jakým si musí projít každý zdravý chlapec, bral citový život stejně vážně jako své povolání. Otřes, který ho tak zákeřně srazil z životní dráhy kantora a vzápětí vystřelil na oběžnou dráhu popravčího, byl jako zemětřesení: vyšel z něho bez příbuzných i přátel. Proto se k člověku, kterého našel v nejtěžší krizi, upjal tělem i duší.

Markétu poznal, když ho poprvé v životě rozbolely zuby, zrovna ve chvíli, kdy dělal, ještě bez Šimsy, kvarteto. První dva jakž takž trhnul, ale druhí byli faráři, které pár týdnů vazby nestačilo svléknout z tuku. Čekalo ho úmorné škracení a jemu vystřelovala bolest z čelisti až do mozku. Jedinkrát za své kariéry požádal, aby Trojku, který už byl u věšáku, nějak zabavili a jeho zavezli na noční pohotovost. Službu měla vysoká, štíhlá dentista, připomínající vážností i zjevem Gretu Garbo. Shledala, že má chrup, jaký u muže v Kristově věku neviděla, bez nepravidelností, bez vady, krátce výstavní; bolesti působí povyrůstající zub moudrosti a tady pomůže jen prášek a silná vůle. První mu dala, druhé popřála s mírným, nostalgickým úsměvem, který se mu přesto vryl na sítnici i do srdce.

Sotva skončil nesnadnou šichtu – Trojka se mezitím zbláznil, a protože nesehnali, kdo by povolil odklad, a nedokázali ho ani svázat, ani mu navléknout oprátku, nacpali ho s Karlíkem nakonec do napuštěné vany a všichni si na něho sedli, dokud nevybublal –, objevil se na pohotovosti znova, když se předtím ještě zeptal úředního lékaře, který vypisoval čtyři smrti udušením, jak dlouho zub moudrosti roste.

– To tam tak prší? lekla se, když viděla jeho promočené šaty; aby byl u ní dřív, už se na druhý poločas nepřevlékl do pracovních.

Zavrtěl hlavou, nespouštěje z ní oči. Bylo krátce po půlnoci a v čekárně klapaly dveře; příliv pacientů vrcholil.

– Bolí dál? zeptala se netrpělivě a dodala s pohrdáním, – to musí chlap vydržet, já vám to můžu leda pofoukat.

– To je nápad, řekl Vlk, přistoupil k ní, objal ji svěrákem paží a pevně přitiskl svá ústa na její. Líbilo se mu, že se okamžitě napjala a zapříchla. Pochopil, že vzdor své přitažlivosti i věku – hádal dvacet sedm a hádal správně – má v sobě zakořeněnou cudnost, která jí brání v avantýrách. Škoda, litoval později, že hned nepátral po příčině! Líbilo se mu však i to, že když ji pustil, nechovala se jako pruderní hysterka.

– Jste normální? zeptala se jen opovržlivě.

– Ano, odpověděl, – jmenuju se Bedřich Vlk.

– To vím z vaší karty, řekla mrazivě. – A uděláte-li to znovu, dozví se to i policie.

– Neudělám, řekl stejně věcně, jako by se dosud bavili o zubech, – přišel jsem se jen zeptat, jestli jste svobodná.

Neušlo mu, že její oči zatěkaly k věšáku. Visel tam černý kabát a klobouk, ale to mu tehdy nedošlo. Ostatně hned promluvila.

– Ano, řekla tvrdě. – Ještě nějaké přání?

– Ano, řekl měkce. – Rád bych vám dělal společnost.

– Uniklo vám asi, že pracuju.

– Neuniklo, řekl, – pobouřilo mě to. Žena jako vy má v tuhle dobu vonět Chanelem, a ne dezinfekcí. Chtěl bych vám tu nespravedlnost trochu vynahradit.

Opravdu ji dál neobtěžoval, ale půjčiv si bílý plášť jejího směnaře, usedl na sousední křeslo a bavil ji do konce služby přesnými postřehy i jiskřivými bonmoty, prozrazujícími sečtělou, duchaplnost a hlavně slušnost, vše, co předtím našla jen u jednoho muže. Když odešla poslední pacientka, dnilo se. Náhle nechtěla, aby viděl stopy

únavy v její tváři, a zhasla. Sinalé světlo úsvitu jako by naráz pohltilo běl tkanin, nábytku i zdi. V prostoru náhle neohraničeném zůstal jen vysoký a statný muž v černém. Dostala strach, ne z něho, ale z pocitu, že přesně v tomto okamžiku končí život, který byl sice k ničemu, ale beze zbytku její, a začíná cesta do neznáma, kde jí může patřit vše, ale také nic.

– Nuže? zasmála se křečovitě, chrastíc klíči, – přejete si něco závěrem?

– Ano, řekl. – Chci si vás vzít.

Ještě jednou unikla na záchranném kruhu ironie.

– To je od vás milé. Myslíte na zbytek téhle noci, že?

– Myslím, odpověděl Vlk, – dokud mi nedoroste zub moudrosti.

– Pozor! Ten roste někdy až do smrti!

– To je doba, prohlásil vážně, – kterou jsem měl na mysli; zbytek života.

– Řekls to, říkala Markéta Vlková, kdykoli na to vzpomínali, – tak opravdově, že zapochybovat znamenalo zkazit si lásku, jaká potkává jednu ženu z milionu.

Vysvětlovala tím, že stála tehdy bez hnutí, když jí rozepínal plášť, pod nímž nosila v létě jen průsvitné hadříky, že se bez odporu poddávala jeho laskání, až se jí ten sebevědomý muž sesunul k nohám, a že mu pak sama – víc jí stud nedovolil – aspoň povolila kravatu. Přísahala mu později, že neví, kdy a jak se jí zmocnil; vzkřísily ji teprve vlastní drsné výkřiky dosud nepoznané rozkoše, která k ní připlouvala ve vlnách, až ji na hřbetě deváté vymrštila do kosmu a pak jemně složila... na zubařské křeslo.

Nikdy nepřestal litovat, že ji hned toho rána nepustil, jako už pak vždycky, do třinácté komnaty své existence, že jí zamlčel, kým je, takže ho považovala za toho, kým býval, pedagoga, snad školního inspektora, jak napovídaly jeho časté cesty. Nelhal jí, pouze připustil, aby si to zatím myslela, její krvavé povolání, ležící, jak později žertoval, na půl cestě k jeho, se zdálo být zárukou, že

pochozí kdykoli. Moc dobře věděl, že na kata letí ženy jako mouchy na krev, a byl šťasten, že ho Markéta miluje nezkresleně, jen pro britký intelekt a nespoutané mužství. Nechtěl-li jí vyjevit svou minulost, nepátral ovšem ani po její. Když se na ně zřítily současně, byli oba dva stejně nepřipraveni, a proto zasažení tak těžce.

Jednoho rána mu uzardělá a stále ještě užaslá pošeptala, že čeká jeho dítě, a on v záchvatu štěstí vykřikl, že konečně začíná vracet životy, které dosud jen bral. Nerozuměla. A tak se jí pochlubil; jen příčinu, která tak převratně změnila jeho osud, snad pořád pod dojmem té katastrofy, která ho o tolik připravila, zatím zamlčel. Bílá jako papír oznámila vyděšenému Vlku přerývaně, že jediný milenec, se kterým rok žila, na něhož za války tři roky čekala a pak za něho pět let, až do svatby s Vlkem, nosila – Vlk se mylně domníval, že tím kompenzuje doktorskou bělobu – smutek, zahynul rukou kata!

Markéta byla rozumná žena. Vlka dávno milovala víc a hlavně skutečněji než padlého hrdinu a souhlasila s ním okamžitě, že nelze klást rovnítko mezi knechtem, vraždícím v žoldu okupantů, a ústavně systemizovaným úkonářem, který slouží vlasti a pokroku. Svě trauma jí musel Vlk za této situace ovšem navždy zatajit! Cosi v jejím těle nebo duši, co bylo nezávislé na rozumu i vůli, však rozhodlo, že musí za svou lásku těžce zaplatit: ráno se probudila bez plodu, neplodná navždy. Bylo to pro oba neštěstí, ale překonali je. Vlk tím spíš, že našel v Markétě dokonalou milenkou, která vášnivě vycházela v ústrety jeho vitalitě, vzdělanou partnerku, schopnou sekundovat jeho myšlení, i chápavou přítelkyni do nepohody osobních depresí a pracovních trablů.

Pohlédl na její snímek v secesním rámečku po matce, první věc, kterou postavil na svůj šéfovský stůl v ,prkovně', jak děcka důvěrně říkala jeho kanceláři. Měla na něm tentýž ,bubikopf' i úsměv se směsí smutku a ironie jako v noci, kdy ji poznal. Nikdo by jí nehádal přes padesát, ještě loni na černomořském pobřeží ji obletovaly

roje domorodých krasavců, kteří ji podle boků, prsů, chůze i kůže tipovali na čtyřcítku v nejlepším provozu, a letos se budou lepit zas... Letos?

Rázem byl oběma nohama ve skutečnosti, zajatcem výčitek, ústících v odpor být sám sebou, jaký poznal jen kdysi ve dnech svého klopýtnutí. V jakémsi pudu mravní sebezáchovy se jej pokusil přehlušit neurčitým, ale tím zašlejší hněvem na ni. Proč mi, pomyslel si, visí na krku, proč to se sebou neskoncovala hned, když zjistila svou jalovost? Pak se mu ze sebe sama zvedl žaludek. Vždyť co se rozhodl podrobit jejich vztah zkoušce, která právě počínala, neměl na takové úvahy právo!

Aby to dotvrdil, vytočil vlastní číslo. Zatímco telefon vyzváněl, pohlédl na hodinky: 15.05, tedy nejvyšší čas. Volnou rukou zamkl uklizený stůl a očima systematicky pročešával místnost, zda někde něco nezapomněl. Její tichý alt ho proto překvapil.

– Vlková, řekla.

Málem zavěsil; včas se vzpamatoval.

– Tady Bedy, rozhodl se v poslední chvíli užít důvěrného jména, kterým ho oslovovala dvacet pět slunných let. Hned toho litoval, když mu reakce prozradila, že jí zbytečně dal novou naději.

– Ano? řekla dychtivě, – ano, Bedy??

Přímo viděl, jak hypnotizuje sluchátko očima, které mu kdysi číhovou strnulostí připomínaly tygří, než objevil kontaktní čočky. Musel pokračovat chladně a tím volání ztrácelo smysl.

– Chtěl jsem se jen zeptat, jak se ti vede.

– Mizerně, odpověděla, – chceš to nějak zlepšit?

Celý život propagoval v jejich manželství vzájemnou otevřenost; ona se jí bála a nechávala si své strachy, indispozice i všední maléry pro sebe, protože podle ní měl svých starostí dost. Škoda, že zvyk, který jí tolikrát vyčítal, vzdala zrovna dnes, ale budiž: může zůstat i teď po svém přísný.

– Víš přece, řekl, – že odjíždím.

– Přece jedeš? zeptala se, jako by se to právě dozvěděla.

– Markéto! už se neubráníl podráždění, – proč se ptáš??

– Promiň, řekla. – Tak proč mě voláš?

Momentálně opravdu nevěděl. Cítil, že je trapný. – Chtěl jsem prostě vědět, jak ti je.

– Hrozně, řekla. – Příšerně. Na umření. Máš ještě další otázky?

Dostal na ni znovu vztek a měl se zas v ruce.

– Ne, odpověděl stroze, – ale zato radu. V nočním stolku máš tolik barbiturátů, že by to stačilo pro celý dům. Chtěl jsem ti dát najevo, že o tebe mám starost, protože s láskou pro mě nekončí slušnost, ale takhle mi všechno jen ulehčuješ.

– Bedři..., zaslechl ještě, ale to už třískl sluchátkem. Zjistil, že se chvěje. To se mu nestalo třicet let. Došlo mu: tohle je okamžik pravdy. Jestli zvednu, až mě teď zavolá zpátky, sluchátko, nepojedu nikam! Měla na své straně už skoro deset tisíc soumraků a rozbřesků, kdy se nad ním skláněla, aby mu pofoukala rány, i se pod ním prostírala, aby na ní ukojil svou vášeň, zatímco ta druhá dosud byla a možná navždy zůstane chimérou.

Představil si, že ji nejspíš nezíská a Markétu zatím ztratí. Z rozměru té prázdnoty ho jímala závrať. Ale vždyť jsem to pořád já, Bedřich, řekl si, Vlk, hlavní popravčí státu, a ne nějaký tvarohový inteligent, kterého položí na lopatky dvě kundy! Záměrně drsná nota ho vytrhla z deprese. Všecko je nesmysl, uvědomil si. Neděje se nic, než že jede s žákyní na studijní zájezd. Ano, má ji rád a oznámil to ženě, aby nepošpinil celoživotní partnerství lží. Ale také jí řekl, že věk té dívky a hlavně propastný rozdíl čtyřiačtyřiceti let mu nedávají šanci, musel by si plivnout do tváře jako muž, pedagog i kat, kdyby to dítě násilím povalil na záda a protrhl jak buben! Vlastní stín by mu dovolila překročit jen její láska, ale ať řekne Markéta jako žena, je to pravděpodobné?

Mohl ovšem nejít, ale požehnání, které dal cestě Nestor, vracelo škole kredit, a hlavně: nechtěl uhnout před řešením a žít do smrti

rozpolcen. Jestli se naopak za tři dny vrátí s dívkou nezměněnou na duchu ani na těle, pak jeho manželství nezachránil soucit, ale obstálo v bitvě. Pak bude zájezd epizodou, na kterou párkrát vzpomenu, on sentimentálně, ona s hořkostí, až ji zamlží laskavý dech společného stáří. Vnitřním zrakem spatřil pastelový obraz podobající se reklamám z ilustrovaných časopisů: Markéta a on leží na lehátkách luxusní paluby, držíce se pod plédem za ruce. Večerní vítr ochlazuje kůži rozpálenou tropickým sluncem a z moře vychází obrovský karibský měsíc. Pohlédnou si do očí a čtou v nich lásku a vděčnost...

Měsíc stoupal, ale nevynořil se, dávno přestal být kruhem a stále vycházel, až se nad obzorem objevila jak fata morgána bledá, ale zářící tvář Lízinky Tachecí. Vlk sebou trhl, pohlédl na hodinky a prudce vstal, uchopil kožený kufr, pelerínu i klobouk a vyběhl ze dveří. Tehdy si ještě neuvědomil, že mu Markéta proti svým zvyklostem

42

nezavolala.

– Slečno, máte něco k proclení? zeptal se celník.

Lízinka pozorovala vojáka přecházejícího se samopalem mezi vlakem a betonovou stěnou. Kdykoli mířil k lokomotivě, dělal třináct kroků, kdykoli se vracel, o krok víc; ta nepravidelnost ho pomalu, ale jistě snášela ke konci vlaku.

– Ne, odpověděl za ni Vlk automaticky.

Celník, dosud upoutaný Lízinkou, ho teprv teď zpozoroval. Vlk pochopil pozdě, že se ten urostlý hezoun považuje za neodolatelného a ve své funkci i za rovna bohům.

– Vy jste otec? zeptal se Vlka zatím zdvořile, protože Lízinka na něho udělala mohutný dojem.

– Ne..., odpověděl Vlk zmateně, zasažen v nejcitlivějším místě. Mladík byl na koni.

– Tak se starejte o sebe, řekl s averzí. – Ukažte mi svůj kufr.

Když Vlk naléhavě požádal Doktora, aby mu cestu zařídil, nedělal to s ohledem na kauzy Mašín a Šimsa rád, viděl v ní však jedinou šanci. Dívčina uzavřenost, ano, jakási setrvalá nepřítomnost, jí zatím nikdy nevadila, protože se tu o ni vždycky někdo rád postaral. Avšak v zemi, jejíž jazyk neovládala a zvyky neznala, bude odkázána jen na něho. Myšlenka výletu by ovšem nestačila, a jeho nápad byl vlkovsky prostý i geniální: SUPOV (0002) vyšle první studijní delegaci; aby dodržela zásadu utajení, a přece vytěžila maximum poznatků, položí oficiálně věnec obětem vyhlazovacího tábora v Holzheim-Niehausenu. Volbu malého a málo známého zařízení zdůvodnil Vlk nenápadností. Skutečný důvod povyšoval plán na druhou.

– Profesore! oslovil ho Doktor nezvykle vážně, když se zas potkali při úkonu.

Vlk byl už v pracovním a malinko nervózní. K soukromým trablům přistupovalo, že měl po letech dělat ženu, a slavnou k tomu. Její jméno prošlo evropským tiskem, když jako řidička tramvaje najela zezadu do průvodu na počest revoluce, tvrdíc, že naschvál, aby dostala provaz. Politický aspekt způsobil, že stát by byl rád upřednostnil trvalou hospitalizaci. Psychiatři ji však prohlásili za politicky přičetnou a obstarali Vlkovi práci, o kterou nestál. Úkon na ženě vyvolával pokaždé resentimenty, které se vyhrotily proti úkonářům, zatímco ostatní si postaru myli ruce. Na Doktorovo sdělení se však soustředil i teď.

– Nebýt, pokračoval Doktor, – naší dávné známosti, musel bych vám svou pomoc odříci, ale důvěra ve vás mi velela podpořit vaši tezi, že úspěšný studijní zájezd nejlíp ospravedlní existenci školy a upevní její prestiž. Investor ovšem žádá, a nemohu smlčet, že já s ním, neboť jde tentokrát i o mou –

Doktor se omluvně usmál,

– kůži, aby byla neprůstřelnost podniku zaručena zcela přesvědčivým způsobem.

Ví něco? blesklo Vlkovi hlavou, anebo mi nahrál na smeč nevědomky? Pak jsou mně ovšem hvězdy opět příznivy!

– Původně, řekl přemýšlivě, aby Doktor uvěřil, že je svědkem zrození nápadu, – jsem s sebou chtěl vzít Alberta Škacha jako primuse, ale vaše podmínka mě nutí vzít Tachecí. V nejhorším získám pověst vysloužilého don –

dodal Vlk také s úsměvem,

– chuána, který se přecenil.

– Bravo! zvolal Doktor a Vlk pochopil, že opravdu nic netuší.

To už Karlík vyvedl zákaznici a Vlk měl hned plné ruce práce, protože ji teď chuť na provaz zatraceně přešla. Pozdě litoval, že si z jakési ješitnosti nikdy pořádně neprohlédl Šimsovu double-ešku. Znovu se přesvědčoval, že jeho nechť dělat ženy byla oprávněná: muž, který před jinými vlastnoručně trhá vaz ženě, má chtít nechtít hloupý pocit. Naštěstí ani zapeklité soukromé dilema neporouchalo profesionální reflex. Na jeho lusknutí jí Karlík vsadil do úst roubík a do dělohy – pravda, tam nešikovně – pesar; kdysi jim jedna začala z rozrušení menstruovat a od té doby nechtěl Vlk riskovat, že to zas bude vypadat, jako by ji spíš zapíchl. Byl to zároveň psychologický figl, který zabral i na tuhle: šokována, že jí Karlík pod lněnou hazukou šátrá v klíně, přestala na okamžik uhýbat Vlkově ruce s oprátkou. Pak uslyšel Karlíkovo hvízdnutí, že je tam dole hotov, a další šlo ráz na ráz. Dotáhl uzel ke krku, kolenem ji zezadu kopl do podkolení, až ztratila rovnováhu, a pravičkou provedl svůj pověstný ruk-cuk tak dokonale, že to všechno vypadalo, jako by klopýtla a on ji gentlemany zachytil. Nato spěchal dokončit hovor s Doktorem, který byl po takovém výkonu ovšem příznivě naladěný.

Výsledek ho teď přivedl na státní hranici s tou mimořádnou dívkou, ale zato, kvůli utajení, s obyčejným pasem, takže ho směl

beztrestně buzerovat každý frajer s nakulmovaným kohoutem. Teď mu ryl v kufru jako divočák a Vlk se mohl jen v duchu těšit – Počkej, až pojedu zpátky! Do oddílu vstoupil pohraničník s pasy a loktem ťukl celníka do boku, znamení, že vlak má odjezd. Teď spatřil krasavec obrovský okrouhlý balík nad Lízinčinou hlavou.

– To je vaše? zeptal se jí nedůvěřivě.

Lízinka nepřestávala pozorovat vojáka se samopalem. Kdykoli šel ke konci vlaku, dělal teď dvanáct kroků, a kdykoli se vracel, o dva víc; tak se jistě, i když pomalu, posouval k lokomotivě.

– Ano, odpověděl Vlk za ni.

Ačkoli to mohla být klidně pneumatika naplněná mákem, z něhož se zde dělají buchty a za čarou opium, celník zasalutoval.

– Šťastnou cestu, popřál dívce, zasažen.

Byla právě napjata, zda kyvadlový pohyb vojáka skončí tam, kde před hodinou začal.

– Děkuji, neodpustil si Vlk.

A mladík, který ho považoval za zhýralého umělce, jedoucího s milenkou na nákup, si mohl jen v duchu ulevit – Počkej, až pojedíš zpátky! Zabouchly dveře. Voják se samopalem zůstal stát, zato se pohnul vlak.

Po několika desítkách metrů začal míjet hraniční zařízení, nejdřív betonové jezdece proti tankům, pak pečlivě uhrabanou ornici s výstražnými tabulkami, pás hlídkových věží, další pruh pole osetý minami, a konečně vysoký plot z ostnatého drátu táhnoucí se od obzoru k obzoru, na němž se mile bělaly lucerničky izolátorů. Vlkův vztek rychle opadal. Mladý blbec v uniformě byl mikroskopickou vadou na kráse této krajiny, které směl říkat vlast. Kdykoli ji – od pozitivního zvratu ve společnosti i v oboru je zvali do svých rekreačních zařízení kolegové ze spřátelených zemí – opouštěl, cítil totéž pohnutí jako dnes. Tato majestátní hranice ho navíc naplňovala pýchou, že i on svou poctivou prací přispívá k její neprodyšnosti. Představil si, že drát, dělící lyrický pažit domoviny

od jalového zbytku světa, se dotýká ledových hor, teplých moří i horkých stepí, a rozlil se v něm pocit jistoty.

Pak se mihlo hradlo s cizí železničářskou uniformou, křiklavé poutače, a on pustil z hlavy vše krom zázračné skutečnosti, že je s ní sám v cizině, mimo dosah rodičů i úřadů. Vzrušovalo ho, že on, dospělý, morální a seriózní muž zažívá opojení mladíka, který prvně vstupuje do herny, aby rovnou vsadil vše, co má.

Na druhé hranici proběhly formality zcela formálně, takže za pár minut už Vlk s Lízinkou zasedl v jídelním voze. Když už musel cestovat jako řadový občan, dopřál si i všechna jeho potěšení: devizy, které dostal ze zvláštního fondu i dokoupil výhodně přes Alberta od zahraničních studentů, dal zavčas ukrýt dívce za řadra.

– Uvidíme, zasmál se, když ji posílal s penězi na toaletu, – jaký máte, Lízinko, sex-appeal.

On sám už jeho sílu znal: přistihl se při dojemně slabomyslném přání být onou ruličkou pašovaných bankovek, ztracen v teplé tmě, do které zní přes stěnu kůže uklidňující tikání srdce. Nebyl ovšem ani Richard, aby se uvnitř stravoval a navrch přihloupě usmíval, ani Šimsa, aby jí pod stolem osahával kolínka. Zatímco venku nechtěl dohasnout poslední den jara a nejdelší den roku, byl vtipný i pozorný, okouzlující jako nikdy. Zásluhou obou vznikla v jídelním voze nebývalá atmosféra, když přítomné ženy pocítily slabost pro toho elegantního šarméra a muži zas zatoužili zlíbat tomu neskutečnému stvoření počínaje kotníky vše. I personál ve sněhobílých zástěrách jim dělal pomyšlení. Protože zavrtěla hlavou nad všemi rubrikami nápojového lístku, opatřili jí v nejbližší stanici džbán čerstvého mléka. Bílá sklenice vypadala v štíhlých sepjatých prstech, jimiž ji ohřívala, jako tlustá svíce, takže si Vlk připadal spíš jako kněz než její pedagog, neřku-li příští milenec a možná i... nedomyšlel, aby to nezakřikl.

Výjimečný stav v jeho mysli se mu potvrdil, když jí spontánně začal vyprávět o broučcích. Kdykoli přitom zahlédl na svém

prsteníku železný – ráno jej vyzvedl z bankovního sejfu – kroužek se zlatým vnitřkem, kde bylo téměř neviditelně vyryto GOLD GAB ICH FÜR ELSEN H. H., zdálo se mu, že stačí otočit jím, a ocitne se v minulosti, ne snad loajálního majitele téhle památky z první války, který obětoval šperky vlasti, ale své vlastní, jejíž světlou předehtou byla entomologie. A jak jí teď maloval na ubrousky rozlišovací znaky všech čtyř podřádů podle počtu chodících článků – Pentamera, Heteromera, Cryptopentamera i Cryptotetramera, žasl, že si to po tak šíleně dlouhé době pamatuje, kdyby bylo nejhůř, potěšil se, mohu pořád učit přírodopis! Tu si všiml, že v ní schémata broučích nohou vyvolávají štítivou ošklivost. Rychle přehodil výhybku.

Předchozí závan pověřivosti mu připomněl veselou historku o norimberském katu Franntznu Schmidtovi, který měl kdysi rozvěsit po branách Erlangenu loupežníky. Když zjistil, že jich je třináct, trval, aby buď jednoho pustili, nebo chytli. Než aby se jim vytýkala změkčilost, vytáhli ho za hodinu z hospody, že už jich mají čtrnáct; nováček se prý rval, proto dostal roubík. Když se vrátil, povídá Schmidtovi žena: Tak jak se ti líbil? Kdo? ptá se Schmidt. No přece zeťák, nato žena, šel se ti představit, copak nedošel? Lízinka se smála. Povzbudilo ho to a začal jí uvolněně vyprávět katovské anekdoty, které kdysi náruživě sbíral pro Doktora. Přijde kat domů z náměstí, kde trhal kleštěmi maso poběhlici, a už ve dveřích dostane facku. Jestli ještě jednou, křičí katová, štípneš ženskou do zadku, dám se rozvést! Točí kat skřipcem, až z něho leje, a zákazník prosí: Ještě kapku, pane mistr, a přestanou mě zlobit plotýnky!

Její smích působil jako šampaňské, napětí posledních hodin a deprese uplynulých týdnů se rozplynuly. Vždyť se opravdu nic neděje, řekl si s úlevou, vždyť mi nešlo o víc než o tento stav nezávadné, a proto nezávadné hravosti, která mi zjasňuje duši a rozhání únavu v kloubech! Vždyť by byl hřích zanést jej vášněmi, aby se neopakovatelný akord duší proměnil v banální rvačku pohlaví. Zatoužil to říct Markétě. Zapálil si tedy alespoň doutník,

jako to svátečně dělával po milování s ní na vrcholu jejich lásky. A hledě na zapalovač, vyrobený ze staré nábojnice, který mu už jednou přinesl štěstí, uvěřil, že teď přinese pokoj a mír všem jim třem.

Ještě před večeří doplatil spací kupé první třídy. Tím uskutečnil fixní ideu stojící u kolébky výletu, když si týdny lámal hlavu KDE? Stala se jeho snem a Markétiným přízrakem od oné noci, kdy se jednotvárné nárazy vlakových kol začaly zrychlovat jako milostný rytmus divošských bubnů, až mu podlehl. Odhodil zábrany, pokryl spící svým mohutným tělem, sevřel drsnými dlaněmi prsy, dobyt jí jazykem ústa a nelítostně vnikl do jejího klína. Čekal, až vykřikne bolestí, a byl překvapen, že hned napoprvé sténá jako zkušená milostnice. Pak se mu její tělo vymrštilo vstříc a on jí šel naproti. Když se probral z blaženého nevědomí, uslyšel Markétčin smutný hlas.

– To ses ale nemiloval se mnou, vid’?

Touha po ní zemřela bohužel už před patnácti léty, přestože ji miloval, nepodváděl, a byl úplně normální. Příčina byla prostá. Dlouho se nesmiřovali s bezdětností, a nejnadějnějším řešením se jevilo být ,umělé oplodnění manželovým semenem‘, jak zněl technický termín. Zkusili to několikrát a vždy předcházelo Vlkovo vyšetření, které ho deprimovalo: musel si sám odebrat semeno, a protože laboratoř vyžadovala čerstvé, stál v řadě mužů frontu na jediné WC sexuologického oddělení, kde pak nervózně zápolil se vzdorujícím údem. Vzorky bývaly nicméně prvotřídní, desítky milionů spermat s vysokou motilitou a dlouhou životností; z lásky k Markétě však žádal lékaře, aby výsledky redukovali na minimum. To zas tak kontrastovalo s jeho vitalitou, že ho Markéta posílala k novým vyšetřením. Bludný kruh, který ho pravidelně vyvrhoval s potupnou skleničkou na nechutné WC, časem způsobil, že se mu milování s Markétou stalo jen součástí výroby dítěte. Ztratil z něho radost a nenápadně je omezoval, později začal hekticky vařit a po večeři třikrát přemývat nádobí, dokud neusnula –, až uvěřila,

že testy nelžou. Její údiv teď byl proto oprávněný a on se musel rozhodnout mezi milosrdnou lží a krutou pravdou. Té druhé dal přednost i dnes.

– Ne, přiznal, – s tebou ne.

Skoro se modlil, aby nechtěla vědět víc, ale ona se proti zvyklostem zeptala.

– Znáš ji?

Mnohokrát si pak vyčítal, že neřekl ne, mohl to dokonce tvrdit s čistým svědomím, protože se s ní nesetkala. Chtěl však být otevřený až dokořán, bez klíčků a fíglů. Až později si přiznal, že ho především vedla nepotlačitelná potřeba s někým si o novém citu popovídat: Markéta byla vrbou, do které šeptal i služební tajemství, aby se jimi nezakl; byla ke své smůle i jediná, komu směl prozradit svůj botnající vztah k Lízince.

– Ano, řekl, – to děvče ze třídy.

Mlčela tak dlouho, že se vzepřel na lokti, aby se podíval, jestli neusnula. Měla otevřené oči a hleděla na strop. Kdekoli bydlel, měl Vlk v ložnici modrý strop, uklidňoval ho. Ona však na něm musela číst poselství, které ji zlomilo. Plakala.

– Proboha, polekal se, – to nesmíš! Ano, přiznávám, že to děvče ve mně probouzí něhu a také vášeň, ale nezabírá ani píd' prostoru, který je tvůj, připadá mi nejvyš, jako bych se –

dodal zamyšleně, vytíraje jí koutky očí cípem polštáře,

– rozšířil...!

– Je mladá, zašeptala Markéta, – krásná a plná života. Jak dlouho se vydržíš vracet z kvetoucí louky na poušť...?

– Co to říkáš?! chtělo se mu křiknout, ale tvář bez make-upu a prsa bez vycpávek jí dávaly i v přítomí zapravdu. Uvědomil si, že ji zpustošil čas, který prožila s ním, a zalila ho taková lítost, že ji v tu chvíli miloval jako nikdy předtím.

... a jako znovu teď na chodbě spacího vagonu, hledě pootevřeným okénkem na ubíhající horizont, do něhož byl dosud zaťat poslední

světly drápek zacházejícího jara. Milá nálada při večeři vrátila všecko do normálních kolejí. Myslel na svou ženu, kterou ze srdce miloval, zatímco v kupé dávno spala jeho žačka, kterou má z duše rád a s radostí s ní absolvuje studijní zájezd, ale která mu nikdy nemůže nahradit Markétu.

Vešel do kupé, přesvědčil se, že je – nedomluvili se, zvolila spodní lůžko, horního si ani nevšimla – stulená a zakutaná jako ježek, pro jistotu však zhasl, když se převlékal do pyžama, a vyšplhav nahoru, četl ještě chvíli při malé lampičce knihu, kterou si koupil na nádraží. Brzy zjistil, že Popravčí četa José Tomáše Cabota není odborná publikace, ale novela. Prolistoval zběžně děj a podrobně četl až závěr, kde byl sice sentimentálně, ale faktograficky přesně popsán úkon zastřelením včetně doražení. Rozhodl se zařadit knihu mezi doplňkovou literaturu. Pak zhasl.

Jak povoloval otěže své železné kázní, uviděl oknem palubu známé lodi: pod společným plédem však vonělo mladé tělo Lízinky Tachecí; pomalu se přibližoval, až ho dělila jen průhledná látka. Tu se ozval výbuch a paluba se rozlomila právě mezi lehátky. Mina, pochopil; jeho půlka lodi sjížděla pod vodu jako lift. Náhle dým, valící se dosud z komína, zhmotněl ve smutnou tvář Markéty Vlkové. Rozevřela náruč a on cítil, jak je i s lehátkem vyzdvihován výš a výš, až trosky lodi splynuly s nekonečností oceánu.

Aby nemuseli překládat neskladný balík, dík Lízince ušetřený celní kontroly, počkal s ním taxikář před hotelem, než se oba rychle osvěžili. Vlk nejen najal dva pokoje, ale chtěl výslovně různá poschodí, což recepčního utvrdilo, že má s nezletilou poměr. Když vyjeli dál, musel se taxikář párkrát doptávat. Dva mladí lidé nevěděli, dva starší neodpověděli. Teprve z hospody vyběhl s radostným voláním:

– Il paradiso!

Někdejší vyhlazovací tábor sloužil teď jako ubytovna italských dělníků. V nedělním dopoledni psali dopisy ženám či kartáčovali

černé obleky pro krajaňskou schůzku na nádraží. Když spatřili Lízinku, nebraly pískot, mlaskot, volání ani obscénní posunky konce. Balík bránil Vlku v rozhledu i akci; oddechl si, když dorazili k budově obehnané zdí s nápisem MUZEUM. Dlouho zvonil, než konečně otevřel nevrlý malý starý muž.

– Co chcete? štěkl; číhavě pozoroval balík pichlavýma očima.

– Dobrý den, řekl Vlk skoro bez přízvuku, snad jen intonace mohla prozradit, že není domorodec. Zdvořile vysvětlil, že chtějí položit na oltář mučedníků tento věnec jménem svých krajanů-pekařů všech generací. Přitom roztrhl balicí papír. Doktor měl vtipný nápad, jak zmást dokonale stopu: věnec byl z lístkového těsta a do něho zapečen z mandlí dvojjazyčný nápis VZPOMÍNÁME.

– V neděli se neprovádí! uryl mužík; ani věnec nerozptýlil jeho podivnou ostražitost.

– Přijdem tedy zítra, řekl Vlk klidně, ale rozhodně. – Nebo jindy. Blufoval, ale donutil soupeře odkrýt karty.

– Adaptujem, řekl nervózně. – Čekání nemá smysl. Jestli chcete, nechte věnec tady, vidím, že nezvadne.

Než mu mohl zabránit, prošel Vlk na dvůr a Lízinka za ním. Za zdí byl úzký koridor lemovaný plotem z drátu, podle nakřápaných izolátorů býval pod proudem. Vlku se zezdalo, že slyší štěkot a vytí mnoha psů.

– Nechte to tu! křikl starý muž, – slyšíte? Složte to a jděte!

– Nemůžem, nespouštěl z něho Vlk oči, – si pohovořit?

– Nemám, křičel druhý, až mu přeskočil hlas, – co bych vám řekl!

– Ani, chtěl vědět Vlk, – kdyby to nebylo zadarmo?

– Koukejte zmizet, než zavolám policii, to je rušení domovní svobody! A tu atrapu si vezte s sebou, pisálku zatracenej!

– Dal bych vám za krátkou, řekl Vlk tvrdošijně, – prohlídku tuhle malou starožitnost, třeba ji poznáte..., pokud se jmenujete Adolf Hofbauer.

Stáhl si a podal mu železný prsten se zlatým vnitřkem tak, aby zblízka viděl iniciály. Starý muž hleděl na šperk jako fascinován.

- To je otcův, řekl pak hluše, - odkud že přicházíte...?

Vlk to zopakoval.

- Ale tam byl... tam můj bratr Fritz.

Došel až k Vlkovi, zběžně na něho pohlédl, navlékl si glazé rukavice a dal mu z každé strany strašlivou facku. Když Vlk instinktivně vymrštil obě dlaně, aby se chránil před dalšími, udeřil ho pěstí do žaludku, až se Vlk svalil. Pak ho překročil, obešel

43

psací stůl, zvedl víko chránící psací stroj, zavedl do válce papír a pohodlně usedl.

- Jméno! řekl sotva slyšitelně. - Jestli se mi tu budeš válet ještě vteřinu, přerazím ti nohy.

I když by byl předtím přísahal, že mu bolest už nikdy nedovolí vstát, teď ho svaly vymrštily skoro do pozoru. Křečovitě tiskl natažené prsty ke švům kalhot, ale i tak cítil jejich třas, který rozechvíval celé tělo.

- Bedřich Vlk! zvolal, jak nejhlasitěji mohl; věděl, že na to si oni potrpí.

Nevysoký blondýn za stolem vypadal, jako by právě opustil koncert; z tmavého dvouřadového obleku trčel sněhobílý škrobený límec, jehož barvu opakoval kapesníček a celek doplňovala úzká tmavá kravata s bílými tečkami.

- Á, řekl jakoby překvapen, - okamžik!

Přehraboval se ve složkách na stole, až jednu vytáhl.

- Učitel Vlk? zeptal se.

- Ano! vykřikl Vlk.

– Á! opakoval muž, odhodil složku, obešel stůl, svlékl rukavice a natáhl pravici, – těší mě, já jsem komisař Fritz Hofbauer.

Pohled na dlaň, která ho předtím srazila k zemi, mu odkrvoval mozek, že nebyl schopen pohybu ani slova. Byl napjat jako struna a látkou kalhot už prosákl pot z prstů.

– Ach, řekl komisař, – ten úvod mi promiňte. Malé nedorozumění, včera mi nahlásili jiné pořadí, pak si s nimi promluvíme. Nuže?

Vlk se probral a rychle tu ruku stiskl.

– Přijměte místo, řekl komisař, odváděje ho ke konferenčnímu stolku, – pochopte, jednáme tu s velezrádci a na ty si neberem rukavičky. Vy jste inteligent, jistě se domluvíme. Kouříte?

Lekl se, když ruka znovu vyrazila proti němu; držela však pouzdro s cigaretami a doutníky. Zavrtěl hlavou.

– Ale vy přece nejste nekuřák, pane učiteli?

Vlk zrudl, jako by byl přistižen při lži.

– Totiž... přestal jsem... má snoubenka.

– K tomu musí být hodně pevná vůle, vidíte? Věříte, že já takovou nemám?

Nevěděl, jak na takovou lichotku reagovat. Rozpačitě pokrčil rameny.

– Víte co? Zapalte si se mnou, at' nemám tak špatný pocit!

Opět ruka s pouzdem. Vlk horečně uvažoval. Co tomu muži vlastně imponuje? Tvrdohlavost, či poddajnost? Pak si vzpomněl, nač nedávno přísahal. Ovšemže si především musí zachovat tvář!

– Ne, já opravdu...

Cvak. V druhé ruce se rozhořel zapalovač. Vlk si rychle vzal. Nemá smysl hádat se pro pitomou cigaretu, ten člověk se tím omlouvá za svůj přehmat, proč toho ku prospěchu věci nevyužít. A jak vlastně vědí, že kouřil a nechal toho??

– Děkuji...

– Za málo, pane učiteli. Asi víte, proč jsem vás pozval?

– Ne...

Deprimovalo ho, že se mu nepřestávaly potit prsty. A přece s touhle možností počítal, ano, sám si o ni koledoval, když uhodil na svého přítele, němčináře Vorla, aby ho zapojil do odboje. Vorel dlouho zapíral, že o nějakém ví, tehdy byla však Vlkova vůle neoblomná. Jako by chtěl dohonit, co zameškal, stal se pak motorem skupiny, kterou tvořilo několik učitelů a lékařů z okresní reálky a nemocnice. A právě jeden z nich byl prapříčinou jeho aktivity, protože ho od dětství neprávem prohlašoval za sobce a slabocha; když byl Vlk před týdnem pozván na přísně zakonspirovanou schůzku vedení, aby přednesl velkorysý projekt kampaně proti okupantům, mohl vítězoslavně pohlédnout do tváře – staršího bratra.

– Nebudu, řekl komisař, – chodit kolem horké kaše. Víme všecko. Kdybych jednal podle předpisů, zůstalo by vaše město prakticky bez inteligence. Jsem však právník a přítel jednání. Prošel jsem charakteristiky různých osob a myslím, že byste se mi nejlíp hodil vy. Nuže?

– To bude asi omyl..., zachraptěl Vlk a odkašlal si.

– Říkám-li, pokračoval Hofbauer nevzrušeně, – jednání, mám na mysli oboustranně čestnou otevřenost. Opakuji, víme vše, jako cizinci však nemůžeme posoudit, kdo je vašemu národu pro futuro více či méně potřebný. Je válka, a činnost proti nám nesmíme nechat bez trestu, chceme však exemplárně trestat jen nejkrajnější radikály, jací by vám byli nebezpeční i v míru, tím budou ušetřeni realisté, prospěšní národu v každé době. Nuže?

– Já opravdu nevím, řekl Vlk odvázně, věren přísaze, kterou složil napřed Vorlovi, pak školnímu inspektoru Kroupovi, hlavě organizace, a konečně i doma, kde si ji vyžádal jeho rozrušený, nedůvěřivý bratr, – zajímám se jen o svůj přírodopis...

– To mi potvrzuje, řekl komisař Hofbauer, – že jste prozíravý muž. Zvolit si za obor třeba dějepis, byl byste dnes lhář nebo nebožtík. Jako přírodovědec víte, že podmínkou přežití exempláře není mravnost, ale síla. A tu mám já. Upřímně řečeno, nejste můj

jediný kandidát. Divil bych se, kdyby ten další neměl míň skrupulí než vy.

– Ale u nás opravdu nikdo..., řekl Vlk skomíravě.

Komisař vstal. Obě ruce měl opět volné, jakoby připravené k úderu.

– Tři jména, řekl, – a domů. Nebo do našeho sklepa. Nuže?

Ještě před chvílí byl Vlk rozhodnut spíš položit život než prozradit i jen jediného spolubojovníka. Toto však byla nová situace, kterou přísaha zesumírovaná kdesi v závětrí nepředvíдалa. Kdyby šlo jen o něho, nechá se třeba utlouct, ale neřekl komisař, že povolá jiného? Nehrozí nebezpečí, že ten jiný po první ráně vysype všech deset jmen a zničí tak celou skupinu? Zatímco on má možnost sedm členů zachránit! Vzal kříž strašné odpovědnosti na sebe a stačil ještě pohotově vytrít ty, kteří mohli být nejspíš oželeni, buď že byli svobodní, nebo staří.

– Meloun, řekl. – Konvalina a Rys.

Jmenoval tělocvikáře, katechetu a školníka. Komisař si je poznamenal vestoje.

– No vida, zažertoval bez úsměvu, – jak nám to jde. Jen tak dál! Vlk se ohradil.

– Chtěl jste tři...!

– To bylo kdysi, řekl Hofbauer. – Na to zapomeňte. Ted' chci tu druhou trojku.

I v rozčilení pochopil: vědí o šesti! Projela jím palčivá nenávisť k neznámému zrádci, který si ted' v bezpečí užíval za jidášský groš, zatímco on tu bojoval o holé životy. Ale i v šachu, napadlo ho, často vyhráváš, jen když umíš správně obětovat. Lékaře potřebuje každý, snáz jim leccos projde.

– Doktor Morava, řekl. – Doktor Komeda. Doktor Krob.

Byl nesmírně unaven, ale šťasten, že jádro skupiny uniklo a může působit dál. Komisař si stále nesedal. Promluvil velmi přísně.

– Pane učiteli, kdo je radikál a kdo realista, o tom ovšem rozhodnu já. Vy mi vyjmenujte všechny odbojáře bez rozdílu, abych prověřil vaši pravdomluvnost. My už je totiž známe.

Vlk uslyšel hukot, jako by se nablízku vylila z břehů řeka; to mu do hlavy stoupala krev. Vědí opravdu všechno! uvažoval zmateně. Proč si tu pak má hrát na hrdinu??

– Nuže?? štěkl Hofbauer.

– Kolega Vorel..., řekl tedy Vlk; snažil se, aby to znělo důstojně a především konečně.

– Dál!

Mučivé mlčení. Ale bič hlasu nedopřával ani oddech.

Dál!!

Inspektor Kroupa.

A to byla nejzazší hranice, kterou už nehodlal překročit. Bratra chtěl zachránit za každou cenu!

– Dál!

– Už nevím, pane kom...

– Jednal jsem s vámi, řekl Hofbauer ledově, – v rukavičkách, ve víře, že i vy jste slušný člověk. Takhle mě nutíte užít vědomě prostředků, s nimiž jste se omylem seznámil v úvodu.

– Pane komisaři, mé čestné slo.

– Vstaň a dej z huby, zařval komisař, – ten cumel, když se mnou mluvíš!

Opět v pozoru snažil se Vlk ovládnout roztřesené nohy.

– Myslíš, že jsem idiot?? Že nevím, koho celou dobu kryješ?? Jenže já to chci slyšet od tebe, jinak tě oddělám místo něho!

Snad kdyby mu byl bratr věnoval v životě víc pozornosti a důvěry, byl by Vlk ochoten stát se pro něho mučedníkem, ale takhle? V bezbřehé vteřině úzkosti si připomněl všechna jejich střetnutí, která vyvrcholila docela nedávno bratrovým neslýchaným obviněním, že Vlkova odbojářská aktivita není než pokus obstatat si pět minut před dvanáctou poukaz na kariéru. To však bratříčkovi

nevadilo, aby ho, nepřípraveného, nenechal vplout do této bezvýhodné situace. Když se navíc ukazuje, že celá jejich slavná konspirace stála za bačkoru a komisař je zná všechny jak své boty, má strčit hlavu do oprátky ještě on? Kdo se pak postará o mladší sestru?? A co Lenka Jarošová, jeho nepraktická láska??

– Tak bude to?? vykřikl komisař.

– Vlk! vykřikl Vlk.

Hofbauer byl viditelně překvapen. – Vlk...?

– Doktor Vlk, Vlk Jan, Honza... můj bratr...

– Vždycky, řekl Hofbauer, – jsem si přál, abych tu mohl provést bratra, on mě totiž trochu podceňoval. Nezapírám, že ten svinsky tendenční článek o mé minulosti, který dokonce přetiskli u vás, mně nesmírně zkomplikoval život. Na druhé straně mi dal naději, že

44

se Fritz konečně ozve. Vaše informace o jeho tehdejší odjezdu mě utvrzuje, že provozuje svou praxi někde v Jižní Americe.

Jak scházeli po točitých schodech, Adolf Hofbauer napřed a pak Vlk s Lízinkou, aby ji mohl případně zachytit, sílil opět zvuk připomínající štěkot a vytí.

– I já jsem se, pokračoval průvodce sdílně, jako by jim chtěl vynahradiť prvotní nedůvěru, – skrýval, než trochu zchladly vášně. Ale pak mi má drahá Truda, dej jí Pán Bůh nebe, řekla, Co blázníš, Dolfi? Plnil jsi rozkaz a ještě dal vydělat celému městu! Právě kvetla móda dělat z lágrů muzea, vedli je ošetřovanci a hemžilo se tam pozůstalými, kteří prahli po krvi. Tady jsme se poučili: nepustili jsme to –

dodal Adolf Hofbauer, odemykaje ocelové dveře,

– z ruky.

Ač profesionál, neubráníl se Vlk vzrušení. Moderní úkoniště mu dávno zevšedněla a středověké mučírny, kam vodil děcka, působily

trochu pohádkově. V této nenápadné budově udělal jeho průvodce za pár let víc zákazníků, než stačí on se všemi svými učedníky za život. Mimoděk uchopil dívku za ruku, jako by se s ní chtěl o vzrušení podělit. Ulekli se oba.

Zdálo se jim, že se ocitli v infernu. Do nosu je udeřil čpavý puch, ohlušil je nepředstavitelný rámus a odevšad na ně útočily čelisti psů uvázaných našťestí na silných kabelových drátech. Hofbauerovy rty se stále hýbaly, než pochopil, že hosté ho nemohou slyšet. Zatáhl za rukojeť na rozvodné desce vedle dveří. Účinek byl fantastický: světlo v místnosti potemnělo, řev byl ihned vystřídán žalostným kňučením. Žárovky zazářily normálně, páka se vrátila do původní polohy. Na betonové podlaze rozlehlé místnosti bez oken ležely s třasem desítky nejrůznějších psů; pár se jich motalo v kruzích, pokud jim dovolily dráty.

– Aby to neleželo ladem, zřídili jsme tu, řekl Hofbauer, – rasovnu. Psy, o které se nikdo nehlásí, prodáváme hlavně laboratořím. A před výplatou si koupí rádi dva nebo tři na zub ti makaróni nahoře. Jinak vidíte původní stav, tahle elektrika už tehdy chránila personál před ošetřovanci se sklonem k agresi.

– Ošetřovanci, vysvětlil Vlk Lízince, – byli něco jako zákazníci, kteří se provinili nemocí.

– To, řekl Hofbauer uznale, – jste řekl velmi přesně. Dnes už se znovu začíná chápat, že eutanázie není zločin, ale akt nejvyšší společenské prospěšnosti. Debilové a šílenci všeho druhu jsou nebezpečím i v hlubokém míru. Ostatně nám jich nemocnice a starobince dodaly sotva polovinu, většina přišla z kriminálů a lágrů. Ošetřili jsme všechny stejně rychle a bezbolestně. Kuš!

To platilo německému ovčákovi, který se vzpamatoval z šoku a znovu se rozštěkal; neohroženě ho poplácal po čumáku a vedl hosty k protější dveřím, natáčeje k nim i při chůzi zdvořile svůj trochu ptačí profil.

- Takzvané muzeum je ovšem trvale v adaptaci, protože tu nepotřebujeme čumily. Jako kustod působím jen při mimořádných návštěvách. Vaši počítám -

dodal s úklonou,

- mezi ně.

Znal už a ocenil Vlkovu profesi, ale teď se zezdalo, že ta zdvořilost patřila především dívce. Vlka to potěšilo i podivně zneklidnilo. V sousední betonové kryptě jim Hofbauer na dochovaném zařízení vysvětlil oba způsoby ošetření, kterých tu užíval. Ležící ošetřovanci - zuřiví ve svěracích kazajkách, dementní v plachtě - byli kladeni na plechový stůl; na sešlápnutí pedálu vyjely tři dlouhé jehly a přinejmenším jedna zasáhla srdeční komoru naplno. Chodícím tu takzvaně ‚brali míru‘. Byli pro uklidnění normálně zvaženi a pak přistaveni zády k míře na kovovém stojanu, kde byla ve výši týlu zapuštěna pistole s tlumičem.

Vlk se chtěl zeptat na funkci šesti háků očíslovaných I.-VI. a zapuštěných do stropu na samé hraně boční zdi. Připomínaly věřiny - i dlouhou, teď sklopenou lávkou -, ale jejich umístění bylo krajně nešikovné. Hofbauer mezitím želel toho, že ve zmatku kapitulace dal vyhodit do vzduchu přilehlé krematorium. Bylo, pravda, malé, s kapacitou sto kusů denně, kolik jich ukládal zpracovat státní plán, ale právě ta komorní nenápadnost by se dnes úžasně hodila firmě i městu. Takhle se musí na okres nejen s každým dědou, který si poručil kremaci, ale i s každým psem; pálí je tam mezi křesťanskými žehy za nekřesťanské peníze.

Za řeči vyšli na prostranství s dosud zřetelnými betonovými fundamenty. Hofbauer se stále častěji obracel k Lízince. Její soustředěná pozornost se zdála ho inspirovat k líčení podrobností, které pomalu zasypával netečný písek času. Oživala v nich pionýrská legenda o prostém sanitáři místní nemocnice, jehož otec Heini hrdinsky padl jako polní četník první války a bratr Fritz policejně zajišťoval území dobytá v druhé. A právě tento

neprůbojný mladík první pochopí význam „usmrcení z útrpnosti“, jak je propaguje nový, průbojný režim. Zaskočí, kde selžou reakční i zbabělí lékaři: oběhne příbuzné příslušných pacientů a vysvětlí humánnost akce tak zaníceně, že nikdo neodmítne. Po poradě s odborníky zvolí způsoby ošetření a dá se do práce. Denně dělá jen tolik mrtvol, kolik předem vyjedná kremací v okolí. Už za měsíc mohou však dvě třetiny nemocnice sloužit jako lazaret a Adolf Hofbauer je slavný. Je pověřen zpracovat ve velkém celý jih země a tehdy pomůže rodnému městu: místní majitelé výhodně prodají pozemky, místní podnikatelé staví, řemeslníci dodávají vybavení, obchodníci a hostinští mají konjunkturu. Adolf Hofbauer je i ctěn a milován. Tábor se nemůže měřit s giganty šrotujícími celé národy a rasy, ale svůj úkol splní, a víc: když proud starců, blbců, tuberáků a rakovinářů opadne, začnou sem proudit k ošetření kriminální recidivisté. Tady možná došlo k přehmatům, když mezi ně vyšší místa zahrnula i pár politických vězňů, ale za to nenesl zodpovědnost, však se nedostal ani na listinu válečných zločinců a mohl zůstat doma. Ani ze žaloby několika zahraničních pozůstalých, kterou zavínil ten nešťastný článek, nebude pršet; bude-li třeba, dosvědčí celý Holzheim-Niehausen: náš Áda Hofbauer je nevinný. Proto hledí před sebe i dozadu s čistým svědomím a s neochvějnou vírou, že čítanky jsou už napsány.

Malý muž, tak velký významem, se mezitím do Lízinky zavěsil a hovořil vlastně jen k ní. Vlk jdoucí o krok pozadu se snažil zaujatě poslouchat, ale překvapovalo ho, že se současně podstatnou částí svého já znovu zabývá Lízinkou. V cestovním kostýmku, který si oblékla místo džín, když měli klást věnec, jako by náhle dospěla. Byla vyšší než Hofbauer, takže naklánějíc k němu hlavu, aby ho slyšela, vypadala, že ho vede. Přesto nebyli směšní, Vlk musel naopak obdivovat, jak byl rozdíl věku i výšky setřen zářením vzájemného porozumění. Představil si místo Hofbauera sebe a byl maně okouzlen, jak všestranně ten obraz získal. Bože, vždyť

po ní toužím! vzdychl. Proč jsem ji vlastně tak rychle odepsal? Opravdu jen kvůli Markétě? Co když jsem se prostě polekal, že to už nezvládnou? Co když slyším první zvonění stáří??

Rozrušilo ho to, nemohl se hodnou chvíli soustředit. Mráкотně kývl na Hofbauerův návrh, že je zaveze do hotelu, aby si odpočali před večírkem. U recepcie jen matně vnímal, jak malý muž Lízince líbá a jemu tiskne ruku se slibem, že je vyzvedne v osm. Mechanicky přijal klíče od obou pokojů, vzal dívku pod paži a vedl k liftu. Ironický pohled recepčního hypnózu přetrhl. Blázním? utrl se na sebe hrubě, to chci skutečně zneužít postavení a přeříznout vlastní žačku jako poslední kočí mezi exkurzí a večírkem, abych si dokázal, že mi pořád stojí? Chci pro jednu soulož s pannou, jaká obvykle připomíná řezničinu, zradit všechna ta nádherná milování s Markétou, v zubařském křesle, v chladnoucí vaně, na tajícím sněhu, na vyhřátém písku? Co na tom, že patří minulosti? Voják také nemění vlajku, protože je prostřílená, a neopouští staré komatanty pro mladší.

Dovedl dívku k výtahu, kde se ukláněl liftboy s hnědou pletí Levantinců, uvolnil její paži a podal jí klíč.

– Projdu se trochu, řekl suše, – poležte si. Zavolám v půl osmé, abyste nezaspala.

V očích jí zahlédl výraz, který už nestačil dešifrovat. Utkvěl mu smyslný úsměv orientálce, spěšně přivírajícího dveře. Bez pozdravu významně hodil svůj klíč na desku recepcie a vyšel ven.

Procházka ho uklidnila. První letní den v nedělně prázdných ulicích lemovaných bohatě štukovanými domy neprovokoval k dobrodružným výbojům, milostným pletkám či riskantním hrám o bank; zval k milým návratům, něžným vzpomínkám a tichým bilancím trvalých hodnot. Když se pak přistihl, že místo na Lízinku či na Markétu myslí se zvědavostí odborníka na šest záhadných háků s římskými čísly zapuštěných do stropu až u zdi, věděl, že je v pořádku.

V hotelu se dlouho louhoval v horké vodě, dal si skotský střik, div neutrhл páku baterie, a se skvělým pocitem vklouzl do čisté košile vonící levandulí. Vděčně pomyslel na Markétu. Měl bych jí zavolat! napadlo ho. Stihnu to ještě? Vyděsil se: bylo za pět minut osm. Zběsile vytočil Lízínčin pokoj. Nezvedla to. Za pár vteřin měl na sobě smoking i perka, zabouchl dveře a v běhu zkoumal, má-li peníze a doklady. Lift přijel bez obsluhy. Proboha, blesklo mu hlavou, co když ten dobytek... sítnice mu vrátila vilný škleb a teď také porozuměl poselství jejích očí: aby ji nenechával samotnou. Když se dveře rozevřely v prvním poschodí, vyrazil jako smyslů zbavený. Unikla Šimsovi, aby se na ní ukájel špinavý Turek? Silně zaklepal. Neozvala se. Zalomcoval klikou. Nepovolila. Recepčního! Lift se začal zavírat. Doběhl včas, rozpáčil dveře heverem svých paží. Z kabiny stejně nedočkavě vtrhl do haly a ihned se zastavil.

Paní Lucie Tachecí, prodírajíc se jako zasypaný horník z trosek své třetí – manželství připočítala – nešťastné lásky, rozhodla se mstít tomu hnusnému pohlaví ze zálohy. Její příklad, mateřská osvěta a především Lízínčina povaha jí dávaly jistotu, že dcera, sebevíc žádoucí i žádaná, nenechá své šance na prvním pažitě, ať bude oset jetelem, či parkovou směsí. Zájezd do ciziny, natož v doprovodu profesora Vlka, chápala jako osudovou příležitost; po synech rezníků měly konečně vstoupit na scénu Lízínčina života hlavní osoby, synové podnikatelů, bankéřů i – myslela na to s úsměvem, ale věděla, že je to reálné, přidá-li se ta nezbytná dávka štěstí – králů.

Proto navždy svlékla z dcery ochranné mimikry dětскosti a oblékla ji jako ženu. Cestovní kostým byl jen přede hrou. Teď stála uprostřed haly v černém saténu, který obepínal štíhlý krk jak strangulační rýha, nadouval se k drobnému, ale výraznému pahorku ňader, zužoval k útlému pasu a klesal jako černý vodopád ke kotníkům; od půli skvěle modelovaných stehen byl však rozstřižen, takže odhaloval smetanu kůže. Vlasy spletla do vrkočů, které jí obtáčely hlavu

svatozáří. Od hlavy k pasu vypadala jako světice, od pasu dolů jako kurtizána. Účinek byl mohutný.

Snědý liftboy seděl zcela proti předpisům v křesle, kde starší hosté čekávají na výtah, u baru zkameněl nápojář, třímaje oběma dlaněmi stříbrný šejkr ve výši hlavy, zatímco jeho host držel v jedné ruce doutník a v druhé zápalku, která mu dávno spálila prsty. Vznešený portýr usilovně roztáčel větrník dveří, jimiž nikdo nešel. Recepční se už neušklíbal; měl otevřená ústa. Lízinka

poslouchala řeč času. Nejdřív odbily osm hodiny v hale, které se předcházely. Po nich nádražní, které šly přesně. Nakonec kostelní, které se zpožďovaly. Pohlédla na drobounké náramkové hodinky po babičce, které jí na cestu dala matka. Ukazovaly čtvrt na devět. Usoudila, že zmeškala, a rozhodla se jít spát. Tu k ní přistoupil od výtahu Vlk a od vchodu Hofbauer. Nenašli vhodná slova, proto jí mlčky nabídli rámě.

Hofbauer je dovezl k zámeckému pivovaru. Jestliže ho Vlk podezřívá z pokleslého vkusu, když vstoupili pod klenbu, která násobila třískání holb a zpěv podroušených, vzápětí se mu v duchu omluvil. Jeden z pivonošů v kožené zástěře jim otevřel spojovací dveře a naráz se ocitli v jiném světě: k podniku patřily i zámecké pokoje. Prostřeno bylo v knihovně. Připravili jim z mobiliáře vzácný empírový stůl o třech stranách, takže každý mohl sedět mezi oběma společníky. Aby byla symetrie dovedena k nejvyšší rafinovanosti, planuly tu tři tříramenné svícný, obsluhovali tři číšníci v livrejích a za trojdílnou zástěnou decentně koncertovalo trio.

Lízinka samou radostí zatleskala a Hofbauer se uklonil; ve fraku, který oblékl, tak ještě víc připomínal rtuťovitého dirigenta. Ve Vlkovi se srazilo vrcholné uspokojení estéta s nedefinovatelnou ostražitostí. Hostil by mě takhle, pomyslel si, i bez ní?

Menu odpovídalo prostředí. Po ledovém kaviáru s citronem, který zapili náprstkem pravé ruské vodky, následovala ‚sole Coquelin‘; v malých turbanech z kambaly dýchala lososí pěna, na pohled lehčí než

vzduch. Zapíjeli bílým franckým Thüngersheimer-Johannisbergem z rodiny Müller Thurgau, o kterém Hofbauer poznamenal, že ho má rád ‚nobelový Böll‘, v čemž jediném se s tím pisálkem shodne. Následoval ‚canard rouennais aux oranges d’Espagne‘, křehká kachýnka obložená plátky pomeranče a filigránskými pommes soufflés, a kní Pommard 1955 ze sklepů markýze de Monteclaira; k povinností odběratele, řekl hostitel omluvně, výslovně patří upozornit konzumenty, že pijí momentálně nejdražší víno na světě. Kulinařský koncert byl zakončen bavorským krémem Rothschild s anglickou žlutkovou šlehačkou. Poslední notu zahrálo na tympán korku suché Pommery.

Po celou dobu ležel prsten otce Heiniho vprostřed stolu, zasazen v sametové etuji, kterou Hofbauer mezitím obstaral. Vlk se nemohl zbavit dojmu, že se šperk nějak zmenšil, až to přičetl svým očím. Budeš si muset obstarat brýle, pokáral se, ješito! Hostitel pokračoval v poledním monologu, tentokrát na soukromou notu. Vyprávěl Lízince – na Vlka pohlédl jen při přípitku – román lásky, který prožil s milovanou Trudou od dětství až do její smrti, tím tragičtější, že banální: kousnuta psem, zemřela na vzteklinu. Psa nezjistil, a tak v antickém hněvu, přiznal se, usmažil v jejich elektrických obojících všecky. Protože stejně otevřeně líčil i Trudinu obětavou pomoc při eutanázii, zeptal se ho Vlk tiše v jedné z řídkých chvil, kdy u nich nestál žádný číšník, není-li to trochu riskantní.

– Proč? podivil se Hofbauer, a když pochopil, vysvětlil jim s úsměvem, – ale vždyť tihle všichni pracovali u mne.

Až teď si Vlk všiml, že číšníci i hudebníci jsou bez výjimky jeho a Hofbauerovými vrstevníky. Osm starců, ušklíbl se, a jedno dítě! Zjitření, které ho přepadlo, když ji hledal, a vyvrcholilo, když ji našel, opadalo. Musel přiznat, že lví podíl na tom měla Hofbauerova love story s Trudou, tak podobná jeho s Markétou. Tento pravda žádný krasavec, ale bohatý podnikatel a historická osobnost, mohl jistě už nesčíslněkrát uvést do svého života novou ženu. Ale neučinil tak,

jako to tím méně učinil Vlk, jehož stará láska naštěstí stále dýchá s ním vzduch života. Pocítil vděčnost za tu lekci, jen se ho chtěl později soukromě zeptat, jak nakládá se svou vitalitou. Hádal, co asi zastupuje v Hofbauerovi jeho vlastní náhradní vášeň vařit, a při své znalosti psychologie by se byl vsadil, že jsou to karty nebo ruleta, v každém případě hazardní hra.

Příležitost měl vzápětí, když se Lízinka omluvně zvedla; číšníci ihned postavili špalír, který ji dovedl k příslušným dveřím. Než Vlk stačil zformulovat otázku, předběhl ho Hofbauer.

– Kolego, zatykal mu téměř úpěnlivě, – smím se tě naprosto otevřeně zeptat, jaký k ní máš vztah?

– Vztah...? opáčil Vlk zmateně.

– Jestli ji miluješ, pokračoval Hofbauer rychle, – zapomeň na tenhle rozhovor. Ale je-li jedna z mnohých, nech mi ji tu!

– Prosím...? zakoktal Vlk.

– Ožením se s ní, řekl Hofbauer. – Má v sobě oheň i led, jako měla Truda. Víím to tak jistě, že jsem ještě odpoledne dal zmenšit otcův prsten na její míru. Tak co? Smím jí ho dát k zásnubám? Jestli ano, odjedeš mým vozem a budeš tu mít do smrti otevřené konto. Nuže?

Přes nedohledné údolí let prásklo znovu vzduchem jak bič to slůvko, které ho donutilo k jedinému selhání v životě. Teď však nečelil jednomu z Hofbauerů naivní učítylek, ale ostřílený šéfkat, který s ním sice nemohl soutěžit v číslech, jinak však nad ním čněl jako van Gogh nad výrobcem kalendářových krajinek. Ani nemrkl, když zvučně odpověděl.

– Bohužel. Stane se mou ženou.

V tu chvíli bezpečně věděl, že to týmiž slovy a stejným tónem sdělí pozítří ráno Markétě.

Trio přerušilo barokní kompozici a zahrálo intrádu. Lízinka se vracela. Jeden číšník zavíral dveře, druhý ji sledoval, kdyby uklouzla, a vrchní odstavoval židli. Oba muži povstali. Poděkovala se sklopenýma očima, takže jí unikl propastný rozdíl v barvách tváří.

Vlk, nezvyklý lhát, byl rudý jako rak. Hofbauer, nezvyklý prohrávat, bledý jako vosk. Ale nehodlal se spokojit s pouhým tvrzením.

– Drahá slečno, oslovil Lízinku, snaže se o zdvořilostní nezávaznost, – slyšel jsem od přítele Vlka sdělení, které povyšuje naši prostou večeři na skutečnou slavnost. Smím vám gratulovat?

Vlk se viděl stát na druhé křižovatce svého života, řízením osudu s protivníkem, který se opět jmenoval Hofbauer. Ten upřeně hleděl na Lízinku, až pochopila, že je rozhodnut čekat na její reakci třeba do rána. Omluvně se pousmála a

kývla. Vlk ovšem věděl, že jako už od rána ani teď nerozuměla jedinému slovu, což Hofbauerovi jako všem mluvčím prostě uniklo; přesto byl své lásce nevýslovně vděčen.

– Vlku, řekl Hofbauer, – co jsme si, to jsme si. Obelstil jsem vás, jak to patřilo k mému povolání, ale zato vám zachránil život. Jsem

45

voják, ale ne sebevrah. Válka je ztracena. Pomozte mi zmizet, a já se postarám, aby zmizela vaše minulost.

Komisařův vždy perfektní tmavý oblek byl pomačkán, jindy sněhobílá košile nesla zřetelné stopy, že je použita nejméně podruhé. Ale k pocitu zadostiučinění měl Vlk daleko. Muž, který ho prvně vyhledal doma, připlíživ se po zatemnělém schodišti jako zloděj, byl ještě teď, kdy vlna fronty došplouchla až k městu, pánem jeho osudu: stačilo, aby zapomněl v trezoru své kanceláře pár protokolů s Vlkovým podpisem.

Vše bylo tím zoufalejší, že se Vlk při nejlepší vůli konfidentem necítil. Své selhání chápal jako intelektuální, nikoli morální. Komisař Fritz Hofbauer ho sprostě podvedl, hodil mu, nezkušenému, udici několika pravděpodobností, a tím vzbudil dojem, že ví vše. Jaké bylo Vlkovo zděšení, když mu jeho Mefisto po zatčení přiznal, že od

začátku blufoval: ve snu ho nenapadlo, že v tomhle hnízdě nějaký odboj existuje Vlka mu přivedli opravdu náhodou a udeřil na něho z pouhé rutiny; kdyby byl držel, řekl mu cynicky, hubu, byl by ho poslal po další facce domů.

Nebýt té absurdní náhody, mohl dnes Vlk poslouchat hřmění děl se stejnou euforií jako celé město. Místo toho byl bezradný, na pokraji sil. Podařilo se mu sice tři zatčené vyfechtovat, když přesvědčil Hofbauera, že by jeho svoboda bila jinak do očí. Bohužel, nikoli bratra! Bilo by do očí, přesvědčil tentokrát Hofbauer jeho, že je to kvůli vám. Tím spíš nemohl komisaři odpustit, jak hnusně zneužil jeho důvěřivosti. Nakonec se stejně nevyhnul podezření. Tu a tam mu neodpověděli na pozdrav, ten či onen přestal před ním hovořit. Sestra se při jeho návštěvách rozplakala a nepřestala, dokud neodešel. Nejhuř se zachoval Vorel, kterého přece vysloveně zachránil: když potkal Vlka na školní chodbě, odplivl si. S krvácejícím srdcem musel Vlk prosit komisaře, aby taktně zasáhl, než ten člověk vyvede nějakou hloupost. Mohl tušit, že ho dá také zastřelit??

V důsledku tak tragických nedorozumění si ve chvíli, na niž se jako věrný vlastenec léta těšil, kdy lustr, pohupovaný tlakovými vlnami dělostřelby, cinkavě zvonil hranu nesvobodě, nemohl dělat iluzi, že prokáže svou bezúhonnost hurá-vlastencům, až vyjdou na lov údajných kolaborantů. Byl tak zdrcen, že se nedokázal ani rozhodnout, má-li prchat, anebo si pustit plyn. A teď stál strůjce jeho neštěstí před ním.

Nečekaná nabídka vykřesala naději. A způsob, jak z ní rozdmýchal plamen, aby se z popela nešťastné chyby zrodila silná osobnost s puncem neomylnosti, nesl už pečeť jeho mozku, jenž tím byl zachráněn pro službu lidstvu.

Celý složitý plán vyvinul během Hofbauerovy řeči a nikdy se sám nepřestal divit, jak přitom stačil vyřešit i technické detaily. Hofbauer ho poslušně očekával ještě téže noci na zahradě své vily. Vlk hodil mezitím do školní schránky dopis, že ho nedůvěra, zaviněná jeho dokonalou

konspirací, nutí dokázat nevinu skutkem; padne-li, napsal s trochou hořkosti, stačí ho snad dostatečně očistit jeho krev. Při modrém světle baterky si pak prohlédl v Hofbauerově mercedesu listiny, které mu komisař slíbil vydat při loučení: originály osudných protokolů a kopie rozkazu, jímž Hofbauer nařídil, aby byli zítra ráno zatčeni a souzeni vlastenečtí učitelé Bedřich Vlk a jeho snoubenka Jarošová. Jak toužil ji varovat! Miloval ji tím víc, že jako jediná věřila v jeho nevinu, ale ohrozil by celý podnik, při kterém byl nástrojem vyšší, historické spravedlnosti. Modlil se, aby jí osud byl milostiv a fronta přišla včas.

Písemnosti vrátil Hofbauer do náprsní kapsy. Pak se Vlk ujistil, že vezou rezervní kanystr s benzínem, a ulehl na zadní sedadlo, pod hlavou aktovku s pořádným smotkem elektrikářského drátu. Hofbauer ho přikryl plédem i kabátem a provezl kordonem polního četnictva, který uzavíral frontovou oblast. Potom si Vlk, aktovku po paži, sedl dopředu, aby poskytl alibi komisaři při eventuálním setkání s vlastenci. Hofbauer mu svěřil své doklady a také prsten po otci, který by ho mohl prozradit. A vyprávěje o své rodině, žijící v idylickém Holzheim-Niehausenu, řídil chladnokrevně vůz už už povstávající zemí, zatímco Vlk vedle něho mlčky sbíral sílu, aby ho dokázal zabít.

Problém netkvěl v tom, že komisař měl zbraň. Vlk spoléhal na moment překvapení. Profesionál, který umlátil či dodal katy bezpočet lidí, se nemívá na pozoru před učitelem přírodopisu, zvláště když ho má za figurku z pilin a bláta. Vychován v rodině vesnického písmáka, byl však Vlk do morku humanista; představa, že má vlastnoručně – atši na svatý příkaz vlasti a odvetou za vraždu spolubojovníků – zbavit života lidskou bytost, ho teď skličovala víc než předtím strach. Báł se, aby v klíčovém okamžiku, kterým měla být zdravotní zastávka, nenabyla vrchu jeho vrozená dobrosrdečnost; aby našel sílu Hofbauera omráčit, pro jistotu svázat drátem, zastřelit jeho pistolí a pak s vozem a listinami spálit.

Než dosáhli lesní oblasti, museli projet krajským městem. Téměř v jeho geometrickém středu, na hlavním náměstí, jim zcela nečekaně

zkřížily dráhu dějiny. Jako ve filmu či ve snu pluli náhle krokem, až docela uvízli v zástupu lidí, kteří nadšeně mávali starými státními vlajkami a v slzách zpívali hymnu, tak opojeni prvním douškem svobody, že nevěnovali mercedesu pozornost. Vlk však věděl, že je zle, že stačí první výkřik a dav je rozšlape i s vozem. Ještě zahlédl, jak k němu Hofbauer otáčí od volantu znepokojenou tvář, ale to už bleskově spočítal novou variantu, ověřil v duchu, že k ní má nutné rekvizity, a vykřikl první sám.

– Pomóóoc!

Celou vahou svého robustního těla přišpendlil komisaře na dvířka, a když se mu podařilo nahmatat – ani přitom nepustil aktovku – kliku, vypadli oba pod nohy zástupu.

– Držte hóóó, řval Vlk, – vraždil naše lidiíí!

Později musel obdivovat i to, jak přesně odhadl psychologii davu a jeho složení, snad že o něm stále přemýšlel, když se ho ještě sám bál. Vždycky ho nejvíc děsila stádnost, pomýšlení, že úchylný jedinec, který vyvolá v davu barbarské atavismy, je s to vymazat staletí civilizace. Nemýlil se. Lidé, mezi nimiž bylo mnoho žen a dětí, se napřed nerozhodně zastavili, ale už za okamžik několik mužů zalehlo Hofbauera tak, že i Vlk se stěží osvobodil. Ted' se staral o to, aby lapený nepromluvil.

– Pozor! nepřestával křičet, – má zbraň!!

Několik rukou se ležícímu hrabalo v kapsách, a když našli pistoli zlověstného typu, byli přesvědčeni. Vlk zatím klubko mužů oběhl, dostal se k hlavě, a nedbaje zuřivě bojujících zubů, které ho zraňovaly, rval mezi ně vši silou svůj kapesník.

– Já ti zacpu tu hubu! křičel hystericky, obraceje se k zástupu, – ta huba nás posílala na smrt! Podívejte... –

dílo se zdařilo, nepřítel nosem natahoval vzduch, aby se neudusil, a on vyskočil, škubnutím otevřel aktovku a mával nad hlavou drátem,

– tímhle nás šněroval jako balíky, na, ochutnej sám!

a muži, klečící na Hofbauerovi, mu nadzvedávali svíjející se tělo, aby je mohl sdrátovat. Nebezpečí ho nutilo spěchat a především vinit komisaře z nových a nových zločinů. Když dovázal nohy, nadešel nejriskantnější okamžik: musel se na pár vteřin vzdát k autu. Ale to už poznal, že přinejmenším jeden z pomocníků projevuje aktivitu měřitelnou s jeho; byl to silný mladík s nízkým čelem a zpřeráženým nosem, prozrazujícím boxera.

– Vystav ho! houkl na něho, vkládaje mu do ruky zbytek drátu, – ať ho každý vidí, to je totiž –

jako trumf vytáhl svázanému z kapsičky služební kartu,

– komisař Hofbauer, náš vrchní kat!

Podal ji nejbližší stojící ženě a dral se do auta pro kanystr. Záměr vyšel. Žena rozčileně zvedla průkaz nad hlavu. Při pohledu na nenáviděný znak začal dav, zatím spíš šokovaný rvačkou sedmi proti jednomu, konečně trochu žíznit po krvi. Silák trhl drátem a vlekl Hofbauera po dlažbě jako pytel. Vlk spěchal z nimi. Nesměl polevit, dokud hrozilo, že někdo objeví papíry v náprsní kapse. Nad hlavy zástupu vylétl konec drátu a uvízl na rameni lucerny. Když se Vlk dostal k lucerně, začalo na ni pár mužů vytahovat Hofbauera nohama napřed.

– Moment! zavelel. Otevřel uzávěr a lil na komisaře benzín od hlavy k patě, jako by chtěl flambovat obrovskou pečení. Viděl strachem nepřítelné oči a zaslechl odkudsi výkřik, který ho zmobilizoval k rozhodnému střetu.

– On se zbláznil! volal někdo, – zajatci patří před soud, tohle je lynč...!

– Kde seš?? vzběsnil Vlk a napřáhl skoro prázdný kanystr proti davu, který couvl i ztichl. – Tenhle hajzl mi zabil bratra!! Nepomáhals mu?? Vylez, ať si tě prohlídnu!!

Neznámý se neodvážil.

– Héj..., začal boxer.

– ... rup! přidali se další.

Nohy se dotkly lucerny, zatímco hlava se houpala na dosah paže od zástupu. Vlasy spleené benzínem se zdály ježit hrůzou. Vlk odhodil nádobu, vrazil ruce do kapes a strnul. Později ho zamrazila představa, jak by byl dopadl v lese: mohl dokumenty leda sníst. Naštěstí byl mezi lidmi.

– Sirky! volal. – Dejte sem někdo sirky!

Neznámá chvějící se ruka mu podala zapalovač, vyrobený z nábojnice snad v první válce; o vzácný kousek se pak nikdo nepřihlásil a Vlk jej nosil jako talisman. Škrtl a pohlédl nad sebe. Vypoulené oči už ani nepatřily člověku. Přesto zaváhal. Ale pak se v něm zvedl chladný hněv, o jakém tolikrát čítával, hněv mstitele rodiny, národa, plemene. Ani žalostný sten připomínající kňučení psa ho už nedokázal zadržet. Zvedl plamínek k vytrčeným vlasům.

Ozval se prapodivný zvuk, jako kdyby se s bafnutím zažehl obrovský plynový vaříč. Několik vteřin vypadal komisař jakoby zataven do oslnivého skla. Snad hrůza, snad šílená bolest mu propůjčily sílu vyplivnout roubík. Zaječel. Asi chtěl ještě něco sdělit, ale to už nezvládl. Jekot neartikulovaně stoupal do závratné výšky, až se náhle přetrhl. Vystřídal jej strašlivý puch. Vlk ostře vnímal, že v přeplněné ulici je hrobové ticho přerušované jen šustivým praskáním, jako by někdo mačkal balicí papír. Plamen zhnědnul, ale byl to možná optický klam, jak tmavla dosud bílá tvář. Drobné tělo se začalo žářem ještě víc scvrkávat a přitom i pohybovat, to se smršťovaly jednotlivé svaly. Hofbauer se podobal cvičícímu gymnastovi. V zástupu omdlávali a zvraceli lidé. Konečně se vytvořila mezi tělem a oděvem skulina, kam mohl vzduch. Čadivě zahořela látka a pod ní Vlkovo klopýtnutí.

Když plamen uhasl a Vlk ochutnal, musel uznat, že něco takového ještě neměl na jazyku. Ten

koňak, starší než elektrické světlo, jako by až po zahřátí číší uvolnil stoletou vůni i chuť. Teď bylo na něm, aby zatleskal. I Lízincin obličejíček vyzařoval blaženství. Adolf Hofbauer se konečně vzpamatoval a slabě usmál. Když si představil, jak by na ztrátu Lízinky reagoval sám, uměl Vlk ocenit jeho sebeovládání. Navíc mu byl nevýslovně vděčen, že ho svým citovým vzplanutím donutil překonat mrtvý bod v životě a učinit rozhodnutí, k němuž by třeba jinak vzdor své přímé povaze nenašel odvahu. Přemýšlel, jak se mu odvděčit.

Za šťastných dnů, promluvil Adolf Hofbauer, pořádali večírky pro blízké přátele přímo na ošetřovně. Truda totiž vynalezla kouzelnou hru, která se dala hrát jen tam. Po válce se sice musela pozměnit pravidla, což ji ochudilo, přesto je i v náhražkové podobě zajímavá a především, usmál se, hazardní. Ne, kolega se nemusí bát, nechce ho obehřát o majetek ani o lásku. Nabízí jim prostě nevšední zážitek, při kterém si vypijí ještě trochu toho dobrého šampaňského. Přijali.

Veze je opět sám a vše muselo být předem připraveno, protože, když je uvedl – zadem, přes bývalé krematorium – do ošetřovny, ostatní už čekali, ale měli, číšníci jako muzikanti, dlouhé bílé pláště; působilo to tísnivě. Usedli, Lízinka veprostřed, všichni na téže straně dlouhého stolu, čelem ke stěně se záhadnými háky. Byla teď nasvícena dvěma jodovými reflektory, které na ní odhalily každou nerovnost; těsně pod háky připomínala hladkostí zrcadlo, zatímco níž začínala mapa plná prohlubní a rýh. Vlevo za sebou zahlédl Vlk stříbrný kbelík s ledem, kde zlatě kvetlo Pommery, vpravo soupravu bicích nástrojů.

Vystřelila zátka a příští doušek ho báječně uvolnil; jako by se v něm přesunula jakási stěna, uzavírající zákoutí plná temných předtuch a odkrývající slunné lodžie popnuté nadějemi. Elektrizován hleděl na Lízinku, že skoro zapomněl na hru, až i před něho položil vrchní číšník tabulku s křídou.

– Slavný spisovatel Remarque píše v románu, promluvil Adolf Hofbauer, otvíraje založenou knihu, – Stíny v ráji, kapitola dvacátá třetí, toto: „Byl jsem opět v místnosti, kde stály spalovací pece, se staženým hrdlem a ani nedýchaje, protože mě právě v bezvědomí sundali z háku na zdi, na který věšeli odsouzence. Zatímco oběti svázanýma rukama i nohama rozdrásávaly stěny, katané uzavírali sázky, která z nich vydrží naživu nejdéle.“ Z těch slov –

pokračoval Adolf Hofbauer, vraceje knihu vrchnímu číšníkovi,

– nečíší zrovna sympatie, ale každopádně uvádějí do světové literatury naši hru, kterou objevitelka nazvala Totenlotto. Nemusím podotýkat, že Truda byla daleka, aby snad někoho, nedej Bůh, trápila! K Totenlotto jsme vybírali jen ošetřovance zcela dementní. Úkol hráčů je prostý: uhodnout předem, kdo zbude naposled. Jak Remarque naznačil, vyhrává i ten! Truda prosadila, že vítěz byl vždy pod nějakou záminkou poslán zpět do blázince. Čest –

dodal rychle, protože se mu zachvěl hlas,

– její památce.

Napili se. Hudebníci i číšníci se přitom postavili do pozoru.

– Nejen já, ale i, pokračoval Hofbauer, zahrnuv gestem ruky všechny přítomné,

– mí spolupracovníci, všichni jsme nesli ztrátu Trudy tak těžce, že jsme od té doby nehráli. Dnešní partii, která láme pečeť smutku, umožnila přítomnost naší milé –

obrátil se Hofbauer k Lízince,

– návštěvnice, která nám naši velitelku tolik připomíná. Doufám, že náš vážený –

obrátil se Hofbauer k Vlkovi,

– host pochopí správně mé pohnutky, a věřím především, že ty, naše drahá –

obrátil se Hofbauer ke stropu,

– Trudo, nám neodepřeš své požehnání. Nuže!

Luskl. Šestice mužů odpochovala vojenským krokem do sousedního psince. Psi museli být předtím opět utlumeni, protože se ozývalo jen sporadické kňučení a ti, kteří byli teď vyváděni do ošetřovny, měli stažený ocas a vratký krok. Bylo jich také šest, většinou půlmetrákové kusy: vlčák, setr, bernardýn, dobrman a doga, výjimku tvořil vysoký štíhlý chrt. Na krku měli zdrhovací smyčky, muži v bílém je vedli za druhý konec lana s pevným okem.

– Až nám teď chlapci, řekl Hofbauer, – představí figury, začíná sázení. Každý z nás napíše číslo háku svého favorita. Pak už záleží jen na tom, jaký měl ten jeho opravdu kořínek. Pravidlo, že vítěz je amnestován, platí na počest Trudy dál. Sáším –

pokračoval Hofbauer, položiv na stůl tlustou náprsní tašku, – svou hotovost proti libovolné částce či věci, kterou vsadíte, kolego, vy. Pokud jde o vaši snoubenku, neznám vyšší fant, než jakým by byl její –

dodal vesele, ale nedokázal skrýt, že to myslí vážně,

– polibek. Nuže?

Lízinka po chvílce beze slova přikývla.

Vlk beze slova položil na stůl svůj vzácný zapalovač. Hofbauer beze slova luskl podruhé.

Nato se ujal vedení hry vrchní číšník.

– Allons! zavelel. – Allez!

Vykročil první s vlčákem. Jako žokejové předvádějící v padoku koně obcházeli v kruhu kolem stolu, aby si hráči mohli zvířata prohlédnout zblízka. Vlk byl vzrušen. Cítil se Hofbauerovi zavázán, ale rozhodně mu netoužil přenechat Lízinčiny rty. Odhadoval šance jednotlivých psů, přesvědčen, že jeho letité zkušenosti musí mít jistou platnost i zde. Proto okamžitě vyloučil bernardýna i chrta: prvnímu jeho těžká váha strhne ihned vaz, druhý ztrácel výhodu lehkosti dlouhým, tenkým krkem, jako stvořeným pro škrčení. Při dalším kruhu škrtl dobrmana i dogu: hladké krky nejspíš urychlí strangulaci. Ochlupený setr a svalnatý vlčák měli mít zhruba stejnou šanci.

Kroužení skončilo a Vlk nebyl rozhodnut. Psi seděli v řadě u nohou průvodců, podivně roztřesení. Vrchní číšník je přelétl pohledem a zavolal jako krupiér před spuštěním rulety:

– Faites votre jeu!

Koutkem oka viděl Vlk, jak Lízinka i Hofbauer píšou křídou na tabulky, zakrývající je volnou dlaní; to prosté školní gesto smazalo pro chvíli rozdíl let. Znovu upjal zrak na psy. Za ten kratičký okamžik se scéna podstatně změnila. Dva muži zvedli výklopné prkno, upevněné panty po celé délce zdi; na lávku teď všichni zručně vysazovali své psy. Jakmile se jim to podařilo, vyskočili k nim a navlékli pevné oko na hák. Postupně seskakovali a spěchali za stůl, aby nebránili ve výhledu.

– Faites votre jeu! opakoval vrchní číšník a byl to pokyn, že si mohou vsadit i ostatní; sázky musely být domluveny předem, protože teď se jen na pár vteřin objevily ve všech rukou papírky a tužky. Rozptýlený Vlk stále neměl vsazeno. Pozoroval dva číšníky, kteří už schovali psací potřeby do kapsy, vrátili se k čelní stěně, plivli si do dlaní a vsunuli je pod oba konce lávky.

– Les dernières secondes! zvolal vrchní a začal počítat jako před startem rakety, – dix, neuf, huit...

Hofbauer odložil tabulku nepopsanou stranou vzhůru a netrpklivě se předklonil.

– Sept, six, cinq...

Lízinka jen tabulku obrátila a zůstala nehnutě sedět.

– Quatre, trois...

Vlk napsal římskou jedničku. Měl ji vlčák.

– Deux, un, rien ne va plus!

Tradiční výzvu k ukončení sázek podtrhlo prasknutí: oba číšníci vytrhli západky a přetížená lávka se sklopila, až narazila o zeď. Ozval se typický cirkusový virbl, to jeden z hudebníků usedl za baterii bicích. Šest natažených psích těl se pohupovalo při samé zdi. Až na bernardýna, který si podle předpokladu ihned strhl

vaz a vypadl ze hry na samém začátku, byli ostatní jen přiškrceni a začali vzápětí ze všech sil bojovat o život. Zdánlivě nesmyslné umístění háků teď osvědčilo své přednosti. Psi měli malou, nicméně jedinou možnost pokusit se krku odlehčit. Přišli na to velmi brzy a jali se s neuvěřitelnou energií i rychlostí nahoře lízat jazykem a dole drásat všemi čtyřmi betonovou zeď, což mělo jistý účinek. Vlk si představil, oč efektivnější musel být zápas ošetřovanců, kteří do něj vložili vědomé úsilí. Vytrhl ho třesk činelů, ohlašoval exitus chrta. Soubor pokračoval tím sugestivněji, že seškrcená hrdla téměř nepropouštěla zvuk a doprovodem bylo citlivé bubeníkovo sólo. Když trochu přimhouřil oči, zdálo se Vlkovi, jako by zvířata šlapala do pedálu. Pak jeden ze závodníků jako by vzdal a další činel oznámil vyřazení dobrmana. Šlo do tuhého. Ačkoli lano, záměrně předimenzované, škrtilo jen zvolna, zbylá tři zvířata mlela viditelně z posledního. Chvilku se zdálo, že největší rezervy má doga, ale pak se odrazila jednou prackou příliš silně, takže se otočila zády ke zdi. V psích očích se objevil výraz, který neměl daleko k lidskému údivu. Doga dokonce vyplázla na diváky jazyk, ale to už přestala hrabat a tečku za její účastí udělal opět činel. Považoval-li Vlk zpočátku celé slavné Totenlotto za problematickou záležitost, musel připustit, že ho zaujalo; zákazníky by k němu ovšem nikdy neuvolnil – zvyky z barbarské války nepatřily do civilizovaného míru –, ale se psy měla hra drsný půvab i skutečné napětí. Zafixoval si v mozku, že musí probrat s Doktorem její případné využití ve škole. Na úvahy však nebyl čas, protože na zdi probíhal fascinující finiš, ve kterém setr zjevně podléhal. Vrchní číšník se už přiblížil k vlčákovi s dlouhým jataganem, aby ho po vítězství odřízl. Vlk, stržen, povstal. Zahlédl vstávat i Hofbauera. Vsadil na setra! blesklo mu škodolibě hlavou. Vlčákovy drápy se zaťaly do zdi s takovou vehemencí, že po ní začal stoupat jako opravář telegrafních linek. Bylo to tak přesvědčivé, že i Vlk pozdě pochopil vlčákův omyl: čím víc se tělo dostávalo do vodorovné polohy, tím těsněji se na krku

utahovala smyčka. Síly opustily psa naráz. Těžké tělo se svezlo po zdi jako pytel a lupnutí vazy prozradilo, že vlčák přes veškerou snahu dopadl jako bernardýn. Naposled břinkl činel. O zlomek vteřiny později blýskla čepel a vítězný setr sklouzl do náruče obou mužů v bílém, kteří ho jemně složili na zem a ihned mu uvolnili škrtící oko. Na počest vítěze odpálil bubeník celou baterii. Vlk rychle usedl. Seděl už i Hofbauer; vyrovnával se s dalším zklamáním.

– Dnes nemám, řekl, obraceje tabulku s římskou jedničkou, – štěstí v lásce ani ve hře. Jak vy, kolego?

Vlk mu ukázal svou římskou jedničku.

– Že by to byl, zeptal se Hofbauer napjatě, – mrtvý závod? Při něm se totiž sázky dělí. Slečno, vyneste ortel!

Podala mu tabulku. Stála na ní zřetelně setrova dvojka.

– Ano, řekl Hofbauer v pohnutí, – ano, vy jste skutečná reinkarnace Trudy! Nu –

obrátil se k Vlkovi,

– dnes ostrouháme oba. Škoda. Vždycky mi bylo líto každého polibku, který přišel –

ač mu nebylo do smíchu, pokusil se o žert,

– nazmar.

Lízinka vstala. Vlk i Hofbauer povstali ihned také v domnění, že dala povel k odchodu. Šla však ke zdi, a když jí oba muži v bílém rozpačitě udělali místo, přiklekla k setrovi, sklonila k němu tvář a zabořila rty do srsti. Podobalo se to dlouhému polibku. Nikdo se nepohnul. Černá dívka mezi dvěma starci a pěti oběšenými psy připadala všem jako kněžka při tajuplném pohanském obřadu. Pak setr malátně zvedl hlavu a začal jí lízat ruku.

Když se vracela, obešla Vlka i Hofbauera zezadu a oni se za ní zvolna otáčeli kolem osy. Zastavila se mezi nimi, oběma rukama jemně přiblížila jejich hlavy a pak je políbila také – malého Hofbauera na čelo, velkého Vlka na bradu. Byla to tak absolutní tečka za nezapomenutelným večerem, že už nikdo z přítomných

nepronesl slovo. Hofbauer nabídl Lízince rámě, a když se zavěsila i do Vlka, vyšli všichni spolu do první letní noci. I ta přispěla svou hřivnou.

Jak projížděli od „Il paradiso“ do centra rozlehlým anglickým parkem, musel Hofbauer co chvíli zvolnit, když jim proti reflektorům hupkal důvěřivý zajíc. Dlouho s nimi držel krok párek srn, a museli dokonce zastavit, když přímo uprostřed vozovky seděla nafouklá sova. Byl to pravý sen noci svatojánské, iluminovaný roji světlušek, vytvářejících nad palouky celé mléčné dráhy. Všichni tři seděli vpředu a Vlkovi připadalo, jako by byli spojeni jedním krevním i citovým oběhem. A přestože tu slavnou píseň slýchal na tolika festivalech, kam provázel Markétu, bylo mu, jako by ho teprv teď dostihlo její poselství, k němuž musel Mistra Mistrů inspirovat podobně silný zážitek.

– Alle Menschen werden Brüder...!

Do hotelu už Hofbauer nevstoupil. Když zavřel za Lízinkou dveře vozu, políbil jí ruku a řekl pevně.

– Mnoho štěstí, slečno. Nikdy na vás nezapomenu. Nezapomeňte na to nikdy!

Pak stiskl ruku Vlkovi.

– Mějte ji, řekl, – rád. Zaslouží si to.

– Rád, řekl Vlk rychle, – bych vám věnoval jako upomínku věc, kterou nosím u sebe třicet let. I vy si ji zasloužíte.

Podal mu svůj památečný zapalovač. Hofbauer stiskl. Vyskočil plamínek. Nostalgicky jej pozoroval. Uvědomil si, že jej Vlk právě prohrál, ale že se mu opět vrátil s Lízinkou.

– Dík, řekl potom. – Vrátí-li se mi bratr, dám mu jej s pozdravem od vás. Sbohem.

Obrátil se a nastoupil do vozu, aniž se ohlédl. Musel vyšlápnout pedál plynu až k podlaze, protože mu motor divoce zavyl a brzdová světla zaplanula vzápětí už na druhém konci náměstí.

Konečně sami! napadlo Vlka. Pocítil takový nával lásky, že rozpráhl ruce, aby ji hned teď a tu přivinul na prsa a zlíbal. Stála

vedle něho, hlavu s klubkem zlatých hadů přimknutou k rameni a oči zavřené. Usnula vstoje jako pták. Nad zklamáním převážilo dojetí, že se tak důvěřivě vydala do jeho moci. Objal ji kolem ramen jemně, až se jí skoro nedotýkal, a zazvonil.

Zdvořilost nočního vrátného i recepčního dala tušit, že byli svými předchůdci informováni jak o zájmu Hofbauera, tak o dojmu z Lízinky. Oba provázeli Vlka, který nesl spící v náručí, k liftu, druhý až ke dveřím dívčina pokoje. Odemkl, položil klíč na taburet za dveřmi a s úklonou diskrétně odcházel. Vlk zavřel dveře nohou a prošel předsíňkou k rozestlanému lůžku. Složil černou dívku na bílé prádlo a tu si uvědomil, že překročil i práh svého snu. Byl s ní sám, v cizí zemi, v hotelovém pokoji, kde je nikdo nemohl vyrušit. Roztlouklo se mu srdce.

Šeptem ji oslovil. Neodpověděla. Dotkl se jí. Nepohnula se, jen víčko se jí zachvělo, jako by na ně foukl. A co když nespí? vzrušil se. Co když čeká na jeho podnět? Poklekl a sklonil se až k jejím rtům. Napnul sluch i čich. Dýchala rychle a neslyšně jako dítě; z jejího dechu nevoněly kupodivu cizokrajné nápoje z Cognaku i Champagne, ale domácí čerstvé mléko. Přemožen něhou zabořil chřípí do hedvábí, jako by se mělo proměnit v čerstvě posečenou louku. Téměř se lekl, když ucítil růže, ale to ho bez výstrahy omámil růžový olej, kterým Lízinku pomazala matka. Aniž pohnul hlavou, spočívající v údolí mezi dvěma měkkými stráněmi, sledoval každým nervem proces zmrtvýchvstání svého po léta uměle umrtvovaného mužství; z hlubiny zralého těla jako z vnitřku sopky pomalu, ale zřetelně stoupalo k povrchu horké magma. Užasle vnímal, jak jeho prsty, řízeny z neznámého centra, zápolí s prvním knoflíkem smokingových kalhot. Když se jim nepoddal, utrhly ho.

– Pane Vlku, uslyšel, – vím, oč vám běží. Ale máme-li být uspokojeni oba, jednejmě otevřeně, jinak budete rád, když skončíte jen v díře. Lidi jsou přecitlivělí a mohl byste i přijít

o krk. Mladý, ale už trochu obézní advokát obešel obrovský mahagonový stůl, zjevně konfiskát po okupantech, jak naznačoval odšroubovaný inventární štítek, a usedl familiárně na opěradlo tlustého křesla, kam předtím ponořil Vlka. Vlk ucítil silný parfém.

– Vy jste ty lidi, řekl advokát vědoucně, – udal, vid'te, a on měl ta udání u sebe!

– Já, řekl Vlk slabě, – byl vždycky čestný muž a vlastenec.

– O tom, přerušil ho advokát mile, – přece nepochybuji. Jen musím vědět, jestli jste si jist, že při tom oprávněném vzplanutí vašeho patriotismu shořely i všechny důkazy.

Vlk se nadechl, vydechl, a pak přece jen promluvil.

– Ano!

– No sláva! řekl obhájce; jeho upřený pohled zblízka vyzařoval sympatii, která Vlkovi vracela naději.

Zvolil si advokáta náhodně, protože neměl zkušenost. Krátce po válce, když se našel Hofbauerův příkaz k popravě, vypadalo všecko dobře. Že to potkalo jen ubohou Jarošovou, byla prostě tragická náhoda. Podobná však zavinila, že ze všech pozůstalých právě otec Jarošové dal její smrt Vlkovi za vinu: žil náhodou v odlehlém regionu, takže ho neodradil strach.

Vlkův čin, o němž záhy mluvil celý kraj, měl totiž vedlejší účinek, který nepředpokládal: čím méně kdo věřil v jeho nevinu, tím více se ho bál. Vlk založil organizaci odbojářů a věnoval jí všechno mimoškolní čas. S přibýváním dalších funkcí ubývalo kritických hlasů. Konečně se musel poděkovat i ředitel školy, a Vlk byl ve zdecimovaném sboru služebně nejstarší. Lákalo ho i uprázdněné místo inspektora. A tehdy šlápl do jeho života neznámý sedlák, jehož dceři poskytl v nejtěžších letech střechu, stůl i lože.

– Bohužel, přerušil ho advokát nečekaně, – mu ta holka těsně před koncem napsala, že jste asi udavač a že z vás má strach.

– Lenka...?? To není..., zakoktal Vlk; dosud skálopevně věřil, že se žaloba opírá o neprůkazný blábol.

– Dopis má, řekl advokát, přisednuv k němu blíž, – krajský prokurátor. Je to klíčový důkaz.

Všecko ve Vlkovi křičelo. Lenka! Jeho Lenka, za kterou by dal ruku do ohně. Tu se mu jako při osudovém setkání s Hofbauerem zpotily prsty a hučivá odstředivka odkrvovala mozek i svaly. Teď už, bohužel, věděl, co to je: živočišný, panický strach z neznámého muže, který čeká právě na něho v kachlíčkované – představa sterilní čistoty těch kachlů ho kupodivu děsila nejvíc – místnosti, tehdy se sekerou, teď s provazem. Četl i slyšel, že tou hroznou zkouškou prošli čestně i lidé, které podezřívál z měkkosti, jako třeba inspektor Kroupa, a věděl, že by se měl chovat důstojněji, ale nemohl si pomoci, bylo to silnější než on; ačkoliv ještě o nic nešlo, nedokázal ani ovládnout svůj třas. Bože, zoufal si, proč zrovna mě, tak chytrého, silného a pro pravdu zapáleného člověka, musela postihnout taková slabina??

Zmučeně pohlédl vzhůru na advokáta.

– Co mám dělat...? zašeptal.

– Navštívit ho, řekl advokát, usmívaje se z bezprostřední blízkosti,

– naneštěstí vás totiž předvolává. Ale naštěstí – dodal spiklenecky,

– je to můj přítel.

Že nelhal, přesvědčil se Vlk hned, když překročil práh kanceláře. Korpulentní mladý muž za erárním stolem se tvářil komisně jen do chvíle, než sekretářka zavřela dveře.

– Vítej, Mirdo, řekl pak advokátovi, – jaks dojel domů?

Jako by Vlka nebylo, vzal obhájce kolem ramen a odvedl k oknu v živém rozhovoru o jakémsi večírku, který se protáhl. Pak ztišil hlas a Vlk byl přesvědčen, že jednájí o něm, když tu spatřil na tvářích svého obhájce rudé skvrny. Okamžik se prostomyslně domníval, že dostal horečku, než poznal ruměnc. Pohlédl na ně novou optikou a otrásl se: vždyť jsou to teplouši! Homouši! Odjakživa se buzerantů

štítil. Rozhodnut najít si ihned nového advokáta, hleděl teď bez respektu i na prokurátora, který konečně usedl za svůj stůl; ano, táhl z něho stejný parfém.

– Vypadá to s vámi, promluvil prokurátor ledově, – špatně, člověče. Máte toho na tři špagáty.

Naprosto nečekaný úder vyrazil Vlkovi dech. Rázem měl úplně jiné starosti. Ozvalo se známé hučení v hlavě, náhlá slabost mu podlamovala nohy. Zmobilizoval však všechny svoje síly a skoro vykřikl.

– Nemáte důkazy! Dopis nějaké bláznivé ženské.

Nesmýlně se polekal, že ho uslyší starý Jaroš, a selhal mu hlas.

– Ale, ale! řekl prokurátor posměšně, otevřel složku a vyňal z ní velkou lesklou fotografii.

Vlk se málem nepoznal. Měl uválené sako, rozčuchané vlasy a výraz štvance, třebaže byl právě po úspěšném lovu: nad ním hořel komisař Hofbauer. K předchozím potížím se přidala nevolnost.

– Nejste si, zaútočil prokurátor ironicky, – příliš jist? Nezapomněl jste, že protokoly mívají kopie??

– Ale ty jsem nepodepisoval.

Ještě nedokončil a už na něho šly mdloby, když si uvědomil, co přiznal. Tu spatřil, že se oba muži usmívají. Překvapením zamrkal a myslel, že sní, když prokurátor zamrkal také. Nesnil.

– Tím líp, pane učiteli, aspoň, řekl vysloveně přátelsky, – to zůstane mezi námi. Na špagát ovšem stačí originály.

– Ale ty přece..., zakoktal Vlk a raději nedořekl.

– Vy jste, řekl prokurátor s podivem, ale neagresivně, – nikdy neslyšel o kriminalistické laboratoři? Pokud spálený papír zůstane vcelku, není problém přečíst text.

Vlka znovu obcházely mrákoty. Viděl se klouzat hladkou černou šachtou do místnosti bez oken obložené kachlíky i na stropě.

– Vaše situace je beznadějná, ale nikoli, zažertoval prokurátor, – vážná. Jestli dám ty připečené indicie, a bez nich je dopis Jarošové opravdu právně irelevantní, soudu, nebo větru, záleží totiž jen na vás.

Vlk i v pádu nastražil uši.

– Mirda, pokračoval prokurátor a hned se opravil, – váš obhájce se náhodou doslechl o mém problému a naznačil, že byste mi mohl pomoci. V tom případě bych zas já smazal tuhle aféru. Jak se vám líbí?

Pád se přetrhl jako film. Vlk se ocitl v podivném stavu beztlíže i bezradnosti. Co po něm vlastně ti dva chtějí? Snad ne, aby jim dělal třetího?? Všechno se v něm vzbouřilo. Ano, udělal chybu, že se nechal oklamat, ale vykupovat ji mužskou ctí? To raději, zařekl se v duchu, to raději za sebou přibouchnout... ale, zarazil se, nebylo by to jen další selhání? Není nejvyšší čas vypnout zrádné emoce a nabudit k nejvyšším otáčkám osvědčený mozek? Co si vlastně klade za vinu? Strach ze smrti? Ale může za něj člověk víc než třeba za slepotu nebo hrb?? A když už mu jednou na okamžik podlehne, smí to kompenzovat strachem ze života?? Ne! Právě naopak: má nést svůj život statečně a pokorně jako kříž, aby měl možnost vyvážit své nechtěné sobectví neúnavnou obětavostí. Ano, je i zůstane normální až do morku kostí a ti dva i celý způsob jejich lásky se mu hnusí, ale ubude ho, když jim jednou dvakrát vyhoví? Co svět světem stojí, ztrácejí důstojnost mučitelé, ne mučený!

– A o co, řekl, nutě se rovněž k výrazu, který měl nahradit úsměv, – jde?

– Vy máte zřejmě, řekl prokurátor, prohlížeje si znovu fotochemický otisk okamžiku, kdy Vlk proměnil Hofbauera v pochodeň, – talent, jaký nám v dané chvíli nejvíc chybí. Jen v našem kraji zbytečně vykrmujem tučet čekatelů na špagát a ti blbci z ministerstva nechají zavřít pro kolaboraci jediného –

dodal rozhořčeně,

– kata!

Vlk zívá. Byl unaven, ale jinak příjemně naladěný. Vzdáleně zaduněly těžké dveře, jak

pasová a celní kontrola přecházela do dalšího vagonu. Na této vnější straně hranic brali svou práci až příliš ležérně. Lízinku dokonce ani neodkryli, stačil jim proud vlasů vytékající zpod příkrývky na podlahu kupé. Vlkovi se tu potvrzovala teorie, že nejvyšší trest je nosným sloupem státu; je-li odstraněn, podobá se moc zvětralé filmové kulise, kterou porazí první vítr. Zvuky malého nádraží tlumil vlhký poklop noci. Hodiny na peroně ukazovaly za sedm minut dvě.

Bylo jedenáct, když přišli z jídelního vozu. Lízinka se uložila okamžitě: džíny i tričko hodila prostě na koberec. Když spatřil její kufr v síti, usoudil Vlk, že spí jen v prádle, ale bylo mu líto budit ji kvůli pyžamu dřív než před hranicí. Jako vždy zaplašilo vědomí brzké povinnosti spánek. Ležel u stropu, a zatímco expres přetínal vzdálenost nejkratší možnou trasou, bloudily jeho myšlenky křížem krážem po celém životě. Třídil, sčítal a opisoval svá vítězství i prohry, jako by to byly předměty v bytě, který chce vyměnit. Přitom zapomněl na původní úmysl a hraniční kontrolu vzal vlastně na vědomí, až když odcházela. Pak se spustil z lůžka, otevřel okno a zhluboka dýchal vzduch vonící olejem i seny.

Noc byla zas mimořádně jasná, obloha se dokonalostí přibližovala planetáriu. Zahlédl pomalu padat hvězdu, než si však stačil něco přát, zjistil, že je to satelit. Škoda, pomyslel si, ale hned se zastyděl, že by jeho soukromé štěstí měla vykoupit vesmírná katastrofa. Začal uvažovat, co vlastně čeká lidstvo v tom nepochopitelném prostoru, kde nejvzdálenější planeta soustavy není víc než branka vlastní zahrádky. Zalitoval, že mu není dvacet, aby se spíš dočkal prvního kontaktu s myslícími bytostmi, nikdy ho nepřestalo zajímat – jak rád parafrázoval básníka – „jsou-li tam kati taky...“; teď se však poprvé přistihl při myšlence, že si to nepřeje. Co byl jako pedagog nucen udělat si o svém povolání ucelený obraz, věděl, že teprv teď jaksepatří „nic neví“, a hrozil se, že by k tomu přibyla ještě

problematika, kterou přestal chápat už u kvasarů. Zaplašil sci-fikci, která ho zatím opravdu nemusela pálit, a vrátil se v myšlenkách k dopisu, který našel ráno v recepci.

„Vážený bratráčku, přijměte jako projev úcty tradiční oslovení, vyhrazené odjakživa lidem z oboru. Chci se Vám omluvit, pokud jsem Vám svým nenadálým (i pro mne) citovým vznícením způsobil komplikace, a především vyjádřil Vám úctu. V časech, kdy rozkolísání hodnot u nás otvírá opět cestu k moci židům, kriplům, rudochům a teroristům, pokračujete neefektně, ale důsledně v očistném díle, zachovávaje tak jeho kontinuitu pro lepší časy. Cítím proto povinnost informovat Vás o tajné schůzce konané v roce 1956 v Monte Carlu, aby prozkoumala problematiku popravčích v západní Evropě, v Jižní, Střední i Severní Americe. Při taktické neúčasti nás ze země, kde byl tr. smr. dočasně zrušen, jednali pověřeni delegáti, za něž zvoleni tito bratránci:

1. André Obrecht z Paříže, Francie (54)
2. Kpt. John Eric Etter z New Yorku, USA (48)
3. Josef Francell, Etterův předchůdce (58)
4. Paul McCarter z Michiganu, USA (46)
5. Camille Branchaud z Quebecu, Kanada (55)
6. Fernando Gollatz z Madridu, Španělsko (64)
7. Juan Medano Arosta z Valparaisa, Chile (48) a
8. (ve skutečnosti 1.) Albert Pierrepoint (45) z Velké Británie, který symposium svolal a předsedal mu. Úvodem vzpomenu bratránků, kteří zemřeli od navázání prvních kontaktů v polovině třicátých let, jako Polák Ing. Josef Maciejewski (sebevražda oběšením), Maďar Peter Kowacz (sebevražda kulkou do úst), Brit John Ellis (sebevražda podřezáním ve vlastním holičství, když náhodnou návštěvnici považoval za

nedávno udělanou zákaznici Thompsonovou), Bulhar Hussein Jassara (rozpárán na ulici nožem), dva ‚Messieurs de Paris‘ – Anatole Daibler (infarkt v metru) a Henri Desfourneaux (infarkt v deliriu) atp. Mimořádnou účast vzbudil pracovní úraz bratránka ‚Hazela‘ Woodse (39), proslulého výkonem úkonů po procesu v Norimberku: při instalaci elektrického křesla v Eniwetoku (Pacifik) způsobil vlhký vzduch přeskok výboje od ‚topinkáče‘, jak křeslo v USA důvěrně nazývají, k obsluhujícímu. Zabývajíce se problematikou odměn, bratránci konstatovali, že všichni musí vykonávat vedlejší povolání, aby se uživili; otrásla zpráva, že brnk. z Kaira prodává z nezbytí oděvy popravených. Schválena rezoluce, aby vlády zajistily brnkům status státních zaměstnanců v úrovni nejméně státního rady; při přechodném zmrazení tr. smr. at’ také garantují ušlou mzdu. Sympozion se vyznačovalo korektností, kterou porušil brnk. McCarter, předhodiv brnku Etterovi, že užívá dosud elektřiny místo humánnějšího plynu; brnk. Pierrepont je okamžitě zavolal k pořádku. Brnk. Obrecht sklidil všeobecné uznání za návrh, aby v případě nesplnění požadavků vstoupili všichni evidovaní brnci do stávky. Uvedl, že on osobně rozebere guillotinu, neboť ‚les bois de la justice‘ – ‚dřeva spravedlnosti‘ jsou tradičně jeho majetkem, což doporučil ostatním. Došlo i na odborné problémy, když brnk. z Madridu žádal o radu, jak mechanizovat garottu, jejíž utahování ho s léty fyzicky vyčerpává. Závěrem se brnci dohodli, že se sympozion bude konat každých deset let. Dosud se však nekonalo! Projevila se známá nemoc sociálního hnutí: místo co by se opřeli o mezinárodní solidaritu, dali mnozí přednost polovičatým kompromisům na vlastní pěst. Naštěstí nová generace, k níž se osměluji počítat, protože si uchovávám mladou mysl (i mladé srdce, bohužel), má pokročilejší názor. Že se jí zdá i kabát sympozia těsným, chce pořádat v příštím létě

konferenci. Jsem jedním z organizátorů, doufám se při tom spíš dopátrat svého bratra. Tímto Vás oficiálně zvu a prosím, abyste zajistil účast dalších brnků, kteří tam u Vás obohacují obor novými poznatky z praxe, zatímco nám nezbyvá než vzpomínat a teoretizovat.

Na shledanou.

Váš

Adolf Hofbauer,
t. č. městský kafilér

P. S. Přikládám obálku s výhrou, kterou si Vaše kouzelná snoubenka zapoměla v mém autě. A. H.

P. P. S. Je trapné připomínat, že tento dopis je FOR EYES ONLY, ale co dělat: ze schůzky v roce 1956 pronikla indiskrecí podrobná informace dokonce až ke spisovateli (!) Johnu F. Mortimerovi, který ji uveřejnil v knize *Dokumente menschlicher Grausamkeit*. Mám k Vám naprostou důvěru, ale jistota je jistota: píšu inkoustem, který odpoledne zmizí. Šťastnou cestu Vám i Jí.

Brnk“

Zmínka o ní přehodila výhybku Vlkových myšlenek; ve svém těkavém pohybu dorazily zpět na pohraniční nádraží. Hlasitě klapla minutová ručička. Vzpomněl si, že za čtvrt hodiny přejezdem hranice výlet prakticky skončí, a v jeho duši se začal rodit úlevný mír člověka, který zvítězil nad sebou samým. Když jeho prsty včera v noci násilnický utrhyly knoflík od poklopce, vyřítilo se na bojiště Vlkovo lepší já, jemná, v podstatě lyrická duše, kterou nemohl uplatnit v zaměstnání, a proto se tím víc toužila prosadit v soukromém životě. Ne! Po Mašínovi a Šimsovi měla už Lízinka konečně jednou právo na takovou lásku, jaká patřila k jejímu zjevu i věku: lásku, která se nejdřív dlouho vine alejemi nesmělých něžností, než

dospěje k pralesu vášně; rozhodl se nedopustit, aby s ním přeskočila jediné slůvko a pohlazení. Svár těla s duší vyústil v úmysl, který dával všemu řád: promluví napřed s Markétou! Je to citlivá a inteligentní žena, ještě řadu let kryta svou prací a pak zajištěna penzí, jediná mu vždycky rozuměla a porozumí i dnes. Až se přesvědčí, že je pevně rozhodnut, spadne z ní nervozita posledních dnů; pochopí, že rozchodem bude trpět nejvíc on, a určitě mu ho neztíží slepičími nářky. Přímo slyšel slova, kterými mu dává svobodu, a zalila ho lítostivá vděčnost; ta také vypnula elektrický proud touhy po spící dívce. Odešel do svého pokoje, vysprchoval se a uvolněně usnul.

Vzbudil ji telefonem dost pozdě, snídali v hotelové jídelně, už prostřené k obědu. V čase, který jim zbýval do odjezdu, se pak snažili utratit valuty. Vlk nemalou částku, kterou mu Lízinka propašovala na těle, ona obnos třikrát větší, který našla v obálce. Při nákupu se zajímavě projevila rozdílnost povah. Ze sto padesáti minut Vlk přes dvě hodiny vybíral a pak koupil naráz: pro Doktora tequillu a sangrittu, pro Markétu drahé zlaté hodinky, jejichž secesní ciferník taktně připomínal její věk; na vnitřní stranu pláště dal expresně vygravírovat data jejich setkání i zítřejšího rozchodu, tím si pro každý případ sám odřízl ústupovou cestu, aby nepodlehł falešnému soucitu.

Od chvíle, kdy vstoupila do obchodního domu, nakupovala Lízinka průběžně; vzbudila proto pozornost nejen díky svému zjevu. Průmyslové kamery podaly informaci detektivům a ti zas ředitelství. Zanedlouho se objevil zřízenec, a po něm další, aby jí odebírali tašky s nákupy a nosili za ní. Nerozlišovala mezi otcem, matkou a sebou, nakupovala, co se jí líbilo, protože věřila, že to udělá radost všem. Postupně nesli zřízenci lampu s vodopádem skleněných drátků, který dýchal duhovými barvami, kytici umělých šeříků, gumové rybářské boty až k pasu, které ji okouzly kanárčí žlutí, pannu s dálkovým ovládáním rozevírajícím i deštníček, látkovou skládací skříň na šaty pomalovanou pohádkovými výjevy, velkou ptačí klec s dvěma koupelníčkami, tři servírovací tácy, jejichž dno zdobily

zvětšené fotografie známek, nerozbitné benátské zrcadlo z pravého plexiskla a řadu drobností. K nádraží je dovezli zdarma dodávkou a Vlk si škodolibě přál, aby padli na ‚svého‘ celníka; při výjezdu nemohl riskovat zdržení, ale při návratu si to chtěl vynahradiť tak, aby na něho krasavec do smrti nezapomněl.

Když pak jeho oči, kterým dnes nebyla dopřána milost – to jak duch pracoval na plné obrátky – spánku, bloudily po kupé, zavaleném dívčínými balíčky a balíky, až se v odlesku světél z nádraží a protijedoucích vlaků měnilo v barevnou pouť, děkoval osudu, že mu dopřál spoluprožívat nezkalenou radost krásného mláděte, kterému právě on svým dílem a přízní umožňuje tak bezstarostný start do života. Nemohl přitom nevzpomenout na své začátky.

Viděl se znovu v cele hlavního vězení státu, kterou mu upravili na šatnu, tu noc před prvním úkonem, na který se ještě připravoval spíš jako učitel než kat: studoval v domácím lékaři anatomii krku a v příručce pro skauty vázání uzlů. Před půlnocí, zcela ztrémovaný, dostal spásný nápad, který prokurátor, debutující spolu s ním jako autor s hercem, ihned uskutečnil: Vlk směl navštívit svého předchůdce, očekávajícího proces pod stejnou střechou. Když ulili koňakem plamen strachu, že udeřila jeho poslední hodina, vychrlil ze sebe – zajišťuje tím bezděky přijetí na SUPOV svému dosud nenarozenému synu – jako vybraná slova podrobný technický návod, o němž tvrdil, že jej osobně sepsal sám slavný praděd. Hlavní na něm byl staromódní, nesmírně komplikovaný uzel, Vlk měl provazy s sebou a učil se ho od Husa, dokud nepřiběhli, aby se hodil do gala; podle staré tradice, kterou zrušili až v době velkoprocésů, kdy čistírny prostě nestačily držet krok, oblékl černý žaket, v němž kdysi promoval. Domníval se umět ten uzel, jako když bičem mrská, ale tváří v tvář muži, který byl ještě nedávno nejvyšším kolaborantem v zemi, ho jak zákeřná rýma přepadla tréma. Podle Husova návodu věšel starým kontinentálním způsobem, jaký už tehdy patřil do rytin, ale nevědomost hříchu nečiní, a tak stál – dnes

mu to připadalo jako špatný vtip – na žebříku opřené o vysoké klepadlo na koberce, a zákazník na druhém. Spomocníkem, vytipovaným podle téže fotografie s Hofbauerem, byl už tehdy Karlík; jako boxer a šofér věděl o věci ještě míň. Tak se stalo, že odkopl druhý žebřík, ještě když Vlk poněkud úzkou šlingli nepřetáhl zcela přes hlavu: obepnula ji pod bradou a nad temenem jak obklad proti bolení zubů. Vlk byl překvapen, ano, zděšen, když držel náhle v obou dlaních hlavu, které zpod roušky tekly slzy a z úst sliny, zatímco níž se divoce mrskal nikým nepřidržený zbytek těla. V příštím okamžiku reflexivně trhl hlavou doprava a vzápětí ucítil, jak zákazník naráz ochabl, doslova zhasl. Tak se hned při prvním úkonu zrodil z nouze – což moudře nikomu neříkal – slavný Vlkův ‚ruk-cuk‘, kterému už zůstal věren, a který, jak věděl od Doktora, dosud nikdo nedokázal napodobit, přestože se o to pokoušeli skoro všude. Jen ruk-cuk, řekl mu jednou Doktor k jeho překvapení – chytře je na sobě nedal znát – stoprocentně brání vymrštění jazyka, který jinak ihned rozkveté v ten nechutný modrý pugét.

Při vzpomínce na to se musel Vlk usmát. Přišel si jako starý mim, kterému naskočí husí kůže, když si vybaví svůj první výstup. A smál se ještě víc při představě, jak se zatváří Doktor, až o mistrovských zkouškách spatří cuk-ruk druhé generace. Ve směru jízdy se ozval krátký hvizd a současně sebou souprava jemně trhla. Nádražní hodiny se začaly skoro nepostřehnutelně a pak stále rychleji vzdalovat.

Úsměv mu zmrzl na rtech. Teď už zbývalo jen pár minut na hranici a dalších pár, než zastaví v první stanici. Uvědomil si až do morku kostí, že tam skončí definitivně nejhezčí sen jeho života – nenaplněn.

Vše, co ho očekávalo, i když to byla koneckonců předehra k trvalému štěstí, mělo trpkou pachut' a špinavou barvu všedního dne: rozhovor s Markétou, jednání o majetek, papírování kolem rozvodu a nemenší kolem svatby. Desítky necitelných byrokratů

budou zkoumat, vážít, měřit i svlékat očima nejen jeho s Markétou, ale i Lízinku. Vydrží to? Nezanese to její čistou duši prachem, který pak zkalí první objetí, po němž Vlk prahnul jako po očištné lázni? Bude i potom tak očištná, aby stálo za to vyhodit pro ni do vzduchu dosavadní život?

Jednoduché pachy nádraží a luk vygumovala složitá vůně lesa. Mechový násep byl na dosah ruky. Když se ozval slabounký vzdech, pátral zprvu venku po zvířátku, než pochopil a otočil se dovnitř. Ustrnul. Delší stání zvedlo teplotu v kupé o několik stupňů a nyní automaticky zafungovala příslušná čidla v dívčině těle: ruce i nohy se postupně osvobodily od příkrývky, až sklouzla na zem. Lízinka měla na sobě úbor, který matka ve svém zvláštním rozpoložení zakoupila pro sebe i pro ni: kalhotky s podprsenkou z trikotýnu tak jemného, že přejímal barvu těla; trojúhelník klína i kolečka prsních bradavek byly pod tkaninou stejně zřetelné, jako by je halila pára. Prakticky jediným oděvem zůstaly vlasy. Když se ve spánku obracela jak malá šelma přes břicho z boku na bok, dlouhé pramínky vlasů si našly vlastní cestu a splývaly jí kolem i mezi rameny, řadry, boky i stehny, takže připomínala vílu zajatou pavoučím králem. Bleděmodrá polokoule nočního světla pod stropem vagonu jí propůjčovala rozměr zhmotněného snu.

V tu chvíli ucítil i Vlk, muž železné vůle, jak se mocně a nepotlačitelně zvedá jeho falus; opřel se mu do předního dílu hedvábných kalhot a jen rychlý předklon zachránil oblíbené pyžama před perforací. Tím se však hlava dostala do silového pole toho přitažlivého těla a dosud spolehlivý mozek začal zmateně rotovat kolem vlastní osy.

Bože, oslovil sám sebe, proč se pořád tak nelidsky ovládá? Na koho to stále bere tak starozákonní ohledy? Našel by se druhý muž, který by se tři dny a tři noci spaloval z vlastní vůle jen proto, aby si odepřel rozkoš, jakou ještě nezažil a asi už nezažije? Brala by Markéta i jen na minutu ohled, kdyby tu ležel stejně nádherný

mladík jako stvořený pro její lásku? Sotva! Tak proč právě on má na sebe bez ustání brát povinnost za jiné? Jak dlouho má ještě obětovat radosti živého těla na oltář mrtvých zásad? Až to poví Markétě? Až mu povolí rozvod? Až si najde nového muže? Pokud ho dávno nemá! Je daleka jeho sebekázně, nezažil sám, jak snadno se mu oddala? Až on si vyžádá souhlas Nestora ke sňatku se studentkou? Až ho dostane? Až, až, až...! Až se jeho dosud mužná postava nahrbí pod nadváhou let? Až jeho dosud uhlově černý porost na hlavě i všude jinde zbělá? Až jeho bílé a pevné zuby zežloutnou a začnou se viklat v dásni? Až jeho dosud napjatá snědá kůže skvrnitě zplesniví jako houba? A až jeho dosud tvrdý úd, tak nalitý životem, ochabne a svisne jak uvadlý tulipán?? Quo usque tandem? zavolal na něho tatínkovým hlasem ze studny dětských let moudrý Cicero.

Vlak zpomalil, a jak pomalu opisoval ostrý zákrut stoupající trati, kola i koleje kovově skřípaly. Vlk odtrhl zrak od sinalé modře kupé a pohlédl do tmavomodré noci. Vzdálen už jen několik desítek metrů, vyrůstal ze země po celém obzoru jako gigantická osnova notová Drát. Zakřivená trať umožňovala výhled na dieselovou lokomotivu mířící k bráně, důmyslné spárené se strážní věží. Zbývala minuta.

Dech, který uslyšel teď, byl sípavý, horečně trhaný, a o to děsivější, že patřil jemu. Oči se jako hypnotizovány vrátily zas k dívce. Právě se otočila z pravého boku výjimečně na záda a mimoděk přitom rozhodila nohy s dosud dětskými chodidly a už ženskými stehny. Vybičované uši zaznamenaly slabounké cvrnknutí: to knoflíček pyžamových kalhot nevydržel strašný tlak a odskočil tentokrát sám, s takovou silou, že ho zastavily teprve dveře. Osvobozené pohlaví se vymrštilo ze svého vězení a rázem si podřídilo celého Vlka, který nejdřív chladnokrevně otočil dveřní západku a pak, zapomenuv už na všecky i na vše, roztrhl horkokrevně kalhotky z páry jako list průklepového papíru a oběma rukama otočil dívku, stále ještě spící, napříč postele. Nato odhodil předsudky i zábrany, pokryl ji celým mohutným tělem, zapřel mocné dlaně o křehké prsy, dobyl

jí, konečně probuzené, jazykem ústa a pak už nelítostně vnikl do jejího klína, protrháváje ho jako buben. Lízinka vykřikla.

Její výkřik splynul s hvizdem lokomotivy ohlašujícím překročení státní hranice, ale Vlk by ji byl už nepustil, ani kdyby zalarmovala vlak. Jako loňský list z něho pršely starosti o jiné a odpovědnosti za všechno možné, opadávala únava ze života i strach ze smrti, sílící s každým letokruhem. Držel ji – uchvácen, že se napjala, zapříchla a snažila se vyklouznout jak nezkrotný úhoř, podobna kdysi mladé Markétě – v pácidle hýždí i svěráku loktů a pronikal znovu a znovu do její panenské pochvy a skoro panenských úst, prožívaje intenzivní pocit, jako by byl pumpou, která saje z hlubin na vyprahlý povrch zázračný pramen. S každým tahem stupňoval svou rozkoš, nedbaje, že jí působí stále větší bolest, jak nasvědčovalo to rybí zmítání i divoké zvuky, které lapal dusítkem úst. Samčí bezohlednost, osvobozující jeho já z pout jalového sebeovládání, byla však i nejvyšším projevem ohledu k ní, jakého je mocna jen skutečná láska. Konečně byl schopen i v citové sféře skutečného humanismu, který je na hony vzdálen představám sentimentálních intelektuálů, vždyť on sám nejlíp věděl, že všet někoho ‚s citem‘ znamená ve skutečnosti trápit ho jako zvíře a prodlužovat to k šílenství. Tím, že svou milovanou teď doslova hobloval a provrtával, aby hned napoprvé roztrhal pečeť, která ji uzavírala bezmála šestnáct let, na mikroskopické cáry, hodlal jí jedinou bolestí ušetřit bezpočet dalších, jaké pak týdny, měsíce a někdy roky sužují polopanny. Osamělá mozková buňka, zapomenutá v tom výbuchu vášni na ztracené vartě rozumu, už chvíli signalizovala, že se na světě kromě této velkolepé, královské soulože děje ještě cosi jinak významného, ale smyslně diktátorsky velel pyj, stále zrychlující své pronikání, pramen se dral k povrchu, a Vlk už na dívce neležel, ale vznášel se těsně nad ní, to jak mohl povolit sevření, když jeho lokty a stehna pocítily, že odpor slábne, ne že by umdlévala, ale protože se nejdřív

jen v náznaku a brzy zřetelně začala přidávat na jeho stranu, přejímat jeho rytmus, a konečně i spolupracovat, až bylo náhle ze dvou těl působících proti sobě jedno jediné, které se pohybovalo a supělo stejným tempem ke stejnému cíli.

Pak vydal Vlk temný řev.

Pak se mu její tělo vymrštilo vstříc.

Pak on zalil ten plamen v ní proudem svého semene.

Pak vykřikla Lízinka podruhé.

Pak se ozvalo vzteklé bušení a hlas, který opakoval zřejmě už poněkolikáté.

– Celní kontrola! Okamžitě otevřte!!

Vlk byl ihned při smyslech. Pohlédl na zajištěnou kliku, která se otrásala panovačným rumplováním. Byla zřejmě otázka vteřin, kdy přinesou univerzální klíč. Nadzvedl se na loktech. Lízinka měla trpitelně zavřené oči, ale ve tváři známky zaujetí. Vrhhl pohled níž a zděsil se. Jeho pohlaví připomínalo vražedný nástroj trčící v krvavé ráně. Krev lpěla i na jeho a jejích stehnech, odkud v nesčetných pramíncích stékala na prostěradlo, budujíc rudé mosty i přes černé stružky vlasů. Po letech se mu zpotily ruce a sílil zlověstný hukot v hlavě, než si uvědomil, že je to jen obvyklá daň z lásky, kterou každá žena platí přírodě jednou a provždy. Ozval se dupot.

Byl si jist, že se nese univerzál, ale to už také věděl, že oni dva se nemají čeho bát. Bleskurychle si natáhne pyžamové kalhoty – netušil, kdy je skopl, ale byly jistě bez poskvrny – a ona bude prostě předstírat, že jí ve spánku jako každý měsíc přijela... Pohnul se, aby z ní vyšel. Málem vykřikl. Úd byl uzavřen v dívce jako v kleštích. Opatrně to zkusil ještě jednou, ale

49

nešlo to.

VI

Na pondělí 30. června měl Vlk do smrti vzpomínat. Od studentských let, kdy se doslova pročetl městskou knihovnou a vystál důlek na bidýlku divadla, opovrhoval příběhy, kde se v poslední kapitole či dějství všechno vyřeší a všichni šťastně vezmou. Ted' bylo souzeno právě jemu, aby v jednom dni korunoval své dílo a život. Čekal ho nadlidský výkon a on se ho odvážil jen proto, že si věřil a spoléhal na své blízké. Jak byl ted' vděčný za roky učitelování, kdy se naučil navázat s každým člověkem rychlý kontakt a získat jeho důvěru. A blahopřál si k rozhodnutí zůstat navždy po

50

Markétině boku, čímž si trvale zajistil její nepostradatelnou podporu v životních krizích. Když jí ted' polibkem děkoval za snídani – připravila mu ‚pracovní‘, tedy opulentní verzi, corn flakes s mlékem, dvě pětiminutová vejce, topinky s jamem a silný anglický smoked tea –, věděl, že si s ní nemusí dělat hlavu.

– V osmnáct nula nula! řekl jí jen, – bud' přesná, přijdou kvůli nám!! –

– Spolehni se, Bedy, kývla prostě a poplivala ho pro štěstí.

Dík, říkal jí v duchu, scházeje po schodech; byla to zas jeho stará Markéta a on litoval, že mu vrozená zdrženlivost nedovoluje říct jí to přímo. Tím spíš chtěl zařídit všecko tak, aby byla šťastná.

Věda, že dnes jde o vteřiny, čekal plešatý Karlík se smeknutou čepicí u otevřených zadních dveří vozu. Člověk se nepřestane učit, napadlo Vlka; zastyděl se, kolikrát Karlíka nepříznivě hodnotil, takže v oboru platil za primitiva, který je s to nejvýš lynčovat.

A zatím ho ten dobrák neopustil ani v dobách, kdy se mohl udělat pro sebe. Když později vypukla v branži recese a existenční boj, byl by měl právě Karlík šanci: byl poslední, kdo na něho něco věděl. Místo toho stárnul po jeho boku. Pocítil k němu – nejsem dneska sentimentální? a co! dneska smím! – vděčnost. Ale nahlas řekl jen

– Krajáč! Fofrem!

– Rozkaz, šéfe! řekl Karlík a zapnul sirénu, pro niž se sousedstvo domnívalo, že jsou od dopravy. Malé sídliště, nejperfektnější ve městě, protože je stavěli nejkvalifikovanější trestanci, bylo však obydleno vesměs pracovníky tajných rezortů, takže to nikdo nezkoumal.

,Krajáč' neboli krajský soud navštěvoval Vlk, jenom když si šel pro ,popravenku', jak nazval kdysi Šimsa písemné příkazy, na které pak ve věznicích fasovali zákazníky. Dnes tam jel v banální záležitosti: pro duplikát oddacího listu ztraceného nejspíš při stěhování.

– Poklona, pane doktore! pozdravil ho obligátně vrátný; za léta nabyl dojmu, že Vlk je venkovský obhájce, který tu má dvakrát, třikrát za kvartál při. Podivil se, když se ho teď zeptal.

– Kde je tu spisovna?

Vlk čekal tradičně nejodlehlejší kout, ale netušil, že prohloudí celým sklepem. Před hledanými dveřmi našel mříž a k ní drátem připevněné víko z krabice od bot, na němž bylo fixem napsáno JSEM U ZUBAŘE. Tiše zaklel a pohlédl na hodinky. Půl osmé. Rozhodl se zaskočit sem v polední pauze. Jak byl dnes vděčný, byl i smířlivý: cestou zpět litoval ubohou kancelářskou myš, kterou může z prachového hrobu na chvíli osvobodit jen zubař.

Do školy přišel tedy dřív, než mínil, ale mohl se klidně opozdit, dík obětavosti děcek bylo už včera večer všecko ažúr. Stačilo mu spokojeně projít všechny prostory a těšit se, že je takhle uvidí i odpolední hosté. Maturita se měla konat ve třídě. Šest stolů bylo spojeno v jeden, v čele stály tři židle pro zkoušející, proti nim osamělá pro kandidáta. Kazíkův návrh se Vlkovi zalíbil, měl rád

monumentální architekturu, nenapadlo ho, že Františka vedla přízemnější inspirace: na tu dálku mohla komise spíš přehlédnout tahák. Sedmý stůl stál v koutě jako ‚potítko‘. Vrátil se sem ze skladu, kde odpočíval od 4. ledna, kdy třída vymazala z paměti Richarda Mašína. Přes katedru byl přehozen Markétin sváteční ubrus, v poločase měl Karlík donést chlebičky, pivo a něco ostřejšího.

Kaproklas a Kapromod byly zamčeny; včera je kompletně připravili pro odpolední mistrovské zkoušky a Vlk nechtěl riskovat, že se v tom frmolu něco přestaví, či dokonce ztratí. Chodba byla vyzdobena podle jeho přání, aby hosté a rodiče poznali, že tu děcka celý rok žila tím, čím jejich vrstevníci. Nástěnky dostala na starost dvojčata a půjčila si je, aby neztrácela čas, z Jašky, kde už vypukly prázdniny. Albert si pozdě všiml, že mobilizují k loňské sklizni chmelu; museli se spolehnout, že nástěnky svědčí o laxnosti kolektivu, jen když nejsou, a vyšlo jim to: I Vlk si je prohlédl pouze globálně a byl spokojen.

Ted' ho tedy děcka očekávala v improvizované šatně pro hosty, zřízené vysazením dveří z bývalé ‚cimentárny‘. Podle dohody byli chlapi v tmavých kalhotách a Lízinka v tmavé sukni, všichni pak v jednotných košilích.

Dívka stále neotvírala oči, ale když se znovu pokusil z ní vyjít, záúpěla. Tehdy pochopil, že nemůže za dané situace udělat nic chytřejšího, než pevně ji obejmout a zavřít oči taky. Tím podceňovaným pštrosím trikem alespoň docílil, že do rozpaků upadli ti, kdo vtrhli do

51

kupé. Komando vedl mladý celník. Šedesát hodin nestačilo, aby se rozplynul stesk, který se ho zmocnil, když Lízinku pohltila cizina. Celou tu dobu v něm zrál vztek na odbarveného panáka, jehož

svinské úmysly by mohl odpřísáhnout u soudu. Otaxíroval ho na módního kadeřníka nebo vrchního z nóbl hotelu. Lízinka však viditelně nepatřila mezi devizové doroty; bylo zřejmé, že s ním jede počestně a důvěřivě, jako by cestovala s tetou. Celník skoro nespal, jak jí držel palce, aby tomu starému děvkaři odolala. Všiml si tehdy, že mají vízum na tři dny, a vzal si dnes denní i noční v naději, že se s ní znova setká. Nehodlal se zdržovat prohlídkou, vždyť ten grázl jistě všechno schová k ní. Vy jste její dědeček? chtěl se ho za to zeptat; s kamarádem od zelených domluvil, že si chlápká na chvíli vytáhnou do kanceláře. Zatím si s ní dá rande, hotov přijet kdykoli kamkoli.

Když bušil do dveří, nešlo mu už vůbec o stát, byl věčný Montek, jemuž vedle prznili Julii. A když odemkli, objevil za hromadou balíků obraz, jaký neviděl v nejobscennějším z pánských žurnálů, které tu zabavoval. Navždy mu měla utkvět bezbranná kolínka, jak balvanem rozvrácená nahým zadkem. Vrhhl se na majitele, zapomenuv na pultík s razítky, který nesl na břiše. Překližka nárazem praskla, Vlk vyjekl. Napínaje hýžd'ové svaly, aby čelil úderům celníkových pěstí, překonal šok a začal aktivně jednat.

– Zavolejte, zaburácel svým hlubokým hlasem, – Doktora!

Zavolali, přirozeně svého, jakmile přemohli celníka. Než dojel, dostávali je z vlaku. Ta půlhodina patřila k nejtrapnějším ve Vlkově životě a on smekal před Lízinkou, že se dokázala tvářit nezúčastněně, i když se s nimi dlouho nemohli vytočit do chodbičky. Protože byli stále spojeni, museli je nést na jedněch nosítkách, která ovšem dva muži – víc se jich v kupé k žerdím nevešlo – nemohli uzvednout. Nakonec to vykoumali: šoupli je na peron okénkem. Přestože byli obklopeni lidmi, kteří je překračovali i podlézali, zvedali i spouštěli, dohadující se, kudy na to, umožnila jim neobvyklá pozice zvláštní intimitu. Když je konečně přikryli – neměli tu nic než kolekci státních vlajek, použili tedy aspoň neutrální –, nabyl Vlk i obvyklé sebedůvěry a šeptal Lízince, že vše bude dobré.

Měl pravdu. Lékař v uniformě poručíka pohraničních vojsk byl sice jen záložák-veterinář, ale právě proto vzal věc za správný konec. Nevolał sanitku ani chirurga, ale položil páru pár otázek a řekl přesvědčeně.

– Klidně ležte. Za chvílku se rozvážete.

Vysvětlil jim, že úkaz, pravda u lidí neobvyklý, zažívá běžně při kopulaci většina savců. Překrvení pohlavních orgánů, zejména nebyl-li jeden dosud zprovozněn a druhý dlouho užíván, působí současné stažení vaginy a rozšíření žaludu. Účinek, přibližoval jim to, je podobný, jako když chceme rozložit horkou dýmku. Vlk mu věřil, ale nechtěl riskovat, že mezitím někdo vyrobí z komára velblouda.

S pomocí doktora se na nosítkách obrátili – Lízinka teď ležela nahoře, už se nemusel vzpírat na loktech, aby ji netížil – a on požádal zanést je k telefonu. Podruhé v životě si dovolil Doktora obtěžovat, k tomu ve tři ráno a v pozici, kdy Lízinka slyšela každé slovo. Rozhodl se důvěřovat jí, už hodinu nebyla dítě a šlo jí to skvěle. Obsah sdělení mu nedělal starosti: smluvenou roli fauna zahrál prostě trochu ohnivěji.

– Svázání? opakoval Doktor a jeho smích zněl i vprostřed noci čile, – no to mně budete muset, pane předsedo – pokračoval už zas v domluveném kódu, – předvést!

A mladý celník, který zatím mstivě sepisoval věci nakoupené zjevně bez devizového povolení, se zhroutil, když mu přišel oznámit sám náčelník, že je na hodinu propuštěn pro poškození erárního pultíku, notabene o úřední osobu.

Vrhl na dívku tázavý pohled, v němž se odráželo znepokojení. Slabě zavrtěla hlavou, a tak se mohl uklidněn věnovat celé

třídě. Jednotné oblečení vymyslel Albert: když kvůli utajení neměli být členy mládežnické organizace, ať ukážou alespoň svým vzhledem, že se hlásí k jejím principům. Pravý důvod studijní vedoucí zatajil: špatně strážené konfekční košile přispívaly k dojmu, že tělesnou vadu mají všichni.

S jejich zevnějškem byl Vlk vcelku spokojen, ale pokud jde o šance, měl smíšené pocity. Výsledky písemek, které dělali v sobotu, obcházejíce už prázdné budovy odborných učilišť, kde na ně čekali jejich onesové, se extrémně rozcházely. Ze čtyř předmětů měl výbornou Albert. Tabulka třídního středu vypadala pestře:

Žák	Anatomie	Psychologie	Literatura	Světový jazyk
Kazík Frant.	1	2	3	4
Král Pavel	4	3	2	1
Král Petr	4	3	2	1
Tachecí Líz	3	3	3	3

Šimon Hus měl tři nedostatečné a ones ze Sošky ho odmítl klasifikovat. Zná sice, napsal do posudku, každý orgán v těle, ale užívá pro ně výrazů, které by slušely rasovi nebo katovi; ones to hodnotil jako hloupou recesi. Vlk pochopitelně mohl dnes Šimona podržet, vždyť rozhodovala známka z hlavního předmětu. Zvítězil však jeho mysl pro fair play i reálná úvaha, že škole méně uškodí žák, který propadne při maturitě, než žák, který vybuchne po ní. Ponechal rozhodnutí osudu a komisi.

Kazíkovi, věděl, pomůže vyřídilka. Znamky dvojčat svědčily, že užívala téhož triku, s jakým patrně zvládla devítiletku: hádal, že tři lepší výsledky docílil Pavel – nebo to byl Petr? rozhodně už věděl, že jeden z nich je o poznání bystřejší –, zatímco známku z anatomie, ve které kulhali oba, druhý. Protože měli stejně pracovat v páru,

byl by dnes dokonce uvítal, kdyby zkoušku absolvoval za oba ten lepší, ale při pohledu na jejich ulízané různoběžné pěšinky neměl potuchu, jak by to provedli. To však byly lapálie: skutečnou starost měl o Lízinku.

Když potlačil optiku milence, s níž objevoval na dívce stále nová bohatství, a zaplašil obraz jejich ‚svázaných‘ těl, s uplývajícím časem stále snovější i žádoucnější, musel přiznat, že jako žákyně není bez problémů. Vinou své plachosti nemohla uplatnit inteligenci, která vyzařovala nejen z jímavé krásy a graciézních pohybů, ale i z nejbanálnějšího životního projevu, jakým je zívnutí či kýchnutí. S Kazíkovou vyřídilkou, vzdychl Vlk, by musela udělat doktorku věd! Takhle cítil v sérii trojek dokonce ještě benevolenci onesů – to ho zlobilo nejvíc –, kteří si na ni zřejmě brousili zuby, ačkoli měli v ústech dávno protézy a doma stejně staré dcery.

Celou neděli se bránil pokušení udělat výjimku a otázky jí prostě dát. To je pokrytectví, křičel milenec v něm na pedagoga, a semeno jí dávat můžeš? Pedagogu vadilo, že by se musel vzdát losování otázek, kterým chtěl demonstrovat připravenost školy. Nakonec to – díky Doktorovi – vyřešil. S nově nabytým optimismem mohl teď proto povzbudivě mrknout na svou lásku a všem popřát upřímně – Zlomte vaz!

Rachotily klíče a skřípala mříž. Vlk se vydal – vše bylo přesně naplánováno – na chodbu uvítat náčelníka věznice, který přiváděl oba členy komise. Doktor zdvořile uhnul podávané ruce a odkázal Vlka na souseda. Muž středních let s bohatě se kadeřícími černými vlasy vypadal, jako by právě vyšel od prvotřídního krejčího a holiče. Dojem rušil jen horečně červený obličej a černá páska v klopě nad šviháckým kapesníčkem.

– Vlk, řekl Vlk rozpačitě.

– Vždyť my se, Béd'ó, známe, řekl příchozí.

– Ano, ovšem..., řekl Vlk jako vždy v podobné situaci; nechápal, že si nemůže připamatovat majitele tak výrazné hřívky.

– Tobě to říct mohu, zasmál se host, – paruka!

Současně ucítil Vlk parfém.

– Oldo, řekl ohromeně, – já myslel.

– Režimy, řekl bývalý prokurátor, – přicházejí a odcházejí, zatímco kat zůstává. Měl bys mi líbat ruku, jako učitel bys byl za tu dlouhou dobu nejmiň potřetí u lopaty!

Vlk žasl, že bývalý prokurátor – čím vlastně je? vždyť musí být v penzi! – vypadá o tolik líp než tenkrát v tramvaji soudce.

– Potkal jsem nedávno, řekl stále ještě pod dojmem překvapení, a hned se opravil, – potkal jsem asi před třemi roky...

– Vilíka! řekl bývalý prokurátor, – mohl se utlouct smíchy, když nám líčil, jak jsi mu málem dal na cigarety!

Vlk vyčítavě pohlédl na Doktora, který se jen omluvně usmál.

– Ano, přiznal, – věděl jsem to. Však jsem vás také nenutil k sázce. Chtěl jsem vám jen dodat důvěru v budoucnost a neporušit státní tajemství.

– Tak! řekl první, – budoucnost je tu a my s ní. À propos: Vilík se omlouvá. Jako na potvoru soudí dneska ty borce za lidská práva, takže se musí průběžně konzultovat, kolik jim má bouchnout; kdyby aspoň mašli, ale to je pořád jen samé, prý – Příště!

– A co Mirda? zeptal se Vlk.

Reakci nepředvídal: bývalému prokurátorovi vmžiku kanuly po obou tvářích slzy a hloubily úzké kanálky; červeň nebyla dílem horečky, ale pudru, pod ním teď vyvstávala mapa plastických operací.

– Kolega obhájce zemřel, vysvětlil Doktor tiše.

Vlk pochopil černou pásku. Pod rozpuštěnou fasádou se objevila tvář starce. Vlka vyděsilo, že jsou vrstevníci, hned si však uvědomil, že tu spoušť natropila ztráta milované bytosti. Představil si, že by ztratil Markétu nebo Lízinku, a otrásl se.

– Blbá prostata, řekl bývalý prokurátor, – a všechny plány a sny jsou v čudu...!

Vytáhl kapesníček, otřel si tváře a zamyšlen hleděl na červené šmouhy. I Vlk pocítil lítost, jako by právě uhasl plamen vatry, u níž kdysi strávili noc ve smysluplném rozhovoru.

– A co ty teď vlastně..., zeptal se, aby překlenul těžkou chvílí, – jak ti mám vlastně...

– Říkej mi, řekl bývalý prokurátor ostře, vysmrkav se ze smutku, – třeba Nestore! Kdepak tu máte hajzlík, ať se dám trošku do pucu?

Když za ním zapadly dveře WC, řekl Doktor ohromenému Vlkovi, aby to neslyšel ani náčelník, který se tu zatím zvědavě rozhlížel.

– Přehání. Zastupuje ho. Ale pozor, je teď ještě náročnější, než býval, a bez citového zázemí!

– Připraven! zvolal oslovený; stál s jasnými očima v bezvadném pozoru, který rušil jen jeho

53

hrb, proti stolu komise, čekaje, až k němu přijde Doktor s kloboukem. Bylo čtvrt na dvanáct a on s Lízinkou zbyli naposled. Vlk stanovil pořadí skoro vědecky, vycházející ze všech aspektů. Napřed měli maturovat průměrní, aby nerozkolísali měřítko k extrémům, tedy Kazík a oba Králové. Chvíli uvažoval zařadit každého Krále do jedné trojice, aby se případně stačili přečesat, ale zvítězil názor, že po přestávce musí nastoupit trio Šimon–Albert–Lízinka. Měl pro to vážný důvod.

Z Doktorova klobouku, jehož obsah bývalý prokurátor jako pověřený předseda komise důkladně zkontroloval, si František vytáhl dvě kuličky různých barev: na bílé papírky napsal Doktor s Vlkem po páteční poradě otázky z Klapopru, na růžové z Mopo. Bílý los určil Kazíkovi obtížný Katalog středověkých trestů. Jak Vlk očekával, skočil však do vody a plaval bez ohledu na styl, aby se neutopil; podle zákona schválnosti si tenhle tahák nenapsal.

Správně uvedl, že trest smrti byl tenkrát na všecko, a tak mohl plnit výchovnou úlohu jen díky nuancím: za kriminalitu byl věšák nebo kolo, zatímco pro disidenty stětí, případně čtvrcení; dámské, jak řekl, neplechý přikryla voda nebo zem, a konečně čarodějnice a buzeranti zahučeli v ohni. Nemohl tušit, že si tím posledním výrokiem zatápí pod sebou.

Naštěstí se bývalý prokurátor nechtěl před Vlkem shodit; pouze hoch mrazivě vyzval, aby pokračoval. Pak už Františkovi žvanění nepomohlo, vzpomněl si horko těžko, že úkon zemí býval zpestřen zavedením dýchací a picí trubice, aby si pohřbený ještě pár dní užil. A tak mu musel Doktor, který automaticky převzal úlohu vrchního examinátora, mnohé připomenout, třeba že při dopadení in flagranti byl pár v poloze soulože probodnut kulem, nebo že za penězokazectví se zvolna vařilo v oleji.

Na růžovém papíru si František vytáhl plyn a celkem slušně popsal pracovní postup, od kontroly těsnění kabiny a naplnění obou zásobníků kyselinou sírovou a krystaly cyankáli, až k trhu pákou, kterým se vylije kyselina pod křeslo a do ní vsype jed, čímž vzniknou páry, které stoupají jak mlha a po dosažení nosu přivodí delší křeč, kterou už zákazník patrně nevnímá.

– A ste...? napověděl Doktor, když skončil.

– A jste, pochopil František špatně, – hotovej!

A stetoskop? řekl tedy Doktor naplno.

František, plácnuv se v úleku přes pusu, sypal pozdě podrobnosti o připevnění stetoskopu na hrud' i kabel vedoucí k lékaři, který by jinak nemohl úředně konstatovat smrt. Klopýtnutí ho tak vyšinulo, že popis závěrečné fáze zahájil rovnou otevřením komory.

– A ste, napodobil ho Doktor, – hotovej vy i všichni svědci.

Že zapomněl zapnout odsavač plynu, dalo předsedovi záminku navrhnout mu čtyřku. I když to Vlk považoval za příliš tvrdé, schoval si námítky pro kritičtější případy.

S markantní pěšinkou vpravo nastoupil Pavel Král, který si vytáhl dějiny gilotiny a elektrokcucí. Mluvil volně, s pauzami, přesto dělal na komisi lepší dojem. Sám vzal křídu a nakreslil na tabuli princip prvního stínadla, Diele, které se v Němcích užívalo od raného středověku. Vzdor primitivnosti podobné už pravnučce mělo – viz oltářní obrazy v Padově a Barceloně – místo nože ostré prkno, na něž však úkonář často dlouho bušil palicí, než hlava odpadla. To vedlo ke vzniku italské, Pavel maloval druhé schéma, manaii, jak ji zvětšil Lucas Cranach, kde padá v dřevěných kolejích sekera na provaze, aby úder mohl být snáze opakován. Tyto mechanismy musely, mínil Pavel, být známy doktoru Guillotinovi, když chtěl darovat revoluci rovnost trestů. Technicky dořešil problém německý mechanik Schmidt, docházející do rodiny majstra Charlese Sansona, aby spolu hráli Gluckova dueta. Stroj debutoval 21. dubna 1792 a tu čest neměl kupodivu revolucionář, nýbrž, dodal Pavel odkládaje křídu, lupič Pelletier.

Odmlčel se. Jen zkušený Vlk viděl, jak je vynervovaný: stále si mnul prsty levé ruky, přestože si zakřídloval pravou.

– A co, zeptal se Doktor nevinně, – víte o stínacím stroji zvaném Louisette, uvedeném do provozu téhož dne?

Pavel na něho vyvalil oči. Ach bože! hrklo ve Vlkovi. Takovými podrobnostmi opravdu nestihl zatěžovat děcka na škole, trvajících rok! O tom však tady a teď nemohl diskutovat.

– Když někdo ví tolik, co vy, neměl by ze stavovské – řekl Doktor káravě,

– pýchy uvádět osoby tak nepodstatné, jako je Sanson, a opomenout muže, který pro gilotinu znamenal, co podobně zapomenutý český lesník Ressel pro lodní šroub. Ano pane –

oslovil ho starým akademickým způsobem,

– kolego, revoluce okřídčila bezpočet talentů a byl to dr. Antoine Louis z Metz, kdo poradil Schmidtovi nejen lunetu držící krk, ale hlavně šikmé ostří, kterému zákazníci vděčí, že pokud dopadne nůž, upadne i hlava, tím narážím na pár případů –

upozornil Doktor puntičkářsky,

– selhání spuštědla, jehož delší oprava umožnila rozdělaným štvát proti úkonářům svědky, takže teď vždy jeden spomocník drží za zády ,handku', aby mohl majstr v nouzi hlavu postaru srubnout, jako v roce 1943 hamburský Friedrich Heer Josefu Benderovi, který odcizil v čerstvě vybombardovaném obchodě kalhoty. Ale především –

vrátil se k původnímu tématu,

– provedl Louis zkoušky v nemocnici starobince v Bicetre, na živých ovcích a pak na mrtvolách, nejdřív dětských, aby, cituji Barringa, „mašinku opatrně navykl“; přítomní, cituji Kernshawa, „kterým podal oddělené hlavy k přátelskému posouzení, vyjadřovali diskrétní nadšení“. Louisova smůla tkvěla v tom, že za pár měsíců zemřel a s ním i název Louissetka, protože jeho epigon se ještě dvacet let připomínal veřejnou činností. Ovšem z vašeho výkladu plyne, že spíš než o vynález šlo o jeho proboxování, a o ně se nikdo nezasloužil víc než –

dodal Doktor s úctou,

– Joseph Ignace Guillotin.

I elektrokuci Pavel zvládl. Popsal upevňování elektrod včetně rozstřížení pravé nohavice, na něž se tak rádo, jak řekl, zapomíná, a nevynechal ani ,masku milostí', chránící oficiálně zákazníka před pohledem na přípravy, ve skutečnosti úkonáře, kdyby ho chtěl zákazník hypnotizovat, jak se stalo Robertu Elliotovi, který přestal upínat řemeny, zpotil se a pokračoval, až když mu dal ředitel věznice políček.

Správně uvedl Pavel i obě soupeřící školy, nízko- a vysokovoltážní. Zatímco první, psal pod sebe na tabuli, použít do těla

50 vteřin	... 500 voltů
8 vteřin	... 1000 voltů
50 vteřin	... 500 voltů

a před vypnutím 5 vteřin 2000 voltů jako ránu z milosti, druhá začíná u deseti tisíc voltů a jde až do třiceti; ta je populární z filmu a televize, protože při ní efektně pohasínají světla v celé věznici. Nevýhodou první je někdy zdlouhavost, diskutovaná už v roce 1929, kdy Roy Paterson v Auburnu nabíjel, vyprávěl Pavel, Mary Farmerovou proudem jako baterii skoro hodinu, než přestala vrískat. Výhodou je, že ani tak dlouhý tok nezanechá jiné stopy než deformovanou hlavu, zkřivenou tvář a lehké popáleniny končetin. Naproti tomu Henry White v Ohio, který přežil úvodních deset tisíc, byl po ztrojnásobení hotov hned, ale vyrazil z něho plamen a svědkové omdlávali smradem; hysterický lékař navíc prohlásil, že White byl v rozporu s rozsudkem upečen.

– Skončil jste? zeptal se Doktor, když zmlkl.

Pavel přikývl.

– Zmínil jste se, řekl Doktor s přátelským úsměvem, ale Vlk si byl jist, že staví další boudu – o problémech elektrokuce. Není tedy stoprocentně účinná?

– Ne, zazmatkoval Pavel horlivě, – to ano!

– A co, vystřelil Doktor, – Fred Phillips?

Pavel byl zase zosobněný otazník. Chudáku, politoval ho Vlk, i podruhé tě dostal, s výtečnou se rozluč...!

– To je, řekl Doktor důrazně, – precedens, který musí mít každý elektrokučioner na paměti! Phillipsova mrtvola byla poté, co lékař konstatoval smrt, vydána k vědeckým účelům doktoru Cornishovi, který neseriózně zatajil svůj pokus: vrátit udělanému život. Dokázal to a vyvolal skandál i soudní spor, v němž stát New York, žádající nový úkon, prohrál. Phillips směl odejít pod cizím jménem do Mexika, kde se naštěstí brzy z radosti –

dodal Doktor, dožaduje se Vlkova svědectví,

– uchlatal.

Vlk musel kývnout. Pavel dostal dvojku a mohl si gratulovat. Tím nervózněji očekával profesor méně nadané dvojče. Místo něho se

objevil Karlík, nesoucí mísu s chlebičky. Servíroval je na katedru tak sebejistě, že se Vlk nechal zmást.

- Pánové, řekl s gestem zvoucím, - čas k dílu, čas k jídlu!
- Moment, namítl předseda, - až v poločase, byli teprv dva!
- Karlíku, užasl Vlk, - co trojčíš...?
- Mně řekli, že už! bránil se Karlík.
- Kdo ti to řekl? rozzlobil se Vlk.
- Já nevím, řekl Karlík nešťastně; s pamětí měl potíže.
- Nech to tu a vypadni! nařídil Vlk, - a pošli sem Petra Krále!

V domnění, že je míň nápadný, vycouval Karlík ze třídy pozadu. Hned do ní vstoupil druhý Král s markantní pěšinkou vlevo. K Vlkovu zděšení si vytáhl otázku, kterou měl dostat spíš bratr: „Je kat humanista?“ K jeho překvapení slabší z Králů nezbledl a nezačal koktat, nýbrž bez vážných chyb uváděl příklady, jimiž v nich Vlk průběžně upevňoval stavovskou hrdost.

Jmenoval římského Alessandra Braccu, který plakal, když musel z příkazu papeže užít strašlivou ‚veglii‘ proti renesanční krasavici, Petr ji nazval Miss Italia, Beatrici Cenci, která dala zabít otce, protože ji trvale prznil: Alessandro ji zavěsil nahou za všechny čtyři nad sloup s diamantovým hrotem; jak chabla síla svalů, páral jí diamant nahé břicho. Podruhé pláče Bracca, když ji, nevinnou, stíná a bezhlavé tělo se svíjí v takových křečích, že se, líčil Petr, odhalí i nádherná ňadra. Už zcela přemožen lítostí zvedá Bracca menší část Beatrice za cop a volá: „Zde, hlava římské panny, která padla za oběť své krásy!“

- Znáte to v originále? přerušil ho Doktor, ale hned raději recitoval sám, provázeje slova dramatickými gesty - „Ecco, la testa di una donzella romana, martire della sua bellezza“, ale to jen -
uklidnil ho přátelsky,
- pro úplnost. Pokračujte.

Pokračoval ve stejném stylu. Uvedl majstra Klause z Bernu, který se nemohl dívat, jak upalovanému Hansu Jetzerovi vinou větru jen

zvolna uhelnatí nohy, a rozbil mu hlavu palicí, za což byl na hodinu propuštěn s cejchem, řekl Petr, liberála. Připomněl čelného lidumila osmnáctého století Franze Josepha Wolmuta ze Salcburku, který statečnými peticemi k arcibiskupské vrchnosti docílil nejednou, že směl drobné zloděje stínat místo věšet; stával se kmotrem jejich dětí, a má proto lví podíl na úspěchu jednoho z nich, faráře Mohra, autora písně Tichá noc. Ze současnosti zmínil Petr chicagského Jacka Johnsona, který v roce 1965 odvážně vystoupil v televizi – Vlka píchlo u srdce, když vzpomněl, jak mu se Šimsou záviděli –, aby diskutoval s vrahem policisty Witherspoonem. Ten se úspěšně pokusil vzbudit soucit diváků tvrzením, že on zabil policistu v afektu, zatímco Johnson jeho zabije s rozvahou. „Je to můj,“ řekl Johnson klidně, „business!“, a statisíce Američanů mu zatleskaly. Petr skončil zprávou herečky Diany Dorsové, jak ji popravčí Jejího Veličenstva Albert Pierrepoint zval do lokálu na Oldham Road, který mu patřil a kde rád nalil i chudákům, pokud respektovali nápis NO HANGING AROUND THE BAR! Kdykoli ji šel po práci navštívit, zpíval jí do telefonu něžně Be kind to me; podle Dorsové byl i skvělý manžel a otec pěti dětí.

– Citoval jste, řekl Doktor, – Braccu a Johnsona. Znáte snad nějakou podstatnější větu? Například Des...? No...?

Petr se alespoň neztrapnil jako František. Mlčel.

– Vy jste, zachmuřil se Doktor, – neslyšel o Desfourneauxovi?

– Henri, pospíšil si Petr, – Desfourneaux, úkonář neboli Monsieur Paříže a tím i celé Francie, stihl udělat za pouhých jedenáct let od nástupu v roce 1939 celkem 255 zákazníků a dvě zákaznice.

– A víte, zeptal se Doktor, – proč?

– Prosím, přiznal Petr, – ne.

– Ale to musíte, řekl Doktor nekompromisně, – protože slavná věta Desfourneauxova se vám může hodit častěji. Po válce mu vytýkali, že ho v neoficiální soutěži postrčily německé zvláštní tribunály a že se nikdy neměl propůjčit k popravám francouzských

vlastenců. „Nechávám padat sekeru,“ odpověděl kritikům, „toť vše; rozumět není věcí –

dodal Doktor, naznačiv předsedovi, že tím s dotazy končí,
– kata!“

– Přejděte k Mopo, nařídil předseda.

Petr si vytáhl úkon zastřelením a byl s ním rychle hotov. Popsal jeho válečnou mutaci, jak sólovou, při níž střílí družstvo způsobem oko-srdce, aby pak velitel provedl dostřel do týla, tak masovou, kdy se ohraničený prostor pokryje nejdřív kulometnou palbou, poté granáty a pak hlinou. Přešel k civilní verzi, jak ji praktikují některé americké státy, a popsal systém zakrytých boxů, z nichž na povel ve sluchátkách pálí dobrovolníci, nejčastěji příbuzní obětí a myslivci. Jde úkon velmi rozšířený, ale z odborného hlediska málo, dodal, zajímavý, proto se stal doménou amatérů.

Střílení nezajímalo ani Doktora, takže se už neptal. Petr Král se uklonil a odcházel; až tehdy si Vlk všiml, že si úlevně mne prsty levé ruky a na pravé má zřetelné – vždyť nebyl u tabule! – stopy po křídě. Pochopil, že Karlík svým výstupem nevědomky kryl hbité přečesání pěšinky a tím výměnu bratrů. To už bývalý prokurátor navrhl, aby i Petr dostal zkoušku za dvě, a Vlk se potěšen připojil; vzápětí čekala školu hořká pilulka.

Jeho obavy se zvětšily, když předseda komise odmítl alkohol, – teď vím, řekl tragicky, že podstata všeho je prostata! – a Doktor nezabral ani na milovanou tequillu, kterou mu Vlk úmyslně až teď předal jako suvenýr z cest. Pak už tedy zbyl Šimonu Husovi jen zázrak.

Ještě pocítil Vlk malou naději, když si chlapec vytáhl z Klapopru kůl, a z Mopo dokonce věšení, které probírali nejvíc. Pokud šlo o kůl, musela přijít řeč na Doktorovu favoritku Romildu, kvůli níž se naučil langobardskou love story Paula Diakonuse z osmého století nazpaměť; Vlk ji proto vyprávěl děčkám velmi podrobně. Ale ze Šimona jako by teď vyprchal i onen zlomek inteligence,

s nímž reagoval na zvlášť silné podněty. Aby prokázal, že závada je v žáku, a ne ve škole, snažil se ho upomenout sám Vlk. Byl to však monolog, a když se Šimon ozval poprvé a naposled, nasadil všemu korunu.

– A protože, namáhal se Vlk, – ji ke zradě dohnala vášeň, protkli jí kůlem co? No?

– Prdel, řekl Šimon; k věšení se už nevyjádřil vůbec.

Takový výbuch Vlk neočekával. Když se za Husem zavřely dveře, byl by nejraději utekl za ním. SUPOV byla však jeho loď, vysnil si ji, vyčecal na úřadech i vyvzdoroval na osudu a nemohl opustit můstek jen proto, že přes palubu spadl plavčík. Pokusil se ho obhájit připomínkou slavného předka i těžce poškozeného otce.

– Určitě, řekl pak, – je manko v intelektu vyváženo jinými vlastnostmi. Jsem přesvědčen, že by například hromadný – pokračoval statečně, protože ho svírala hanba,

– úkon přestál líp než jiní a má tím zajištěnou budoucnost v zemích třetího světa. Pusťme ho k mistrovským...!

– Bědo, řekl předseda neformálně, – odpovídá tvé noblese, že nikoho nepodtrhneš, ale kdybychom ho nechali prolézt, prokážem ti medvědí službu. Tvůj první odpůrce dokáže hravě, že takových katů můžeš mít dneska jen od vězeňské stráže jako máku a nemusíš vyhazovat peníze za vzdělání. Ne, Bedřichu! Právě že je Hus, nesmí dělat ostudu tobě ani sobě. Tak –

dodal striktně, aby ušetřil Vlkovi další komentář,

– pokračujem!

Do třídy vešel Albert. Vojensky srazil podpatky a čekal. Doktor vstal, aby mu podal klobouk s papírky.

– Moment! řekl náhle předseda komise, – ať zodpoví Husovy otázky, aspoň budeme mít srovnání!

– Bon! řekl Doktor.

Vlk si představil, jak bude rajtovat na své Romildě, a zatmělo se mu v očích. Potřeboval, aby Albert nikoli uspěl, ale přímo ohromil,

a proto mu celou dobu, kdy se soustřeďoval na potítku, staromódně držel palce.

– Připraven? zeptal se předseda netrpělivě.

– Připraven! zvolal chlapec; malinko pohodil hlavou, až se mu kaštanové vlasy obilně zavlnily, přivřel velké oči a začal mluvit tak plynule, jako by mu někdo zevnitř napovídal. Líčil obležení Cividale del Friuli. Město se už už ubránilo, ale když avarský král Kakan, který vyvraždil celý kraj, objížděl hradby, zahlédla ho princezna Romilda a propadla, jak řekl Albert, bezuzdnému chtíči. Vzkázala mu, že vydá město, jestli ji pojme za ženu. Barbar slíbil, a když dala otevřít brány, rozkázal dospělé Langobardy zabít a ženy s dětmi poslat do otroctví. Jakmile dostal slibu tím, že učinil Romildu, vyprávěl Albert, a Vlk si intenzivně vzpomněl na noční kupé, ženou, rozkázal, aby se na ní ukojilo dvanáct Avarů, načež ji nechal jako pravou vinici masakru veřejně narazit, končil Albert, na kůl.

– Víte, zeptal se Doktor a Vlka ihned přešly vášně, – co přitom Kakan o kůlu řekl?

– Řekl, odpověděl Albert, – „Tohle je muž, kterého jsi hodna!“

– Znáte to náhodou v originále? zeptal se Doktor potměšile.

– „Talem te dignum est maritum habere,“ odpověděl Albert, – to podle Diakona; avarský originál se bohužel nedochoval.

Tím Doktora uzemnil a Vlk se zděsil, věda, že Doktor chlapci neodpustí, dokud ho pořádně nezkoupe; jeho naděje pohasla.

– Byl, zeptal se Doktor, zakrýváje podráždění úsměvem ještě přátelštějším, – to první úkon kůlem, který je doložen?

– Jen, odpověděl Albert klidně, – v Evropě. Mezi velké kůlaře patřil už Assurbanipal v sedmém století před Kristem, o němž se ví, že vcházel do pokořených měst nekonečným špalírem nabodnutých zajatců.

– Kam se kůl zaváděl? zeptal se Doktor.

– Obvykle do konečnicku, odpověděl Albert.

– To jim ho tam jen tak píchli? zeptal se předseda, čímž prozradil, že o tématu mnoho neví.

– Jak kdy. Se zajatci se nikdo s odpuštěním, použil Albert odvážně slova, dokumentující jeho původ, zmírniv je předem omluvou, svědčící o jeho vychování, – nesral, narazili ho z výšky na zaražený kůl a potáhli za nohy dolů, aby se nevyvlíkl.

– A jinak? zeptal se předseda zaujat.

– Jinak, odpověděl Albert, – si odsouzený klekal, kůl, natřený tukem, zaveden asi půl metru hluboko do konečníku a teprv pak vše vztyčeno a přenecháno gravitaci.

– Byla tak tedy, řekl Doktor, – udělána i Romilda!

Pozor! chtělo se Vlkovi křiknout, ale bylo to zbytečné.

– Ne, řekl Albert a očima, které se zas rozšířily v srní, pohlédl přímo na Doktora, – Romildu nařídil Kukan s kůlem sezdat.

– A jak to? zeptal se Doktor, který už své podráždění nedokázal skrýt.

– Per vaginam, odpověděl Albert stručně.

Vlkova úzkost se rozplynula; při pohledu na podrážděného Doktora začal pocíťovat zvláštní rozkoš.

– Kdy nastal, nevzdal se Doktor, – zlatý věk kůlu v našem historickém prostoru?

– V šestnáctém, odpověděl Albert hbitě, – století; Turci ho užívali v takovém rozsahu, že vešel i do evropské jurisdikce, aby si obyvatelstvo zvyklo. Zdomácněl hlavně ve Vídni.

– A kdy, zeptal se Doktor unaveně, – se s ním Evropané setkali naposled?

– V roce 1800, řekl Albert bez váhání, – když byl před nastoupeným francouzským sborem v Egyptě kůlován mladý Soleyman-el-Halebi, vrah Napoleonova nejlepšího generála Klébera. Čtyři hodiny odříkával sůry, i když mu kůl dávno vyšel za krkem. Teprv po odchodu egyptského kata dal francouzský strážný zákazníku napít, takže hned exnul, jako po napití každý kůlovaný.

– Proč to? podivil se Doktor neupřímně, protože to věděl.

– Nevím, odpověděl Albert zvučně, až Vlk nadskočil.

– Nevíte?? opáčil Doktor triumfálně.

– Ne, odpověděl Albert mile, – neobjasnil to zatím ani největší znalec kůlu Siegmund Stiassny.

Vlkovi spadl další kámen ze srdce, i když ho šokovalo, že si chlapec dál zahrává s ohněm.

– Dá se, zeptal se Doktor zarputile, – průběh úkonu regulovat?

– Dá, odpověděl Albert. – Je-li konec kůlu dobře zatupen, neporání důležité orgány a odsune stranou zejména žaludek, játra a slezinu, což zvyšuje šanci, že se zákazník dočká amnestie. Ostatně –

předešel Doktorovu otázku,

– zaoblený kůl se některým strkal do řiti jako symbolické varování, ve zvláštních případech dokonce jen tlustá řepa.

– Víte, zeptal se doktor, – jak se tomu ří...

– Raphanidosis, odpověděl Albert bleskurychle, prozradiv tím, co Vlk tušil: že bádá i mimo školu.

– Ale to, řekl předseda napjatě, – nemuselo být nepříjemné.

Vlk si uvědomil, že hledá náhradu za ztraceného druha, a bylo mu ho upřímně líto. Zároveň však trnul, aby ho nic netušící Albert nevhodnou formulací neproměnil v zavilého nepřítele.

– Ne, odpověděl Albert, – však také autorem nejtrefnějšího výroku o úkonu kůlem je bratr Ludvíka XIV., na slovo vzatý znalec všech druhů lásky: „Narážení na kůl je trest, který nejhůř končí, ale nejkrásněji začíná!“

Elegance odpovědi odzbrojila i Doktora. Mlčením dal souhlas, aby se šlo dál. Předběžně se dohodli, že při maturitách nebude zkoušen ani ruk-cuk – to si vyhradil skromný Vlk –, ani dvojitá eška, jak si vymínil opatrný Doktor, aby se Nestoru zbytečně nepřipomněl Šimsa; oba způsoby, z hlediska školy klíčové, měly být ovšem předvedeny při mistrovkách. Otázka z Mopo se týkala klasických technik užívaných dosud vinou nedostatečné komunikace – Vlk už

tušil, jakou bombou bude na chystané mezinárodní konferenci jeho referát! – všude mimo tuzemsko, jak žertovně říkával sportovec Šimsa „ve zbytku světa“. Albert začal skotským způsobem, podle receptu nestora britských katů Johna Ellise:

– Předpokladem, hovořil plyně, – je kvalitní konopný provaz o síle dvou a půl coulu, a oprátka s pětinasobným vinutím, pevně přitažená, aby strangulační čára běžela kolem krku k šíji. Při pádu z výše třicet až sto centimetrů jsou měkké části dolního patra prudce stlačeny proti jícnu i hornímu patru. Tím znemožněno dýchání ústy i nosem, až dojde eo ipso k ex. Sám Ellis je –

pokračoval s jistotou, která přeměňovala zkoušku v přednášku, – autorem předběžné prověrky pytlem písku, prakticky anulující riziko, že provaz nevydrží tah těla; její nevýhodou je předběžné vážení, které zákazníky znervózňuje. Lobbistou anglického stylu je syn Albert Pierrepoint: uzel lokalizován, aby při pádu udeřil do hlavy v blízkosti pravé čelisti; ostré trhnutí způsobí tak totální deformaci krčních obratlů, že postup lze nazvat humánnějším než, tady syn kritizuje otce, skotský, při kterém provaz často po krku klouže a vyvolává dlouhé a trýznivé –

dodal s bravurou, která proměnila přednášku v exhibici,

– dušení.

Tři členy komise shodně napadlo, že tenhle Albert ve stínu jmenovce nezůstane.

– Výborně, řekl předseda, poprvé prozradiv klasifikaci, – zavolejte dalšího!

Doktor mu na odchodnou dokonce zatleskal.

Při tom potlesku, patřícím po létech opět konkurentu, Vlkovi zatrnulo. Byl rád, že je mu Albert tolik zavázán, ale stejně se rozhodl nepustit ho z dohledu. Ještě štěstí, napadlo ho maně, že má na zádech ten ohavný... než se stačil zastydět, myšlenka se přetrhla. Na prahu stála Lízinka.

- Skandály nic nevyřeší, řekl pevně, hledě na její rozčuchané vlasy a rudé oči. Bránil se soucitu, aby měl sílu dovést to do konce, proto si opakoval, že má zatraceně dobrý důvod. Když ji zkusil volat ještě zpod

54

Lízinky a ona se nehlásila, podlehl výčitkám: místo, aby jí spěchal na pomoc – v mozku mu ryla představa barbiturátů v jejím nočním stolku –, ležel tu, v podstatě příjemně, s dívenkou, která mu dala hodně, ale ve srovnání s Markétou skoro nic. Nemohl však ani poručit přírodě, ani když svěrák lásky konečně povolil, okřídlit taxikáře, který je vezl z hranic, protože vlak ovšem nepočkal; mohl ho jen tučným spropitným zavázat, aby se o spící postaral, a nechat se přednostně zavézt domů. Odemkl, právě minula šestá, zděsil se.

Jejich byt, vždycky až sterilně čistý jako její ordinace, nesl všechny známky divoké loupeže nebo policejní prohlídky. Už v předsíni se musel brodit haldami předmětů, které se roztékaly přes prahy kuchyně, obýváku i pracovny. Když rozsvítil – v bytě bylo dosud šero –, zjistil, že šlape po své obuvi vytahané z botníku, po svých šatech strhaných z ramínek, po spodcích a košilích vyházených z prádelníku a neskutečně zmuchlaných, i po krásné, a dokonce odborné literatuře vyvržené z knihovny. Jako ve snu došel ke dveřím ložnice, a když je otevřel, pochopil, proč se i nejinteligentnější lidé stávají vrahy, ačkoliv si dovedou spočítat, že skončí rukou úkonáře.

Na širokém francouzském gauči, kde Markétu léta ohnivě miloval a další roky něžně objímal a který nikdy neposkvřnila milenka, ležela jeho vlastní žena nahá a propletená s hubeným vlasatcem, který by mohl být jejím synem a při dobré vůli i vnukem. Když spatřila manžela, nejevila nejmenší známky úleku.

- Dobré jitro, řekla mu uštěpačně. – Uděláš nám kafe?

Na další události měl mlhavou vzpomínku. Rozhodně však poprvé v životě udeřil svou ženu, jejího šamstra táhl za vlasy až ke dveřím obývacího pokoje; když jeho řev přesáhl mez, vecpal mu do úst pár svých ponožek, který se válel na dosah, a divoce se rozhlížel.

– V úklidové skříni, řekla Markéta, která se po ráno ani neotřásla a pozorovala ho z postele jak z tribuny stadionu, – je tolik šňůry na prádlo, že můžeš pověsit celý dům. A sebe taky, aby tě pak někdo nezapackal. Pověšený –

zasmála se nenávistně,

– věšeč!

– Mně stačí on! vyrazil ze sebe, – a vem jed, že vyklouznu s podmínkou!

– To sotva, nepřestávala se smát, až jí na zubech zahlédl krev, – vybrala jsem si správného chlapečka.

– Za moment z něho bude holčička! křikl Vlk a rozbil volnou rukou láhev od vína, kterou ti dva zřejmě pili při svém páření; ke kastraci mu stačil střep.

– Je to jediný, poznamenala Markéta sladce, – syn ministra vnitra, přišel se ti sem přihlásit na školu.

Byl ochoten položit na oltář cti kariéru i svobodu, škola však, jak si teď uvědomil znovu, ho přesahovala, vlastnil ji a současně mu nepatřila jako žádné velké dílo svému autoru. Markétina zrada byla tím větší, že ho zákeřně kopl do Achillovy paty. Odhodil zbytečný střep, plivl aspoň floutkovi do očí a šel si dát sprchu. Když se vrátil, byl mladý cizoložník pryč, ale Markéta svou nestoudnou polohu nezměnila.

– Myslela jsem, že se budeš, řekla, – stěhovat. Trochu jsem ti připravila věci.

– Mohla ses mě napřed, řekl, – zeptat, byla by sis ušetřila námahu.

– Ale ale! řekla s hranou účastí, – ona ti ta kurvička nedala?

– Tu kurvičku, řekl, rozhodnut zaplatit jí krutou přímostí, – si vezmu. Stěhovat se budeš ty.

Ačkoli první sdělení očekávala a už se mu napřed pomstila, blikala jí dosud naděje, že mu křivdí, že celá manželská krize je výplodem její přepjaté fantazie. Teď zhasla, zadupána dovětkem v prach, a duši pustošilo zoufalství. Vzala druhou láhev, která se válela přímo na gauči, a silou ji po něm vrhla. Minula ho a rozbila nádhernou porcelánovou sošku chrupu, kterou dostala od Vlka k padesátce; bezcenná láhev zůstala celá.

– Skandály nic nevyřeší! řekl Vlk pevně, aby mu neunikla poslední příležitost, jak dát svému i jejímu životu znovu řád, – miluju tu dívku a nemohu žít bez ní. Na druhé straně cítím i odpovědnost k tobě, a proto mám návrh. Nekomplikuj rozvod a opatřím ti malý byt, kde si můžeš do smrti –

neodpustil si dodat hořce,

– filipínkovat se svými lulánky.

Už chvíli měl dojem, jako by její zrak pronikal jeho tělem, ale i stěnami pokoje; z očí utýraných nevyspáním i ččkami, které si nestačila vyjmout, vyhrkly teď slzy a rty zašeptaly.

– Karle...!

Myslel nejdřív, že volá sotva opeřeného amanta, a vzpěnila v něm žluč, ale vzápětí pochopil, že před ním podruhé ode dne, kdy se jí naivně pochlubil svou funkcí, zavolala jméno popraveného nápadníka. Víc než tehdy, když jim jejich mládí i láska slibovaly všechny ztráty stokrát vynahradit, pocítil teď přímo fyzicky svou smrtelnost. Stačí už jen maličko, a tento člověk, jediný a nejdražší, kterého do dnešní noci měl, odejde z jeho života a už se nepotkají, nikdy, niemals, jamais, nikagdá, never more, a on bude – ať by byl s Lízinkou sebešťastnější – postrádat konejšivou jemnost této kůže a vzrušující drsnost tohoto hlasu, vždycky, immer, toujours, always, vsегда...

Sklonil se k ní a začal pomalu, vážně, skoro vědecky, vysoušet suchými rty jednu slzu po druhé, nalézaje v slanosti mučivou rozkoš, jako by vypalovaly jeho hřích, a pak pokračoval od dlouhého hrdla,

kteře na nı jako na slovo vzatı znalec krkř vřdycıkej nejvıc oceřoval, přes prsy sice tımıř neznatelnı, ale proto i po řtvrt stoletı stejnı a přavıř znovu modernı, ař dospıř k řpatı Venuřina pahorku. Bodlo ho, kdıř si připomněl ministrova syna, ale nebyl to uř vztek ani urařená jeřitnost, spıř pocit viny, vřdıt' kdo je vinen loupeřı zralıř plodř vıc neř, ptal se sım sebe, sadař?

Po celıř řas laskanı se nepohnula, a snad přavıř její nezájem ve spojení s bolestnou představou, jak tu dychtivıř přırářela a chřaptivıř přıřvukovala proteřzovanımu bıřřkovi, kterıř to ani neumıř ocenit, zpřsobily, ře dřıv, neř si připomněl psychickou bariıru, pro kterou s nı před lıty přestal spıt, do nı přostıř vstoupil, a kdıř drsnıř vykřıkla jako tenkrıt v zubařskım křesle, spadla z nıho vřechna tıřa svıřta a miloval ji tentokrıt ne ve snu, mıřto Lıřzinky, ale vıřdomıř, jako ji samu, a proto ho ani nepřekřvapilo, i kdıř nadchlo, ře na vrcholu zmrtvıřchvstanı jejich lıřsky, potıř co ho obkrořila a řıtıla se k nımu dolř, zatıřmco on unikal ze smřtelnıř pout a přelıval se vřřhřru do nı s volanıř z dob, kdıř ji jeřřtıř nazıval svıřm řıřmskıřm chlapcem
– Marku...! Marku...!

a pak zvlhlıř potem hıřřkali jeden druhıřho v nıřruřı, dokud se jejich dech neuklidnil tak, ře řekla vıřtu, na kterou řekal odjakřřiva:
– Bedy, myslım, ře budeř mıt od minule

55

syna.

Tak jako byl kdıřkoli hotov provıřst intervenci ři obstarat spojení, bez nichř by SUPOV nemohl vzniknout ani přıřıt, odolıval Doktor celıř rok pozvanıř, aby poznal řkolu osobnıř. Funkce, jejíř dřleřitost potvrzovaly konexe, si ho zřejmıř řadala natolik, ře se s nıřmahou uvolořoval i na řkon, jednou dokonce diskrıřtnıř přosil, aby vıřřenı v řvodu trochu natıřhli, kdıřby se zpozřil; přıřel mıřem s křıřřkem po

funuse, když Šimsa, tehdy čerstvě jmenovaný vicemajstrem, nemohl s ohledem na svou pověst déle předstírat, že se mu zapletl uzel. Lízinka byla pro něho proto dlouho pojem, který chápal abstraktně: ptával se hlavně na její průběžné známky, aby s nimi seznamoval Nestora. Blíž ho zaujala až po příhodě na hranicích.

– Gratuluju, řekl Vlkovi třetí den po výletu, – fandil jsem vám vždycky, teď vám navíc závidím.

Dal si s Vlkem obvyklou krátkou schůzku o polednách v malé vinárničce s útulnými boxy zakrytými závěsem. Intimní osvětlení ji předurčovalo pro tajná setkání milenců, ale navštěvovali ji vesměs muži, kteří se oblečením, chováním, ano i rysy podobali jeden druhému jako manželé po mnohaletém soužití. Několik kroků odtud začínala totiž ulice, kde byly soustředěny centrály veřejné i tajné policie. Ačkoli si hosté jeden druhého až křečovitě nevšímali, neuniklo Vlkovi, že se při spatření Doktora mimoděk narovnali.

– Závidíte tu, podivil se Vlk, – potupnou scénu?

– Tu, upřesnil Doktor, – úžasnou vitalitu, která vám v ní dovolila vystupovat, jako váš vrstevník to umím ocenit. Ale nehrozí nějaká zrada ze strany té –

zeptal se Doktor, upřímně znepokojen,

– žabky?

– Jaká...? nepochopil Vlk.

– Co když bude v tom? Anebo co když, zeptal se Doktor, zneklidněn vlastním nápadem, – už v tom je a hodí to na vás? Svědků má habaděj!

– A proč, zeptal se Vlk otřesen, – by to dělala??

– A proč, zeptal se Doktor, – ne?? Nejste snad ideální partie? Vydělala by jako herečka, která si vezme intendanta. Víte, kde zařvalo nejvíc talentů? Ne ve válkách, dokonce ani na úkoništích ne, ale v posteli! Kolik potencionálních básníků, kolik vědců, ano, kolik úkonářů promarnilo svou hřivnu mezi krásnými stehny, aby jednoho dne s hrůzou zjistili, že je to past nad pasti, tím zručnější,

čím žádoucnější. Vás její čelist skřípla doopravdy, a jestli zas po hodině pustila, mějte to za varovný prst osudu a vyhněte se jí navěky. Neboť zakrátko zjistíte, že žádost vyprchala, ale zůstala klec, a vy dál platíte za krátké štěstí všemi poklady časnými i věčnými, dokud i tu čelist neprožere rez, jenže to bývá pozdě, stojíte tu sice svobodný, ale chudý kapsou i duchem. Není vás na to, Bedřichu –

oslovil ho Doktor poprvé za ta léta křestním jménem,

– škoda?

– Ale já, namítl Vlk, – jsem už čtvrt století šťastně ženat!

– Šťastně? užasl Doktor, – ale proč pak, proboha, pokoušíte osud s nějakou nedomrlou šestnáctkou?

– Viděl jste, zaútočil tehdy Vlk, – ji, Doktore??

Teď ji tedy uviděl. A jestliže na předsedu z pochopitelných příčin nezapůsobila, Doktor se musel rychle opanovat, aby jí nepolíbil ruku, ale jen podal svůj klobouk. Pak, předstíraje míchání, vytáhl zpod úložky bílý a růžový papírek, které tam pro ni uložil ještě doma. I to byl výsledek sblížení s Vlkem. Když vyslechl ve vinárně jeho mužnou zповěď, musel obdivovat brilantní řez trojúhelníkem, který Vlk vymyslel. A protože přesně vycítil jeho hlavní obavu, rozhodl se mu vyjít vstříc: zváživ všechna pro a proti, oznámil Vlkovi, že dá Lízince otázky sám. Určitě najde, pravil přesvědčivě, dvě takové, které vyžadují znalost, ne však výmluvnost. Tím byla dodržena fair play vůči ostatním a čisté svědomí měl Vlk-pedagog i Vlk-mileneček. Což ho nezbavilo napětí, neboť šlo-li předtím hlavně o školu, teď šlo i o život; sevřel proto oba palce.

Z Klapopru dostala Lízinka lámání kolem a Vlk měl pár vteřin odkrvenou hlavu. Zbláznil se? přemýšlel horečně, anebo nás zradil?

O kole se psaly dizertace, kůl byl proti němu periferní jev! Malinko se mu ulehčilo, když Doktor, ačkoli jindy nechal kandidáty vyříkat, co umí, ukázal na lidský skelet v rohu třídy a přikázal.

– Namalujte nám ho na tabuli.

Lízinka nebyla žádná velká malířka, ale z toho naštěstí nematurovala. Za pár minut vyrobila panáka, jen vzdáleně připomínajícího kostlivce.

– Bravo, řekl Doktor a vděčný Vlk registroval, že tím povzbuzuje dívčino sebevědomí i psychologicky působí na předsedu, – no a teď nám, slečno kolegyně, označte číslicemi od jedné do devíti, v jakém sledu byste lámala.

Vlk se modlil, aby si vzpomněla na neúspěch Richarda Mašina, který pak hoch napravil tak dětinským způsobem. Když po dvojím zaváhání – ruka s křídou bloudila nad kresbou jako nad šachovnicí – spočinuly jednička i dvojka, psané ještě po dětském způsobu jako bič a labuť, na obou holeních, začal znovu dýchat, ale když u krku skončila, přepadla ho znovu slabost: a co dál?

– Bravo, řekl Doktor, když spustila křídu a upřela na něho důvěřivé oči, – bon!

Kvitoval pak výkon tak obšírně, že jednak vzbudil dojem, jako by vyluštila záladný chyták, jednak uvedl tolik podrobností – od počtu paprsků v okovaném kole, které nejstarší soudní knihy, frieské, stanovily na devět, než si sílící kosti lidstva vynutily postupné zvýšení na dvanáct, přes odchylnou ‚manière française‘, při níž přeráženo železnou tyčí, až po zostřenou verzi, kdy před poslední ranou vyříznuty zaživa srdce i genitálie a vše vecpáno rozdělanému do úst, jako roku 1692 rytíři Grandvalovi za neúspěšný, jeho chyba! přikývl Doktor, jako by ho Lízinka doplnila, za úspěšný by byl dostal rád! atentát na Wilhelma III. – že tím prakticky vyčerpал skripta.

Bývalý učitel Vlk poznal, že je svědkem podobného triku, jakým pedagog při zkoušce pomáhá oblíbenci, aniž obsahem zaujatá komise postřehne víc než divák při vystoupení iluzionisty. Pak Doktor náhle skončil, a zakrýváje rukou zápisník, psal do něho známku. Když se zeptal s tázavým pohledem předsedy, chladnokrevně mu ho oplatil.

– Žádná, podivil se bývalý prokurátor, – otázka...?

– Bylo, podivil se podobně Doktor, – snad řečeno vše, nebo ne...?
Na to nemohl nuancí neznalý předseda reagovat jinak než striktním pokynem kandidátce.

– Tak Mopo!

Lízinka si vytáhla Úkonovou mapu světa a Vlk doufal, že paní Tachecí ve středu přesně pochopila jeho jemnou narážku.

– Když, řekl nebývale ostře Doktor, – už držíte křidu, napište nám, ať v tom není zmatek, na tabuli jen výjimky, a to v pořadí a) státy, kde byl trest smrti, a chraň vás bůh, říkat mu tady – pohrozil prstem,

– ‚smrták‘, za tenhle zlozvyk budem znovu snižovat známky! tedy a) státy, kde byl trest smrti dočasně zrušen zákonem a b) státy, kde je v zákoně, ale nevykonáván. Všecky úkonářské státy uveďte jen přesným počtem, nechcem tu být až do večera. Tak do toho!

Na rozdíl od předsedy komise, kterého nevlídný tón viditelně potěšil, Vlk věděl, že Doktor Lízince úkol maximálně zjednodušil. Přesto hleděl s úzkostí na osamělou postavičku, která už napsala na tabuli požadované rubriky a teď intenzivně přemýšlela v typicky studáckém postoji: s levou rukou na čele. Lízinka

pozorovala vnitřní stranu ruky. Na ukazováku, prostředníku, prsteníku a malíčku měla inkoustovou tužkou napsány státy a) i b), kterých bylo naštěstí málo. Celou dlaň měla hustě popsánu ostatními státy. Pak začala hbitě opisovat a Vlkovi padal ze srdce kámen... než se v letu zastavil a začal valit hrůzu. Blbče! volal Vlk v duchu na Doktora, porušuje poprvé v životě subordinaci. Ve chvíli, kdy postřehl tu kardinální chybu, pochopil totiž, že dívka za nic nemůže: opisovala statistiku OSN, jak stála ve skriptech, zatímco Doktor – naschvál?? – přehodil pořadí! Tak pod a) uvedla chybně Belgii, Lucembursko a Nicaragu, patřící samozřejmě pod b), a pod b) naopak mylně Kostariku, Dominikánskou republiku, Ekvádor, Finsko, Island, Kolumbii, Německou spolkovou republiku, Rakousko, Švédsko, Švýcarsko, Uruguay a Venezuelu, patřící

přirozeně pod a). Pak se obrátila a hleděla na něho, jak byla zvyklá z vyučovacích hodin.

Vedle obou mužů jí nemohl dát ani nejmenší znamení; tím horečněji přemýšlel, co udělá, až ji ti dva vyhodí. Jediné, nač v tom zlomku vteřiny přišel, ho ohromilo neobvyklostí: postavit to jako otázku důvěry k sobě a ke škole vůbec...!

– Bravo! řekl Doktor k jeho úžasu a hned pokračoval, – je to tedy bilance na první pohled neveselá, při bližším zkoumání však zjistíme, v tom s vámi souhlasím, že v leckterém z uvedených států ani dnes úkonáři neumírají hlady a především, že v hlavní skupině céček jsou navíc nejlidnatější státy světa. Tak nám na závěr počet států, kde se slušný člověk cítí ještě v bezpečí, dejte do kroužku, ať můžem konečně –

dodal Doktor s pohledem na předsedu, jako by mluvil i za něho, – k obědu!

Bože, říkal si Vlk, copak to přehlédli? Předseda měl statistiku ležet pod nosem, ale budiž: pro něho byla španělskou vesnicí. Jenomže Doktor?? Ten by ji odříkal o půlnoci pozpátku! Zbývalo vysvětlení, které napadlo Vlka už při zkoušce z Klapopru: Doktor Lízince pomáhá vědomě! Porušoval své železné zásady, a to svědčilo o dvojím: že si to může dovolit i vůči Nestoru a že si to dovolit chce... kvůli mně? ptal se Vlk podezřívavě. Přiznal si, že kvůli ní, a překvapilo ho, jak není s to definovat svůj pocit. Zatímco dětské poblouznění jejího spolužáka v něm stačilo vyvolat nevraživost, a mužské vzplanutí nejbližšího spolupracovníka dokonce mrazivou nenávist, tento nepokrytý zájem, z něhož se mohla snadno vyklubat vilná vášeň starce, mu kupodivu lichotil. Čím to? nechápal, až náhle jako by někdo rozsvítil v jeskyni. Skutečná láska chce být viděna i záviděna, připomněl si dávné poznání, k němuž ho přivedli bývalý prokurátor a jeho zesnulý druh; proto si připadal v pohraniční stanici spíš vyznamenán než ponížen, a proto nežárлил, když teď někdo jiný projevoval Lízince skoro bezostyšně sympatie. Bylo to

koneckonců uznání jeho volbě, a tedy vlastně i jemu samému! Oč víc, napadlo ho, mně bude nakloněn svět, a jak vidět, také nadřizení, bude-li mi stát i pracovně po boku tohle fenomenální stvoření místo ženy, která nikdy nepřekonalala odpor k mému oboru...

– No tak to ne! zmrazil jeho úvahu ostrý hlas předsedy komise, – to snad opravdu ne!

Procitl do katastrofy. Paní Lucie uhodla z Vlkovy středeční narážky dost, ale nenapadlo ji, bohužel, aby si státy s trestem smrti spočítaly. Teď se Lízinka, ruku s roztaženými prsty opět na čele, snažila o nemožné; zkratky jí tančily před očima a nakonec si nebyla jista, jestli nepřidala desítku. Pro jistotu ji ubrala a zakroužkovala 98.

– Států se smrtákem, řekl předseda jízlivě, ačkoli správné číslo, které měl před sebou, určitě předtím sám neznal, – je sto osmáct. Můžete jít.

Lízinka se uklonila a opustila i s křídou třídu. Jak sklonila hlavu, zatáhla se opona vlasů a Vlka zamrazilo, když si představil její – vždyť je dosud nikdy neviděl! – slzy. Nebylo těžké najít záminku, aby se za ní rozběhl, ale momentálně byl pro ni užitečnější zde. Bohužel předseda, projevující předtím aktivitu téměř nulovou, jako by se snažil dohnat zameškané právě na vrub Lízinky. Vlk i po létech znovu divoce zatoužil dostat toho hnusáka, který nota bene nepochytil od svých teplých bratrů ani jejich pověstnou kindrštube a navíc říká před žákyní ‚smrták‘, úředně do ruky; musel však jednou provždy vzít na vědomí, že muž, který se vrátil k branži vzdor veletuctu justičních – jak se alespoň všeobecně tvrdilo – vražd, je trvanlivý jako fosilní otisk trilobita. A když ten misogyn navrhl čtyřku, šel místo protestu mazat tabuli, protože si uměl představit verdikt, kdyby předseda objevil i první chybu.

– Zatím, promluvil v tu chvíli Doktor, probíraje se zápisníkem, jako by návrh neslyšel, – jsme tedy udělili jedničku, dvě dvojky, čtyřku a sardel. Přidáme-li trojku, budeme mít přímo výstavní výsledek. Já vím, – vy

obrátil se Doktor k Vlkovi,
– jste ze zásady pro přísnější hodnocení, a právě díky tomu skočilo úkonářství před našimi zraky do příštího tisíciletí, ale snad by kolega Vlk na naši –

obrátil se Doktor k předsedovi,
– přímluvu mohl pro jednou přimhouřit oko a dát té trojce placet!
– Ano..., zamumlal Vlk; nejraději by to byl zazpíval. Teď, když se nervák zázračně rozplynul, byl za něj vděčen. Tím, že byl pro ni ochoten riskovat postavení i dílo, vystavil svůj cit první skutečné zkoušce ohněm. Ryzost úmyslu překvapila i jeho a on se začal bláznivě těšit na večerní pointu svého jedinečného plánu.

A bývalý prokurátor zapsal Lízince důležitě trojku, aniž postřehl, ten osudový manipulátor Vlka, jak geniálně byl teď zmanipulován sám.

– To přestává všechno, rozzlobil se Vlk, – půjdu nahoru a ztropím kravál, že jste to ještě nezažili!

– Ježíšmarjá, pane doktore, projevil se solidárně

56

vrátný, – on se jistě vrátí, Vonásek je jako hodiny, akorát holt má ty zuby...!

– To je, řekl Vlk rozčileně, – jeho problém! Já mám dnes odpoledne stání a potřebuji...

Do repliky zadrnčel telefon; přístroj jen o málo mladší budovy měl hlas budíku.

– Haló, řekl i vrátný starosvětsky, – kdo tam?

Prosebně přitom špulil na Vlka ústa, aby laskavě posečkal. Jeho tvář se náhle rozjasnila.

– Vonásku, řekl s úlevou, – kde jste, tady pan doktor Vlk.

– Pane Vonásek, řekl Vlk velitelsky, když vrátnému sluchátko prostě vzal, – jsem tu dneska už podruhé pro duplikát oddacího listu. Mám poprosit předsedu soudu? Já se s ním znám!

– Já, řekl hlas na druhém konci drátu, – mám totiž zuby.

– Já, přerušil ho Vlk, – se v zubařině vyznám, a nebudete-li tu úderem půl šesté, zařídím vám státní kontrolu všech úprav chrupu deset let dozadu, jasné?

– Ale to už mám po úředních..., namítl hlas nesměle.

– Vemte jed, řekl Vlk kategoricky, – že když vás tu nenajdu, budete mít po úředních hodinách nadosmrti. Platí?

– Ano, řekl hlas zlomeně, – ale prosím vás...

To už byl Vlk na cestě k autu. Kde jsem ten hlas slyšel? zapátral v paměti, ale vzdal to. Nejhorší měl pořád před sebou. Těšilo ho ovšem, když po ukončení maturit nenašel Lízinku v depresi, ale při oblíbeném masu, které hráli v cimentárně tím zaníceněji, že v tomto složení nejspíš naposledy, i proto neodmítla ani ona. ‚Naklepávaným‘ byl tradičně Šimon, ale když je nechali napochodovat do třídy a přečetli výsledky, ukázalo se, že jak hroší má kůži, tak citlivou duši: oplakával ztracenou šanci hlasitě a vytrvale, až museli přerušit ceremoniál a kolektivně ho utěšovat. Teprv když Lízinka už odcházela z hloučku spolužáků na poslední oběd do Kavěstry, našel Vlk příležitost zatelegrafovat jí znovu očima neměnnou otázku, která mu především dnes ležela na srdci; zavrtěla hlavou a on jí dalším pohledem radostně vzkázal, že jí gratuluje a dál drží palce.

– Jedu do centra a zpět, řekl pak zbylým členům komise, – mohu vzít někoho s sebou?

– Vřelý dík, řekl Doktor, – užil jste si nás dost. Dáme si tu někde krvavý biftek a čtvrtičku červeného, abychom se duševně připravili na mistrovky.

– Já děkuji vám! zašeptal Vlk, když si podávali ruce, zatímco bývalý prokurátor si je šel mýt.

– Za málo, zašeptal Doktor a spiklenecky na něho zamrkal, aby se vzápětí starostlivě zeptal, – s kufrem to klapne??

– Z naší, řekl Vlk přesvědčeně, – strany jistě, Karlík je přesňák, přebere ho včas!

Kladl to teď svému fámulovi znovu na srdce, když se blížili k oknům rozťatým mřížemi a na zvláštní průkazy projeli pancéřovanými vraty, která se roztáhla a zavřela jako harmonika.

– Rozkaz, šéfe...! řekl Karlík, ale v psích očích byla prosba.

– Se špagátem to bude dneska slabší, řekl Vlk, – to víš: majstrštyk! Ale v nejhorším máš mít ten kufr.

– Díky, šéfe! rozzářil se Karlík a spěchal mu otevřít dveře.

Nahoře bylo všecko ažůr, vždyť témata mistrovských zkoušek zadal předem; tady už nešlo o nabíflované poučky, ale o fortel, který se nedá opsat, ošvindlovat ani dohonit za pár dní. Celý červen s výjimkou svatého týdne se také poctivě pilovalo; teď byla zkontrolována scéna, prověřeny rekvizity, oblečeny kostýmy, a chybělo jediné: publikum.

Moderní koncepci mistrovských zkoušek vyvinuli ještě se Šimsou, ale pravý šmrnc jim dal paradoxně teprve Šimsův malér. V pondělí 24. března ráno identifikoval Vlk u přehrady Šimsův sportovní vůz a do vinárničky, kam ho spěšně obeslal Doktor, přiběhl hluboce deprimován. Nestorův vzkaz v něm vyvolal napřed zmatek, pak ničující vztek a nakonec, kupodivu, tvůrčí zápal. Hned věděl do detailu, čím mistrovské vyvrcholí. Nová éra úkonářství nemohla mít slavnější galapremiéru. Tehdy však ani v nejbujnější fantazii nemohl tušit, že ho bude s hrdinkou spojovat už nejen nit společných zájmů či lano vzájemných sympatií, ale pouto nejsilnější.

Náhoda, ta režisérka dějin a osudů, byla i autorkou dramatického zauzlení. Nazítrí po jejich nádherném smíření mu Markéta v slzách oznámila, že jí k ránu přijela, jak říkávala po něm, rudá jízda. Vlk byl zdrcen jako ona. Protože mu chyběl obvyklý stereotyp školy, bloudil, vykolejen, několik hodin po městě, než v okamžitém impulzu

odmávl nejbližší taxi, aby za pár minut zvonil u Tachecích. Počítal, že dívka rodičům vše oznámila, měl však pro strach uděláno. Kupodivu považoval za svou výhodu totéž, k čemu svého času cílil Šimsa: že co se stalo, nemůže se odstát, a on není uličník, který zazvonil a prchl, nýbrž seriózní muž, který zvoní, aby se hlásil k odpovědnosti.

Lízinčina matka ho uvítala skoro slavnostně. Chvilí měl dojem, že v něm vítá příštího zetě, ale brzy zjistil, že prostě nic neví. On zas nevěděl, že ji okouzлил už při prvním a dodnes jediném setkání po loňských Velikonocích. Častokrát si na něho myslela, ano, i to hloupé vzplanutí k povrchnímu Šimsovi bylo, jak si teď přiznávala, podvědomě vyvoláno touhou přiblížit se tomuto uhrančivému muži. Také teď se jí rozbušilo srdce, a tak opět zásluhou Vlka už v této chvíli zvedal neviditelný výpravčí-osud neslyšitelnou trubku, přestože staronové milostné lože, Oskarův gauč, mělo mít odjezd až zítra odpoledne.

– Pane profesore, vydechla litujíc, že opět nemá na sobě modelové šaty z Francie, a dokonce ani apartní župánek, – jdete za mnou...?

– To bych si, řekl poněkud rozpačitě, nejsem na tento žánr připraven, ale stačil smeknout klobouk a políbit jí galantně ruku, – bez ohlášení netroufl, milostivá paní. Kontroluji před zkouškami žáky a jdu se přesvědčit, zda vaši dceru náš studijní zájezd nezdržel.

Jakkoli byl fanatickým vyznavačem pravdy, uznával i ‚svatou‘, jak jí říkával, lež, kdy by pravda natropila víc škod než užitku; proto nezbytnou obhlídku zákazníků, kterou Šimsa nazýval ‚mrk na krk‘, prováděl v bílém plášti vonícím Markétinou dezinfekcí, předstíraje zdravotníka. Měla-li ohled na rodiče dcera, nemohl on oznámit jako buran, Paní, přeřízl jsem vám dítě! Nesnášel hulvátství na pracovišti, natož v životě.

– Lízinka, řekla paní Tachecí tragicky, – leží.

– Leží?? vyděsil se Vlk; poslední pannou, kterou měl, byla nešťastná kolegyně Jarošová, a vzpomínka, jak ji pomstil, vygumovala všecky ostatní včetně té, jak přestála ztrátu nevinnosti. Cítil, že ho to

nicméně nezbavuje odpovědnosti, a vyčítal si, že se o dívku zajímá až po dvou dnech, které protrpěla vinou jeho vášně.

– Žádný, pospíšila si paní Lucie, když poznala, že se stal obětí jejího dramatizování, kterým obvykle prorážela letargii manžela, – strach, pane profesore, jen obvyklé –

pokračovala, zardívajíc se, že o tom hovoří právě s ním,

– dívčí věci, naše Lízinka si na ně ještě nestačila zvyknout, ale pojdte se na ni podívat, leží, chudinka, jako Lazar.

Lízinka četla Hýtu a Batula a zobala z talířku směs rozinek a oříšků, které si vzala ve spíži, když byla matka na nákupu. Po každé páté řádce rozlouskla oříšek. Po každé desáté sezobla hrozinku, ale tu cucala a rozkousla až s dalším oříškem.

– Lízinko, podívej, kdo za tebou přišel, no konečně –

zaradovala se paní Lucie rychle, když obhlédla situaci,

– pořádně stůněš, doteď jsem ji nemohla dostat od učení!

Vlk měl oči. Skripta spočívala na odklápěcím stolku u okna pod velkou ptačí klecí z obchodního domu. Že na ně od příjezdu nesáhla, řeklo mu o jejím stavu víc než tucet lékařů.

– Kdybyste dovolila, řekl matce co nejběžnějším tónem, – rád bych ji trochu oťukal.

– Jen si poslužte: řekla paní Lucie s hranou srdečností, nedokázala však úzkostně nedodat, – má naše Lízinka nějaký problém...?

Ta nervozita byla pochopitelná, vždyť měla první možnost zeptat se na dceřin prospěch; SUPOV si vyhradil podávat informace rodičům jen v kritických případech. Dosud byl jen jednou upozorněn starý Hus, že syn musí nezbytně přidat, a Kazíkům zaslán mastný účet za dělovou kouli, kterou František hodil při exkurzi z recese do hladomorny. Kazík senior dal synovi kapky: nastříkal mu do očí slzný plyn a pak mu zmydlil holý zadek služebním pendrekem.

– Naše, řekl Vlk netuše, že si ji stejně přivlastňoval Šimsa, – Lízinka patří mezi premianty, jde o docela běžnou konzultaci, jakou mám se všemi.

– Pak, řekla paní Lucie ulehčeně, – vás nebudu rušit.

Sotva zavřela dveře dětského pokojíku, byl by se nejraději na dívku rozprostřel jako v kupé a zlíbal jí tváře, rty i bradavky, které ho především tak strhly svou ženskostí, že se k nim přisál jak dítě. Ale bránili mu v tom Hýta, Batul, hrozinky a oříšky, i možnost, že se paní Tachecí vrátí; od prvního setkání ji řadil k matkám, jaké dělal už nejednou, když se právě pro dítě neštítily ničeho.

– Tak jak, řekl přehnaně hlasitě, – Tachecí, jak se cítíte před zkouškami? A –

dodal něžným šepotem,

– po milování...?

Odpověděla mu bolestnou grimasou.

– No to mě těší, zahlaholil, – to –

zašeptal konejšivě,

– je jen o poprvé...!

K jeho překvapení zavrtěla líbeznou hlavou.

– Potřebujete s něčím poradit? zeptal se nahlas sebejistě; – co – šeptal nervózně,

– se děje? Kde to bolí?

Hřbetem Hýty i Batula mu nesměle naznačila epicentrum. Nebylo však v místě, které Doktor nostalgicky nazýval pastí, ale přímo pod talířkem s pokroutkami, v geometrickém středu břicha.

– Tak opravdu jen, ujišťoval se tiše, – rudá jízda?

Nechápavý pohled mu připomněl, že dívka nemůže znát jeho cudný opis z dob, kdy se ještě šíleně styděl jako dnes ona.

– Tak opravdu jen, upřesnil šepotem, – měsíčky? No to se na to – volal bodře,

– podíváme.

Její oči mu sdělily, že uhodl i se zmýlil. Okamžik byl zmaten, než pochopil.

– Nebo naopak...? zašeptal rozčileně. – Naopak nepřijela? Rudá jízda nepřijela??

A když vážně přikývla, zapomněl na bdělost i slušnost.

– Nepřijela! vykřikl.

Měl zas pocit, že omdlí, tentokrát štěstím. V akutní potřebě vzduchu otevřel dveře pokojíka.

– Pane prof..., hlesla vyděšeně paní Lucie; nestačila ani předstírat, že šla náhodou kolem.

Byl hned při smyslech. Předčasná radost, kterou zažil s Markétou, mu dala lekci. Vždyť nebyl-li to jenom sen, muselo jeho sémě předejít rudou jízdu o pouhé hodiny a novému životu nebyly ještě ani celé dva dny! Pohotově se uchýlil k další své lži.

– Nepřijela mi maminka, vysvětlil, inspirován pojmem, který právě nejvíc kmital v jeho myšlenkách, – marně jsem čekal na nádraží, doufám, že přijede příštím vlakem!

A jako tolikrát v dějinách náhodný výrok roztal gordický uzel záhad, tento blábol mu pomohl objevit zázračný lék na citovou rozpolcenost. Neztrácel čas.

– Tachecí, zavolal na Lízinku hlasem starého kantora, spaluje ji pohledem mladého milovníka, – jen tak dál! Držím palce! Ať –

obrátil se ještě jednou k matce s jemnou narážkou,

– se podívá hlavně na Úkonovou mapu světa!

Spěchal za Doktorem a po něm za Markétou, aby je oba, každého k něčemu, ano, přiznal si to, zmanipuloval. Nedělal to rád, ale nemusel se snad dobrovolně vzdát milovaných brouků a oblíbené kantořiny, aby dělal, co potřebovali jiní? Ať tedy zas jednou jeho intelekt donutí druhé učinit z vlastní vůle, co potřebuje on!

Paní Lucie pochopila jemnou narážku přesně, a když ve skriptech zjistila, oč jde, obrátila se na manžela. Jako obvykle zklamal; navrhl, aby se Lízinka seznam prostě naučila.

– Zbláznil ses? křičela matka, – s dcerou ti mlátí krámy, a ty chceš, aby si pamatovala sto třiatřicet států??

Brzy poznala, že manžel tentokrát nesabotuje, ale pro změnu neví. V nouzi se nazítrí odpoledne znovu obrátila na Oskara, který

byl výjimečně doma, a dokonce sám. Když mu problém vyložila, poradil bez váhání, ať si holka státy napíše na dlaň jako státní značky automobilů. Tím jeho pomoc neskončila. Našel jí v knihovně nad gaučem autoatlas a ji pak na gauči pod knihovnou konečně dopravil i na onen břeh, kde nebyla šestnáct let, když ji před půl rokem vysadil těsně před ním odporný Šimsa, jehož za to potrestalo nebe. Oskar se zdál být upřímně uchvácen: zatrhl jí ve zlatém kalendáříku jako v tanečním pořádku všechny volné termíny, aby plavbu – No to je fantazie, bobechku, vyrážel, žárlím na toho bejka, Lucy, řekl pak udýchaně, co ti dal tuhle školu! – zopakovali. Nepřiznala jemu ani sobě, že to mohl být jedině doktor Tachecí; reagovala provinilým povzdechem, kterým ho tak mistrně rozplamenila, že vyplul znovu okamžitě.

Když se opět blížila k cíli, stala se jí podivná věc: přistihla se, že přivírá oči, aby si mohla představit, že jí tu rozkoš působí ne tuctový, i když milý kurevník Osi, ale záhadný a jedinečný Vlk, jehož první i druhá návštěva ji vyburcovaly z šípkového spánku. Proto jí o dva dny později v sobotu – zapalovala jednu cigaretu od druhé, jak napjatě očekávala Lízinčin návrat ze zkoušek u onesů a v duchu mstivě přísahala manželovi, který se nezúčastněně nimral v známkách, že ho ještě dnes s Oskarem třikrát podvede – vzal jeho příchod dech.

– Hledáte, ale Lízinka..., koktala a do tváře se jí hnala krev.

– Ne, madame, řekl, smekaje a líbaje jí ruku, – jdu úmyslně teď, abych zastihl jen vás.

– Ale manžel je, bohužel, vyrazila s námahou; dech se jí úžil a ňadra dmula. Poprvé nezatoužila po žádných šatech a přála si být oblečena pouze do své horké kůže, napadlo ji, že to klidně může risknout a zatáhnout ho do ložnice, byla si naprosto jista, že její muž teď od známek nevstane.

– Měl jsem na mysli, upřesnil to rychle, – vás oba!

I když hned vystřízlivěla a měla svůj předchozí nápad za výplod chorého mozku, pochopila právě díky jemu, že jedničkou v jejím životě je od prvního spatření Vlka. Jako z dálky slyšela jeho hlas, vyprávějící v rohovém pokoji stručně a věcně, co jim oběma, uklonil se omluvně jednomu i druhému, dosud musel tajit, aby nemažili vyšetřování.

V sobotu 22. března tohoto roku, přes výslovný příkaz odvolat pravidelnou exkurzi pro onemocnění šéfa školy, odvezl bývalý docent Šimsa jejich dceru Istitivě do své chaty, čímž se dopustil trestného činu únosu. Tam ji omámil a zkusil přimět, aby mu byla po vůli, což se pro dívčin statečný odpor nezdařilo, zakládá nicméně skutkovou podstatu trestného činu znásilnění. Aby ji zlomil, spáchal před jejími zraky justiční vraždu, a chlípný záměr nedovršil jen díky včasnému zásahu orgánů.

Jejich skvělá dcera, pokračoval Vlk, požádala, aby vyšetřování ušetřilo rodiče. S tříměsíčním odstupem, který prokazuje, že strašný zážitek překonala bez následků, vzal na sebe on, jenž k ní má po nich nejbližší, povinnost informovat je a současně vyslechnout jejich náměty. Aby unikl spravedlnosti, předstíral totiž zvrhlík utonutí v důsledku autonehody, a byl úředně prohlášen za mrtvého. Teď, když byl dopaden, nemá na něho stát právní postih, a proto se rozhodl přenechat viníka rodičům a škole. Když domluvil, bylo ticho.

Doktor Tachecí v anglickém obleku po otci, který si oblékl k odpolednímu čaji, ještě chvíli napjatě hleděl na Vlka jako milovník valčíků, který omylem zakoupil vstupenku na čtvrttónovou symfonii a stále ještě doufá, že se ozve to krásné m-ca-ca, m-ca-ca a svět bude zase v pořádku. Když se Vlkův vážný výraz nezměnil, přenesl pohled na manželku; jak by byl uvítal, kdyby začala křičet, třískat dveřmi a odpalovat další ohňostroje, které bytostně odmítal, ale jimiž vždy obrátila sebehorší situaci v Lízincin prospěch. Ona však seděla tichá, zahleděna kamsi skrze profesora.

Jakmile totiž zjistila, že Lízinka vyšla z příběhu bez úhony, předstírala sice dál pozornost, ale celá její mysl byla upřena jinam; snažila se, aby Vlk pochopil poselství, které mu psala očima, což se jí bolestně nedařilo: profesor z nepochopitelných důvodů napjatě očekával reakci manžela.

Doktor Tachecí vstal a vyšel beze slova do předsíně. Opřel se jednou rukou o zed' a nějakou dobu pozoroval zimní krajinu. Asi ji posunul, protože si náhle všiml, že děti sáňkují do kopce. Pečlivě obraz narovnal a vstoupil do koupelny. Tam svlékl sako, pověsil na volné ramínko a zapnul mu všechny knoflíky. Přetáhl košili přes hlavu a vhodil do koše s prádlem, sundal hodinky a položil je na galerii pod zrcadlo jako vždycky před spaním. Namočil si kartáček, vymačkal na něj z tuby poslední kopeček pasty. Také by mohli vysílat na noc něco veselejšího, pomyslel si. Když mu v ústech příjemně zapěnilo, bodlo ho svědomí: čím si vyčistí zuby Lucie a Lízinka? Vtom mu došlo, že jsou tři odpoledne a že hrůzu, kterou se snažil zaplašit, neviděl v televizi, nýbrž ji na vlastní kůži prožilo

jeho dítě. Když opět stanul na prahu pokoje, byl do pasu nahý, z úst mu jak šílenci kanula fluorová pěna, ale poprvé promluvil jako normální člověk.

– A od čeho, zeptal se chraptivě, – jste

57

kati??

Ve tři čtvrti na tři, těsně než náčelník věznice přivedl hosty, volal zezdola Karlík, aby mu šli pomoci. S Kazíkem a bratry Královými vystrkali nahoru po schodech dva nádražácké rudly: na jednom byl přivázan koš, z něhož zaznívalo divoké kvičení, na druhém tichý lodní kufr. Jen je stačili zamknout do prkovny, když na vnější mříži SUPOVu zarachotily klíče.

Mistrovské zkoušky měly být koncipovány tak, aby uspokojily vysoké nároky odborníků, kteří si přijdou – poprvé jistě skepticky – omrknout, je-li v tom dorostu, vyhaném prášky, aspoň jeden talent hodný angažmá, ale aby současně zaujaly i laiky: vždyť se tu měli s příští činností děcek poprvé setkat rodiče. Mladší Šimsa svého času věděl spíš než Vlk, co právě táhne, a přišel s myšlenkou show, při níž by žáci předvedli znalcům svou dovednost a ostatní diváky seznámili poutavou i zábavnou formou se slavnou historií, dělným dneškem i zajištěnou budoucností svého povolání. Když Vlk, už sám, projekt realizoval, odboural šimsovskou estrádnost a navrhl seriózní férii s využitím postupů pokrokového divadla i prvků moderního výstavnictví.

Kaproklas byl během června svépomocí proměněn v „síně tradic“, kde byly s popisky vystaveny nejrůznější dobové úkonářské i mučící nástroje a zařízení, ať už makety, nebo vzácné originály, které Vlk získal během roku při – protivilo se mu to, ale věděl, že tím zachraňuje nenahraditelné hodnoty – turistických exkurzích úplatou kastelánů. Na černých stěnách visely reprodukce rytin a obrazů znázorňujících celou paletu klasických úkonů, v čele s dvanáctidílným oltářním cyklem Umučení mučedníků.

Kapromod čerstvě vybílili, aby i tím jasem dokumentovali úžasný pokrok, který zaznamenalo úkonářství díky moderním technologiím a ideologiím. Nazvali ho „sálem otevřených dveří“, protože bylo možno navštívit i plynovou komoru, a v elektrické dokonce usednout do křesla. Stěny zdobily velké lesklé barevné snímky zajímavých úkonů z celého světa.

Kabinety byly hned při adaptaci prozíravě vybaveny posuvnou stěnou; nyní byly obě prostorné místnosti poprvé spojeny ve slušně velký sálek. Židle, které mohli diváci libovolně natáčet, umožňovaly sledovat děj na obou stranách. Na hranici kabinetů v samém středu kruhového amfiteátru stála vysloužilá městská lucerna a pod ní stará popelnice, jak je Karlík po dlouhém shánění vystrachal na skládce a František, z něhož se vyklubal všeuměl, nalakoval na láhvozeleno.

Ještě dali na dívčí záchod tabulku HOSTÉ a na chlapecký DOMÁCÍ; na něm, protože každý metr školy byl už nějak využit, musela třída přečkat dobu, než se příchozí usadí v sálku a chodba poslouží místo zákulisí. Vlkův smysl pro přesný řád a čistý žánr mu pomáhal vyvážit hendikep, že od dob kantořiny nerezíroval. Nedělal si iluzi, že by mohl konkurovat profesionálům, ale chtěl aspoň ušetřit publikum trapností typických pro ochotníky, kteří se nalíčení a okostýmovaní producírují po foyeru, aby ohromili příbuzné i známé.

Účinkující byli tedy skryti, chodba ještě zněla vrzáním bot a bzukotem hlasů a Vlk, drže se úmyslně v takovém odstupu, aby se nevnucoval ani nestranil, odpovídal lehkými úklonami na premiérově rozpačité pozdravy. Spokojeně zaznamenával, že nechybí žádná z tváří, které vídal desítky let na úkoništích celé vlasti, a radostně ho zaujala pro děcka zvláště důležitá kakaová plet' zástupce třetího světa, který byl zřejmě na vězeňské stáži. Pro Vlka samotného byla nejdůležitější přítomnost Tachecích, které směl doprovodit inženýr Alexandr. Pak se ze zástupu vydělili bývalý prokurátor a Doktor, aby mu za všechny popřáli zdaru; zaujali v sálku místa vyhrazená přímo u lucerny a vytáhli, teď už jen sami dva, klasifikační notesy. Nastal hromadný úprk z chodby, takže zvonek nastavený na 15.15 vyburcoval jen osamělého Vlka.

Opřel se o zeď, zavřel oči a několikrát zhluboka vdechl a vydechl. Škoda, zalitoval, že tu není Markéta, vzdor svým výhradám mu kdysi právě ona dodávala odvalu před riskantními veleúkony. Ale její výstup začínal z dobrých důvodů až v šest, a tak si musel pomoci sám. Otevřel oči a udělal pár ostrých dřepů jako vždycky, než si šel pro zákazníka, či v pauzách mezi jednotlivými čísly. Natáhl ruku. Nechvěla se. Nahmatal tep. Byl v normě. Zaklepal na chlapecké WC, a když vyšli, nezvykle ztichlí, poplival jednoho po druhém na rameno. Skláněje se k Lízinčinu, zašeptal jí do ucha.

- Nepřijela...?

Stydlivě zavrtěla hlavou a vykročila za ostatními ke dveřím Kaproklasu, ve svém vznešeném kostýmu ještě nezemštější a žádoucnější než kdy dřív. A Vlk si při vší inteligenci i fantazii nedokázal srovnat v hlavě, že tam v ní možná kráčí i jeho

syn. Odtrhl od nich zrak, tiše otevřel dveře Kapromodu a po špičkách prošel šerem za poslední řadu diváků. Těžké záclony byly staženy a dva ze čtyř přenosných reflektorů ozařovaly v Kaproklasu cvičné lešení. Nově namořeno působilo velmi opravdově; hodně k tomu přispívala hromada hlíny, široká kád' a tlustý kůl. To už Albert, pověřený funkcí hrajícího inspicienta, udeřil na gong a v průsečíku světelných kuželů se objevila

Lízinka. Měla na sobě někdejší svatební pláštěnku své matky obarvenou na rudo, na hlavě působivě – František! – kašírovanou korunu s nápisem HISTORIE. V jedné ruce držela berlu, s kterou k ní do loňska nepoznán chodíval dědeček Alexandr jakožto Mikuláš, v druhé nesla proutěný kufírek polepený jako hotelovými nálepkami kolečky s letopočty; vtipně naznačovaly, že paní Historie cestuje v čase. Proutí bylo nestylové, ale nutné: kazetový magnetofon uvnitř by jinak nebylo slyšet. Lízinka udeřila holí a kufírek začal hovořit Albertovým jemným hlasem Vlkův drsný text.

– Jsem Historie. Skoro ve všech řečech jsem ženského rodu, ale má povaha je mužská, a proto mám –

tak prostou i umělecky účinnou fintou sňal autor z Lízinky břemeno monologu,

– mužský hlas. Jsem On i Ona, oplodňuji i rodím, věncím silné, zapomínám slabé, trestám nehodné. A o tom dnes více!

Albert na lešení znovu udeřil do gongu a Albert na pásku změnil tón. Vlk chtěl úvodem vyvolat atmosféru pašijových her a použil břeskne poutové poetiky. Na to, že nebyl žádný básník – ale o poezii diskutoval jednou celou noc s tehdejšími básníkem mladé generace po premiéře jeho veršované hry, ve které oslavoval revoluci a oplakával svůj rozvod –, měly jeho sloky překvapivou úroveň.

– Prvními známými úkonidly
staly se člověku čtyři živly:
voda, oheň, země a vzduch,
neboť první úkonář byl Bůh.
Když však lidstvo stále více pyká,
bere si Bůh spomocníka.
Brzy už za něho drží stráž
kat, popravčí, úkonář!

Lízinka klepla berlou a ustoupila do šera vedle pódia, aby neodváděla pozornost. Proč netleskají?? ulekl se Vlk, ale to už paní Tachecí dala spontánně signál všem, kteří si netroufali sami. Aplaus v úvodu představení mívá elektrizující účinek a nejinak působil zde.

V pomalém, ale ostrém rytmu hudby nahrané za verši – na to, že nebyl žádný muzikus, vybral ji Vlk obdivuhodně přesně: středověkou náladu scénky dokresloval svatební pochod z Lohengrina – stoupal zezadu na lešení v červeném trikotu František jakožto Meister Franntzn a za ním v černých trikotech jako pacholci Petr a Pavel Královi, vlekoucí zákazníka v režném rouchu. Byl to Šimon.

Pásmo bylo vynalézavě komponováno tak, aby v jeho průběhu každý žák složil mistrovskou zkoušku a vedle toho zafungoval podle potřeby jako kamarádův spomocník. Stačilo bohatě, že museli škrtnout Šimonovo samostatné číslo a komplikovaně krátit zvukový doprovod; zaskakovat za Šimona i v ostatních byla by katastrofa: neplánované převleky a nucené přestávky by vzaly dramatické skladbě rytmus a napětí. Naštěstí si to dal předseda komise před polednem vysvětlit, což zvedlo náladu i Šimonovi. Viděl se uvíznout drápkem a snažil se svým výkonem zaseknout celý spár tím víc, že v první řadě seděl staříčkový otec, který o ztroskotání jediného synka dosud nevěděl. Podoben špatným hercům od šmíry obracel oči v sloup, skřípěl zuby a bolestně funěl, až se Vlk několikrát bál, že promluví. Kazík, kterému teď šlo o hlavní známku, si však počínal jako rutinér.

Kdykoli Šimon už už otevřel ústa, lusknul, a Albert dole prudce zavířil na malý bubínek. Pokaždé se Šimon lekl a přesně tehdy provedl František úkon. Napřed mu podrazil nohy; tloušťka spadl na hromadu písku do vystlaného propadu tak opravdově, až část publika vzdychla. Zatímco se neviděn plížil ven, podržel František tam, kde diváci tušili ústa, obilné stéblo; Petr s Pavlem si plivli do dlaní a jámu vmžiku zaházeli. Pak si trojice zavdala z měchu, kterým je uhostil Meister Franntzn. Ten ironicky nalil šūs kořalky i do stébla, když vtom už znovu zazněl pochod z Lohengrina a na lešení stoupal v režném rouchu – Šimon. Potlesk uhasilo syčení, když vyspělejší návštěvníci pochopili, že je to jen konec první věty.

Při dalším virblu hodil František na Šimona pytel tak šikovně, že ho spomocníci bez potíží ‚utopili‘ v kádi. I ta měla otvor ústící do propadla a vedle něho lavór s vodou, takže efekt byl dokonalý. Když si úkonáři spokojeně připíjeli a Meister Franntzn ulil i do vody, zazněl potřetí Lohengrin a nad schody znovu vycházela jak zploštělý měsíc Šimonova směšná hlava. Teď už potlesku žádné syčení nezabránilo. Trval do dalšího virblu, při němž dvojčata spojenými silami Šimona nadzvedla a Kazík nasměroval na kůl. Když ho Králové pustili a ještě potáhli za nohy, část publika vyjekla, a když Šimonovi vyjel konec kůlu za krkem, zakryly si všechny ženy oči. Ale to už burácel smích a ony mezi prsty nevěřičně hleděly, jak Šimon vstává z kůlu, ovšem zasunovacího, drže v ruce špici, ovšem vysunovací. Na to, že Vlk nebyl žádný scénograf, vymyslel skvělý grandguignol, aniž měl tušení o jeho žánrové existenci.

Zatímco se šťastný Kazík, který měl nejhorší za sebou, opětovně děkoval, litoval Vlk, že kvůli Šimonovi odpadají „Čínská muka“; ušil mu je na tělo a nepochyboval, že by obstál. S parukou glacnou, na níž byl jen cůpek vlasů – odznak asijských úkonářů – měl vstoupit v kimonu na lešení, kde by mu byl zatím Albert připravil prvního Zujku – po Silvestru na horách tak začali říkat cvičným figurínám –; měl viset za cop na sloupu, aby se sotva dotýkal prken konečky

prstů, s odhaleným, asijsky nažloutlým břichem. Pak by byl Albert zapálil v hořáku líh. Šimon sám si měl přinést kleště, metrovou rouru s jedním zaletovaným koncem a klíčku s krysou.

Námětem scény byl typicky čínský trest, popsany evropským svědkem 22. července 1920 v Kantonu. Poté co by byl Šimon pustil zvíře z klíčky do roury, přitiskl by ji otevřeným koncem k břichu, vzal do kleští a podsunul hořák, aby plameny žíhaly zaslepený konec. Soudný pozorovatel musel chápat, že krysa může prchat před žářem jediným směrem. Do orientální hudby – Vlk zvolil příhodně Perský trh – měl vydávat Albert zpod pódia nelidské výkřiky, ale hlavní šok měl po odložení roury připravit divákům brilantně uplatněný realismus; při všech zkouškách stačilo pár minut k tomu, aby se krysa prokousala celým objemem do Zujkova břicha: tvořil je velký kus sýra!

Na to vše teď musel zapomenout, utěšit se, že má první číslo na příští rok. Teď už zas vnímal jen okouzlující Historii, která za potlesku přeběhla chodbou do Kapromodu, takže promluvila publiku za zády. Protože současně zhasly první a rozžaly se druhé dva reflektory namířené v protisměru, diváci se rychle zorientovali a s chutí otáčeli židle v očekávání dalších překvapení. Když dozněl klapot, což nejméně uspíšili syčením, promluvil magnetofon. Bohužel, nebylo možno vystříhnout první ani poslední verš, které se vztahovaly na škrtnuté číslo, ale Vlk věřil, že si toho nikdo nevšimne.

– Jste skvělá celá, čínská muka,
ale i Evropanů ruka
uměla muka všeliká.
Leč – technika je technika!
A tak se dřív než parostroj
objevil slavný hlavostroj.
Že však i dál chce fortel stětí,
to dokazuje obraz třetí!

František, který převzal gong, udeřil chytře až do posledního slova, takže Šimonův výpadek byl beze zbytku překonán. Albert na pásku znovu změnil tón: hovořil teď podle pokynu režie nezúčastněně jako televizní hlasatel.

- V roce 1938 byla ve Vídni odsouzena k nejvyššímu trestu vražedkyně Marta Marek. Rozsudek byl spíš symbolický, protože Rakousko už třicet let nepopravilo ženu. Paní Historie -

Albert na pásku udělal pauzu, do které Lízinka klepla berlou,

- rozhodla jinak. Po ‚anšlusu‘ Rakouska nařídil gauleiter Vídňě, aby rozsudek byl vykonán. V rodině říšských popravčích nezavládlo přesto nadšení: atraktivní žena s rudými vlasy a modrýma očima byla totiž chromá a upoutána na pojízdné křeslo!

Z chodby vjel do Kapromodu vozíček z vězeňské nemocnice tlačенý dvojčaty, která si jen převázala přes trikoty pestré zástěry a narazila čepice s kšiltem, jak Vlk pamatoval z jakési hry od Nestroye. Diváci zašuměli: na vozíku neseděla krásná žena, ale hrbatý Albert, Vlk cítil, jak vzduch těhotní napětím.

- Muž, jehož večer před úkonem vezli k ‚mašince‘ v křesle co nejpodobnějším originálu, byl slavný Johann Baptist Reichhart z Mnichova, který za svůj plodný život udělal 3165 zákazníkům. Nejslavnější číslo měl však předvést na sklonku této -

hovořil Albertův hlas, zatímco Albertovo tělo vyletělo z vozíku, který Petr s Pavlem nečekaně překlopili kupředu, a rozpláclo se pár decimetrů před lůžkem školní gilotiny, načež Albert mrštně vyskočil a v mžiku byl zpátky na vozíku,

- noci. Znovu a znovu si obětavě otloukal kolena, aby našli přesné místo k zastavení a vypilovali techniku shodu, až... -

zazněl valčík Na krásném modrém Dunaji, v jehož rytmu byl Albert zvrháván stále blíž, než konečně přistál na sklápěcím lůžku,

- ... až si Johann Baptist Reichhart -

reportoval neviditelný Albert, co viditelný Albert předváděl,

– udělal křídou rysku a pronesl větu, která vešla do dějin pro svůj reálný humanismus.

Valčík zmlkl a živý Albert-Reichhart řekl hlubokým hlasem:

– Jak bude padat, chytněte ji včas pod rameny, nebo si rozbije frňák a všecko mi tu pokrvácí!

Vlk si uvědomil, že Albert je hned po Lízince hlavním strůjcem úspěchu, a děkoval své předvídavosti, že ho už od dětství vedl v patrnosti. Nechápal, jak ho kdy mohl zatlačit do pozadí Šimsa, vždyť ten – jednou si to musel přiznat! – nebýt akutní potřeby, by se byl nikdy nemohl stát docentem; ať si hrál sebevíc na intelektuála – při prohlídce jeho chaty zjistili, že se snažil dokonce ‚vynalézat‘ –, zůstal vždycky primitivním zupákem! František dal virbl a Vlk hmatatelně cítil, jak publikum zatajilo dech.

V šeru, kam na okamžik zacouvali, Petr s Pavlem bleskurychle posadili do křesla ženskou Zujku, pečlivě oblečenou i maskovanou podle dochovaných policejních fotografií. Albert se postavil ke korpusu gilotiny a Vlk postřehl, že i on je teď rozrušen. Virbl sílil. Dvojčata vyjela s křeslem do světla. Pak s ním, přesně jak nazkoušeno, vyrazili kupředu, na křídové čáře je zvrátili, zachytili padající Zujku těsně nad lůžkem a postrčili do lunety. Tu ji Reichhart-Albert jedním hmatem uzavřel a druhým vytrhl závlačku spuštědla. Těžký šikmý nůž zaduněl o podloží, hlava s rudou parukou se skulila do koše a červené konfety, jimiž byl naplněn krk, zavířily v úchvatné poetické stylizaci.

Vnímavé obecenstvo pochopilo změnu žánru. Z tváří se vytratil úsměv a bylo zřejmé, že bouřlivý potlesk nepatřil jen Albertovu výkonu – tleskal i Doktor, takže majstršlág měl naději na výtečnou –, ale také památce nepřekonatelného Reichharta a jeho hesla: *Není zákazníka, kterého by úkonář neudělal.*

Black-outu, plánovaného pro úpravu scény, využil Vlk k nepozorovanému odchodu na chodbu; chtěl mít volnost pohybu, kdyby vznikl nějaký zádrhel. Náročnost pořadu stoupala od čísla k číslu,

jestliže Františkovi a Albertovi přece jen ulehčoval úkol ochotný kamarád, či dokonce poddajná loutka, teď měl vstoupit do hry prvek iracionality jako ve skutečném životě. Na řadu přišel koš a kufr.

Pavel s Petrem odhodili zástěry i čepice, v černých trikotech vklouzli do připravených džín a spěchali, vyceповáni úmornými zkouškami, k jeho kanceláři. Vlk se podivil, jak ta štěňata, která loni dovedla leda kudlou zaživa stáhnout psa, dnes v presantním časovém harmonogramu úkonářů s použitím špičkové techniky – a už ho ani nepotřebují... propadal nostalgii, jakou ho před nedávnem začal naplňovat jeho věk; tu se ozval ze sálku úder berlou a bylo to, jako by ho zavolalo samo mládí.

Aby nerušil, sledoval skulinou ve dveřích další intermezzo paní Historie. Zatímco z pánského WC zaznívalo Albertovo frkání – musím pro ně vyboxovat pořádné sprchy! –, z Kapromodu zněl jeho hlas, teď zas deklamující.

– Už skvělá budoucnost nám zpívá,
však zákazníků neubývá.
Buď zákazníkům třikrát běda:
na naší straně je i věda!
Náš zákazník je smrti syn!
Už silně syčí pilný plyn.
Zmar zákazníkům – naše heslo!
Už velebzučí elekřeslo.

Těmito vynalézavými verši začal autor nenásilně proměňovat Paní Historii v úkonářku, aby tak s předstihem navodil mistrovskou zkoušku Lízinčinu. Dříve však ještě břeskný dixieland převedl další brilantní zkratkou diváky za oceán; sugestivní rytmus je navíc podle záměru režie uvolnil. Tím víc překvapil i nanovo elektrizoval celý sál hrůzný jekot, který vzápětí naplnil všechny prostory školy: to

dvojčata přivlekla z prkárny – Vlk měl nos, že stál na chodbě, sami dva by stěží dokázali otevřít dveře – koš, uvolnila víko a vrhla se na ,zákazníka‘.

Za léta dospěl Vlk k trpkému poznání, že je-li nějaké téma v umění i publicistice dokonale odbyto, ať už z pruderie, nebo z neinformovanosti, pak právě úkon. Ale i těch pár set zmínek – pakatel například ve srovnání s počtem popsaných souloží, při nichž jde stále o stejné pohyby – se vyhýbá základnímu problému: dopravě zákazníků na úkoniště. Jako by se předpokládalo, že po rozsudku se každý – stěžoval si Doktorovi – cpe horem dolem do šlingle! Ve skutečnosti mohl i robustní Karlík předvést kolekci šrámů, které mu zůstaly na památku po zubech a nehtech, a co modřin i boulí zahojil čas, o oschlých plivancích nemluvě! V rámci VĚŠENÍ byl proto ,Přípravě věšeného‘ věnován celý leden a výsledek této průpravy chtěl Vlk prezentovat způsobem dostatečně přesvědčivým. Figurant z řad spolužáků, i kdyby se rval jako lev, by nesmazal dojem, že jde o smluvenou hru, a muže z kufru si schovával jako zlatý hřeb večera. Nápad, jímž problém vyřešil, byl vlkovsky geniálně prostý.

Osmdesátikilového zákazníka, který dával záruku, že svým bojem o život přesvědčí i strhne každého, získal Vlk za cenu masa a za dvě vstupenky na mistrovské zkoušky od muže, na jehož dvoře potkal Richarda Mašína. Švagr náčelníka podhorské věznice byl záměrem zaujat, protože úspěch by navždy odstranil jeho každoroční předpoutčové trable s řezníky. Dodal tedy v pravé poledne dne D Vlkově škole svého záložního pašíka, a dvojčata očekával první skutečně ostrý úkon v životě.

Ačkoli celý červen pilně trénovala na Karlíkovi, zjistila hned, že poutat trpělivého dobráka a vynervované zvíře je nebe a dudy. Až dosud líné prase řádilo jako arabský plnokrevník a hoši nestačili uhýbat, aby jim některé kopýtko neorazítkovalo obličej. Úžasně jim pomáhala moderní melodie, kterou jim Vlk, inklinující ke klasice, dovolil vybrat; za tu důvěru teď sklízel jejich statečnou obětavost.

Rozhodlo, že Pavel nasadil vepři zezadu dvojité nelson a zvrátil se s ním nebojácně na záda, nato Petr spoutal zadní a pak i přední nožičky tak dokonale, že musel provaz znovu povolit, aby bratr mohl vytáhnout ruce. Celou dobu ječelo zvíře zcela neprasečím způsobem, stačilo zavřít oči a člověk slyšel bránící se ženu; Vlk nemohl nevzpomenout přízraku úkonářství – Suzanne Ohlschlagové, odsouzené v Hamburku pro pomoc milenci, francouzskému válečnému zajatci: rvala se s dozorkyněmi i spomocníky čtvrt hodiny, než jí Friedrich Heer jako své Čtyřistajedniče ,oholil krk‘.

Když se chlapcům podařilo natáhnout přes vepřovou hlavu ,pardon-mask‘ z černého igelitu, takže jekot pokračoval con sordino, byli vzdor své kondici i trénovanosti zbroceni potem, že to viděli a cítili diváci z poslední řady. S vydýchaným vzduchem rozpalovaným reflektory houstly i sympatie. Druhý potlesk odměnil bratry, když dověkli zmítající se žok sádla na křeslo, a třetí, když se jim podařilo prase – kabinu osvětlovala pětisetwattová žárovka jako televizní studio – přikurtovat a upevnit mu na krátké končetiny elektrody. S uzavřením dveří ustal jek úplně. Každý z kandidátů se postavil k jedné straně ovládacího panelu.

Když je tu tak viděl, s pěšinkami vlevo i vpravo, přemáhající rozbouřený dech, musel jim Vlk odpustit všechny nevinné študácké podvůdky z minula; teď, kdy jim nemohl pomoci žádný hřeben na světě, prokazovali oba poctivě nabyté vědomosti a dělali škole čest. Museli použít nízkou voltáž, jinou nebyl SUPOV dosud – allons, enfants! bijete se i za své následovníky – vybaven. S ohledem na vrstvu tuku, která tohoto zákazníka chránila účinněji než jiné, i na žádoucí spád pořadu, rozhodli se výboje zkrátit a zintenzivnit; propočet jim obstaral Doktor z jakéhosi tajného počítače a teď už mohli jen doufat, že to programátor nezbabral. Opět zavířil – jako Shakespeara z Plutarcha čerpal Vlk bez předsudků z Hofbauera – bubínek.

– Go! zavelel Pavel a bratři společně potáhli páku; protála čtvrtinu stupnice až k číslici 1000. Velkými kulatými okny bylo dobře vidět, jak se při první ráně, zvané ‚blow‘, prase vymrštilo; připomnělo to známé snímky kosmonautů při přetížení, kdy popruhy hrozí přetržením. Uvolnila se však jenom ‚pardon-maská‘ a Vlk po prvním úleku poznal, že je to věci na prospěch.

– Go! zvolal teď Petr a oba bratrsky postrčili páku k číslici 2000. ‚Hard blow‘ trvala jen pět vteřin, ale stačila, aby vepři vypadly naráz všechny štětiny, jako když je řezník spaří vodou. Současně se doslova rozpustily oči, což bez masky působilo mohutným dojmem.

– Go! vykřikl zas Pavel a páka sjela zpátky k tisícovce. Po této ‚blow up‘ povolilo rázem vnitřní napětí a prase dopadlo do křesla; dalo se krásně sledovat, jak celým korpusem procházejí, podobny mořským vlnám, křeče. Zvíře bylo viditelně v bezvědomí a mlelo z posledního.

– Go! ozval se naposled Petr a páka projela celou stupnicí do maxima, které tu představovalo příkon akumulčních kamen, tedy 4000 wattů. To byla ‚blow out‘ – rána z milosti, a další zběsilé vzepnutí teď už lehce nahnědlého těla bylo pouhou motorickou reakcí mrtvého organismu, ze které jen idioti, rozzlobil se Vlk v duchu, jako lékaři Piedlièvre a Fournier ve zprávě Francouzské akademii, usuzují na bolestivost a barbarskou antihumánnost tohoto nejmodernějšího – co by vlastně chtěli?? mlátit to ve spánku palicí?? – z úkonů. Virbl ostře skončil úderem paliček a současně v kabině symbolicky zhaslo světlo.

Zabouřil potlesk. Poprvé tleskl dlaní o dlaň i předseda komise. Hned se ovládl, ale Vlk si mohl trochu oddechnout, zdálo se, že velký průlom konečně nastal. Pak pohasl – kvůli zásadní úpravě scény – celý sál a on si do morku kostí uvědomil, že jde o vše: nultý ročník školy se uzavíral, na řadě byla Lízinka. Po několika vteřinách, kdy i napětí v sále dostoupilo vrcholu, zazněl Albertův hlas, tentokrát do tmy.

– Nemít Historie meč, plyn, kulku, kůl,
bylo by jí nyní stěží půl.
A tím pádem není těžké, jářku,
poznat v Historii –

Naráz zaplanuly reflektory. Všechny mířily na lucernu. Pod ní na popelnici stála Lízinka. Plavným obloukem odhodila korunu daleko od sebe, že zapadla do tmy kdesi u plynové komory, a spustila z ramen pláštěnku. Stála tu v jednotné košili i sukni jako ztělesnění mladé dívky dneška, a Albertův hlas se podobal fanfáře.

– první úkonářku!
Ať nás doprovází cestou na měsíce
ztepilá a čistá jako šibenice!
Ať o ní zvěst dotkne se hvězd:
Strangulare humanum est!

S posledním slovem zaduněl z magnetofonu populární pochod, který budíval celou zemi do nových roků i svátečních dnů, a v jeho rytmu vešel z chodby do Kapromodu čtyřstup: pod jakousi slavobránou z konopného provazu, který držela po stranách krácející dvojčata, vezli Albert s Františkem rudl, na němž spočíval objemný kufr. I děcka se stačila bleskově převléknout, takže jejich vstup připomínal malý občanský průvod s alegorickým vozem. Za skandovaného potlesku pochodovali chvíli na místě, aby na Albertovo znamení provedli přesně nacvičené pohyby; Albert sám vypnul magnetofon, takže se v sále rozhostilo dramatické ticho, dvojčata čtyřručně postavila kufr na podlahu, a když František s Albertem současně odemkli oba zámky, převrátili jej. Doktor Tachecí, dosud v první řadě nesvůj, se dychtivě nahnul vpřed a sevřel své jemné ruce v pěst: z kufru vypadl do kozelce zkroucený

Šimsa.

– Ale jak, zeptal se Vlk ohromeně, když mu Doktor detailně vypověděl příhody dvojice Šimsa–Tachecí od rendez-vous pod sochou řezníka s teletem až po návrat poručíka Honse s kafičkem do bývalé kaple, – to víte??

Až do tohoto rozhovoru v útulné vinárničce netušil, že se temná událost týká i žákyně.

– Přece od něho, odpověděl Doktor.

– Ale vždyť on je..., zakoktal Vlk; viděl před hodinou, jak autojeřáb vytahuje z hlubin sportovní vůz, z jehož otevřených dveří klouzala s crčící vodou bílá břicha ryb.

Doktor vytáhl náprsní tašku a z ní fotografii. Položil ji na stůl uzavřeného boxu a napil se vína, nespouštěje z Vlka oči. Barevný snímek z kamery Polaroid ukazoval bez nejmenší pochyby docenta Šimsu, který se trochu zaraženě, ale rozhodně živě usmíval do objektivu. Pod bradou držel toporně, zřejmě na přání fotografa, ústřední deník složený tak, aby vyniklo dnešní datum; Vlkovi došlo hned, že včera ráno, kdy se měly za Šimsou zavřít přehradní vody, nebylo tohle číslo ani vysázeno.

– Ale jak..., začal znovu a Doktor ho déle netrápil. Vyložil mu, že se docent ještě předevcírem v noci správně obrátil na něho a on naštěstí zastihl včas pravé lidi. Malér proto nepřekročil práh věznice, ale i tak pobouřil. V souvislosti se starým případem Mašín byl vzat SUPOV pod lupou, nevetřel-li se na školu škůdce. Bohužel na světlo vyplynuly materiály silně kompromitující právě Šimsu.

– Ale co..., chtěl se Vlk zeptat, Doktor však zůstal v předstihu.

– Je v odkladu trestu, vysvětlil mu.

– Ale jakého?? stačil Vlk konečně jednou dokončit otázku.

– Nejvyššího, odpověděl Doktor a pokračoval, netuše, že podobnou větu slyšel Vlk kdysi nespravedlivě o sobě, – má toho na

pět šlinglí. Je zatím v nějaké fešácké čekárně pro odfajfkované, co mají úředně po funuse, ale mohou se ještě hodit, a Šimsa, bůh ví, že jsem –

povzdechl si Doktor,

– ho měl rád, ale tím víc mě rozzlobil svou neupřímností, je zatraceně v dluhu. Když zklamal školu jako první docent, ať jí poslouží jako první –

navrhl Doktor, a Vlkovi teprve tehdy došlo, co mohlo dívku potkat,

– zákazník!

Šimsův ‚odchyt‘, jak na Zámečku rádi říkali, provedli poslední den v červnu ráno, sotva vyšel z WC, ještě v erární noční soupravě, dlouhých bílých podvlékačkách a tílku s krátkými rukávy; tím ho měli už bez límce. Ale prakticky začal oné první jarní neděle, když mu, už po přátelské domluvě, náhle vzali klíče od vozu s tím, že ho nějaký čas zdrží přípravou na zvláštní úkol. Už mu, díky Doktorovi, otrnulo, toužil co nejdřív – byl si teď jist, že podivná porucha provždy pominula – obejmout Lízinku, a proto se vzepřel. Ale muž, který se dosud kolegiálně usmíval, pojednou ztvrdl a položil před něho list papíru. Starý inkoust vybledl, stále však spolehlivě tlumočil Šimsovo ‚doznání‘, že likvidoval revoluční organizaci i s velitelem.

„... a slibuji,“ četl s pocitem, že hraje ve špatné detektivce, „až do event. vykonání rozsudku, napravovat svou vinu neúnavnou službou revoluci“.

Byl otráven, že tu slabomyslnou směnku, podepsanou bezvousým nýmandem, předkládají teď zralému specialistovi, který dávno napravil i svou interpunkci, a když přistál – tentokrát v helikoptéře – u prahu známého Zámečku, dokonce ho po létech zabořilo v rozkroku. Brzy však poznal, že Zámeček je teď pro změnu jakousi fešáckou úschovnou prominentů před důležitými akcemi. Vždyť jeho spolustolovníkem byl proslulý špion, který před rokem vytlačil z obrazovek papírové hrdiny, když večer co

večer líčil, s jakým odporem v cizině veřejně škodil své vlasti, aby jí mohl tajně prospívat; důvěrně prozradil Šimsovi, že tu čeká, až bude zinscenován jeho útěk za hranice s legendou, že s odporem vystupoval naopak tady, což mu v cizině získá novou důvěru, s níž bude moci tím víc škodit, a tedy o to víc prospívat vlasti. O vlastním úkolu se Šimsa zatím dozvěděl jen to, že si žádá právě jeho kvalifikace a inteligence; chápal to jako projev mimořádné důvěry.

Když mu však cestou z WC přikázali nastoupit, tak jak je, do transportního kufru, v němž bude propašován do blázince pro vysoké státní činitele, namítl, že nebyl úkolován, co tam. Další pokyn, řekli stroze, mu dá na místě známá osoba. Instinkty z dob tajných armád dosud fungovaly: srazil nohy a složil se tak, aby mohli přirazit víko.

Kufr byl dost těsný a špatně větraný. Podle otřesů i hluku Šimsa usoudil, že ho vezou na korbě nákladáku, a snažil se vidět svou situaci z lepší stránky: vzpomínal, jak kdysi vystoupil z pojízdné cely do strmé kariéry. Přitom si však připomněl jiný kufr, zavazadlový prostor limuzíny, kde skončil její uživatel, a zmocnil se ho neklid. K tomu se přidalo, že z něho brzo lil pot a po hodině cítil každou kost. Ulevilo se mu, když ho konečně někdo složil a pak někam nesli a vezli na něčem, co mělo gumová kola. Bohužel, když kufr znehybněl, neotevřela ho ani známá, ani jiná osoba. Šimsovi nastalo nekonečné čekání. Nejvíc ho deprimovalo, že za celý transport neuslyšel lidský hlas a i teď přerušoval ticho jen zvuk podobný chrochtání.

Jako zastara se pokusil bezstarostně usnout, ale nešlo to, nebyl už mladík ani tajnoarmějec, měl už co ztratit i koho se bát. Bát...? Zapátral nosem a zděsil se: jeho do té chvíle nevtíravý pot, léta kultivovaný zahraničními deodoranty, náhle ostře a kysele páchl. Byl to známý puch a on nejdřív s odporem pomyslel na pánské záchodky, než si s mrazením uvědomil, že přesně tak začpí naráz devět z deseti zákazníků, sotva zahlédnou věšák: jako by se už vstřícně rozkládali zaživa.

Nablízku skutečně zakvičelo prase. Panicky se polekal, že bude z kufru vytřepán do tlamy přivaděče, jehož dřevěné ostění se rozehrmí dusotem stáda, a on, rozbíjeje si lokty o vyčnívající břevna, poběží o život, dokud ho tunel nevyvrhne na kamenný stůl, kde se k jeho čelu přitiskne studený kroužek oceli. Uviděl, jak se mu tři prsty nad kořenem nosu otvírá velké kyklopské oko chrlící teplý rosol – a zvedl se mu žaludek. Ještě jednou zmobilizoval morálku a kondici, začal zhluboka dýchat a opravdu nevolnost v jícnu zastavil. Že nezahájí svou misi čistěním zvratků, považoval za tak významné vítězství, až se ho zmocnila euforie. Tu se kufr znovu pohnul.

– Ča ira! vykřikl si na kuráž heslo, které převzal od svého učitele, a jako by mu otevřelo zámky: víko odskočilo a on vypadl na podlahu ozářenou reflektory.

Prožitý strach, přestálá nevolnost, ochabnutí smyslů i svalů spolu s falešným naprogramováním způsobily poruchu, jejíž vinou si připadal psychicky jako ve snu, fyzicky pak jako ve stavu beztlíže. Po hodinách tmy ho reflektory oslepily, takže nepoznal ani místnost, ani tváře. Zato byl ihned ve středu dění.

– Hep! zavelel do hrobového ticha Albert; zvolili si povel, který nedávno uslyšeli v cirkuse od skákačů, pro jeho lapidárnost. Dvojčata zvedla Šimsu na úroveň ramen; jeho nohy nezůstaly na zemi, ale složily se mu pod zadkem do polohy z kufru jako podvozek starých aeroplánů.

– Hep! křikl František, perfektně vyhodiv smotaný provaz, že přeletěl lucernu a položil se na litinové rameno se svítícím hrcem; zvolili tento způsob, inspirováni telefoty DPA z ulic Teheránu, kde se ovšem k veřejným úkonům užívá stálých stožárů s kladkami. Nechtěli se opičtit a převzali jen princip, zatímco vysloužilá lucerna měla dodat scéně milý kolorit žánrových obrázků.

– Hep! zvolala teď dvojčata a sklopila Šimsu hlavou vpřed jako beranidlo. Albertovy prsty zachytily padající konec lana

a rozkmitaly se rychlostí pletacího stroje. Vmžiku měl Šimsa na krku tak zdařilou double-ešku, že by normálně jako pedagog pukal pýchou a jako kolega závistí. Současně měl František poutat ruce, to už se však čtveřice vypracovávala v dokonalý team-work: bez domluvy usoudili, že jim úspěch nemůže uniknout a měli by ho proměnit v triumf.

Předtucha dobrého pedagoga si nezádá s předtuchou milující matky: Vlk předjal jejich záměr dřív, než jej pojali, a strnul. Věšet zákazníka, nota bene profesionála, a nsvázat mu ruce, byla taková troufalost, ano, drzost, že se rovnala výzvě bohům. Je železným pravidlem, že pud sebezáchovy funguje rychleji než sebelepší šlingle nebo grif. Představa, jak Šimsa bleskově zapne svaly, trénovaně se přitáhne jednou rukou na lucernu, druhou rutinovaně uvolní uzel a seskočí mezi ně, ho šokovala. Co dál? Dobrá, přeperou ho! Ale pak?? Plynová komora byla zatím maketa, v elektrické zůstal pašík, v gilotině loutka, střelnici chtěli až časem stavět ve sklepě a garota měla stržený šroub; opravu nehonili, nebylo proč. Šimsa nestál pod jurisdikcí, a proto ho mohli třeba stít na špalku, ale co řeknou diváci z branže? Že po roce studia doštudýrovali do středověku? Co ti chlapi šlí, proč zbytečně – a proč já tu stojím jako solný sloup, když největší maestros neváhali odklepat vprostřed symfonie? – riskují?? Važte! chtěl jim rozkázat, ale předešli ho.

– Hep! zvolali Albert, František, Petr i Pavel společně; první dva se zavěsili na konec provazu, volně splývajícího k zemi, a plynule zatáhli, druzí dva nadhodili své břemeno vzhůru a přidali se k tahačům. Šimsa, nohy stále zkřížené jako Buddha, byl mocně, ale jemně vyzdvižen za krk nad hlavy děcek. Přesně podle předpokladu mu vyrazili dech i hlas, ale to bylo zatím vše. Jeho ruce vystřelily vzhůru, když tu vypoulené oči spatřily z největší blízkosti – známá osoba! zaradoval se, dá pokyn! – milovanou tvář

Lízinky. V současně dohasínajícím i vybičovaném, a proto zcela vykolejeném vědomí nabylo vrch přesvědčení, že se konečně

probouzí z hrozného snu do skvělé skutečnosti. Uslyšel šumění vody a už věděl, že usnul ve vaně své chaty, omámen příbuzností vlahé vody a dívčího těla, které ho teprv očekává. Tím překvapením mu maně klesly ruce a narazily na tvrdý sval ztopořeného údu. Musel se usmát snu o své impotenci! Sevřel její něžná ňadra, ale to už byl další a poslední sen, protože

Lízinka na popelnici sevřela naopak levou něžnou rukou jeho bradu a pravou něžnou rukou jeho týl, aby hned nato provedla ruk-cuk jako z

59

učebnice.

– No to přestává všecko! řekl Vlk pobouřeně, ačkoli věděl, že vrátný je bez viny. Ještě mu zněl v uších frenetický potlesk a volání Bravo! i Bis!, v dlani ho hřály nekonečné gratulace a srdce překypovalo nepoznanými pocity. Když vedle Doktora i předseda komise povstal s diváky, aby kantora-autora vytleskal na scénu, zasáhl Vlka výboj hrdosti na sebe sama, jaký nemá nic společného s plytkou ješitností, ale je zaslouženou, někdy i jedinou odměnou velikánů; tak nějak, věděl teď, se do sebe zaradoval Michelangelo, když odsekl poslední kus hlušiny z Davida, či Nobel, hledě na trosky své laboratoře s jistotou, že vynalezl dynamit a může založit proslulou cenu. Nebylo to přehnané, vždyť každý gratulant opakoval, že tento 30. červen je hodinou Nula nové kulturní epochy.

A mimořádný cit choval ke svým žákům! Když ho náhle – zvláště Vlka dojalo, že mezi nimi je i Šimon – obklopili a začali znenadání – Doktor se právě spěšně omlouval, že mu povinnost nedovoluje vychutnat s ním jeho radost, a bývalý prokurátor tvrdil, že ho k této slávě dokopal svou fantazií, protože z Hofbauerova popela, jak teď vesele přiznal, mohl tenkrát přečíst míň než z lógru – nadšeně

vyhazovat ke stropu, takže zblízka míjel Šimsovu tvář a mohl si libovat, jak čistý ruk-cuk opravdu umí udržet duřící jazyk za zuby, zapomněl na konflikty i klasifikace, drobné rošťárničky i bolestná zklamání. Vyhazovaly i chytaly ho ruce poctivých a hodných mladých lidí, kteří se celý rok s důvěrou svěřovali do jeho rukou jako poslušné i citlivé nástroje, bez nichž by svou veleskladbu nezahrál. Přepadla ho lítost, že se s nimi až na Lízinku s Albertem loučí, a umínil si vymyslet způsob – snad stáže, snad atestace –, jak je neztratit úplně. A co sjezdy abiturientů? blesklo mu myslí. Míhl se mu za víčky rozesmátý průvod všech ročníků, v jehož čele kráčeji spolu s ním ověnění a odekorování tito průkopníci.

– C'est très intéressant et très joli! řekl mu nadšeně cizokrajný host a potvrdil jeho prognózy, když se rozhovořil, že v jeho ‚patrie‘ dodnes odcházejí odsouzcenci ‚primitivement‘ do pralesa, aby je sežral ‚quelqu'animal‘, ke všemu ‚sans contrôle‘. Po dnešní ukázce navrhne, přeskočil do angličtiny, ‚to my uncle, the President‘, povinně zavést ‚hanging‘. Jeho ‚homeland‘, pokračoval, není dosud ‚comfortable enough‘, aby si tam dovolil zvat ‚masters of know-how‘, jak nazval poradce, natož takovou – vyplázl směrem k Lízince jazyk a položil na něj oba ukazováčky, což byl nejspíš výraz nejvyššího obdivu –, ale snad by pomohla jeho ‚splendid idea‘. Pak už samým rozčilením skákal z jazyka do jazyka včetně mateřštiny, když navrhl, že by jeho ‚patrie‘ dodávala ‚bananas and coco-nuts‘ výměnou za ‚urdli manghi penghe‘, výraz nedokázal přeložit a stále ukazoval na udělaného Šimsu, až nakonec vylezl na popelnici a prstem se dotkl ešky. Myšlenka vývozu navázaných smyček Vlka zaujala a zástupce Nestora ji slíbil sledovat, vždyť se tu státu nabízely vzácné exotické plody za pouhý nápad a kus provazu.

Jak rád by se byl Vlk podělil o své dojmy s někým z Tachecích. Otce však nikde neviděl a dívka byla v zajetí matky, děda a skoro všech čestných hostů: uprostřed všeobecného nadšení se jí předseda komise neodvážil upřít výbornou, čímž ji uznal královnou

zkoušek. Když se i cizinec hladově zeptal, je-li ,that hang-girl single', pocítil Vlk takovou žárlivost i touhu, že by ji byl nejraději vytrhl z jejich sevření a zamkl se s ní v pracovně. Zaplašil tu myšlenku jako nedůstojnou, vždyť byli přesně domluveni a on musel předtím vyřešit druhý superproblém. Tak se alespoň těšil, že už zakrátko bude moci své vítězství podrobně vylíčit Markétě. Ale cestu k tomu už potřetí přehradil nápis JSEM U ZUBAŘE.

Chvíli na něj nevěřícíně hleděl. Pak proběhl labyrintem zpět do foyeru soudu a začal zcela proti svým zvyklostem křičet na vrátného, který mu nemohl pomoci.

– Už ho shání i, snažil se zuřícího alespoň nemotorně uklidnit, – manželka! ale to Vlka zajímalo nejmíň.

Došlo mu, že je dávno a beznadějně po úředních hodinách, takže mu nepomůže nikdo. Že neměl ten blbý kousek papíru, hrozilo zničit složitě zbudovanou konstrukci časových posloupností a rozvrátit několik lidských osudů. A právě když se mu z bezmoci o to horší, že do ní spadl z výše všemohoucnosti, vedraly do očí slzy, objevil se ve vchodu z ulice Doktor. Zrudlé tváře a rychlý dech prozrazovaly jeho spěch. Vlkovi se ze srdce valil kámen. Dřív než on se však ozval vrátný,

– Vonásku! vykřikl, vraceje v tónu všecken hněv, který vyinkasoval od Vlka, – člověče, kde se celej den couráte? Tady pan doktor – pokračoval, ukazuje s přehnanou úctou na Vlka, – vás tu hledá od rána!

Bože, řekl si Vlk, ten chlap se zbláznil! A s upřímnou úctou vrátného napomenul.

– Poslyšte! to je přece...

– No jo! kýval vrátný uctivě, – to je Vonásek. Tady pan doktor – obořil se znovu na Doktora,

– chtěl už za panem předsedou a nebýt mě...

Než ho stačil Vlk usadit razantněji, promluvil Doktor.

– Mockrát vám děkuji, řekl tak omluvně, že to zaznělo skoro podlézavě, – pane Tůma, zlomil se mně můstek a museli ho odlívat znova, já vám –

obrátil se na Vlka tak naléhavě, až to znělo zoufale,

– pane doktore, ihned posloužím, račte mě následovat!

Vzal Vlka pod paží a zdvořile posouval ke schodům do sklepa. Labyrintem prošli beze slova. Teprve když odemkl mříž, sejmul popsané víko od bot s nápísem a uvedl hosta do jakési rotundy, z níž paprskovitě vybíhaly čtyři klenuté tunely s regály, pohlédl mu uštvane do očí a promluvil.

– Co byste, zeptal se, – rád?

– Ztratil se nám, řekl Vlk bezbarvě, – oddací list.

– Ach! řekl Doktor, – že jste se nezmínil. Byl bych vám ho vzal..., ale i tak to stihnete, máte to za dvanáct minut, vidíte, račte si hačnout!

Ukázal mu jedinou židli v místnosti, svědčící, že zdejší pán nestojí o dlouhý pobyt stran, svlékaje současně tmavé sako; Vlk s ustrnutím hleděl na košili s vsazovanými lokty. Pak sejmul Doktor ze skoby na zdi klotový plášť a s omluvným úsměvem zmizel v jednom z tunelů.

Vlk se prudce narovnal a začal se usilovně rozhlížet, aby našel nějaké vysvětlení. Nic neodlišovalo tuto spisovnu od veletuctů jiných: police, registratury, šanony, žebříky, zdi a podlahy s protiprachovým olejolakem. Jediný předmět tu měl punc osobnosti: mezi dvěma stohy spisů stál polozasunut rámeček s fotografií ženy. Rámeček byl secesní, z prolamovaného měděného plechu; žena měla hádavý výraz prodavaček a průvodčích, věčně naštvaných, že musí sloužit fiflenám, které byly dost nestydaté, aby si dokázaly sednout líp. Vlk si připadal, jako by měl místo hlavy sklenici s rozmíchanou mletou kávou: v temnotě vířil bezpočet částic, aniž se uměly spojit v celistvou myšlenku.

– Je paní choť Markéta?

Vlk sebou trhl, když Doktor promluvil vedle něho.

– Ano..., řekl; cítil, jak jeho strohost zvyšuje napětí, ale o čem má, proboha, mluvit?

– Tady je, řekl Doktor, podáváje mu zažloutlý list, – originál, který nesmí opustit spisovnu, ale rozmnožení bychom nestihli, tak ho použijte a laskavě vraťte.

– Ano, řekl Vlk a přinutil se aspoň dodat, – děkuji...

– Já, řekl Doktor a Vlka spásně napadlo, není-li to jen frapantně podobný dvojník, – znovu děkuji vám, úspěch jste zažil sám, ale snad ospravedlním své zpoždění zprávou, že ohlas je ještě významnější, SUPOV –

pokračoval Doktor, potvrdiv tím svou totožnost,

– vyhrál na celé čáře a důsledky na sebe nenechají dlouho čekat, teď však chci využít zbývajících –

pokračoval Doktor, pohlédnuv znovu na hodinky,

– sedmi minut pro sebe, ano, mé jméno je Vonásek a nikdy jsem neměl akademický titul, ale že jsem se mu nebránil, nesloužilo mě, jak zde vidíte sám, kariéře, nýbrž dobré věci. Paradoxní je, že jako vám rodinná výchova předurčila stát se učitelem, vypěstoval ve mně osud slabého, věčné nemocného, a proto i krutými vrstevníky trápeného a necitlivými rodiči vysmívaného chlapce palčivou touhu stát se úkonářem, ano –

přikývl, když zaregistroval Vlkův úžas,

– přál jsem si, abych je mohl všechny vlastnoručně a přitom beztrestně zabít, a můj dětský pultík skrýval hračky, které by rodičům způsobily infarkt, kdyby se obtěžovali věnovat mu pozornost: od primitivní palečnice k poměrně zdařilému modelu gilotiny, schopné přeseknout slabší tužku; dětská frustrace mě samozřejmě opustila s pubertou, ale čas válečných zvěrstev, i když mi nedal zabrat jako –

poznámenal Doktor, vytrhnuv Vlka z okamžité úvahy, jak ho teď má oslovovat,

- vám, způsobil, že jsem se vedle školy a lásky věnoval už jen studiu nejvyššího trestu a stal se jeho vyznavačem, řekl jsem lásky, potkala mě záhy a bohužel s nešťastným předznamenáním, když jsem se do náruče ženy podstatně starší utíkal pro ochranu a něhu, které mi odpírali rodiče, a právě její -

ztišil Doktor hlas, jak ho tato intimní pasáž naplňovala ostychem,
- zralá vašeň mě uvrhla do citové i tělesné závislosti, kterou může odsoudit jen mladičkový blbec, a ne muž vašeho formátu, zpočátku se zdálo být pro mé plány výhodné, že manželka, no ano, vzala si mě v den mé plnoletosti, abych nezůstal, jak říkala, ani vteřinu napospas živilům, byla úřednicí soudní správy, od ní jsem slyšel, jak se shání střída za starého Husa, a přihlásil se ihned, tehdy však manželka prohlásila, že nedám všanc naše dobré jméno, nezvýší-li podstatně tarify, marně jsem namítal, že tak skvělé to jméno zas není, byl to její bluf, lekla se zprávy v jakémsi škváru, že kat má právo poslední noci! stalo se, co muselo, stát, který nikdy neplatí rád, se rozhodl vyřešit problém -

pohlédl Doktor na Vlka, kterému se tak třicet let post festum dostalo dnes už druhého plodu ze stromu poznání,

- vámi, nedokončil jsem ani studia, manželka se bála, že bych mohl naletět vypočítavým kolegyním, a když ji odmítli pustit do auly se mnou, protože neměla index a vyhlížela dospěle, nadala přítomným studentkám do kurev a odvedla mě navždy s sebou, já si -

pospíšil si Doktor, zvedaje obě ruce dlaní vpřed,

- nestěžuji, jen využívám příležitost, abych za své inkognito získal konečně přítele, bez kvalifikace jsem pak skončil zde, což manželce kupodivu dodnes vyhovuje, protože tu o mně ví ze všech žen jen ona, tak minuly první roky, když mě důvěrně povolal krajský prokurátor, který ztratil tajný spis, dal jsem mu ho dohromady a vyrazil z něho za to vstupenku na úkon, dělal jste tenkrát toho slepce, vzpomínáte -

zeptal se Doktor živě a Vlk, ačkoli už neměl tušení, horlivě kýval, aby si ihned nato přiznal, že Doktor by na něho působil magicky, i kdyby vybíral u záchodků,

– si? učinil jste gesto hodné granda, když jste mu ještě pod věřínem tvrdil, dáváje nám prstem u rtů příkaz mlčenlivosti, že je amnestován a že mu jen vážete –

kopíroval Doktor rukama jeho dávné posunky, a Vlk si vzpomněl na své rané pokusy s psychologickým přístupem k zákazníkům,

– kravatu, náhoda mi vnukla ideu, prokurátor, který byl beze mne ztracen, mi musel dát napříště tři, pět a pak i více vstupenek, jež jsem obratem důvěrně nabídl jiným pánům, kteří ode mne něco chtěli, čímž jsem získával pověst muže s vlivnými styky a možná s dvojitým zaměstnáním, bouřlivá doba spustila brzo šrotostroj, takže když jste dělal krajského prokurátora, byl jsem při tom zas, jen lístky mi obstaral jeho nástupce, kterému jsem je předtím sháněl já, a když vám prošla rukama třetí runda, byl jsem už jen Doktor a nikdo nevěděl o téhle díře, zatímco manželka neví dodnes o –

zasmál se, a Vlk mu musel přiznat, že ho nikdy nepřestane překvapovat,

– Doktorovi, myslíte si o mně, co chcete, ale uložil jsem jí tenhle trest za všechny, které by zasloužila, neví a nikdy se nedozví, že její šedivý myšák je ve skutečnosti šedou eminencí ovlivňující nejvyšší rozhodování o životě i –

Doktor uhodil kulatou pěstičkou do stolu, až fotografie poskočila,

– smrti, netajím, že i zásluhou doby, v níž se nejháklivější příkazy dávají per hubam, protože nikdo netouží, aby za ně jednou nesl právní zodpovědnost či na sebe nechal plivat v čítankách, ale především díky vlastní taktice a dovednosti, Bůh i vy, Bedřichu, jste –

oslovil ho teď Doktor proti svým zvyklostem pateticky, a Vlka to důvěrné oslovení kupodivu potěšilo, aniž mu přišlo na mysl, že by je směl opětovat,

– mými svědky, že jsem toho nikdy nezneužil pro sebe, ale v zájmu všech lidí dobré vůle, které jen smrták chrání před vyhubením, takže ponechávám vaší úvaze, má-li nadále existovat obávaný, i když pro vás už sotva tajuplný Doktor, anebo neškodný, ale také naprosto neúčinný pan –

skončil nečekaným otazníkem,

– Vonásek?

Zavalen příběhem jako lavinou a navíc zaskočen uprostřed věty, položil Vlk, aby získal aspoň kratičký time-out, protiotázku, která nebyla k věci, ale přesto ho zajímala.

– A proč tu máte její fotku?

– Protože, odpověděl Vonásek a Vlk si pomyslel, že tady mu to jméno docela sedí, – mi ji sem chodí kontrolovat a protože si ji s pomocí fantazie přesazuji do úkonů, které jsem právě – ne! opravil se Vlk, i tady je to Doktor! – viděl, takže teď po mistrovkách budu mít blažené potěšení představit si ji zaživa pohřbenou, utopenou v pytli, naraženou na kůl, dekapitovanou, upečenou jak čuně a navrch zavěšenou – bože! užasl Vlk, proč se nejmenuje Vlk?? – jak splasklý balon na lucerně, jaký –

zvolal a tleskl, stržen, dlaní o dlaň,

– požitek!

Současně sílil na chodbě zvuk, který Vlk identifikoval spíš krátkým spojením dvou informací.

– Ten vrátný, promluvil rychle, – říkal něco v tom smyslu, že vás sháněla.

– Kdy...? vyděsil se Doktor, – proč jste mi to.

Klika byla energicky zmáčknuta a dveře spíš vyraženy, než otevřeny. Originál předčil fotografii ve všech směrech. Každý ze stovky kilogramů se zdál bobtnat energií.

– Dostanu deset, řekl Doktor nevrlym hlasem kancelisty, – korun.

Roztřesenými prsty vytáhl Vlk portmonku a podle zákona schválnosti nemohl najít správnou bankovku.

- Jendo! řekla obryně, - co tu ještě děláš?!

- Jé nazdar, Mařenko, řekl Doktor s potěšením, které nemělo trhlínu, - tady pan doktor něco nutně...

- Na rozdíl od Afriky, řekla metráková Mařenka, aniž na Vlka pohlédla, - jsou u nás zavedeny úřední hodiny.

- Já, řekl Vlk, - se velmi...

Nedokončil, když našel desetikorunu a navíc zjistil, že ho žena neposlouchá, vrhla pohled na svůj portrét a pak postupně nahlédla do všech čtyř tunelů; v cíhavém výrazu stálo podezření, že je tam mezi spisy ukryta nahá kurva. Vlk podal Doktorovi bankovku a Doktor mu ji vrátil.

- Na shledanou, řekli oba neosobně.

- Navrhovatelka, odříkávala žena monotónně, - si uvědomovala, že její žárlivost nemá opodstatnění, neboť odpůrce po celé trvání manželství vzorně plnil své povinnosti na pracovišti i v domácnosti. Žárlila však i nadále, a když odpůrce jí toto vytýkal, z uražené hrlosti odmítla odpůrci pohlavní styk a z tohoto důvodu došlo k dalšímu odcizení účastníků. I když oba účastníci projevovali dobrou vůli, byla tato bezvýsledná a dnes je situace, že navrhovatelka a odpůrce nemají k sobě citový vztah. Jelikož toto manželství tímto přestalo plnit společenskou funkci a zabraňuje účastníkům konzumovat je dětmi, soud manželství

60

Markéty a Bedřicha Vlkových zrušil -

dodala soudkyně, odkládajíc papír,

- rozvodem. Rozsudek bude zaslán ve dvou vyhotoveních kam...?

Dnes podruhé nebyl Vlk s to okamžitě reagovat.

- Prosím? zeptal se zmaten.

- Kam máme zaslat,

zeptala se soudkyně už neformálně a vstala,

– rozsudek?

– No, přece, řekl Vlk, – k nám...!

– Já jen, řekla soudkyně vlídně a začala rozpínat talár, – že jste se právě rozvedli.

– Ach! pochopil Vlk, – já zapomněl, pošlete to –

pak se vzpamatoval úplně a opakoval rozpačitě, – přece jen k nám, zůstanem tam oba...

– No prosím, řekla soudkyně, krčíc rameny a předkládajíc jim protokol. Pak si svlékla talár, pod nímž měla plátěné letní šaty.

Než podepsala jeho bývalá žena, měl Vlk možnost srovnávat: dívce nebylo pětadvacet, měla slušnou postavu, ale proti Markétě vypadala jako housenka vedle motýla. Už když vybíhal ze sklepa do patra budovy, v tento čas dvojnásob ponuré, zastavil se na předposledním schodu a hleděl v obdivu ke dveřím jednacích síně. Markéta Vlková se podle dohody oblékla už pro večerní program: měla dlouhé mušelínové šaty se zvláštními plisovanými rukávy, které se, když natáhla ruku, rozvířaly jako vějíř; s tím úžasně kontrastovaly krátké vlasy, odbarvené na Vlkovo přání do běla. Přestože Lízínku nikdy neviděla, zdůraznila na sobě jakýmsi šestým smyslem každý detail, kterým se od ní lišila, proměňujíc v aktivum dokonce i svůj věk.

Vlka znovu zabořilo, že tuhle vznešenou krásu směl ani ne před týdnem, vztekle stiskl zuby, znesvětit píchálek, který předtím leda onanoval. Opět po ní zatoužil tak, že byl v pokušení uchopit ji do náruče a zmocnit se jí třeba na schodech u půdy a pak ji táhnout pryč, co nejdál od těchto dveří, za nimiž měl průklepový papír přetnout jejich osudovou spřízněnost volbou. Musel si rychle připomenout, že se před tou zničující ztrátou dokonale pojistil a krize že byla vlastně živou vodou, která vzkřísila polomrtvou – v posledním týdnu manželství se zas milovali denně – lásku. Proto teď Markétě jen něžně políbil ruku a zašeptal, aby nedal najevo pohnutí,

- Co to stálo?

- Nic, odtušila s hranou ledabylostí a pohodila bílou hlavou jak vítězný lipicán, - to je po tvé matce.

Nato stručně vyprávěla příběh, který mu, teď už víš proč! usmála se, zatajila: vyhledala ji doma, - byls někde mimo, opsala taktně jeho zálet - Vlkova sestra, ano! ta, kteréš nestál třicet let ani za polib mi šos! její syn podepsal kdysi nějakou petici a teď se marně domáhá penze, ale o koho jde, je vnučka, nevzali ji kvůli otci na dětskou sestru a tvá sestra si myslí, že té bys nemusel vyčítat, čím se na tobě, napni uši! tvá rodina provinila, a mohl jí zatlačit, pořád přitom, končila Markéta, brečela a pak mi dala šaty, cos prý měl na mamince nejraději!

Šaty, které teď našťěstí vnímal srdcem, a ne pamětí, byly ve skutečnosti tak démodé, že je svém vzteku na Vlka ihned hodila do odpadků, ale v noci, když na ní poprvé hekal ten milánek, kterého sama opila a pak svedla, dospěla k názoru, že by to Vlk měl příliš laciné. Ráno je vyprané odnesla do salonu, který považoval za tak nestydatě drahý, že dokonce kdysi vymyslel slogan

JEJICH ZÁKAZNÍCI - MOJI ZÁKAZNÍCI!

Když se vztah mezi nimi zázračně zlepšil, nechtěla si hned říkat o tak nekřesťanské peníze, a když jí pak přijela ta nešťastná rudá... nemohla už vůbec. Přitom energie, která jí dovolila nejen přežít otřes, ale i hýčkat si toho ministerského býčka, aby ji provizorně obskakoval, než si najde - čekala vzrušeně na příští týden nočních směn, kdy si je mohla zkoušet na zubařském křesle - pořádné machry, ji naopak opustila. Sklesle si přiznala, že bez tohoto skvělého, i když trochu svízelného muže není pro ni života, byť by ji denně oblažovali vybraní milánkové a machři. Teď, když s tou zatracenou rudou... znovu a navždy odjel jejich syn, neměla ani morální právo odsoudit Vlkův výtrysk života; věděla dávno od přátel-lékařů, co pro dítě podstoupil i jak šlechetně jí lhal. Její pozice byla nezáviděníhodná a každý jiný muž by s ní byl hotov jedna dvě.

Vlkův svérázný plán, na první pohled ponižující, se jí v tom světle jevil nejen jako záchranný kruh, ale i jako výraz bezpříkladné lidské důvěry. Neboť i on riskoval; kdyby se v ní zmýlil, mohl zažít šeredné věci.

V podstatě si oddychla, ale nezaplacené šaty i nebezpečí recidiv ji přinutily klást si, jakkoli jí to bylo proti srsti, podmínku: už nehodlala na halíř vyúčtovávat jeho příspěvek na domácnost i svůj plat jako nějaká hospodyně, ale brát si, co potřebuje, z kasičky, kterou dosud zamykal, jako si bere on a bude brát možná někdo, připustila s velkorysostí, která ji nic nestála, další. Z Vlkova překvapivě úlevného Ano usoudila, že mohla za svoje chtít i víc, a malinko zalitovala, že na nic nepřišla. Ale když pak měla na sobě model, který tak snadno získala, a vedle sebe muže, kterého už nikdy neztratí, šla se dát s lehkým srdcem rozvést.

– Velmi vám děkujem, řekl Vlk, když se podepsal po Markétě; měli opravdu zač: akt, který ovšem zařídil Doktor, jenž byl pak ironií osudu právě skrze něj odhalen, se konal v jediném Vlkově volném termínu prakticky na počkání.

– Za málo, řekla soudkyně a balila talár do igelitu, z něhož předtím vytáhla plavky.

– Tady je, řekl Vlk, podáváje jí obálku, – na zmrzlinu!

Vtipem maskoval rozmrzelost, vždyť smyslem jeho činnosti bylo mýtit společenské zlo všeho druhu a jemu také nikdo nedával tuzér; stěží však mohl nerespektovat Doktorovu náповěď, že „šikulka“ předsedkyně, kterou na to získal, si musí odskočit z chalupy, kde tráví dovolenou.

Předsedkyně však obálku nevezala.

– Ale to nechte, řekla k jeho údivu, – to nestojí za řeč.

– Měla jste zbytečnou, odporoval zdvořile, – cestu.

– Když, vyhrkla náhle, jako by si to dlouho cvičila, – jinaknedáte-takmůjsnoubenecmášikovnéhobráškumohlbystesihovyzkoušet??

– Odkud to..., zakoktal a hned se opravil, – o čem to...?

– Promiňte, zapomněla jsem se, řekla dívka provinile, vypadala teď jako studentka a Vlk se při všem stačil podívat, že takové mládě už smí soudit, – představ: já jsem Zelenková.

– Těší mě, řekl rozčileně, – ale to mi nevysvětluje.

– Vilém, skočila mu chvatně do řeči, – Zelenka je můj otec, původně vás chtěl rozvést sám, ale musel dneska soudit, jak on jim říká, disidentisty!

Vlkovi vytanul uměle zbědovaný stařec, který se mu v řinčivé tramvaji šišlavě pochlubil, že jeho holka fe doftala na vyfokou. Až se jí řekne, uslyšel i Doktorův hlas, začne solit flastry a špagáty. Uviděl ji novými očima: ten rozvod provedla každopádně jak starý kozák.

– Slávinka! řekl, – už vím. Děláte mu čest, děvče. Napište mi jeho adresu.

– Vážený a milý pane profesore, promluvila, rozechvěna svým pověřením i jeho blízkostí, – dovolte mi, abych vám ještě jednou v klidu a jen mezi námi nejbližšími z celého srdce poblahopřála k vašemu životnímu úspěchu i poděkovala za péči, kterou jste zahrnul naše

61

děti...!

Paní Lucii Tachecí pověřili ostatní rodiče pronesením zdravice, protože s ní přišla. Myšlenka navázat s Vlkem kontakt touto nezvyklou formou, která jí dovolí hledět mu dlouho i zpříma do očí a vysílat s nevinným textem i důvěrný podtext, ji posedla, sotva Vlk v sobotu odešel. Byla nemile překvapena, když doktor Tachecí, jehož požádala jen pro formu, šel zdravici ihned psát, takže pak musela horko těžko vyvolat jiný konflikt, který by ho zahnal do koupelny, aby se v noci dostala k Oskarovi. Toho zas málem připravila o rozum, trvající tentokrát, aby zhasl všechna rafinovaná

sexysvětla a připravil tak o pastvu své požívačné oči; a co teprv, kdyby byl tušil, že se v jeho neodolitelném objetí oddává v duchu Vlkovi! Text zdravotníka našla v neděli ráno s kávou na práhu ložnice.

Abiturientský večírek byl od začátku plánován do prostor školy, a původní námitky Nestora vyvrátil Vlk ještě se Šimsou tím, že je v nejvyšším zájmu, aby se rodiče nadýchali její atmosféry i aby se všichni ožrali pod zámkem. Později se přesně rozepsalo, co která rodina nakoupí k pití a připraví na zub. Nikdo netušil, že banální opomenutí, jaké bývá spíš příčinou katastrof, jim tentokrát obstará špičkovou lahůdku. Když se vzrušení hosté konečně rozešli – po Vlkově odchodu potvrdil v úloze hostitele svou rostoucí autoritu Albert – a děcka se na WC myla a převlékala, zatímco rodiče pod dozorem Karlíka připravovali tabuli a bufet, vzájemně se přitom seznamující, ucítili všichni výraznou vůni. Při pátrání po zdroji otevřel Karlík kabinu s elektrickým křeslem – a pádil pro minimax!

Petr a Pavel trénovali elektrokuci tak tvrdě, že by ji snad byli zvládli i bez proudu. Ale v rauši, do něhož vrhá potlesk i matadory, natož debutanty, nedotáhli v závěru reostat na nulu. Páka zůstala zhruba na sto osmdesáti a prase – se peklo. Úlek vystřídalo veselé nadšení. Po Albertově rychlém propočtu, že nehrozí nebezpečí, pokud se někdo přímo nedotkne kůže, se rozhodli pokračovat. Protože kabina se už tak jako tak musela zgruntu vyčistit, jali se zvíře polévat vodou, aby pečínka byla šťavnatější, a pod křeslo rozestavěli všechny kovové nádoby od školní gilotiny, kterým žertem říkali pohlavní; zachytili do nich většinu vypečeného tuku i šťávy.

Slavnostní tabule s devatenácti – krom domácích se počítalo s manželi Husovými, Kazíkovými i Tachecími, s inženýrem Alexandrem, matkou dvojčat a oběma jejich otci – židlemi vznikla s pravým studentským vtípem tak, že přes dlouhý vodorovný skřípec v Kaproklaslu položili obě odmontované půlky školní tabule a přikryli černou dekorační látkou, kterou se v lednu učili

potahovat klasické ‚poprdel‘. Zatím u ní seděli jen – všichni ostatní tvořili rtuťovitě se přelévající skupinky – starý muž a mladá žena. Hus senior, který se musel kdysi vyrovnat se ztrátou milovaného povolání, byl teď zraněn neúspěchem jediného syna tím víc, čím nesnadněji ho po propuštění z káznice plodil už v pokročilém věku, aby slavný rod mistrů ostrého meče nevymřel po meči; nejraději by odešel, ale sliboval si, že svou přítomností vymodlí snad chlapci reparát. Lízinka

oděná v satanském saténu z výletu, tentokrát vysvěceném barokním křížem slavícím konečně vernisáž, pozorovala docenta Šimsu, kterého raději, protože Vlk odešel dřív, než si mohli vyžádat dispozice, nechali na lucerně, jen lano dobře uvázali k popelnici, aby se neuvolnil a nepotloukl. Pravé oko měl vyvalené, jako by se na ni komicky šklebil, levé skoro zavřené, jako by na ni koketně mrkal. Z levé dlaně mu trčel ukazovák, jako když na ni hrozí, ale pravou měl zaťatou v pěst, jako když jí drží palec. Údy i tvář už přijaly barvu trikotýnu, jen ve styku nohavic byl rozpitý tmavý kruh jakoby od razítka. Lízinka Šimsu za chvíli znala nazpaměť, ale studovala ho dál; stále ještě prožívala svou zkoušku a také se snažila nevnímat syčení pečeně a lákání lahůdek: měla hlad jako vlk.

Z chodby sem vběhl František, který právě hlídal u mříže.

– Už, vykřikl, – jde!

Vmžiku sestavila děcka špalír, aby dovedl Vlka k rodičům, před něž se rozechvěle postavila paní Lucie. Vlk, dychtivě sledující – vždyť tu byla poprvé – reakci své spolčnice, dočasně zkrřížil jejich plány, když zašel napřed do pracovny. Markéta se chtěla upravit a on uskutečnit záměr, který mu diktovala jak prozíravost, tak smysl pro fair play: potřetí zavolal číslo, při jehož vytáčení se mu vždycky chvěl prst. Jako vždy uslyšel dlouhé vyzvánění.

Když předtím, šťastně rozvedeni, seděli – nikdy nezneužil služebního vozu pro privát, aby ušetřil Markétu Karlíka, který přece jen trochu, jak tvrdil Šimsa, ‚páchl hřbitovem‘ – v taxi, držíce se

za ruce, jak měl Vlk nejraději, protože tak do něho vstupoval její klid a krotil jeho výbušnost, vrátil se v myšlenkách do bezútěšné krypty, kde se pomalu rozpadaly spisy krajského soudu. Stále v sobě nesl náklad trpkosti, která se v něm usazovala během rozhovoru jako prach, až ho zavalila při vstupu tlustošky. Jeníček a Mařenka...! ušklíbl se. Ačkoli muž s vsazovanými rukávy býval jediný, koho se ve své branži bál, nepocítil teď úlevu, naopak, bylo mu jako senzitivnímu dítěti, které klíčovou dírkou spatří, že vánoční strom nestrojí andílek s křídly a nahou prdelkou, ale otec, který je v teplákách a hrubě sakruje. Dík existenci záhadné osobnosti si mohl až dosud myslet, že dějinný vývoj, jehož motorem, brzdou či převodní pákou se někdy bezděky ze své funkce stával, se podobá antickým tragédiím, které se už z malého odstupu jeví být divadlem pimprlat, voděných žertujícími bohy. Vlk věřil, že nad ním je politický Olymp země a nad tím jakýsi Superolymp, odkud je vidět přes hory výkalů, které denně trousí lidský rod, i skrze mlhu zločinných mouder, jimiž ho stále znovu pomýlují zločinní elitáři, na sta let dopředu, až tam, kde člověk člověku přestane být – přitom se Vlk vždycky maličko zarazil – vlkem. Ted' se měl smířit s představou, že třeba veleprocesy i následné rehabilitace popravených, jakož i pozdější rehabilitace odsouzených soudců nebyly součástí geniální, i když neproniknutelné koncepce, ale prostě divokými smyky a vývrtkami doby, kterou řídí všichni a nikdo, pročež se nedá vyloučit, že nakonec, takže nejlíp, se budou přece jen smát ti udělaní, a v propadlišti dějin i věřinů skončí dokonce i úkonáři. Ne. Vlk neměl strach o sebe, ale o své dílo a především už o svého syna! Ano, právě ten, kterému měla dát Lízinka tělo a on ducha, byl nejvíce ohrožen zánikem Dokto...

Neutěšené úvahy přerušil jako ‚blow up‘: podnět tak překvapivý, že Vlk zaryl nehty do Markétiny dlaně. Trhla sebou, ale hned zvláčněla a nechala se – vždyť byla zvyklá, že jí nejeden pacient prokousl ruku – drásat, vždycky jí působilo rozkoš odčerpávat do

sebe jeho rozčilení; jen díky tomu byl schopen dát zmatenému nápadu tvar:

A proč by měl Doktor zaniknout??

Vždyť jediný, kdo ho odhalil vinou absurdní náhody, byl on! Opravdu jediný? Co když těch náhod bylo víc, ale všichni dospěli k témuž závěru: mocný Doktor nesmí padnout kvůli jakémusi nýmandu Vonáskovi! A opravdu odhalil! Co když Doktor přijímá podobu Vonáska, aby byl o to víc Doktorem?! Zkusil tomu nesmyslu uvěřit a zjistil, že by to po jistém úsilí šlo, zejména kdyby mu pomohl sám...

– Slyším, řekl známý hlas jako obvykle, dnes však z něho hmatatelně zněla únava.

– Předseda, ohlásil se jako vždy, – teď už se jen bál, aby to ten na druhém konci nezkazil, a proto pokračoval ještě uctivěji než obvykle, – dovolíte mi s vámi promluvit...?

– Ale ovšem..., znejistěl hlas.

V představách si ho Vlk kdysi zabydlel do moderního apartmá se strohou pracovním připomínající telekomunikační uzem; náhle uviděl měšťanský byt přeplácáný serepetičkami a páchnoucí zatuchlinou, s telefonem na etažerce v předsíni, aby se volaný mohl se sluchátkem vtisknout do kabátu. Překonal nelibost a nezměnil tón.

– Doktore, řekl devótně i kategoricky zároveň, – nutně vás potřebujeme ve škole, smím pro vás poslat vůz?

Dosud si myslel, že Doktora přepravuje speciální útvar disponující bezpočtem vozů nejrůznějších typů s měnitelnými čísly, které lze snadno přestrojiti za – párkrát v nich Doktora viděl – taxíky. Teď věděl, že jezdí skutečnou autodrožkou a někdy i tramvají.

– Vůz? opáčil Doktor slyšitelně dotčen, jako by přesně věděl, nač Vlk myslí.

– Můj, pokračoval Vlk rychle, aby ho přesvědčil, že na to vůbec nemyslel, – jede právě dolů, byl by tam dřív než váš.

– Moment! řekl hlas a dodal jako vždy, – poradím se s diářem.

Vlk si oddechl, i když už tušil, že ten diář je a vždycky byla Maximařenka – ach! rozsvítilo se mu náhle, vždyť ona možná připoslouchává, proto se musel hlásit jako předseda! – která musí dát minimyšičkovi – co ji vlastně, napadlo ho, napovídá? nebo ji uspí prášky? anebo ji musí za propustku, otřásl se, oblažit? – dišpens. Uslyšel zaklepaní.

– Ano, řekl do mluvítko, než pochopil, že se klepe zde.

Vstoupil Karlík a srazil podpatky. Vlk mu dal ostrým posunkem znamení, aby byl zticha, ale ani nemusel, protože škont civěl s otevřenými ústy na bělovlasého motýla; zas jednou mohl Vlk obdivovat vlastní prozíravost, s níž nikdy nikoho nepustil do hájemství svého – kromě Šimsy, vzpomněl si, který už to asi nevybreptá – soukromí.

– Jste tam? ozval se Doktor ostře.

– Ano..., zakoktal Vlk překvapen.

– Budu za půl hodiny na starém místě!

Nezklamal, ulevilo se Vlkovi; ať bydlel, kde bydlel, schůzku zas určil před vinárnou na prahu policejní ulice.

– Končím, řekl Doktor bryskně a zavěsil.

Vlk pomalu a přesně formuloval svůj příkaz a nechal si ho jako vždy Karlíkem třikrát opakovat.

– Tak padej! vyslal ho vlídně.

– Rozkaz, šéfe... ohlásil se Karlík; jeho nesčetnými knokauty dobitý mozek pak předvedl nevídaný výkon, když vzdor tolika jiným podnětům vyřídil, co měl, pravda, ve zjednodušené podobě.

– Už vás čekají i to prase a Ciment.

Zmizel poklusem. Vlk mu nerozuměl a ani se nesnažil. Uvědomil si v celém rozsahu, co se právě stalo, a jeho duch slavnostně zvolal

– Vonásek est mort, vive le Docteur!

O minutu později zapomněla paní Lucie Tachecí svůj pečlivě namemorovaný projev; ať se snažila sebevíc, paměť jí vypověděla poslušnost, byla nakonec ráda, že se z toho vyhlala bez větší ostudy.

– Bud'te nám dlouho, skončila zmateně, – hodně rychle zdrav...!

Celou bytostí se toužila dozvědět, kdo je ta exkluzivní žena za Vlkem: romantické oblečení a bílý přeliv ji řadily do skupiny žen, které se od dětství dělají starší, aby vynikla jejich živočišná vitálnost. Zvědavost neměla být dlouho ukojena, protože Vlk, když napřed potřásl rukou opuštěnému Albertovi, hovořil s jednou rodinou po druhé. Jeho společnice, kterou představoval tak decentně, že to paní Lucie nemohla ani odezřít, věnovala každému rodiči i žákou okouzující úsměv a pak se držela zpátky, jako by byla němá. Ve skutečnosti celou dobu nepozorovaně pozorovala

Lízinku. Ze všeho nejdřív si blahořečila, jak se dnes upravila i oblékla, a hlavně, že přijala včas Vlkovu nabídku, teď teprv ocenila její velkorysost. Při pohledu na tu líbeznou něhu, poznamenanou zatím jen, jak věděla, jedinou a dobře skrytou tržnou rankou, se maně podivila, že Vlk dosud – ano, dokonce znovu! – spal i s ní. Dívka se jí tak líbila, že stěží potlačovala nutkání jít rovnou k ní a dotknout se té – přímo slyšela žhavé syčení – zhmotněné sluneční záře. Ale vždyť ji budu moci, vzpomněla si ohromeně, česat! Vždyť ji budu moci dokonce i, uvolnila svou fantazii, koupat a, představila si širokou zapuštěnou vanu, která jim kdysi s Bedym sloužila častěji než lože, sebe s ní! A co když, poprvé od rána s Jízdou se pousmála, jsem opravdu římský chlapec...?

Vlk nejdřív krátce pohovořil s Husovými. Na křídlech úspěchu jim slíbil, že se přimluví, aby komise prověřila chlapce v září znova. Hus senior se oplátkou zavázal, že se bude s chlapcem celé prázdniny učit, a když neuspěje, dá ho na – Vlkův námět ho chytl právě přes ten zvučný titul – kafiléra. Při loučení ho Vlk nazval zdvořile bratránkem a starému se dojetím zaleskly oči.

Rozhovor s matkou a otci dvojčat proběhl v komplimentech. Vlk chválil hochy a rodina školu. Přitom slyšel, co čekal: oba muži, kteří právě povýšili, předvídali, že v jejich novém působišti markantně stoupne počet nejvyšších trestů. A proč by, řekl soudce a prokurátor

kýval, měl tak velký kraj čekat, až si někdo z centra milostivě udělá čas? Proč by, zeptal se prokurátor za souhlasu soudce, nemohl mít vlastní úkonáře, kteří znají místní tradice a ctí zvyky? Plurál naznačoval, že myslí na dvojčata. Uspokojení, které Vlk pocítil místo strachu z konkurence, mu dokázalo, že už je tělem i duší učitel.

Setkání s Kazíkovými bylo nejsrdečnější. František ani nezklamal, ani neuspěl, aby to stálo za řeč, a otec mu předem zajistil ve své věznici dobré místo knihovníka – knihy se jednou týdně sebraly po celách, zamíchaly a zas rozdaly, takže evidence byla prostá: kus na hlavu – s tím, že kdykoli Vlk přijede úkonovat, bude mít spomocníka na místě. To přivedlo Vlka na nápad umístit podobně pro začátek i absolventy dalších ročníků, než se rozjede export. Jak byli zvyklí z úkonišť, prohodili spolu pár řízných, to Kazík-otec, a pár jemných, to Vlk, vtipů, Kazíková pozvala Vlkovy na vězeňský bál a všichni se přátelsky rozloučili.

Když vykročili na poslední zastávku, zašeptala mu Markéta – Zlom vaz! Trhl sebou překvapením, věděl, že se tomu starodávnému přání celý život přímo pověřivě vyhýbala. Tu zjistil, že si teprve teď všimla Šimsy. Její oči se na okamžik zaostřily a on si byl jist, že šelmí přívětí byl tentokrát produktem psýchy, ne optiky. Jako ona neměl však ani on čas zabývat se podružnostmi; pocítil nicméně znovu hlubokou vděčnost za spojenectví v situacích, které by bez ní možná neustál.

Nervozita paní Lucie vyústila v šok: shánějíc rodinu do houfu – otec jí stál po boku a na dceru stačilo kývnout –, objevila ztrátu manžela. Obě spojené místnosti byly sice členité, ale přehledné, našli ho brzy: doktor Tachecí seděl na plynovém křesle a v intimitě kabiny, odkud mohl pozorovat děje v místnosti jako němý film, přemýšlel. Reagoval však na první tchánovu výzvu a byl u svých věcí.

– Vám, milostivá,

řekl Vlk paní Lucii, když odtrhl rty od její ruky,

– chci dnes poděkovat hned vícekrát, ale začnu díkem za váš projev, který mě přivedl do roz... Á –

přerušil se v půli slova omluvně,

– nepředstavil jsem vám, a abych dodržel bonton, musím vlastně říci: nepředstavil jsem vás –

obrátil se od paní Lucie k Markétě a jako před týdnem v cizím hotelu mu zatepalo srdce až v krku, neboť odbila minuta pravdy tím riskantnější, že založené na lži, třebaže svaté; když si v úterý v noci na Lízince a ráno na Markétě definitivně potvrdil, že nemůže žít bez jedné ani bez druhé, zaměřil k tomu celou kapacitu svého intelektu, a teď měl zjistit, zdali správně odpověděl na klíčovou otázku: jaké ženě bude ochotna odstoupit část svých práv na něho nová manželka i nová tchýně,

– své matce.

– Vlková, řekla Markéta Vlková, odhalujíc krásné zuby, které nikdy nepotřebovaly zubaře, – přátelé mi říkají Markéto a já věřím, že –

hovořila stále k paní Lucii, zatímco současně s vznešenou nezávadností dávala oběma mužům k políbení ruku,

– budeme přítelkyněmi, když nás spojují bytosti nám oběma tak drahé!

Ta chvíle stačila paní Lucii k zjištění, že infantilní oblečení, odstín, nejlíp zakrývající šediny, i zuby, nepochybně zahraniční výroby, radí naopak tuto ženu k těm, které se už dlouho dělají mladšími, aby unikly dotírajícímu věku. V pohnutí mysli pokročila a šťastně Markétu objala. Plochá prsa, na něž narazila, jí potvrdila, že tahle Rádoby Garbo je vlastně, výsměch ustoupil dojetí, stařenka. Ihned se rozhodla být její dvořankou, protože se tím otvírala nejschůdnější cesta k němu.

Vlkovi se ulevilo. Vnikl do posledního bastionu Tachecích a tu se vše rozhodne v boji muže proti muži. S jistotou, že mu Markéta kryje záda vyřazujíc matku, hodlal zdolat otce.

– Pane profesore, vpadl do toho nečekané inženýr Alexandr, chystající se prakticky od včerejška, kdy mu dcera k jeho úžasu i radosti doručila Vlkovo poručení s pozvánkou, dovolil jsem –

– pokračoval horlivě, vytahuje ze starého kufříku na inženýrské potřeby, který celé odpoledne střežil jako svátost, tlustý balík,

– si přinést vám malou, ale vzácnou pozornost jako dík, že jste pro mou vnučku udělal víc než leckterý –

– dodal opovrživě, nesnaže se zakrýt, koho míní,

– příbuzný. Děkuji vám, děkuji.

Zatímco Vlk nechápavě rozhaloval ozdobný papír, uvažuje horečně, jak z této slepé koleje, doktor Tachecí věděl jako prorok, co uvidí. Přesto mu vyrazilo dech, když po více než šestnácti letech znovu spatřil poklad, pro který nelitoval v životě největších obětí, a on mu přesto unikal jako fata morgána: Sturzovo lipské vydání rukopisu woltenbuttelského, lidově zvaného Etymologicum Gudianum. Na tváři mu naskákaly skvrny a oči zatěkaly ke dveřím. Už už vytrhl foliant, který pro tchána a jistě i Vlka představoval nejvyšší určitou hodnotu směnnou, zatímco jemu byl něčím jako vzduch či krev, aby uprchl s kořistí třeba na poušť, protože by se s ním do smrti nenudil, ale uvědomil si, že ho tu od širého světa dělí mnoho úzkých mříží. Svěsil hlavu.

Inženýr Alexandr se chtěl na své úrovni zavděčit muži, jehož si cenil i pro klasické vzdělání, jak je prozradilo heslo na pozvánce, stejné, jaké před půl stoletím připevnil nad Bedříškův psací koutek tatínek latiník: NON SCHOLAE ne pro školu SED VITAE leč pro život DISCIMUS se učíme! Chtěl dále napravit svou jedinou neserióznost, když kdysi nesplnil slovo dané doktoru Tachecímu, protože ten člověk si nedovedl – důkaz, že klasické vzdělání není vše! – vážit jeho dcery; darováním Sturze se teď sám před sebou očišťoval z podezření, že si jej tehdy nechal z hamižnosti; současně si byl jist, že tím neschopného zetě nejschopněji urazí.

Vlk ještě v pátek navštívil s Doktorovým glejtem středisko výpočetní techniky; nevinný vývěsní štít maskoval policejní banku

informací. Ty o Tachecích byly teď k nezaplacení, naráz postřehl možnost, o jaké se mu nesnilo. Jak už tak život tropívá hlouposti, znamenalo to urazit právě dárce, ale nemohl váhat: pořadí důležitosti bylo jasné

– Jsem, řekl tedy alespoň co nejzdvořileji, – vám hluboce zavázán a budu si klást vždycky za čest, že jste mě obmyslel, ale musím vás dnes připravit o jinou –

pokročil Vlk dopředu a ukročil stranou, takže se ocitl zcela přirozeně po boku Lízinky, které položil na rameno volnou ruku jako spokojený pedagog,

– drahocennost, takže se domnívám jednat zcela ve vašich intencích, pane –

pokračoval, hledě mu co nejupřímněji do těžkých zlatých brýlí, které v tak významný den nahrazovaly lehké drátěné,

– inženýre, dám-li tuto do ochrany osoby nejpovolanejší, totiž vašeho pana –

dodal, podáváje knihu doktoru Tachecímu,

– zetě.

Mlčení na pozadí hluku dostává nový rozměr asi jako čistá zeď v prázdném barokním rámu. Kolem zněly hlasy a smích ostatních rodičů a děcek. Zde uprostřed se navíc zdálo, jako by kdosi přečerpával krev ze zetě do tchána. První byl jako křída, druhý jak rajske jablíčko. Inženýr Alexandr hrozil v příštím okamžiku explodovat, a k tomu Vlk nesměl nechat dojít. Zachytiv povzbudivý pohled Markéty, přitáhl si Lízinku blíž jako důvěrný přítel. Pak se odrazil a skočil své salto mortale.

– Ostatně, řekl, – milostivá paní, pane inženýre i pane doktore, vaše radost z Lízínčina úspěchu nemá dnes zůstat jediná. Snad by bylo vhodnější sdělit vám to doma anebo v dobrém restaurantu, ale myslím, že není lepší místo pro uzavírání smluv než vítězná bojiště, a tak si dovoluji prohlásit zde: miluji –

řekl Vlk zaníceně, ale tlumeně, aby nevzbudil pozornost mimo tento kroužek, zdánlivě jen přátelsky rozmlouvající pár kroků od Šimsy, který se pohybem teplého vzduchu pootočil, takže působil dojmem, jako by je špehoval,

– Lízinku a Lízinka mne, a proto vás, drazí rodiče a –
obrátil se teď k inženýru Alexandrovi, kterého si potřeboval usmířit,

– dědečku, i tebe, drahá –
obrátil se k Markétě, kterou chtěl přesvědčit, že se niternost jeho citu nemění, i když se změní vnější formy,

– maminko, prosíme, abyste nám řekli Ano!

Hlučné ticho trvalo. Jen tchán rychle bledl a pomalu růžověl zeť, jako by kdosi pumpoval krev opačným směrem. Konečně se ozvala paní Lucie.

– Ale to přece, řekla, zapomenuvši, že před vteřinou snila o Vlkově náruči, to jak optiku roztoužené ženy vystřídala optika rozpačité matky, a tou viděla muže sice zachovalého, ale přece jen, řečeno hodně zdvořile, letitého, který byl zřejmě starší než, pojala náhlé podezření, její otec – to přece není...

– Ale ano, řekla jí Markéta Vlková radostně, vžívajíc se do role tak, že byla hotova obětovat vše pro štěstí syna, které bylo i jejím štěstím,

– je to pravda, milá Lucie, mohu –
zeptala se vřele, vystřídavši její objetí, které povolilo, svým,
– vám tak říkat? Bedřich se mi svěřil už před časem, ale nechtěl, aby se Lízinka před zkouškami rozptylovala, a především trval na našem souhlasu s vámi, ach –

vzdychla tak upřímně, že se jí zamlžily kontaktní čočky,

– děti, děti! Jen je člověk vypláá, už mu frknou z hnízda, ale c'est –

přešla podle Vlkova návodu do francouzštiny, aby v emoci ne-násilně zdůraznila rodinné zázemí vzdělanosti,

– la vie, a my obě jim můžem jen přát šťastný let, n'est-ce pas, ma chère?

– Ale to snad, promluvil inženýr Alexandr, nahradiv zlaté brýle drátěnými, které sice měly právě tolik dioptrií, jemu však vždy odhalovaly skutečný statický stav věcí i lidí, a těmi spatřil muže sice inteligentního, ale zřejmě, řečeno velmi zdrženlivě, bezcharakterního nevychovance, jak dokázal nehorázným darováním – bylo docela možné, že shrábne od zetě provizi! daru, – to snad nemůžeme...

– To ne, vpadla mu Markéta Vlková do řeči malounko hystericky, vždyť jí vzhledem k Vlkovu čestnému rozhodnutí „Bud' vy obě, nebo žádná!“ šlo o budoucnost stejně jako Lízince, – milý... jak ti –

oslovila inženýra Alexandra důvěrně v riskantní naději, že ho to zešokuje víc než podstata věci,

– mám vlastně říkat?

– Alexandr..., odvětil opravdu šokovaný inženýr.

– To přece, milý, pokračovala Markéta, netušíc, že to není křestní jméno, – Alexandře nemůžeme a nesmíme odmítnout právě my, vid', čím blíž je člověk večeru života, tím víc ho těší každý záblesk –

dodala statečně, ukazujíc na Lízinku, kterou teď k sobě Vlk tiskl pevně jako milenec,

– lásky!

Ještě se jí nepodařilo zpacifikovat inženýra, když Lucie Tachecí začala vrtět hlavou, nejdřív skoro neznatelně a snad i bezděky, ale čím dál zřetelněji, a tedy vědomě. Šestým smyslem ženy pochopila Markéta a šestým smyslem úkonáře Vlk, že je zle. Bylo.

At' si její Lízinka sebevíc připomínala mladičké krasavice, které se vdaly za filmové a loďařské starce a ještě jim povily zdravé děti, neuměla si Lucie Tachecí představit, že by vstoupila do tak nerovného svazku, byť s mužem takových kvalit, jaké měl Vlk. Cítila a cítila je i teď, mohla je vypočítat, hotova o nich i básnit, a právě v tom tkvělo jádro – byla dokonce schopna si to přiznat! – pudla. Pověstná červená nit, kterou byla spoutána jak pavučinou, se

táhla z předsíně jejich bytu; v srdci jí utkvěl závan závisti, když jí tehdy podal kytici růží a ona si přála být svou vlastní dcerou. Ještě silnější než chladná úvaha, proč ho nechce za zete, bylo teď palčivé přání mít ho za milence. To jí ovšem zbraňovalo pálit po něm z neúčinnějších hlavních, ano, pálit vůbec! Musela užít válečnou lest, v jakých mistrovala právě ona.

Byla-li si něčím skálopevně jista, pak stanoviskem, jaké v této otázce zaujme doktor Tachecí. Ačkoli ji za celých teď už skoro sedmnáct let nezastoupil v jediném vážném – ostatně to po něm pro jistotu nechtěla! – rozhodnutí, usmyslela si v této subtilní válce s rafinovaností ženy, která se nechce jevit jako nevděčná husa, či dokonce žárlivá nána, vyslat do přední linie právě jeho.

– Emile, požádala ho antickým tónem, který osudově přenášel všechnu odpovědnost na něho, – rozhodni to!

Už přes padesát hodin, přesně od sobotního zjištění, že se Lízinka málem stala obětí sexuálního maniaka, pohyboval se doktor Tachecí ve stavu vnitřní strnulosti. Nemusel se nutit k obvyklému duševnímu striptyzu, nemusel vyvolávat oblíbeného démona ničující autokritiky; v noci na neděli, kdy opět přebýval – netuše, že se jeho žena jako zkušená dobrodružka dvakrát proplížila kolem, jednou lačná laskání, podruhé slastně sytá – v koupelně, dokázal chladně analyzovat, jakou cenu má pro lidstvo a jakou pro své drahé. Mohl-li v prvním případě tvrdit, že vrhl paprsek poznání do tmy, obklopující záhadný původ ruského jeříku, druhou položkou byla nula. Za celých teď už skoro sedmnáct let nedokázal nic, čím by výrazně zlepšil život milované ženy a především vyzbrojil pro život zbožňovanou dceru. A teď, pocítil už v samotě koupelny a plně si uvědomil v klauzuře plynové komory, ne za pět minut dvanáct, ale o dvanácté, kdy se už po jeho dcerce vztáhl nelítostný spár života, se objevil muž, který to obstaral za něho. Tento muž ji vyzbrojil, uvažoval doktor Tachecí, hledě proskleným průhledem k lucerně, za jediný rok tak, že vyřídila brutálního zvrhlíka vlastní

něžnou rukou, tento muž dokázal několika slovy, že se přelud Sturzova tisku zhmotnil v jeho vlastnictví, aniž se tchán opovážil pípnout. Doktor Tachecí nebyl naivní a nedělal si iluze, že Vlka vedla sympatie k němu. Vzpomněl si však, kolik sám dokázal zrušit vlastních tabu a překonat strmých – třeba zamluvit svatební síň či objednat menu – překážek z lásky ke své Lucii; věděl proto, že Vlk mu prokazuje úsluhu z lásky k jeho Lízince. Ale tím spíš si plně uvědomil, že přispěje-li v kritické chvíli ke zdaru tohoto spojení, může konečně jednou sklízet ovoce i on, aby měl co klást k nohám své ženy. Při pohledu na ztichlého Šimsu jako by uslyšel hranu i uviděl, komu zvoní: průvodčím, kteří mu ještě jednou odmítnou vrátit na stovku, prodavačům, kteří by mu znovu chtěli zabalit srp místo sirupu, číšníkům, kteří by se ještě někdy odvážili nutit mu husí krev místo husích jater, a hlavně všelijakým těm Oskarům, usilujícím celých teď už skoro sedmnáct let rozvrátit Luciinu cudnou věrnost. Defilovali před ním všichni najednou a každý zvlášť, udělání různými technikami, ale ve výsledku stejně dokonale jako Šimsa, aniž musel víc než ukázat na ně prstem *svým lidem, své rodině*, která se tím konečně povznášela z nebohosti, kam ji uvrhly tři generace filologů, vzhůru kolem mlynářů, výš kolem inženýrů, až k lidem, jako je Vlk, v nichž se, mohl to nechápat, ale nesměl už o tom pochybovat, koncentrovaly nejcennější výtobytky lidského myšlení i konání, „je to bytost“, slyšel opět sugestivní citát z de Maistra, „výjimečná, pro niž musí být v rodině lidské zvláštní určení, odstraňte“, slyšel dál, „ze světa tohoto nepochopitelného činitele: v okamžiku se řád mění v chaos, trůny se rítí, společnost mizí!“

... a když do refrénu, jímž jako by se uzavíral osudový kruh, zazněl úpěnlivý hlas jeho ženy, která ho poprvé vyzvala ke konečnému rozhodnutí, doktor Tachecí tu odpovědnost přijal. Přistoupil k dceři a jejímu nápadníku, položil každému z nich na rameno jednu – ani při tom neodložil pro jistotu Sturze – ruku, jako by chtěl vytvořit

uzavřený citový kruh, a dojatě je k sobě zlehka přitiskl tak, že cítil pod bradou Lízinčiny vlasy a na vlasech Vlku bradu,

– Bud'te, řekl prostě, – šťastni.

Aplaus nepatřil jim, ale Doktorovi vstupujícímu dveřmi Kaproklasu před Karlíkem, který se posunky za jeho zády snažil upoutat na hosta pozornost. Vlk si byl jist, že jeho a Lízinčina loď ušla díky nečekanému manévru otce jen o chlup dvěma torpédům, a chtěl rozhodnout bitvu, než matka a tchán znovu nabijí.

– Dík, díky! moji, řekl proto především jim dvěma, – draží! Moment!

S tím vyrazil v ústrety Doktorovi, nepouštěje Lízinčinu ruku, takže dívku vytáhl s sebou, i v této situaci chtěl uplatnit základní poučku, kterou učil v Přípravě věšeného: za nic na světě nepřerušit akci, dokud není zákazník hotov!

– Doktore! řekl vzrušeně, – díky, dík! chystám se slavnostně zakončit ročník, ale děcka, rodiče ani já se prostě nemůžem rozejít bez, jen proto si vás dovolujeme na chvilku vytrhnout z jistě důležité činnosti! požehnání muže, který vystřelil na oběžnou dráhu dějin naši –

dodal Vlk, právě když s Lízinkou, která se důvtipně s grácií zavěsila do hosta z druhé strany, dovedli Doktora do čela stolu,

– školu!

Do chlapeckého Hurráá!, chytře zorganizovaného Albertem, práskla o strop zátka sektu, kterou na znamení Vlka otevřel Karlík. Vlk viděl, že paní Lucie zvedá ruku, v rozčilení se hlásila jako naposled ve vyšší dívčí; Markéta do té ruky pohotově vtiskla první perlivou číši, bílou vlajku však do ní mohl vetknout jedině on.

– Uzavírá se, promluvil jako od řečnického pultu bez oslovení, aby předešel jiným projevům, – ojedinělý i jedinečný školní běh, kterému nepředcházelo nikdy nic, z čeho by mohl čerpat příklad, běh, který byl experimentem a zároveň vážnou průpravou pro život vás, prvních žáků, ale i ostrou prověrkou vás, prvních rodičů, neboť i vy jste skládali maturitu, zkoušku dospělosti –

pokračoval, hledě s důrazem na paní Tachecí,
– občanské. Dík vám si ušetří všichni, kdo přijdou po vás, a já
mohu s pýchou oznámit, že se k nám zájemci tlačí každou –
pokračoval, hledě s výčitkou na Markétu,
– skulinou, tápání a omyly, jaké provázejí vše nové. To neznamená,
že chceme jít rok co rok prošlapanou cestou, ne! Já i mí –
pokračoval, hledě s důvěrou na Alberta s Karlíkem,
– spolupracovníci napneme všechn um, aby SUPOV na své
vývojové cestě k stále vyšším –
pokračoval, hledě s výzvou na Doktora,
– typům školy otvíral našemu slavnému oboru stále novější
možnosti propojování nejstarších tradic s nejpokrokovější –
pokračoval, ucházeje se znovu o přízeň inženýra Alexandra,
– technikou, a já mohu při této příležitosti s radostí oznámit,
že na půdě školy vznikl stroj, který jako první mechanizuje i úkon
nejrozšířenější a ušetří brzy dřinu úkonářům všude na –
Vlk tleskl a Karlík vyvezl zpoza plynové komory podélný, hranatý
předmět na kolečkách, přikrytý plachtou,
– světě, v pátek byl konečně patentován, a tak ho teď mohu
poprvé –
Vlk tleskl podruhé a Karlík odkryl bílý stůl s tmavorudým
linoleem, který byl až dodneška zamčen v prkárně,
– prezentovat veřejnosti a prozradit, že se po svých autorech
nazývá –
Vlk dychtivě pohlédl na Lízinku, které tohle překvapení uchystal
jako odměnu za zdařilé zkoušky i závdavek na všechny dary, jimiž
ji zahrne odměnou za syna,
– VLTAVA, neboli –
citoval Vlk zdrženlivě originální návrh Doktora, který shledal
nemravným, aby Šimsovo jméno nakonec ještě proniklo do učebnic,
a naopak mravným, aby Šimsovou dědičkou byla jeho oběť, což Vlka
dojalo tak, že mu hodlal nabídnout třetinu zisku,

– Vlk Tachecí Věšecí Aparát, první, který se rozměrem a designem hodí i na palubu –

– zažertoval Vlk vážně,

– kosmických lodí, a tady se vracím z vesmíru k věcem naopak nejintimnějším a chtěl bych se spolu s naší milou Lízinkou Tachecí, která se dnes stala první katyní světa doslova o –

– zvážněl Vlk i v žertu,

– prsa, když světový tisk hlásí ze Singapuru, že tam má stejný úřad nastoupit dvacetiletá Anita Chuan, veřejně podělit o společnou radost, kterou nám právě připravila její i moje rodina, když schválila naše –

Vlk musel zvýšit hlas, protože to už se podle plánu roztleskala Markéta, aby strhla ostatní,

– zasnoubení.

Šum, který od vysvětlení názvu stroje stále sílil, vyústil teď v hromadné vyjeknutí; Markétino tlesknutí jako by naplno otevřelo stavidla sympatií: vypukly ovace. Až na dva odložili všichni přítomní číše, aby mohli ventilovat přetlak prudkými údery dlaní, a když jim zčervenala kůže i na tvářích, pokračovali nadšenou zvonkohrou, při níž na sebe narážely číše nejdřív plné a vzápětí prázdné a hned zas plné, až se zpotil i Karlík. Ale ani teď si houževnatý Vlk nepovolil, neochvějně šel k strategickému cíli, aby vyloučil zákeřný protiúder. Otevřel kruh, který ho halasně oslavoval, a došel k těm dvěma, kteří jediní mlčeli. Napřed se chopil ruky inženýra Alexandra a potřásl jí tak dovedně, že tchán vypadal, jako by spolupracoval. Pak se naklonil k paní Lucii a políbil ji tak zkušeně, až se nejen zdála, ale i jala polibek opětovat. Aby v zárodku zmařil jiná nebezpečí, odtrhl se od ní včas a s vášnivostí čelných politiků políbil na rty i doktora Tachecího, načež si rychle přitukl s Doktorem, dává mu očima najevo, že dnes výjimečně musela mít osobní subordinace přednost. Doktor pochopil.

– Tohle vám, zašeptal vděčně, ještě než mu připil, – nezapomenu!

Zazněl zpěv. To Albert udal tón a děcka spustila píseň, kterou je budoucí asistent – a vbrzku jistě i docent – tajně učil od začátku června, kdy ji částečně nově složil, inspirován básnickou tvorbou svého profesora.

– Gaudeamus igitur,
iuvenes dum sumus!

Vlk objal svou lásku tak pevně, že jeho velká dlaň docela zajala malé ňadro. Vrcholně uspokojen ucítil, jak se proti ní zježilo malé žihadélko, a současně zachytil přejícně vlahý pohled Markétin, Miláčku! zatelegrafovaly jí jeho oči, děkuji ti, ani na tebe nezapomenu! Celý se vzrušil při představě, že až bude někdy Lízinka na služební cestě nebo zápolit se svou jízdou anebo rodit jeho syna, polská se zas s hubeným a chladným tělem svého Marka.

– Gaudeamus igitur,
iuvenes dum sumus...

opakovala děcka. A co když, napadlo Vlka znenadání, za nějakého horkého včera, kdy budou všichni tři doma jen tak na lehko, je v návalu citu i vášně obejmeme obě dvě? Jakmile bude mít Lízinku nejen před Bohem a lidmi, ale i před úřady, jakmile u něho zdomácní, pominou přece i důvody svaté lži! Proč by ho pak obě ženy, které ho milují, nemohly milovat současně??

– Nestor, Doktor, Prk i Ones,
ecce, hic sunt poprawczones!

zpívala děcka a tu si Vlk povšiml, že ústa paní Lucie jsou dosud tak pootevřená, jak je opustil jeho jazyk, a že v přimhouřených očích není odpor, ale naopak žádost. Dobré nebe! řekl si, vždyť ta mě

taky miluje! Jako ve filmové roztmívačce zaznamenal poprvé její světové – podtrhovaly je modelové šaty z Francie, které konečně přišly ke slovu – parametry; zdola nahoru je zkušeně odhadl s přesností plus minus centimetr na 90-60-105. Pochopil zároveň, jak neukojená musí být tato smyslů plná žena vedle asketického doktora Tachecího, a z podbřišku vyšlehl podnět, který mu v mozku rozsvítil jako reklamní neon u vchodu do ráje magický trojúhelník 1) ženských vnad paní Lucie, 2) chlapeckého půvabu Markétčina a nad nimi 3) Lízinčiny dívčí krásy, v jehož geometrickém středu stál on s užaslou, protože předem kladně zodpovězenou otázkou

A proč bych nemohl mít všechny tři??

– Vos habe-ebi-it huuu-uu-mus!

Chlapec potřetí zvracel na záchodě, který už raději vyčlenili jen pro něho, když nápis DOMÁCÍ přepsali na ŠIMON, a jeho otec sípavě spal na lůžku gilotiny, odkud odstranili zbytky ženské Zujky, protože v tento

62

noční čas byla věznice zavřená, ale na to byli všichni upozorněni předem a do pěti zbývaly slabé tři hodinky. Když Vlk, rozpálený tancem s paní – zapomněla na ostatní starosti, když zjistila dvakrát za sebou, že s budoucím zetěm je schopna dosahovat útěšného břehu i na parketu! – Lucíí, odhrnul zatemnění a pootevřel okno, nejenže uviděl bledý pruh nad protějším křídlem, v němž také svítila zamřížovaná okna, která však, pokud byly místnosti za nimi obsazeny, nezhasínala nikdy, protože patřila – za týden tam měl debutovat Albert – čekárnám, ale uslyšel už také první pípnutí na úvod ranního koncertu ptractva. Večírek dosahoval hodů, ve kterém

se i vzhůru vystřelená kulka pomalu zastavuje, aby zanedlouho podlehla zákonu gravitace. Přestože vypil neskutečné množství – Doktor se mu před odchodem revanšoval telefonátem Nestoru, který ještě před zavřením poslal dva kartony polosuchého – sektu, anebo snad právě proto! měl hlavu lehkou jak poutový balonek a stejně transparentní myšlenky. Ohlédl se.

Musel se usmát, jak Karlík, který se celou noc prakticky nehnul od – pokud neadjustoval láhve – elekřesla, odřezává haurkou další vepřový plátek s rozpolceným výrazem člověka, jehož oči by chtěly, ale žaludek nemůže. Přelétl spokojeným zrakem děcka, která opět hrála – sice bez Šimona, ale zato s rodiči – maso. Jestli ještě on byl takový, jak ho zformovala pohnutá – ale také zdeformovala! přiznal si – doba, tohle už byla zbrusu nová generace, bez předsudků, bez respektu i bez sentimentů, a proto i bez pochybností a bez ohledů, které jemu tak komplikovaly život. Spor generací, zápas ideologií i boj světových soustav se jim jevil jako zuření bublinek v sektu; pro ně už nebyla jen schola ludus, ale i celý život hrou, velkou hrou v maso, při níž platilo jediné pravidlo: udržet se v kole.

Rád viděl i inženýra Alexandra, jak už sestavuje dohromady garotu, kterou před půlnocí rozebral na prvočinitele, aby se dostal ke strženému – okřídlen přízní, již ho motýlí Markéta neúnavně vyznamenávala celý večer – závit, a viděl ještě raději, jak doktor Tachecí drží tchánu ták s matkami a šrouby; mezi muži se zdálo panovat příměří, jaké nemá daleko k míru. S trochou rozpaků pozoroval Vlk, jak se k sobě v zátiší u lešení důvěrné sklánějí bílá a černá hlava obou žen ovládajících základnu jeho trojúhelníku. Ta harmonie naznačovala, že se geometrie slibně vyvíjí; už pár hodin se však nemohl zbavit dojmu, že Markéta cítí k černé i – dvakrát ji přistihl hladit Lízinku s podobným zanícením, s jakým hladívala jeho tělo za časů vany – zlaté víc než obvyklé přátelství, jako by v sobě také ona zlomila jakousi bariéru a osvobodila se nejen z úředního svazku, ale i ze zajetí jeho, a dokonce i své vlastní osobnosti – jen

aby mu, zablikalo červené světélko, ty dvě nakonec nepřebra... zasmál se, kam až ho zavedla příjemně unavená fantazie. Ale kde je...? Promnul si oči a tu spatřil závojem cigaretového dýmu svou

Lízinku. Opírala se o VLTAVU a hleděla na Šimsu. Chtěl ji zas jednou ujistit o své blízkosti a potěšit se její. Přešel k ní, usedl na delší polovinu přístroje a položil jí ruku kolem – chudáku, Mašíne, neměls šanci! – krku. Aniž vyčkala obvyklou otázku, sama zavrtěla hlavou.

V náhlém impulzu pohlédl na hodinky a užasl: bylo za tři minuty čtvrt na tři. Přesně před týdnem oznámil drobný výstřel knoflíčku od pyžama začátek nové epochy jeho života. Už nepochyboval, že hned první salvou dokázal odrazit tu ďábelskou jízdu, jejíž nájezdy mu zplenily už jedno manželství, a ubránit kapičku naděje, která teď bytněla v plůdek, z něhož v první – mohu to předpovědět i na minutu! – jarní den vystoupí velký malý muž, napřed kachňátko-kotátko, pak čertík-katík a konečně hezký, slušný a vzdělaný mladý kat, kterému předá své vzpomínky i sny, své dílo i plány. Musel se přemáhat, aby ji nezačal líbat, tak se raději položil na tmavomodrou desku VLTAVY, a když se za ním překvapeně otočila, požádal ji položertem, polovážně

– Zamkni mě!

Zůstal s ní několikrát po škole v pracovně, aby ji na VLTAVĚ zaškolil, dokud si nebyl jist, že při ukázce, kterou plánoval na slavnostní zahájení druhého – Kristepane, zítra musím rozjet s Albertem přijímačky! – ročníku, nebude o jejím spoluautorství pochyby. O to víc se ulekl, když se pod ním

63

rozskočil stůl: v roztržitosti způsobené únavou sáhla na druhé tlačítko. Potěšilo ho, že to hned s provinilým – bože, stejně je pořád

dítě! – výrazem napravila: díly se vrátily k sobě, jen mu přivřely límec – chytla si mě jak babočku-admirála...! – saka. Podruhé se už nespletla a tři ocelové – měly by být bílá, černá a zlatá! – manžety mu obepnuly kotníky, boky i krk.

Překvapil je další potlesk, pravda, připomínal spíš tlukot holubích – únava byla už všeobecná – křídel, ale tím byl srdečnější. Aniž si povšiml, obklopili je skoro všichni ostatní, vesele oceňující Lízincin výkon. Dívka však, jako by nebyla středem pozornosti, stála vedle – s rukou na ovládacím panelu – VLTAVY, ale už zas neodtrhovala zrak od Šimsy. Tiše zářila.

– Lízinko, požádal ji Vlk, lehce zažárliv na ten přehnaný zájem, který si lžidocent právě od ní nezasloužil, – řekni taky něco!

– Ani se mi, řekla Lízinka šťastně,

64

– neuprd.

Zrození katyně

Nudím už třetí generaci spoluobčanů vysvětlováním, proč naše země po druhé světové válce svobodně zvolila hlasy většiny svých voličů cestu k přeludu zvanému komunismus, kterého se pak se štěstím zbavila až v listopadu 1989. Neušetřím toho ani čtenáře této knihy:

Předválečné Československo, tehdy jednu z první desítky průmyslových zemí světa, těžce poškodila na konci dvacátých let dvacátého století světová hospodářská krize. Valná většina obyvatel to chápala jako naprosté selhání kapitalistického systému.

Předválečné Československo, jedinou demokracii ve střední Evropě, připravilo o samostatnost i svobodu na konci třicátých let chybné rozhodnutí vlád Anglie a Francie, které je vydaly nacistům. Valná většina občanů to hodnotila jako totální selhání západních spojenců.

Ty dva osudové zážitky a následně i dramatický průběh války, která skončila osvobozením větší části našeho území Rudou armádou, vedly k tomu, že v roce 1946 zvolila absolutní většina Čechoslováků slibnější systém – socialismus, a nadějnějšího spojence – Sovětský svaz.

Nejtragičtějším důsledkem této volby byly počátkem padesátých let politické procesy, které vyústily v desítky trestů smrti. Už v roce 1956 pak vystoupil na XX. sjezdu sovětských komunistů Nikita Chruščov, který nazval Stalina zločincem a popravy justičními vraždami.

Sovětském svazu samotném a v zemích, které ovládal, začalo takzvané tání, jež vyvolalo několik povstání. Jejich krvavé potlačení vedlo československé komunisty k pokusu, umožněném právě masovostí zdejší strany: zreformovat ji zevnitř.

Ten brzy už celonárodní experiment zvaný pražské jaro 1968 je u nás hodnocen kontroverzně, ale ve světě respektován. Stal se ostatně modelem, který v konci osmdesátých let užili sami sovětští reformátoři, jak přiznává otec perestrojky a glasnosti Michail Gorbačov.

A cos tím má společného Katyně?

Tanky, které 21. srpna 1968 okupovaly tehdejší ČSSR, zahájily dvacetileté moderní temno vyhlašované jakožto normalizace. Většina představitelů reformy zůstala přesto ve vlasti, protože se nechtěli chovat jako uličníci, kteří zazvonili a utečou.

Každý z nich se svým způsobem a podle svých možností pokoušel udržet jakýsi prostor svobody, aby tím pomohl zabránit vzniku obrovské orwellovské díry v národní paměti. Vznikaly paralelní struktury, jejichž nejvýraznější stopou se pak stala a zůstává Charta 77.

Ke vzniku nových společenství lidí „spřízněných volbou“ svého osudu přispěl hned na počátku sedmdesátých let spisovatel Ivan Klíma, který spolu se svou ženou Helenou začal pořádat pro přátele domácí čtení z děl zakázaných autorů. Brzy vyzval i mě.

Psal jsem až do zákazu výhradně hry a scénáře. Osud pražského jara mě donutil napsat první prózy – „memoáromán“ Z deníku kontrarevolucionáře, jako jakousi občanskou závěť, a tragickou grotesku Bílá kniha o kauze Adam Juráček, jako politické podobenství.

Pozvání ke Klímům mě inspirovalo k malé novele, která se mi rýsovala už od stalinských procesů a uzrála absurdním paradoxem: jeden z obviněných, Gustáv Husák, který dostal místo provazu jen' doživotí, byl teď' povýšen na hlavu strany a pak i okupovaného státu. Trest smrti se díky tomu objevil v pronikavém světle, které odhalilo

jeho nesmyslnost a zvrhlost. Vždyť stačilo pouze nebýt popraven, aby se zločinec mohl ještě po létech a na léta stát prezidentem svých žalobců, soudců i potenciálních katů.

To téma mě fascinovalo tím víc, že se zdálo být neuchopitelné tak, aby podobně fascinovalo i čtenáře. Krev stříkající denně ze všech médií otupovala konzumenty, až už je taky nudila. A tehdy se zrodil ten trik: proměnit hrůzu ve školní látku, která zaujme pomocí černého humoru.

Rodičům překrásné panny, tajemné tím, že mlčí, pročež se nedostane na žádnou z žádaných škol, je doporučen záhadný ústav. Dva její pedagogové přijdou Lízinku vyzkoušet domů. Když v koupelně hladce podřízne slepici a utluče kapra, je přijata na tajné učiliště popravních věd.

Rozhořčený otec filolog chce dvojici vyhnat, ale dostane se mu lekce, když mu zakladatel školy, zasloužilý kat a teď profesor Vlk v plamenném projevu s odkazy na světové autority dokáže, že jde o obor, na němž je odnepaměti postavena lidská společnost.

Novela končila tím, že dívka, které se zoufalý otec zeptá, „copak bys ty byla raději katyní než poctivou pekařkou nebo zahradnicí?“ – upřímně kývne půvabnou hlavou. Přečetl jsem ji u Klímů jako uzavřenou práci, ale ohlas mi řekl, že jsem narazil na zlatou žílu.

Požádal jsem svého švýcarského nakladatele, aby mi poslal nějakou odbornou publikaci, a objevil tak existenci skutečného vědního oboru – penologie, nauky o trestu. Popravnictví se ukázalo mít svou historii, techniku, psychologii, filozofii i literaturu.

Protože jsem už neměl cestovní pas, chodily ke mně i zpět do Lucernu po poslech, většinou jako výpůjčky z uzavřených oddělení univerzitních knihoven, knihy tím hroznější, že nešlo o beletrii, ale odborné práce, až po pracovní příručky s podrobnými návody pro katy.

Už druhou kapitolu jsem si musel zpestřit vymyšlením bizarních školních osnov, studijních předmětů a učebních pomůcek. Další dvě

mi trvaly skoro čtyři roky a mezi nimi jsem průběžně napsal několik divadelních her, abych si vyčistil hlavu i žaludek. Přestal jsem věřit, že to dokončím.

11. května 1977 mě za Chartu exekučně vystěhovali z bytu na Hradčanském náměstí v Praze. Opustil jsem jej jen se ženou Jelenou, s jezevčíkem Edisonem, andulákem Valtrrem a psacím strojem od tatínka značky Wanderer. A s rozhodnutím pomstít se dvakrát:

Že přestanu kouřit, abych je přežil. A že dopíšu Katyni, aby viděli. Už jsem nevzal do úst cigaretu. A román jsem psal všude, kde jsme pak střídavě bydleli, v pracovně Václava Havla na Hrádečku, v pražské kuchyni Vlasty Chramostové, v sázavské vilce obklíčené estébáky.

Katyně se v těžkých duševních bolestech rodila řadu let, ale císařský řez ji přivedl na svět ve čtyřech měsících, kdy jsem žil jako policejně hledaný cirkusák. Snad to bylo právě osvobození od bytu, telefonu, řidičáku, techničáku i pojištění, co dalo myšlenkám šporny.

O dva roky později posloužil román režimu jako záminka k mému fyzickému vynesení z vlasti, neboť byl údajně napsán s úmyslem znectít vše, co bylo svaté pracujícím lidu. Jako tenkrát desítky zahraničních nakladatelů prohlašuji i dnes, že mě to ve snu nenapadlo.

Ovšemže mě zpočátku oslovila realita, strašný prožitek jiných, který se brzy stal mým vlastním občanským problémem, ale pak už jsem byl veden, odpuzován a znovu přitahován, brzděn a opět pobízen a konečně hnán stále víc čímsi mimo sebe, co se nedalo zarazit.

Trik přestal být trikem a černý humor humorem, vymyšlený SUPOV se mi stával skutečností, jak mně docházelo, že stačí kdekoli naříznout tenkou kůží naší civilizace, aby se jako hnis vyvalilo barbarství, které nelze nazvat zvířecím, protože jsou ho schopni jen lidé.

Ten román rozhodně není jen cíleným protestem proti instituci zvané trest smrti. Čtu v něm i dnes tehdejší stav své duše, vyděšené tím, jak se může vznešený ideál proměnit ve svůj opak. Ale taky její pevné rozhodnutí – nenechat to tak a postavit se tomu!

Když jsem na počítači dopsal tento text a pročítal jej, podtrhl mi všude červeně slovo katyně. Neměl je ve slovníku. Přidal jsem mu je tam tedy, i když jen pro pořádek. Průkopnice rovnoprávnosti v oboru Lízinka Tachecí je odsouhlasila svou půvabnou hlavou už před třiceti lety.

P. K. 2007

Pavel Kohout
Katyně

Ilustrace na obálce z Pixabay.com
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 24. 4. 2020

ISBN 978-80-274-0698-2 (epub)
ISBN 978-80-274-0699-9 (pdf)
ISBN 978-80-274-0700-2 (prc)